αντιτετράδια
ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Τεύχος 120 • Τιμή 3 €

Το κίνημα στο προσκήνιο

Ελλάδα, Πορτογαλία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ, Λατινική Αμερική:

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΣΤΟΧΑΣΤΡΟ

αντιτετράδια
της εκπαίδευσης

Ταυτότητα

Περιοδικό για την εκπαίδευση

Διευθύνεται από Επιτροπή

ΚΩΔΙΚΟΣ 01 2664

Μάρτιος
Απρίλιος
Μάιος 2018

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία

Αριστοτέλους & Αβέρωφ 23,
104 33 Αθήνα
Τηλ.: 210 8227992, 210 5125714

www.antitetradia.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΥΛΗΣ:
Χρίστος Σόφης, Θανάσης Τσιριγώτης, Αγγελική Φατούρου

Παραγωγή:
Δ. ΓΑΒΑΛΑΣ
Θίσβης 7, Περιστέρι
Τηλ.: 210 5722902
email: anagrafigavalas@gmail.com
www.anagrafi.gr

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
Αγγελική Φατούρου

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
☎ 210 9705865

ΑΡ. ΛΟΓΑΡ. ALPHA BANK
432-002101-008070

Τα «αντιτετράδια» διατίθενται δωρεάν σε όλες τις σχολικές βιβλιοθήκες

Ανταποκριτές

ΑΙΓΙΝΑ: Ιφιγένεια Γεωργάλα (6942215003) Νίκος Φιλιππίδης (6948580900)
ΑΙΤΩΛΟΚΑΡΝΑΝΙΑ: Σωκράτης Ζαραβίνας (Αγρίνιο, 6977663177)
ΑΡΚΑΔΙΑ: Λίλη Κουτσούκου (2710228012, 6978824432, Τρίπολη)
ΑΧΑΪΑ: Χρήστος Τσουκαλάς (Πάτρα, 2610342244)
ΓΙΑΝΝΕΝΑ: Χρυσάνθη Αθανασίου (26510-41058), Γιάννης Μακρίδης (6974966131)
ΔΡΑΜΑ Παύλος Θεοδωρίδης (6945 597241)
ΕΒΡΟΣ - Ορεστιάδα: Γιώργος Δεμερδεσλής (6937271637),
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ: Κώστας Μαστροκώστας (Καρπενήσι 6972879173)
ΗΜΑΘΙΑ: Γιάννης Μελιόπουλος (6972220398)
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Κ. Καρβαγιώτης (6978100794) Παναγιώτης Αργυράκης (6931406267)
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ: Παύλος Αλεξίου (Ηγουμενίτσα 6972272601)
ΙΚΑΡΙΑ: Χρήστος Δάμαλος (6972690991), Λεμονιά Ευστρατουδάκη (6984134079)
ΚΑΛΥΜΝΟΣ: Νίνα Γεωργιάδου (6993036388)
ΚΑΡΔΙΤΣΑ: Λένα Γκαραγκάνη (6979697904)
ΚΕΡΚΥΡΑ: Μιχάλης Τσιριγώτης (6936077204)
ΚΡΗΤΗ: Λίζα Σκλάβου (Ηράκλειο 6979775647) Αρετή Σπαχή (Ηράκλειο 6974493769)
ΛΕΥΚΑΔΑ: Θανάσης Πουτόκας (6976438317)
ΛΗΜΝΟΣ: Φωτεινή Ρόιμπα (6973285919)
ΜΥΚΟΝΟΣ: Δημήτρης Παπαδημητρίου (6945987267)
ΠΑΤΜΟΣ: Γιάννης Παπαδόπουλος (6942 095318)
ΡΕΘΥΜΝΟ: Παναγιώτης Παπαμιχαήλ (6974885777)
ΣΥΡΟΣ: Αυγουστής Κλείσαρης (6974377536)
ΦΘΙΩΤΙΔΑ: Νίκος Ζάρδας (Καμένα Βούρλα, 2235042117) Στέλιος Καραμήτσος (Λαμία, 6976787390)
ΧΑΛΚΙΔΑ: Όλγα Κολιού (6932969242)

Δημοσιογραφική ομάδα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ - ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
Καββαδίας Γιώργος, Κάτσικας Χρίστος, Σόφης Χρίστος, Τσιριγώτης Θανάσης, Φατούρου Αγγελική

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
Γεωργιάδου Νίνα, Νεκτάριος Μαρίνος, Ζαμπία Παπαδάκη, Λίζα Σκλάβου, Σπαχή Αρετή

ΓΛΩΣΣΑ - ΙΣΤΟΡΙΑ
Δανιήλ Μαρία, Δεμερούκη Ασπασία, Στυράλατος Γιάννης, Πανοπούλου Φωτεινή, Τσουκαλάς Χρήστος, Στράνη Ανδριανή

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ
Αλεξίου Βασίλης

ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ
Σαλαπάτας Βαγγέλης

ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ
Γαλάνης Νίκος, Δάμαλος Χρίστος, Μακρίδης Γιάννης, Μαρίνης Γιάννης, Πετράκης Βασίλης, Πέττας Αντώνης, Σταυρόπουλος Σίμος

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ - ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ
Δεμερδεσλής Γιώργος, Ζάρδας Νίκος, Παπαδόπουλος Γιάννης, Σόφης Γιώργος

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
Κουφοβασίλη Τιτίκα, Χατζή Ζωή

ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ
Άρης Αλεβίζος, Κώστας Σουλιώτης

Το ποίημα στο οπισθόφυλλο είναι του **Θανάση Τσιριγώτη**

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
Γιάννης Μελιόπουλος

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
Μυλωνάκη Γεωργία

ΚΟΜΙΚ
Λευτέρης Παπαθανάσης

Γ/ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
Ιάσων Αδριανός

ΑΔΙΟΡΙΣΤΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ
Κική Γιαννάτου, Τιτίκα Κουφοβασίλη, Σοφία Σουλιώτη, Στέλλα Σπαχή, Νίκος Φιλιππίδης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ
Κουφοβασίλης Δημήτρης, 6946174427

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ
Λεωνίδας Σαλαπάτας, 6947567668
Χρίστος Σόφης, 6972527451

για συνεργασίες

agelikifatourou@gmail.com ☎ 6974438720

Επανατυπώθηκε, σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων, και κυκλοφορεί, το 1ο τεύχος των «αντιτετραδίων»

αντιτετράδια της εκπαίδευσης

γραφτείτε συνδρομητές

Εσωτερικού ετήσια	15€
Εσωτερικού διετής	28€
Εσωτερικού τριετής	40€

Παρακαλούμε ανανεώστε τις συνδρομές σας. Τα «αντιτετράδια» στηρίζονται αποκλειστικά στα έσοδα από τις πωλήσεις τους. Μειώσαμε την τιμή λόγω κρίσης, γι' αυτό η συνέπεια όλων στις συνδρομές αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία.

Α. Φατούρου, Δυρραχίου 55, 104 43, Αθήνα

Η ύλη έκλεισε στις 22 Μαΐου 2018

30 ΧΡΟΝΙΑ

περιεχόμενα

2 **Αντί προλόγου**

Εκπαιδευτική & πολιτική συγκυρία

3 Τον Αύγουστο δεν τελειώνει η επιτροπεία, δεν καταργούνται τα μνημόνια

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΣΤΟΧΑΣΤΡΟ

6 Υπάρχουν καλές μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση με τις συμβουλές του ΟΟΣΑ;
Χ. Κάτσικας

10 Τα κενά της Ιστορίας
Α. Στράνη

11 Ανοιχτό γράμμα στον αναπληρωτή/τρία
Εκπαιδευτικός Όμιλος

12 Αντιδραστικές αλλαγές στην εκπαίδευση
Γ. Μελιόπουλος

15 Από το μύθο της ελεύθερης πρόσβασης, στο «Νέο» αριστοκρατικό Λύκειο
Γ. Καββαδίας

17 Οι νέες δομές και η αξιολόγηση στην υπηρεσία της συρρίκνωσης, της πειθάρχησης και της ιδιωτικοποίησης του δημοσίου σχολείου

19 Η πλειοψηφία του Δ.Σ. της ΟΛΜΕ ανοίγει το δρόμο για την εφαρμογή της αξιολόγησης στα σχολεία
Παρεμβάσεις Δ.Ε.

20 Απαιτούμε άμεση εφαρμογή σε όλη την επικράτεια της δίχρονης υποχρεωτικής προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης
Παρεμβάσεις Π.Ε.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΝΕΑ ΑΠΟ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: Γ. Μυλωνάκη

22 ΓΑΛΛΙΑ: Η αλλαγή του τρόπου εισαγωγής στα πανεπιστήμια
Μ. Καλαρά, Χ. Ανδριανόπουλος

25 ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ: Το προσωπικό και οι καθηγήτες των βρετανικών πανεπιστημίων απεργούν

26 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ: Οι δάσκαλοι απαιτούν σεβασμό και μάχονται γι' αυτόν

27 ΗΠΑ: Red for Ed

28 ΗΠΑ: Το μάθημα των δασκάλων από τη Δυτ. Βιρτζίνια: Αν θες να νικήσεις, κάνε απεργία

29 ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ: Γυναίκες αφηγούνται τρομακτική σεξουαλική βία

29 Γουατεμάλα: Μαζική διαδήλωση δασκάλων

30 ΧΙΛΗ: Φοιτητές απαιτούν ισότητα των φύλων στα πανεπιστήμια

Ας μιλήσουμε για τον ιμπεριαλισμό

31 Η βία των ισραηλινών δεν είναι «δυνανάλογη»· είναι η βία των κατακτητών, άδικη και εγκληματική
Β. Πετράκης

33 Ένα σχολείο για τη Γάζα!

33 Προσφυγικό ζήτημα & λαϊκό κίνημα *Ν. Γεωργιάδου*

35 European kind *Ν. Γεωργιάδου*

36 Επεμβάσεις των ΗΠΑ στο Μεξικό και την Κεντρική Αμερική
Μετάφραση: Καρούτσος Σαράντος Κων/νος

40 Αντιπολεμικό όχι στο νέο αιματοκύλισμα του συριακού λαού
Εκπαιδευτικός Όμιλος

Σελίδες Φιλοσοφίας

Επιμέλεια: Θ. Τσιριγώτης

41 200 χρόνια από τη γέννηση του Μαρξ

43 Υποκειμενική και αντικειμενική αλήθεια

ΑΠΟΨΕΙΣ

45 Σκέψεις για τις σημερινές μορφές μιας οιονεί «δασκαλοκτονίας» *Β. Αλεξίου*

50 Οι εκπαιδευτικοί, ανάμεσα στις μυλόπετρες της «γήρανσης» και των συνταξιοδοτικών ανατροπών
Π. Μπούρδαλας

54 Χρηματοπιστωτική σφαίρα
Γ. Πανταζόπουλος

57 «Πάμε να πάρουμε καθαρό αέρα»
Γ. Μελιόπουλος

58 Ο ρόλος της ιδεολογίας στην παραγωγή αισθητικού λόγου και η αυτονομία του λογοτεχνικού κώδικα
Τ. Μιχαηλίδης

Παρεμβάσεις στην Επικαιρότητα

Επιμέλεια: Α. Στράνη

60 Πρωταπριλιά στο Ανατολικό

61 Για την ιστορία του ονόματος του 2ου Γυμνασίου Ταύρου

63 Ολοκληρώθηκε με επιτυχία ο κύκλος εκδηλώσεις για τα 30 χρόνια των αντιτετραδίων *Χ. Σόφης*

64 **Συντομογραφίες** *Ν. Ζρβός*

αντί προλόγου

Το δύσκολο είναι, μέσα στο χαλασμό, να στήσεις κάστρο τη γνώμη σου και να μη λες "θα δω". Ο διεθνής ορίζοντας καθορίζεται από το ζόφο των ανταγωνισμών σε βάρος των λαών. Ο τραμπούκος των ΗΠΑ, έχοντας ανοιχτά στο πλευρό του την ξεθυμασμένη γηραιά Αγγλία και την υπόλοιπη ιμπεριαλιστική συμμορία, ματοκυλάει συνεχώς τη Μέση Ανατολή (μ' επίκεντρο τώρα τη Συρία και μόνιμο θύμα τον παλαιστινιακό λαό), ενώ στο στόχαστρό του έχει το Ιράν. Μόνο που το Ιράν, από κάθε άποψη, δεν είναι ένα κράτος φελάχων επιπέδου Αφγανιστάν και απ' ότι φαίνεται δεν περνούν εύκολα οι "βελούδινες συνωμοσίες" (όπως έγινε σ' όλα τα "σταν" γύρω από τη Ρωσία, Τατζικιστάν, Κιργιστάν, κλπ).
Στην Ευρώπη, ο Μακρόν δεν περπατάει ευδιάθετος στα Ιλίσια Πεδία και ένα κύμα νέου εργατικού κινήματος διαπερνά τη χώρα του Διαφωτισμού· στις ΗΠΑ οι εκπαιδευτικοί αντιδρούν σθεναρά στις περικοπές, στις μειώσεις μισθών και ό, τι άλλο έχει στη φαρέτρα του ο αλαζονικός -λόγω έλλειψης αντιπάλου- νεοφιλελευθερισμός.

***Διακόσια χρόνια** από τη γέννηση του μεγαλύτερου φιλοσόφου των νεότερων χρόνων, του **Καρόλου Μαρξ,** και το φάντασμά του εξακολουθεί ν' αποτελεί ισχυρό πονοκέφαλο για την άρχουσα τάξη, παρά τις στρεβλώσεις, υπονομεύσεις και τα άχρηστα διαβάσματα που επιχείρησαν εχθροί κι άσπονδοι φίλοι. Διότι η ιστορία δεν είναι ζήτημα ερμηνείας, αλλά ζήτημα ζωής, αλλαγής, ανατροπής και μετασχηματισμού. Αν ήταν αλλιώτικα, η δύναμη θα 'βγαινε από καλοσυνάτα πρόσωπα κι όχι "από τις γροθιές", θα 'βγαινε από τα στόματα κι όχι από τα στόμια.*

Αποτελεί έγκλημα ολκής η σύναψη συμφωνιών της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ με το Ισραήλ και την Αίγυπτο στ' όνομα μιας αντιτουρκικής συμμαχίας, υπό την αιγίδα των ΗΠΑ. Το δόγμα "ο εχθρός του εχθρού μου" μπορεί να διαθέτει μπόλικο κυνισμό και περίσσιο πραγματισμό, αλλά λίγη πολιτική ηθική. Πόσο μάλλον όταν γίνεται με τους μαχαιροβγάλτες του Ισραήλ και τους δικτάτορες της Αιγύπτου.
Οφείλουμε στα διεθνή ζητήματα να κρατάμε ψηλά τη σημαία του διεθνισμού, της ανεξαρτησίας, της φιλίας των λαών, της ειρήνης και προπαντός τη σταθερή πυξίδα της αντιπαλότητας με τους κυρίαρχους του κόσμου, όποια μάσκα κι αν αυτοί φορούν.

Στα καθ' ημάς, το νέο πολιτικό αφήγημα έχει τον τίτλο "βγαίνουμε". Φυσικά όπως κάθε κοινωνικό ζήτημα (και η κρίση είναι ένα τέτοιο), θα έχουμε γέννηση, κορύφωση, λήξη και επανεμφάνιση. Το πραγματικό πρόβλημα είναι η κατάσταση εργαζομένων και λαού ύστερα από την πολυθρύλητη έξοδο. Γιατί ναι, στα νεκροταφεία δεν υπάρχει πληθωρισμός και κρίση, αλλά υπάρχουν τάφοι και νεκροί!
Η κυβέρνηση παίζει με τον εκλογικό νόμο, ευελπιστώντας στις ερχόμενες εκλογές, την ώρα που οι πολιτικές, συνδικαλιστικές και ταξικές αντιστάσεις βρίσκονται πολύ πίσω απ' τις πραγματικές ανάγκες.
Αν δεν ξεριζωθεί η καρδιά του ΣΥΡΙΖΑ από τα θεμέλια του κινήματος, η ζωή μας θα κάνει κύκλους και οι εφιάλτες –η αριστερά να γίνεται χρήσιμη υπηρέτρια– θα επανέρχονται.
Τα τελευταία ταξικά επεισόδια (απεργιών κι εργατικών σκιρτημάτων) καταγράφουν με δραματικό τρόπο την απουσία ενός αξιόμαχου, αξιόπιστου, μαζικού αγωνιστικού κέντρου που να ενώνει και να συγκινεί. Που να λειτουργεί σαν μήτρα ιδεών και σαν επιταχυντής των κοινωνικών αγώνων.
Το τελευταίο φαίνεται ιδιαίτερα έντονο στο πεδίο της εκπαίδευσης, όπου το μεγάλο άλμα προς τα εμπρός των αναπληρωτών εκπαιδευτικών το Μάρτη έμεινε μετέωρο και ημιτελές και δεν μπόρεσε να βάλει στην άκρη τις ψοφοδεείς ηγεσίες σε ΔΟΕ και ΟΛΜΕ (ΔΑΚΕ-ΠΑΣΚ-ΣΥΡΙΖΑ), ώστε να μετασχηματιστεί η οργή σε πολιτικό αγώνα και να γίνει η σπίθα πυρκαγιά.

*Σε ό,τι αφορά στον Εκπαιδευτικό Όμιλο-αντιτετράδια της εκπαίδευσης, γιορτάσαμε με υπερηφάνεια και περίσκεψη τα πρώτα τριάντα χρόνια συνεχούς παρουσίας μας στα εκπαιδευτικά πράγματα. Δεν είναι λίγα τα όσα σκεφτήκαμε και υλοποιήσαμε στα τριάντα χρόνια· μόνο που, επειδή ο ορίζοντάς μας είναι ασύνορος, προσθέτουμε νέα και νέα καθήκοντα. Ακριβώς όπως πρέπει να κάνουν οι μάχιμοι, οι μαχόμενοι, οι σκεπτόμενοι άνθρωποι και οι ανήσυχοι δάσκαλοι. **Να ησυχάζουν μόνον όταν είναι ανήσυχοι...***

Εκπαιδευτική & Πολιτική συγκυρία

Τον Αύγουστο

ΔΕΝ τελειώνει η επιτροπεία καταργούνται τα μνημόνια

Εντείνονται οι αντιλαϊκές διεργασίες. Τα τελεσίγραφα των δανειστών διαδέχονται το ένα το άλλο. Απαιτούν απόλυτη ευθυγράμμιση στις ιμπεριαλιστικές υπαγορεύσεις, κλιμακώνοντας τις πιέσεις και τους εκβιασμούς στον ελληνικό λαό. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο θέτουν τους όρους για την "επόμενη μέρα". Αξιώνουν συνεχή, απαρέγκλιτη τήρηση των συμφωνιών και αυστηρή εφαρμογή όλων των μνημονιακών μέτρων. Υποδεικνύουν επιτακτικά την "αναγκαιότητα" του "εργαλείου ενισχυμένης εποπτείας" και καθορίζουν ασφυκτικά το πλαίσιο της δήθεν μεταμνημονιακής εποχής.

Οι διθυραμβικές διακηρύξεις της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ για το τέλος των μνημονίων και την περίφημη καθαρή έξοδο αποδεικνύονται φενάκη. Η "επιστροφή στην κανονικότητα με την κοινωνία όρθια" αποδεικνύεται δημαγωγία, ψέμα και απάτη. Η επιτροπεία δεν τελειώνει τον Αύγουστο με την ολοκλήρωση του τρίτου Μνημονίου. Η μνημονιακή βαρβαρότητα δεν αμβλύνεται, δεν καταργείται. Αντίθετα, εδραιώνεται και ενισχύεται. Όλα τα μνημονιακά μέτρα λεπλασίας της χώρας και εξαθλίωσης του λαού, κατάργησης των δικαιωμάτων και ελευθεριών, όχι μόνο παραμένουν σε ισχύ και μετά τον Αύγουστο, αλλά ισχυροποιούνται με νέους ιμπεριαλιστικούς μηχανισμούς και εργαλεία.

Απλώς, μετονομάζεται το καθεστώς της δεδομένης ιμπεριαλιστικής επικυριαρχίας. Τα ενεργά μνημόνια ενισχύονται και επεκτείνονται με αλλεπάλληλες αντιλαϊκές μεταρρυθμίσεις-ανατροπές και αποκτούν νέο όνομα. Είναι το κυοφορούμενο "πρόγραμμα μεταμνημονιακής παρακολούθησης". Η δε επιτροπεία της τρόικας θα λέγεται, πλέον, "αποστολές παρακολούθησης"! Η συνήθης συριζέικη παραμόρφωση της πραγματικότητας, κατά το δοκούν, μέσω μιας παραπλανητικής ονοματοδοσίας.

Όσο για την περιβόητη "ρύθμιση" του χρέους, την οποία η ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ προσπάθησε να εμφανίσει στον ελληνικό λαό σαν το μεγάλο "εθνικό στόχο", σκορπώντας αυταπάτες για ελάφρυνσή του, αποδεικνύεται πως αποτελεί ένα ακόμη όχημα σκληρών εκβιασμών και διαρκούς επέμβασης των δανειστών. Οι φαντασιώσεις της για κάποια, έστω, "διευθέτηση", που θα μπορούσε να την περιφέρει σαν τη μεγάλη της επιτυχία, σωριάστηκαν στο σκληρό έδαφος της μηδενικής ελαστικότητας των δανειστών. Το μόνο βέβαιο είναι πως οι όποιες αποφάσεις ληφθούν θα διασφαλίζουν τα ιμπεριαλιστικά συμφέροντα -και μόνο- και θα διαιωνίζουν την επιτροπεία των δανειστών.

Οι δεσμεύσεις της ελληνικής ολιγαρχίας και των πολιτικών της εκπροσώπων, εξ άλλου, είναι συγκεκριμένες. Η χώρα θα είναι κάτω από ενισχυμένη εποπτεία μέχρις ότου το 75% των δανείων επιστραφεί – κάτι που τοποθετείται χρονικά, με τα σημερινά δεδομένα και την πιο αισιόδοξη εκτίμηση, μετά από σαράντα χρόνια τουλάχιστον!

Όλη η αστική και ιμπεριαλιστική προπαγάνδα πως οι λαϊκές θυσίες και η υπαγωγή της Ελλάδας στον ασφυκτικό έλεγχο και επιτήρηση των δανειστών θα οδηγούσαν στη σωτηρία της χώρας και του λαού έχει καταρρεύσει παταγωδώς. Μετά από οκτώ χρόνια μνημονίων, τα αντιλαϊκά κύματα διαδέχονται το ένα το άλλο. Η κρίση στη χρεοκοπημένη ελληνική καπιταλιστική οικονομία συνεχίζεται. Το δημόσιο χρέος αυξάνεται. Το καθεστώς καταλήστευσης και υποδούλωσης της χώρας ενισχύεται. Η "σωτηρία", την οποία επικαλούνται, δεν έχει να κάνει με το λαό

και τη χώρα μας. Αναφέρεται στα ιμπεριαλιστικά συμφέροντα. Αυτά –και μόνο αυτά– σώζονται και σιγουρεύονται.

Οι πιέσεις και οι εκβιασμοί των ισχυρών της ΕΕ και των ΗΠΑ δεν επιφέρουν μόνο την ταπεινωτική προσαρμογή και υποταγή όλων των υποτελών ελληνικών κυβερνήσεων, αυτής των ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ συμπεριλαμβανόμενης. Έχουν και έναν άλλο βαθύτερο στόχο. Επιχειρούν να εκφοβίσουν και να στείλουν το μήνυμα, στον ελληνικό λαό αλλά και όλους τους λαούς, πως δεν υπάρχει μέλλον και διέξοδος άλλη, παρά μόνο αυτή μέσα σε μνημόνια, ελέγχους και επιτροπείες. ***Επιχειρούν να συνθλίψουν τη λαϊκή ψυχή και συνείδηση, να διαμορφώσουν λαούς παραλυμένους και παραδομένους, που θα συμφιλιώνονται με την ξέφρενη καπιταλιστική εκμετάλλευση και θα ανέχονται την άγρια καταπάτηση και κατάργηση των λαϊκών κατακτήσεων και δικαιωμάτων, την εκτεταμένη φτώχια και εξαθλίωση, την υποδούλωση στους ισχυρούς. Αποσκοπούν στο να διαδώσουν και εξαπλώσουν το αντιδραστικό μήνυμα πως είναι ανέφικτη η προοπτική μιας άλλης κοινωνίας, όπου οι λαοί θα διαφεντεύουν τη ζωή τους.***

Και εδώ, η συμβολή του ΣΥΡΙΖΑ υπήρξε καθοριστικής σημασίας. Η ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ, σε μια περίοδο οξύτατης πολιτικής κρίσης και μεγάλων αδιεξόδων για τους κρατούντες, πλήρους απαξίωσης και ανυποληψίας του αστικού πολιτικού συστήματος, δεν έδωσε μόνο πολύτιμες ανάσες και διέξοδο κυβερνητικής διαχείρισης στο σύστημα της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης και της ιμπεριαλιστικής εξάρτησης. Παριστάνοντας την Αριστερά και ενεργώντας όπως η Δεξιά, ***υπονόμευσε την πραγματική ριζοσπαστικοποίηση του λαού, δημιούργησε συνθήκες μαζικής απογοήτευσης και αποστράτευσης αγωνιστών της Αριστεράς που πίστεψαν σε αυτόν, πρόσφερε την ευκαιρία στους αντιδραστικούς κύκλους της χώρας να δυσφημούν την Αριστερά και να επιχαίρουν με την "οριστική χρεοκοπία" της, ταυτίζοντας το ΣΥΡΙΖΑ με την Αριστερά.*** Και το σημαντικότερο, ***"δικαίωσε" το αντιδραστικό ιδεολόγημα για το μονόδρομο των μνημονίων και της υποταγής στους ιμπεριαλιστές, "δικαίωσε" την αντιδραστική εκστρατεία για την παντοδυναμία και την αιωνιότητα του συστήματος της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης και το "ανέφικτο" του "άλλου δρόμου" και της σοσιαλιστικής προοπτικής.***

Ο λαός θα διεκδικήσει το δίκιο του!

Ο Τσίπρας και η ηγετική ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ αντιμετωπίζουν την αυξανόμενη λαϊκή απαξίωση, δυσαρέσκεια και οργή. Δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα καλλιέργειας αυταπατών σε μαζική κλίμακα. Πασχίζουν, με το δημαγωγικό αφήγημα περί "καθαρής εξόδου", με τον προπαγανδιστικό τους μηχανισμό να "διαρρέει" μυθεύματα (όπως η μη εφαρμογή της μείωσης των συντάξεων, με το να τάζουν αντίμετρα και παροχές και να ψευδολογούν περί επαναφοράς κατακτήσεων, με το να ανασύρουν κάλπικες διαχωριστικές γραμμές "ανάμεσα στην πρόοδο και τη συντήρηση") να συγκαλύψουν τον πραγματικό αντιλαϊκό ρόλο τους και να προβάλουν ένα φιλολαϊκό προφίλ, για να περιορίσουν την πολιτική τους φθορά.

Είναι βέβαιο πως διανύουμε μια μεταβατική φάση, μια περίοδο πυκνών πολιτικών εξελίξεων. Όλα τα κόμματα που συναποτελούν το αστικό πολιτικό σκηνικό της χώρας διέρχονται μια βαθιά κρίση. Τα εξαιρετικά ρευστά και αβέβαια χαρακτηριστικά που σφραγίζουν την τρέχουσα συγκυρία θα διαρκέσουν.

> Η λαϊκή αντίσταση, παρά τις συντονισμένες κινήσεις λαϊκής ενσωμάτωσης στα αστικά ιδεολογήματα, αναπόφευκτα, θα εκδηλωθεί. Ο λαός θα διεκδικήσει το δίκιο του και τα δικαιώματά του. Το καθήκον της πραγματικής Αριστεράς είναι η ένταση των προσπαθειών για την ανάπτυξη ενός ισχυρού λαϊκού κινήματος, ενός παλλαϊκού μετώπου αντίστασης, ικανού να βάλει φραγμό στους αντιλαϊκούς σχεδιασμούς.

Η προεκλογική περίοδος έχει αρχίσει. Μέσα σε ενάμιση, το πολύ, χρόνο θα έχουν γίνει τρεις εκλογικές αναμετρήσεις (ευρωεκλογές, αυτοδιοικητικές και βουλευτικές). Η ημερομηνία λήξης της παρούσας κυβέρνησης, το αν θα οδηγηθούμε σε πρόωρες εκλογές ή αυτές θα πραγματοποιηθούν κανονικά το 2019, είναι κάτι που θα εξαρτηθεί από πολλούς παράγοντες. Η διεύρυνση της λαϊκής οργής και η ανάπτυξη λαϊκών αγώνων είναι μεταξύ αυτών που μπορούν να επιταχύνουν δραστικά τις εξελίξεις.

Κρατώντας το μαστίγιο και το καρότο, οι επισκέψεις των δύο κορυφαίων παραγόντων του ιμπεριαλισμού του Γιούνκερ, προέδρου της Κομισιόν και του Γκουρία, γ.γ. του ΟΟΣΑ, έδωσαν το τελικό στίγμα της μεταμνημονιακής εποχής. Οι έπαινοι για τα «επιτεύγματα» της κυβέρνησης της «πρώτης φοράς αριστερά» ήταν πραγματικοί, όπως πραγματικές ήταν και οι απειλές για τη μη συμμόρφωση ως προς τις επινοούμενες καθημερινά, ανεξάντλητες «μεταρρυθμίσεις» ή την αθέτηση των συμφωνημένων που θα ελέγχονται ανά τρίμηνο από την «ενισχυμένη εποπτεία». Με λίγα λόγια, ανεξάντλητες και αδιάλειπτες «μεταρρυθμίσεις», που θα απομυζούν και τα τελευταία υπολείμματα του λαϊκού εισοδήματος και των εργασιακών κατακτήσεων και θα παρέχουν απλόχερα «διευκολύνσεις» και φοροαπαλλαγές στο ξένο και ντόπιο μονοπωλιακό κεφάλαιο για την προσέλκυση «επενδύσεων». Με αυτό το «εργαλείο» της συνεχούς όσο και δεσμοφύλακτης «ενισχυμένης εποπτείας» των επόμενων δεκαετιών, έρχεται να μονταριστεί το «εθνικό αναπτυξιακό (ή ολιστικό) σχέδιο», που ναι μεν ευαγγελίζεται η συγκυβέρνηση, αλλά το διακωμωδούν τα ξένα κέντρα, τα οποία προφανώς και θα έχουν την τελευταία λέξη, αν όχι την τελική συγγραφή του.

Από την πλευρά της, η ντόπια ολιγαρχία (ΣΕΒ) απαιτεί την αποκατάσταση της «χασούρας» ύψους 100 δις €, που προκάλεσε η μακροχρόνια κρίση και ύφεση (sic), διεκδικώντας παράλληλα τη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών και την ενίσχυση του «επενδυτικού κλίματος».

Είναι γεγονός πως όλα τα αστικά κόμματα στηρίζουν και επαυξάνουν τις κυβερνητικές επιλογές, αγκιστρωμένα στην Ε.Ε. και το ΔΝΤ, αγνοώντας επιδεικτικά τις βασικές ανάγκες της λαϊκής επιβίωσης. Όλα τους έχουν προσυπογράψει Συνθήκες, Σύμφωνα και Αποφάσεις, που αλυσοδένουν το λαό και τα οποία κινούνται τελικά τόσο στη διασφάλιση φθηνότερης εργατικής δύναμης, όσο και σε ευρείες παροχές στο ξένο και ντόπιο μονοπωλιακό κεφάλαιο. Αυτή είναι η καθαρή αλήθεια της οκτάχρονης μνημονιακής λαίλαπας.

Οι επισκέψεις των Γιούνκερ και Γκουρία αποτέλεσαν τους προπομπούς των δύο αντίστοιχων πρόσφατων Εκθέσεων των ιμπεριαλιστικών οργανισμών της Κομισιόν και του ΟΟΣΑ. Οι δύο Εκθέσεις αλληλοσυμπληρώνονται με ομαδικά πυρά κατά του εχθρού-λαού. Και οι δύο υπεραμύνονται της «υπεραπόδοσης» της ελληνικής οικονομίας, που βέβαια βασίζεται στα ματωμένα πλεονάσματα της φορολησταίας, των κοινωνικών περικοπών και της λεηλασίας της λαϊκής περιουσίας (ήδη 150.000 ακίνητα έχουν καταλήξει στα χέρια του δημοσίου από αποποιήσεις κληρονομιών) και καταλήγουν στη συνέχιση των «μεταρρυθμίσεων» με συγκεκριμένα μέτρα όπως:

- Κινδυνολογώντας για την «επάρκεια των συντάξεων», η Κομισιόν ζητά την άμεση εφαρμογή της «μεταρρύθμισης» του Ασφαλιστικού του 2016, συνοδευόμενη με την αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης κατά 4 έτη μέχρι το 2030.
- Προτείνεται η «ευελιξία» των συλλογικών διαπραγματεύσεων σε κλαδικό επίπεδο, χωρίς αυτόματη επέκταση, ανάλογα με το είδος και μέγεθος της επιχείρησης. Παράλληλα, προτείνεται ο «υποκατώτερος» μισθός να συνδέεται με την εμπειρία και όχι με την ηλικία.
- Θέτοντας το εξωπραγματικό ποσοστό του 90% της «εισπραξιμότητας» των φόρων (από 42,3% που είναι σήμερα), επαναλαμβάνεται η ήδη προνομοθετημένη μείωση του αφορολόγητου ορίου σε μισθωτούς, συνταξιούχους, αγρότες, κλπ., ώστε να εξυπηρετηθεί ο στόχος του 3,5% του ΑΕΠ στα «πρωτογενή πλεονάσματα» και παράλληλα κατάργηση των όποιων ελαφρύνσεων και απαλλαγών εξακολουθούν να υπάρχουν σε ΕΝΦΙΑ (συν την αναπροσαρμογή των αντικειμενικών αξιών), σε αναπηρίες πάνω από 67%, σε επιδόματα ανεργίας, σε ΦΠΑ νησιών, κ.α. Επιπλέον ο ΟΟΣΑ προτείνει αυξήσεις ΦΠΑ σε ταχυδρομεία, καζίνο, γραφεία στοιχημάτων, ξενοδοχεία κ.ά., αυξήσεις φόρων στα καύσιμα, ένταση στις κατασχέσεις – πλειστηριασμούς, εισαγωγή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, ανατροπές στα Προγράμματα Πρόνοιας και κοινωνικής προστασίας, με βάση τη μελέτη από την Παγκόσμια Τράπεζα το 2016 για εξορθολογισμό των κοινωνικών δαπανών, σταδιακή κατάργηση των μέτρων υποστήριξης ορυκτών καυσίμων, ώστε να στραφεί η παραγωγή σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, ένταση των ιδιωτικοποιήσεων, κ.α.
- Αναγνωρίζοντας ότι η λαϊκή αφαίμαξη έχει επιφέρει σοβαρές βελτιώσεις στο «επιχειρηματικό περιβάλλον» και στην «ανταγωνιστικότητα» και οι δύο Εκθέσεις συνδέουν το κεντρικό ζήτημα της μείωσης του χρέους του Δημοσίου με τη συνεχή ροή των «μεταρρυθμίσεων», με την αύξηση του ΑΕΠ, με την επίτευξη μεγάλων, «πρωτογενών πλεονασμάτων», κλπ. Για την Κομισιόν και τον ΟΟΣΑ η «αναδιάρθρωση» του χρέους συνδέεται κυρίως –σε βάθος χρόνου- με τον καθορισμό χαμηλών και σταθερών επιτοκίων κυρίως στα δάνεια του EFSF και ESM και όχι με ένα δραστικό «κούρεμα» που διατυμπανίζει η κυβέρνηση και απαιτεί το ΔΝΤ, προκειμένου να πιέσει τη Γερμανία.
- Σε ό,τι αφορά στα Εργασιακά, ο ΟΟΣΑ προτείνει «επαρκώς ευέλικτες» κλαδικές διαπραγματεύσεις για συλλογικές συμβάσεις με μισθούς που θα καλύπτουν τις ευρείες συνθήκες εργασίας και χωρίς αυτόματες επεκτάσεις. Με δυο λόγια επιδιώκει την κατάργηση της «αρχής της ευνοϊκότερης ρύθμισης» (αν δηλαδή η σύμβαση με τους καλύτερους όρους για έναν εργαζόμενο θα υπερισχύει έναντι όλων των άλλων), ώστε να μην πληγεί η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.
- Για τους μισθούς, ο ιμπεριαλιστικός Οργανισμός προτείνει τη δημιουργία «επιτροπής εμπειρογνωμόνων» με συμμετοχή και των «κοινωνικών εταίρων» (εργοδότες, ΓΣΕΕ), που θα «προτείνουν» (sic) τις μισθολογικές προσαρμογές στους κατώτατους μισθούς», ενώ ο ευρηματικός όρος του «υποκατώτερου» θα συνεχίσει να υπάρχει, συνδεδεμένος όμως με την «εμπειρία» του εργαζόμενου και όχι με την ηλικία, όπως ισχύει σήμερα.

Το σκεπτικό των δύο Εκθέσεων είναι ότι, αν η αύξηση του κατώτατου μισθού επιβληθεί διά νόμου για προεκλογικούς λόγους, θα καταποντιστεί η ανταγωνιστικότητα, θα αυξηθεί η ανεργία, θα υπονομευτούν οι προοπτικές ανάπτυξης και οι εξαγωγές και η Ελλάδα θα διώξει μακριά τις αναγκαίες ξένες επενδύσεις!

Πρόθεση του ΔΝΤ, της Γερμανίας και τουλάχιστον 10 ακόμη κρατών-μελών είναι να συνδέσουν την ολοκλήρωση των προαπαιτούμενων που θα παραμείνουν εκκρεμή, με την εκταμίευση της τελευταίας δόσης των 11,7 δις, αλλά και με το «εργαλείο» της «ενισχυμένης εποπτείας». Αντιλαμβάνεται ο καθένας ότι το καθεστώς «ενισχυμένης εποπτείας» και το αφήγημα της «καθαρής εξόδου» είναι έννοιες αλληλοαναιρούμενες.

Η εκπαίδευση στο στόχαστρο

Υπάρχουν καλές μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση με τις συμβουλές του ΟΟΣΑ;

Συνεχίζουμε να σνιφάρουμε υποσχέσεις, παραισθήσεις και μπαρούφες

γράφει ο Χρήστος Κάτσικας

Στις 19/4/2018, παρουσιάστηκε η έκθεση του ΟΟΣΑ με τίτλο «Εκπαίδευση για ένα Λαμπρό Μέλλον στην Ελλάδα» στο Υπουργείο Παιδείας. Σε δήλωσή του ο υπουργός Παιδείας Κ. Γαβρόγλου σημείωσε: *«Ο ΟΟΣΑ δεν επιβάλλει πολιτικές. Ο ΟΟΣΑ είναι ένας επιστημονικός Οργανισμός, ξέρουμε την ιστορία του, ο ΟΟΣΑ είναι ένας Οργανισμός στον οποίο συνυπάρχουν διαφορετικών ιδεολογικών και πολιτικών προελεύσεων τεχνοκράτες και ο ΟΟΣΑ σε συνεργασία με τις Κυβερνήσεις συντάσσει εκθέσεις. Εγώ νομίζω ότι είναι χρήσιμες αυτές οι εκθέσεις. Άρα δεν είναι ο ΟΟΣΑ ένας Οργανισμός μπαμπούλας που σου λέει "κάνε αυτό, κάνε το άλλο».*

«Ένα μήλο λαχταριστό απ' έξω / μα σάπιο στην καρδιά: / Ω, πόσο όμορφη στην όψη φαντάζει η / απάτη!»

(Σαίξπηρ, «Ο έμπορος της Βενετίας»).

Την ίδια περίοδο, υπήρξαν δημοσιεύματα στον τύπο με τίτλο: "Ο ΟΟΣΑ προτείνει προσλήψεις μόνιμων εκπαιδευτικών", τα οποία ούτε λίγο ούτε πολύ, χρυσώνοντας το χάπι, επιχειρούσαν να πείσουν ότι ο φιλεύσπλαχνος οργανισμός αγωνιά για την "αυξανόμενη εξάρτηση της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από τους αναπληρωτές, γεγονός που προκαλεί προβλήματα στο εκπαιδευτικό σύστημα".

Βεβαίως, ξεχάσανε να αναφέρουν ότι με τις παρεμβάσεις που έχει προτείνει ο ΟΟΣΑ και έχουν υλοποιηθεί τα προηγούμενα χρόνια (συγχωνεύσεις σχολείων, αυξημένος αριθμός μαθητών ανά τμήμα, αύξηση ωραρίου εκπαιδευτικών, αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης, κατάργηση και αποψίλωση υποστηρικτικών εκπαιδευτικών δομών, κόψιμο μαθημάτων και μείωση ωρών ωρολογίου προγράμματος, κατάργηση του μειωμένου ωραρίου στα εργαστήρια φυσικών επιστημών και πληροφορικής, ξεχείλωμα ειδικοτήτων, συμπίεση τμημάτων ΕΠΑΛ, μείωση γεννήσεων λόγω των μνημονιακών μέτρων, μισθός πρωτοδιόριστου μόνιμου στα 600 ευρώ και άλλα πολλά) είναι πολύ πιθανόν, ιδιαίτερα στη δευτεροβάθμια γενική εκπαίδευση, τα κενά σε 1-2 χρόνια, να μην ξεπερνούν τις μερικές εκατοντάδες, όταν μέσα στην οκταετία από τα Γυμνάσια, Λύκεια και ΕΠΑΛ έχουν συνταξιοδοτηθεί περίπου 20.000 καθηγητές, ενώ με τις παρεμβάσεις του Υπουργείου Παιδείας την περίοδο 2011 - 2017 χάθηκαν από το εκπαιδευτικό τοπίο τουλάχιστον 10.000 επιπλέον οργανικές θέσεις!

Πώς ο ΟΟΣΑ έγινε από δήμιος... συνεργάτης!

Τρία χρόνια πριν, στις 12 Μαρτίου 2015, σε συνάντηση με τον Γ.Γ. του ΟΟΣΑ ο Αλέξης Τσίπρας δήλωνε: *«Οι μεταρρυθμίσεις που συζητάμε με τον ΟΟΣΑ δεν είναι μεταρρυθμίσεις που κάποιοι μας υποχρεώνουν, είναι αυτές που θέλουμε, που θεωρούμε απαραίτητες για να αλλάξει η Ελλάδα και ζητάμε την τεχνογνωσία ενός οργανισμού εγνωσμένου παγκόσμιου κύρους».* Ενώ στις 11 Φλεβάρη 2015, η νέα τότε κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ, είχε καλέσει τον ΟΟΣΑ και ο Τσίπρας μαζί με τον Γκουρία ανακοίνωσαν τη σύσταση μιας μόνιμης επιτροπής συνεργασίας, με τον πρώτο να δηλώνει ότι *«η Ελλάδα πρέπει να τολμήσει τις μεταρρυθμίσεις που δεν τόλμησαν οι προηγούμενες κυβερνήσεις(...)*

Με μεγάλη χαρά υποδέχτηκα σήμερα τον κ. Γκουρία στην Αθήνα. Ο κ. Γκουρία προΐσταται ενός παγκόσμιου Οργανισμού για την ανάπτυξη. Για το λόγο αυτό νομίζω ότι ίσως είναι ο πιο χρήσιμος άνθρωπος σήμερα στην Ευρώπη. Διότι το ζητούμενο σήμερα στην Ευρώπη είναι η ανάπτυξη(...) Αποφασίσαμε να συστήσουμε μια μόνιμη κοινή επιτροπή συνεργασίας που θα προετοιμάσει ένα Σύμφωνο για την Ανάπτυξη, την Απασχόληση και την Κοινωνική Συνοχή, με Δικαιοσύνη στην Ελλάδα. Αποφασίσαμε να έχουμε στενή συνεργασία και τη βοήθεια του ΟΟΣΑ, για την εκπόνηση και εφαρμογή του προγράμματος των μεταρρυθμίσεων(...)».

Στις 30/5/2018 ο Τσίπρας είχε, για μια ακόμη φορά, συνάντηση με τον Γκουρία, όπου αντάλλαξαν αβροφροσύνες και αλληλοεπαινέθηκαν για τις «μεταρρυθμίσεις» που πέτυχε η Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, ανανεώνοντας τις δεσμεύσεις για συνέχιση της ίδιας πορείας, με βάση την «εργαλειοθήκη» του ιμπεριαλιστικού οργανισμού. Ο Τσίπρας, αφού καυχήθηκε για το ότι *«η Ελλάδα, πέρα από αυτή την εκπληκτική δημοσιονομική προσαρμογή (...) έγινε πρωταθλήτρια χώρα, όχι μόνο στην Ευρωζώνη και στην Ευρώπη, αλλά πρωταθλήτρια χώρα του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης σε μεταρρυθμίσεις»*, επιβεβαίωσε ότι οι αντεργατικές ανατροπές που επεκτείνονται στο δινεκές αποτελούν το «λίπασμα» για την ανάκαμψη του κεφαλαίου, λέγοντας πως χάρη σε αυτές ανοίγεται *«μια πολύ σημαντική προοπτική για την ανάκαμψη της οικονομίας (...) για μια πιο βαθιά και μόνιμη προοπτική ανάπτυξης για την ελληνική οικονομία τα επόμενα χρόνια».*

Από τη μεριά του ο Γκουρία υπερθεμάτισε λέγοντας *«μεταρρυθμίσεις και πάλι μεταρρυθμίσεις (...) Οι μεταρρυθμίσεις πρέπει οπωσδήποτε να συνεχιστούν»!*

ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ

Η έκθεση εμμένει στους βασικούς άξονες που προκρίνει ο ΟΟΣΑ για τα κράτη-μέλη του, δηλαδή τη δρομολόγηση της αυτονομίας της σχολικής μονάδας, της αποκέντρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος, της μείωσης του μισθολογικού κόστους και της γενικευμένης αξιολόγησης στην εκπαίδευση.

Προκρίνει η κατανομή των προϋπολογισμών να περάσει σε περιφερειακό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη την κατανομή του προσωπικού στα σχολεία και τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε σχολείου, όπως αυτές θα προκύπτουν από την αξιολόγηση.

Όπως έχουμε επανειλλημένα αποκαλύψει:

- ☞ Η αυτονομία της σχολικής μονάδας σημαίνει την αποκοπή του δημόσιου σχολείου από την κρατική χρηματοδότηση και τη μετατροπή του σε εμπορευματοποιημένη και ιδιωτικοποιημένη ζώνη. Είναι η ευθεία αναζήτηση από τα σχολεία οικονομικών πόρων από την τοπική ή την ευρύτερη αγορά, με αντάλλαγμα ιδεολογικές, πολιτιστικές και οικονομικές εξαρτήσεις στη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού προγράμματος, στην επιλογή και διαχείριση του προσωπικού, στους εκπαιδευτικούς στόχους και στο κοινωνικό προφίλ κάθε σχολείου.
- ☞ Η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος είναι η βάση για τη ραγδαία μείωση της χρηματοδότησης και της διαφοροποιημένης λειτουργίας των σχολικών μονάδων, με βάση τις διαφοροποιημένες ανάγκες και οικονομικές δυνατότητες των τοπικών κοινωνιών.

Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση είναι το στρατηγικό εργαλείο για την ένταση του καθεστώτος χειραγώγησης και ομηρίας των εκπαιδευτικών και δραστικής ελαστικοποίησης των εργασιακών σχέσεων. Είναι φανερό ότι η αυτοαξιολόγηση των σχολικών μονάδων και οι διαφορετικές επιδόσεις των σχολείων στη

βάση μετρήσιμων δεικτών θα συμβάλουν τάχιστα στην κατηγοριοποίησή τους, ενώ η σχεδιαζόμενη «άρση των γεωγραφικών ορίων» και η «ελεύθερη επιλογή σχολείου», δημόσιου και ιδιωτικού, θέλει να σπρώξει τα δημόσια σχολεία σε έναν ανελέητο ανταγωνισμό προς «άγραν πελατών», από την οποία θα συναρτούν τη χρηματοδότηση και τη συνέχιση της λειτουργίας τους.

☞ Σε απλά ελληνικά αν ξύσει κάποιος τα "καλολογικά" στοιχεία της έκθεσης θα ανακαλύψει από κάτω τους μόνιμους στόχους της: ***λιγότεροι εκπαιδευτικοί, χαμηλότεροι μισθοί, εργασιακές σχέσεις «γαλέρας», αλλά και λιγότεροι μαθητές, λιγότερα σχολεία, λιγότερα και «ξεχειλωμένα» τμήματα.***

Πιέσεις για πλήρη ιδιωτικοποίηση του εκπαιδευτικού συστήματος

Σε παγκόσμιο επίπεδο η επιχείρηση για την πλήρη ιδιωτικοποίηση του εκπαιδευτικού συστήματος έχει ξεκινήσει εδώ και μερικές δεκαετίες. Χρονολογείται από τη δεκαετία του '80 σε ΗΠΑ και Βρετανία με την εισαγωγή αμιγώς τεχνοκρατικών όρων που αντικαθιστούν τις παιδαγωγικές αρχές, με την επέκταση της «ελεύθερης» γονεϊκής επιλογής και την «αγοραιοποίηση της Παιδείας».

Η χρήση του όρου της γονεϊκής ελευθερίας από τους εγχώριους και διεθνείς νεοφιλελεύθερους, δεν αποτελεί τίποτε περισσότερο και τίποτε λιγότερο από εσκεμμένη παραπλάνηση της κοινωνίας. Κάθε ευρώ που πηγαίνει στα κουπόνια θα αφαιρείται από το δημόσιο σχολείο. Βαθμιαία τα δημόσια σχολεία θα καταρρεύσουν και ιδιωτικοί φορείς θα ξεφυτρώνουν σαν μανιτάρια παντού. Επιπλέον, όπου εφαρμόστηκαν νο-

Ο ΟΟΣΑ (Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη και με λατινικούς χαρακτήρες OECD) είναι ένας διεθνής ιμπεριαλιστικός οργανισμός με 34 κράτη τακτικά μέλη, που δημιουργήθηκε το 1961. Είναι μετεξέλιξη του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας, που δημιουργήθηκε το 1948 για να ρυθμίσει τα της «ανοικοδόμησης» της Ευρώπης, με βάση το σχέδιο Μάρσαλ. Πρώτος του γενικός γραμματέας ήταν ο R. Marjolin, στέλεχος της ναζιστικής κυβέρνησης του Πεταίν στο Βισύ της Γαλλίας. Σημερινός γ.γ. του ΟΟΣΑ (από το 2006) είναι ο Angel Gurría, Μεξικανός, καταστροφέας της μεξικανικής οικονομίας 20 χρόνια πριν (υπό τις εντολές του ΔΝΤ), άνθρωπος του διεθνούς τραπεζικού κυκλώματος και υπουργός Οικονομίας της διαβόητης κυβέρνησης Zedillo.

Ο ίδιος αυτός Οργανισμός σε μία από τις Εκθέσεις του για την ελληνική οικονομία, αφού έδωσε εύσημα και απλόχερη στήριξη στην Συγκυβέρνηση ΝΔ – ΠΑΣΟΚ, εισηγήθηκε 25 χρόνια άγριας λιτότητας, θεωρώντας πως αυτή η πρόταση θα μπορούσε να αποτελέσει διέξοδο από την κρίση!

Στην πραγματικότητα, ο ΟΟΣΑ και ο επικεφαλής του Α. Γκουρία, πριν ακόμα από την εκδήλωση της καπιταλιστικής κρίσης στην Ελλάδα, πρωτοστατούσαν σε «μεταρρυθμιστικές προτάσεις», αντίστοιχες ή και πανομοιότυπες με αυτές που εδώ και χρόνια αξιώνουν ο ΣΕΒ και τα άλλα τμήματα του εγχώριου κεφαλαίου και οι οποίες «έτρεξαν» πιο γρήγορα κατά τη «μνημονιακή» περίοδο.

Να θυμίσουμε, για παράδειγμα, ότι ο Α. Γκουρία, σε επίσκεψή του στην Αθήνα το 2007 σημείωνε: *«Εχετε (η Ελλάδα) πολύ υψηλή νεανική ανεργία, άρα πρέπει να υπάρχει μια αγορά που να προσφέρει χαμηλότερους μισθούς από τους κατώτατους».* Ταυτόχρονα, έβαζε στο τραπέζι τη μείωση των εργοδοτικών ασφαλιστικών εισφορών, τη διευκόλυνση των απολύσεων και την αύξηση των ηλικιών συνταξιοδότησης, τη μείωση των συντάξεων, οι οποίες έπρεπε να υπολογίζονται στο σύνολο της εργάσιμης ζωής. Ακόμη οι "οδηγίες" περιλάμβαναν αυξήσεις στους φόρους πάνω στην πλατιά λαϊκή κατανάλωση (ΦΠΑ, ειδικούς φόρους, πετρέλαιο θέρμανσης), φέρνοντας το παράδειγμα της Γερμανίας που είχε ήδη προηγηθεί, καθώς και «Απεξάρτηση» της ΔΕΗ από το κράτος, απελευθέρωση των σιδηροδρόμων, αποκρατικοποίηση των ΕΛΤΑ. Βεβαίως απαιτούσαν την παραπέρα περικοπή των κρατικών κονδυλίων, επικαλούμενοι (τότε) τη δημοσιονομική «σταθερότητα και προσαρμογή».

Παράλληλα δεν παρέλειψε την προηγούμενη περίοδο να προτείνει την άρση της μονιμότητας για τους νεοπροσληφθέντες στο Δημόσιο, την περαιτέρω ελαστικοποίηση των σχέσεων εργασίας, την αύξηση της συμμετοχής του ασφαλισμένου στην υγεία, μείωση του αφορολογήτου ορίου και σειρά φοροεισπρακτικών μέτρων! Επίσης εισηγήθηκε το ξεπούλημα της δημόσιας περιουσίας που ούτως ή άλλως είχαν δρομολογήσει η Συγκυβέρνηση ΝΔ – ΠΑΣΟΚ και η τρόικα, αλλά και την παράδοση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στα χέρια του ξένου χρηματιστικού κεφαλαίου!

Σήμερα, ίσως περισσότερο από ποτέ, καθώς αναπνέουμε τα απο-καΐδια αυτής της πολιτικής που ευλαβικά υλοποιήθηκε τα τελευταία χρόνια, μπορεί κάποιος εύκολα να καταλάβει τι σήμαιναν οι προτροπές του «αθώου» και «ουδέτερου» αυτού Οργανισμού, που χρόνια τώρα πασχίζει να προσαρμόσει την εκπαίδευση και την εργατική δύναμη στις «νέες συνθήκες», κοντολογίς, στην ευελιξία, αποδοτικότητα, ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα, απασχολησιμότητα, κ.λπ., αλλά και να τις τυποποιήσει περισσότερο, να τις μετρήσει και να τις ελέγξει, ώστε να διαμορφώσει το σημερινό εργαζόμενο: με εργασιακές προδιαγραφές 19ου αιώνα και παραγωγικές δυνάμεις 21ου.

Βεβαίως, δεν ανακαλύπτουμε την Αμερική αναφέροντας τα παραπάνω για το ρόλο και τη φυσιογνωμία του ΟΟΣΑ. Το γεγονός ότι, λιγότερο από δυο μήνες πριν ο Πρωθυπουργός υφάνει το φωτοστέφανο του ΟΟΣΑ και του Γ.Γ του, σε άρθρο τους στην Αυγή (7/12/2014) ο βουλευτής Τάσος Κουράκης, Συντονιστής της ΕΕΚΕ Παιδείας και Θρησκευμάτων του ΣΥΡΙΖΑ και ο Νικόλας Κουντούρης, επιστημονικός συνεργάτης του ΣΥΡΙΖΑ, μέλος της ΕΕΚΕ Παιδείας και Θρησκευμάτων του ΣΥΡΙΖΑ επεσήμαναν: *«...Το σημείο εκκίνησης της εφαρμογής των μνημονίων στην ελληνική εκπαιδευτική πολιτική θα μπορούσε να το τοποθετήσει κανείς σε διάφορα πολιτικά γεγονότα. Αδιαμφισβήτητα όμως ένα από τα πλέον κομβικά σημεία αποτελεί η ενεργή ανάμειξη του ΟΟΣΑ στα ελληνικά εκπαιδευτικά πράγματα το 2011, με το ρόλο του «ανεξάρτητου αξιολογητή» της ελληνικής εκπαίδευσης. Ο διεθνής αυτός οργανισμός ο οποίος ασχολείται μεταξύ άλλων και με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συστημάτων των διαφόρων χωρών κλήθηκε από την τότε ελληνική κυβέρνηση να «διαγνώσει» τα προβλήματα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και να διατυπώσει προτάσεις «μεταρρύθμισής» του. Παρέδωσε στο πλαίσιο αυτό, στην ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, μία μελέτη με τίτλο «Καλύτερες Επιδόσεις και Επιτυχείς Μεταρρυθμίσεις στην Εκπαίδευση. Προτάσεις για την εκπαιδευτική πολιτική στην Ελλάδα». Δεν θα ήταν υπερβολή να πει κανείς ότι η έκθεση αυτή έθεσε την τεχνοκρατική βάση για όλες τις αλλαγές στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, η εφαρμογή των οποίων συνδέθηκε με τις αξιολογήσεις της ελληνικής οικονομίας από την τρόικα και με την εκταμίευση των δόσεων προς τη χώρα. Έχουν γραφεί πολλά για την εν λόγω έκθεση, η οποία χρησιμοποιήθηκε και χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα ως «νεοφιλελεύθερο ευαγγέλιο» για τους δανειστές».*

Αυτός είναι ο οργανισμός που, σύμφωνα με τον Τσίπρα και το Γαβρόγλου, θα μας παρέχει την «τεχνογνωσία» του για «φιλολαϊκές» μεταρρυθμίσεις που δε θα είναι «συνώνυμο της απορρύθμισης», αλλά «συνώνυμο της αναγκαίας αλλαγής»...

Με αυτά τα δεδομένα, γίνεται κατανοητό τι μπορεί να σημαίνουν οι αναδιαρθρώσεις που τάχα «δεν τόλμησαν οι προηγούμενες κυβερνήσεις και θα τις τολμήσει η παρούσα κυβέρνηση», όπως είπε ο πρωθυπουργός. Και όποιος, χωμένος στις συστάδες των θάμνων που τον περιβάλλουν χάνει το δάσος από το οπτικό του πεδίο, καλό είναι να κάνει ένα βήμα στα πλάγια για να δει καθαρότερα μπροστά του.

uchers, σταδιακά τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια αύξαναν τις τιμές των διδάκτρων, με αποτέλεσμα να μην επαρκούν τα χρήματα των κουπονιών στους γονείς που έπρεπε να συμπληρώσουν από την τσέπη τους. Η περιβόητη «ελευθερία επιλογής» αφορά αποκλειστικά αυτούς που αφορούσε πάντοτε: τους έχοντες και κατέχοντες. Με τον τρόπο αυτό η εκπαίδευση μετατρέπεται σε εμπόρευμα και η ψευδεπίγραφη δήθεν επιλογή των γονέων μεταβάλλεται σε εφιάλτη, καθώς τα λίγα σχολεία της ελίτ θα συνεχίσουν να χαρίζουν τίτλους και πρόσβαση σε ανώτερη εκπαίδευση και εργασία σε ελάχιστους τυχερούς, την ώρα που η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών θα εξαθλιώνονται εκπαιδευτικά, σε διαλυμένες ημικρατικές/ιδιωτικές δομές και θα οδηγούνται με μαθηματική ακρίβεια στην ανεργία, ή στις χαμηλότερα αμειβόμενες θέσεις εργασίας.

Στη χώρα μας η στρατηγική αυτή έχει ξεκινήσει να εφαρμόζεται από το 2010. Διόλου τυχαία, ταυτόχρονα με την έναρξη της χειρότερης κρίσης στη μεταπολεμική ιστορία, άρχισε η σταδιακή απορρύθμιση της εκπαίδευσης με σειρά νόμων (3848/2010, 4254/2014), με στόχο την αποδυνάμωση του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος και την εισαγωγή όρων ασύδοτης αγοράς.

Πριν από ένα περίπου χρόνο, το Φλεβάρη του 2017, ο ΣΕΒ δημοσίευσε έκθεση για την εκπαίδευση στην Ελλάδα, που ονομάζεται *«η έξοδος από την κρίση ξεκινάει στα θρανία»* και χρησιμοποιεί στοιχεία του διαγωνισμού PISA του ΟΟΣΑ από το 2015, καθώς και στοιχεία της Eurostat από το 2014. Στο κείμενο αυτό κεντρική θέση κατέχει η αυτονομία και η αποκέντρωση, η αυτοαξιολόγηση και η αξιολόγηση, καθώς και η σύνδεση με την «τοπική κοινωνία» και η χρηματοδότηση από την τοπική αυτοδιοίκηση. Προχωράει ακόμα περισσότερο, θέτοντας το «γονεϊκό δικαίωμα» στην επιλογή σχολείου που συνδέεται με τη φιλοσοφία «της αυτονομίας».

Στη νέα έκθεση του ΟΟΣΑ διαβάζουμε τον αποκαλυπτικό τίτλο «Σχολεία αυτόνομα, με τους εκπαιδευτικούς «ηγέτες»», όπου αναφέρεται ως παράδειγμα προς μίμηση η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στη Χιλή με τη χρηματοδότηση μέσω κουπονιών.

Ο ΟΟΣΑ τεκμηριώνε τις θέσεις του στη βάση της αποτυχίας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στο διαγωνισμό PISA και στο αντίστοιχο πρόγραμμα για τις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού (PIAAC), *«της ανυπαρξίας μηχανισμών λογοδοσίας /ανταποδοτικότητας και του υπερβολικού συγκεντρωτικού ελέγχου του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος».*

Πρόκειται για μια κλασική νεοφιλελεύθερη προσέγγιση των εκπαιδευτικών συστημάτων, η οποία καταλήγει στην υποστήριξη των σχολικών αγορών, στη διαφοροποιημένη χρηματοδότηση με βάση τις αρχές του νέου δημόσιου μάνατζμεντ, στις τυποποιημένες εξετάσεις μαθητών, στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και στην ακόμη μεγαλύτερη σύνδεση σχολείου και πανεπιστημίου με τις ανάγκες της αγοράς.

Ειδικότερα, οι κεντρικές έννοιες γύρω από τις οποίες αρθρώνονται οι προτάσεις του ΟΟΣΑ στα προαναφερόμενα πεδία είναι η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος, η σχολική αυτονομία κι η αυξημένη λογοδοσία γύρω απ΄ τα αποτελέσματα του εκπαιδευτικού συστήματος. Η μακροπρόθεσμη εκπαιδευτική στρατηγική θα πρέπει να βασίζεται στην πεποίθηση ότι *«η τοπική εκπαιδευτική ηγεσία στα σχολεία, στα πανεπιστήμια και στους υπόλοιπους θεσμούς της μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μαζί με τους δήμους θα είναι το καθοριστικό στοιχείο»* για τη βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων και τη διασφάλιση μιας ποιοτικής εκπαίδευσης. Αυτό θα μπορούσε να γίνει βαθμιαία, επιλέγοντας αρχικά μια πιλοτική περιοχή εφαρμογής της αποκέντρωσης, όπου *«ως πρώτο βήμα κάποια χαλάρωση του κεντρικού ελέγχου γύρω από το προσωπικό, τα αναλυτικά προγράμματα και τον προϋπολογισμό θα ήταν χρήσιμη».*

Η αποκέντρωση και η αυτονομία συνδέονται άμεσα με τη λογοδοσία. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, τα εκπαιδευτικά συστήματα που συνδυάζουν την αυτονομία και τον σχολικό ανταγωνισμό με τη δημοσίευση των δεδομένων επίτευξης των μαθητών τους τείνουν να αποδίδουν καλύτερα. Υπό αυτή την έννοια, η συλλογή δεδομένων για τις επιδόσεις των μαθητών και των σχολείων κι ο καθορισμός κεντρικών επιπέδων (standards) από ανεξάρτητη αρχή αξιολόγησης είναι αποφασιστικοί παράγοντες για τη σχολική επιτυχία.

«Η εισαγωγή μαθητικών εθνικών αξιολογήσεων μπορούν να ορίσουν τα επίπεδα τα οποία όλοι οι μαθητές πρέπει να πετύχουν σε διαφορετικά στάδια της εκπαίδευσής τους και βοηθά στον εντοπισμό και στην υποστήριξη των μαθητών και των σχολείων που μένουν πίσω».

Κατά συνέπεια, η αποκέντρωση σε επίπεδο διοίκησης, χρηματοδότησης και διαχείρισης του εκπαιδευτικού προσωπικού συνδέεται με την ταξινόμηση/ διαφοροποίηση των σχολείων στη βάση κεντρικά καθορισμένων εκπαιδευτικών στόχων.

Η χρηματοδότηση συνάρτηση της αξιολόγησης

Ο ΟΟΣΑ επισημαίνει με ιδιαίτερη έμφαση την ανάγκη διαμόρφωσης ειδικής χρηματοδοτικής φόρμουλας για κάθε διαφορετική σχολική μονάδα (funding formula), η οποία θα συναρτά τη χρηματοδότηση του σχολείου με συγκεκριμένους κοινωνικούς δείκτες, που θα διαμορφωθούν από τα δεδομένα της πληροφοριακής βάσης του υπουργείου My-School (για παράδειγμα ποσοστό αλλοδαπών μαθητών, μορφωτικό επίπεδο γονέων, δυσπρόσιτες περιοχές κτλ.).

Θεωρητικά, οι αποκεντρωμένοι προϋπολογισμοί σε επίπεδο αυτοδιοίκησης, η χρηματοδοτική φόρμουλα και η στοχευμένη χρηματοδότηση με τη μορφή κουπονιών στη βάση συγκεκριμένων κοινωνικών κριτηρίων στοχεύουν στη μετατόπιση πόρων προς τα σχολεία και τους μαθητές των πιο αδύναμων κοινωνικών ομάδων. Η πραγματικότητα, ωστόσο, όπως ο ίδιος ο ΟΟΣΑ μάς αποκαλύπτει, είναι αρκετά διαφορετική. Η όποια χρηματοδοτική φόρμουλα θα συνδέεται άμεσα με την εξωτερική αξιολόγηση των σχολείων, καθώς *«τα σχολεία θα πρέπει να είναι ανταποδοτικά για τη χρήση των επιπρόσθετων κεφαλαίων, με μέτρα που μπορεί να περιλαμβάνουν δημοσίευση ετήσιων απολογισμών και εκθέσεων».*

Επί της ουσίας, η συζήτηση δεν αφορά τους αδύναμους μαθητές και τη στήριξη της μόρφωσής τους, αλλά τη μετατόπιση της χρηματοδότησης σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, τη σύνδεση χρηματοδότησης / σχολικής απόδοσης και τη δυνατότητα του ιδιωτικού εκπαιδευτικού τομέα να οικειοποιείται τη δημόσια χρηματοδότηση.

Ελεύθερη επιλογή προσωπικού

Στο ίδιο πνεύμα θεωρείται ότι η πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού πρέπει να πραγματοποιείται σε επίπεδο σχολικής μονάδας, όπου ο διευθυντής/μάνατζερ κάθε σχολείου θα επιλέγει το εκπαιδευτικό προσωπικό της σχολικής του μονάδας: *«Οι σχολικοί ηγέτες είναι ο αποφασιστικός παράγοντας για το είδος της σχολικής κουλτούρας που μπορεί να βελτιώσει τη μαθητική απόδοση. Αλλά εάν οι σχολικοί ηγέτες δεν εμπλέκονται στην πρόσληψη των εκπαιδευτικών και στην αξιολόγηση της διδασκαλίας αυτό μειώνει την διευθυντική τους εξουσία και άρα αντίστοιχα το βαθμό ανταποδοτικότητάς του».*

Παράλληλα επισημαίνει ότι το 85% του υπάρχοντος προϋπολογισμού για την εκπαίδευση δίνεται σε μισθούς των εκπαιδευτικών. Κατά συνέπεια, ο ΟΟΣΑ επιμένει και σήμερα στη μείωση των εκπαιδευτικών δαπανών, στην πλήρη ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων των εκπαιδευτικών και στην «αποδοτική» κατανομή του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Τι είναι τα περίφημα vouchers και τι έχει δείξει η διεθνής εμπειρία από την εφαρμογή τους

Αυτό το οποίο ισχυρίζονται οι θιασώτες των vouchers είναι η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Συνοψίζουμε τις σημαντικότερες πτυχές της εφαρμογής του προγράμματος vouchers με βάση έρευνες Αμερικανικών, Σουηδικών και Βρετανικών πανεπιστημίων που, αν και με διαφορετικές θεωρητικές αναφορές, καταλήγουν σχεδόν ομόφωνα στα ακόλουθα συμπεράσματα:

• Σε έρευνες που διεξήχθησαν την τελευταία εικοσαετία σε Σουηδία, Βρετανία, Νέα Υόρκη, Λουιζιάνα, Κλήβελαντ, Μιλγουόκι, δηλαδή, στις περιοχές που εφαρμόζονται συστηματικά για πολλά χρόνια τέτοιου είδους προγράμματα, καταρρίφθηκε το επιχείρημα ότι το πρόγραμμα vouchers βελτιώνει τις επιδόσεις των μαθητών. Τα δεδομένα των ερευνών δείχνουν ότι τα μαθησιακά αποτελέσματα των ιδιωτικών σχολείων που εφαρμόζουν vouchers και των δημόσιων δεν έχουν στατιστική διαφορά.

• Η κατεύθυνση κρατικών κονδυλίων για τα vouchers αποδυναμώνει αισθητά τα δημόσια σχολεία, με αποτέλεσμα αρκετά να οδηγούνται σε κλείσιμο. Εντυπωσιακό είναι το συμπέρασμα της ερευνήτριας της Εκπαιδευτικής Οικονομίας Helen F. Ladd (School Vouchers: a critical view), η οποία παρατηρεί στην κατακλείδα του άρθρου της ότι, όχι μόνο τα προγράμματα αυτά δεν φέρνουν καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα, αλλά απορροφούν κρίσιμους πόρους από τη δημόσια εκπαίδευση και διευρύνουν τις εκπαιδευτικές ανισότητες.

• Ακόμη και στις περιπτώσεις που εφαρμόζονται τα vouchers, σε πλήρη αντίθεση με το μοντέλο που προτείνουν οι εγχώριοι θιασώτες του νεοφιλελεύθερου μοντέλου οι οποίοι μιλούν για εντελώς ανεξάρτητα σχολεία, τα ιδιωτικά σχολεία πρέπει να πιστοποιούνται από το κράτος, να εποπτεύονται στενά από αυτό και να ακολουθήσουν πιστά το ίδιο αναλυτικό πρόγραμμα (DoesSchoolPrivatizationImproveEducationalAchievement? Evidence from Sweden's Voucher Reform Anders Böhlmark Mikael Lindahl, September 2008)

• Η εφαρμογή των προγραμμάτων γεννά διαφθορά και συνθήκες έντονης διαπλοκής στο χώρο της εκπαίδευσης, καθώς έχει σημειωθεί κατασπατάληση πόρων από ιδιωτικά σχολεία και κακή χρήση από γονείς. Μάλιστα, αρκετοί υπεύθυνοι προγραμμάτων έχουν οδηγηθεί στη δικαιοσύνη.

• Η μόνη πρόσφατη έρευνα που παρουσιάζει με θετικό τρόπο το πρόγραμμα των vouchers προέρχεται από το περίφημο Ινστιτούτο του Friedman, του εμπνευστή του προγράμματος. Ωστόσο, οι επιστήμονες και ερευνητές του χώρου κατηγόρησαν την εν λόγω έρευνα για σειρά μεθοδολογικών και επιστημολογικών λαθών (διαστρέβλωση της βιβλιογραφίας, χρήση πλαστών ερευνητικών μεθόδων που νόθευσαν το αποτέλεσμα κ.λπ.) που καθιστούν την έρευνα πλήρως αναξιόπιστη (Christopher Lubienski, University of Illinois, June 2016).

Η αποκέντρωση της εκπαίδευσης

Είναι φανερό ότι μέσα από την επιχείρηση «αποκέντρωση της Εκπαίδευσης» προωθείται η ιδιωτικοποίηση και δοκιμάζεται συνολικά το μοντέλο του ευέλικτου, «αποκεντρωμένου» σχολείου της αγοράς και επιδιώκεται η καθήλωση των κρατικών δαπανών για την Εκπαίδευση και η μετάθεση του κόστους λειτουργίας των σχολικών μονάδων στους δήμους, ουσιαστικά στους εργαζόμενους, με την επιβολή τοπικής φορολογίας. Με άλλα λόγια, η χρηματοδότηση κάθε σχολικής μονάδας θα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις οικονομικές δυνατότητες κάθε δήμου. Οι δήμοι, με τη σειρά τους, θα μεταθέτουν την οικονομική επιβάρυνση στους πολίτες, είτε επιβάλλοντας δίδακτρα είτε άλλες εισφορές. Στο πλαίσιο της αποκέντρωσης είναι προφανές ότι ο εκπαιδευτικός καλείται να έχει έναν νέο ρόλο και κυρίως αυτοί που ασκούν διοίκηση. Στην ουσία, θα μετατραπούν σε μάνατζερ–διαχειριστές, που θα είναι υποχρεωμένοι να αναζητούν πηγές χρηματοδότησης για τη λειτουργία του σχολείου.

Μακροπρόθεσμα, το αποτέλεσμα θα είναι ο μαρασμός και το κλείσιμο πολλών σχολείων, κυρίως των αγροτικών περιοχών, αφού οι κοινότητες και οι μικρότεροι δήμοι δεν θα μπορούν να αντεπεξέλθουν στα έξοδα λειτουργίας τους, την ώρα που οι ποικιλώνυμοι «τοπικοί παράγοντες» θα ενδιαφέρονται για τη βιτρίνα τους, τα «καλά» σχολεία της περιοχής. Ανάλογα προβλήματα θα αντιμετωπίσουν και πολλά σχολεία των αστικών κέντρων, ιδιαίτερα των υποβαθμισμένων περιοχών, που θα εξελιχθούν σε σχολεία αλλοδαπών, μεταναστών και φτωχών Ελλήνων.

Στον ανελέητο ανταγωνισμό που θα ξεσπάσει μεταξύ των σχολείων, οι μαθητές, με πρόσχημα το δικαίωμα επιλογής του σχολείου, αντιμετωπίζονται ως πελάτες και παραγόμενα εμπορεύματα.

Η ανάθεση μεγάλου μέρους της ευθύνης για τη χρηματοδότηση, τη λειτουργία, τους προσανατολισμούς κάθε εκπαιδευτικού ιδρύματος στο εκπαιδευτικό προσωπικό, στους εκπαιδευόμενους, στους γονείς, στην «τοπική κοινωνία» και στους «παραγωγικούς φορείς», είναι φανερό ότι καλλιεργεί την τάση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων να υποχωρήσουν στις απαιτήσεις των «πελατών», αφού η συντήρηση ή η ανάπτυξή τους εξαρτώνται άμεσα από τη «ζήτηση» των εκπαιδευτικών «προϊόντων» τους. Τα «αποκεντρωμένα» σχολεία, για παράδειγμα, θα παραμερίζουν πιο εύκολα τη γενική μόρφωση σε όφελος των δεξιοτήτων που ζητά η αγορά, για να γίνονται πιο προσφιλή στις επιχειρήσεις, εξασφαλίζοντας μεγαλύτερη χρηματοδότηση. Η παιδαγωγική και η διδακτική οφείλουν να υποταχθούν σε μια νέα αντίληψη, που έχει σχέση περισσότερο με την επιχειρηματική λογική, αφού το σχολείο θα λειτουργεί με κριτήριο την εξεύρεση κονδυλίων και πρέπει να προσαρμόζει τη λειτουργία του σ' αυτήν την προοπτική.

Έκθεση ΟΟΣΑ: Εκπαίδευση *για λαμπρό μέλλον στην Ελλάδα*

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΚΑΙ Η «ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ» ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

«(...)Οι σχολικές μονάδες στην Ελλάδα έχουν διορίσει διευθυντές, αλλά οι ευθύνες τους είναι εξαιρετικά περιορισμένες και επικεντρώνονται σε διοικητικά ζητήματα. Ο πρώτος περιορισμός είναι ότι δεν μπορούν να επιλέξουν το δικό τους προσωπικό(...) Το να επιτραπεί στους Διευθυντές των σχολείων να έχουν μεγαλύτερο λόγο σε θέματα προσωπικού, και στην πραγματικότητα να έχουν το δικαίωμα **να επιλέγουν και να προσλαμβάνουν τους εκπαιδευτικούς του σχολείου τους,** θα σήμαινε ότι θα μπορούσαν καλύτερα να διασφαλίζουν ένα καλύτερο "ταίριασμα" μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών, αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό(...) Το πρώτο βήμα είναι να επανασχεδιαστεί η θέση του Διευθυντή του Σχολείου ώστε αυτή θέση να περιλαμβάνει **επιλογή όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού, τον διορισμό και την παύση των Υποδιευθυντών, την αξιολόγηση όλων των εκπαιδευτικών, την κατανομή όλων των εξωδιδακτικών εργασιών στους εκπαιδευτικούς(...)** Η παιδαγωγική αυτονομία μπορεί να είναι αποτελεσματική μόνο αν πηγαίνει χέρι-χέρι με τη θεσμική αυτονομία και την ενίσχυση της θέσης των διευθυντών, την ικανότητά τους να αξιολογούν και να επιλέγουν το προσωπικό της σχολικής μονάδας. Χωρίς αυτή την κρίσιμη πλευρά, η παιδαγωγική αυτονομία δεν έχει νόημα».

ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ –ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ

«...Το δεύτερο βήμα είναι ο σαφής ορισμός του εκπαιδευτικού προσωπικού του σχολείου(...) συγκεκριμένα, σε κάποια μαθήματα με λίγα μαθήματα την εβδομάδα, θα πρέπει να είναι δυνατόν να προσληφτούν εκπαιδευτικοί **μερικής απασχόλησης** με συμβάσεις για αρκετά χρόνια(...) Η πρόσληψη μόνιμων εκπαιδευτικών όχι μόνο θα είναι ακριβή οικονομικά, αλλά θα επανεισάγει ακαμψίες στο εκπαιδευτικό σύστημα που οι αναπληρωτές έχουν αμβλύνει(...) οι Αρχές πρέπει να χρησιμοποιήσουν την Κρίση για να εφαρμόσουν μακροπρόθεσμες λύσεις(...) όπως εισαγωγή διάφορων κατηγοριών υπαλλήλων πχ μια κατηγορία θα μπορούσε να έχει **5ετείς συμβάσεις πριν τη μονιμότητα**(...) Η επίλυση του προβλήματος **των λιγότερων οργανικών θέσεων ήταν ευφυής (!) και από διοικητική, και από οικονομική άποψη**. Η εναλλακτική λύση ήταν η χρήση αναπληρωτών εκπαιδευτικών, με τη συμφωνία και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής(...) Δεν μισθοδοτούνται κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, κι έτσι – από μια μακροοικονομική άποψη, δεν αποτελούν μια επιπλέον μακροχρόνια επιβάρυνση του εθνικού προϋπολογισμού. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει συμφωνήσει ότι μπορούν χρήματα του Ευρωπαϊκού Διαρθρωτικού Ταμείου να καλύπτουν τους μισθούς των αναπληρωτών (τυπικά, οι δαπάνες αυτές δεν αντιπροσωπεύουν μισθούς αλλά εκπαιδευτικές υπηρεσίες, γι' αυτό δεν λαμβάνουν μισθό το καλοκαίρι)».

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

«...Οι νεοεισαγόμενες ρυθμίσεις για Αξιολόγηση των στελεχών και Αυτοαξιολόγηση των σχολείων είναι **σημαντικά πρώτα βήματα προς την ανάπτυξη ενός συνολικού πλαισίου Αξιολόγησης(...)** Τα σχέδια βελτίωσης των σχολείων δεν μπορούν να είναι αποτελεσματικά χωρίς ειλικρινή **αξιολόγηση της συνεισφοράς στην παιδαγωγική διαδικασία του κάθε εκπαιδευτικού και τελικά χωρίς μια διαδρομή διακοπής της απασχόλησης των αδύναμων εκπαιδευτικών».**

Τα κενά της Ιστορίας

γράφει η Ανδριανή Στραΐμ

Ο Σ. αναπληρωτής της Ιστορίας, έφτασε με καθυστέρηση Γενάρη μήνα. Η διαφορετική εκτίμηση των αναγκών του σχολείου από το Υπουργείο ήταν η αιτία της αργοπορίας του. Όταν οι γονείς πίεσαν για την κάλυψη των κενών, τότε το Υπουργείο αναγκάστηκε να τον στείλει. Ο Σ. χαμογέλασε πικρά στη σκέψη ότι η μοίρα ανάθεσε σ αυτόν να καλύψει το κενό της Ιστορίας. Μεγάλη η ευθύνη αναλογίστηκε. Καλύπτονται έτσι τα κενά της Ιστορίας; Η Ιστορία θα δείξει και του έκλεισε το μάτι με νόημα η Κλειώ. Αλλά εκτός από τη Μούσα και ο φίλος του προσπάθησε να τον παρηγορήσει. Θα αναγκαστείς να κάνεις περικοπές, ίσως και να αφαιρέσεις τα ασήμαντα για να βγάλεις την ύλη. Ο Σ. ήταν σκεπτικός καθώς άκουγε την ανακοίνωση για την άφιξη του πλοίου στο λιμάνι. Όλη τη νύχτα ταξίδευε. Μεγάλο ταξίδι από κάθε άποψη. Καθώς το βαπόρι στρίμωχνε τα νερά στην προκυμαία για να δέσει, ο Σ. ένοιωθε αυτή την πίεση πιο έντονα από τους λιγοστούς επιβάτες που ανυπόμονα περίμεναν να πέσει η πόρτα για να γυρίσουν στα σπίτια τους καταχείμωνο. Ακόμα δεν είχε ξημερώσει. Το βαπόρι έδεσε με δυσκολία. Το αυτοκίνητο που τον περίμενε τον οδήγησε στο ξενοδοχείο. Υπολειτουργούσε το χειμώνα για έκτακτες ανάγκες, όπως ετούτη εδώ. Δωμάτιο στενό, χωρίς θέα και προοπτική. Γενάρη μήνα στα έκτακτα, αυτός και η Ιστορία. Το πρωί στο σχολείο ξεκίνησαν όπως πάντα με τα τυπικά. Συστάσεις και Πρακτικό ανάληψης. Το θέμα ήταν να μη μείνουν εκεί, σκέφθηκε. Την άλλη μέρα στο καφενείο γνώριζε σιγά σιγά τη μικρή φοβισμένη κοινωνία. Συζητούσαν χαμηλόφωνα στην αρχή για την απέναντι βραχονησίδα και τελευταία ζούσαν με το φόβο του εχθρού που έκοβε βόλτες τριγύρω απειλητικά. Ήταν άνθρωποι ήσυχοι, ανεμοδαρμένοι ψαράδες και βοσκοί που ζούσαν καθημερινά με την κρίση και τα σενάρια πολέμου. Η ίδια αγωνία και ο φόβος ήταν ζωγραφισμένα στα μάτια των μαθητών που περίμεναν απαντήσεις από το Δάσκαλο. Δάσκαλος της Ιστορίας αυτός, κάτι θα ξέρει. Τα απόνερα των παραβιάσεων έφταναν μέχρι την αυλή του σχολείου, ενώ τα πλοιάρια του Frontex έκοβαν βόλτες πέρα-δώθε. Ο μικρός Νικόλας ρωτούσε τον Σ. τι θα γίνει το νησί του σε μία ενδεχόμενη επίθεση « φιλίας» από τη γειτονα. Τα παιδιά ανησυχούσαν και ρωτούσαν για τις «γκρίζες ζώνες» που συνέχεια άκουγαν και τους μαύριζαν την ψυχή. Ο Δάσκαλος της Ιστορίας έδειχνε ήρεμος και αποφασισμένος να απαντήσει και στις «εκτός ύλης» ερωτήσεις. Στο μικρό και φτωχό νησί υπήρχε ενδιαφέρον για την Ιστορία. Το απόγευμα μαζεύονταν στην αυλή του σχολείου μικροί και μεγάλοι. Απορίες, ερωτήματα, συζητήσεις έντονες εφ όλης της ύλης, σχολικής και μη. Παρόλο που τα κενά παρέμεναν μεγάλα, με τη συζήτηση και τη γνώση ο φόβος απομακρυνόταν ολοένα και περισσότερο. Έφευγε. Το έβλεπε στα μάτια των παιδιών, το ένοιωθε την ώρα που τους μιλούσε για την Αλήθεια της Ιστορίας. Χωρίς περικοπές και αφαιρέσεις, μάθαιναν για τις αιτίες της κρίσης, τις Τάξεις και τις Αντιθέσεις, τις Μεγάλες Δυνάμεις και τις Ιερές Συμμαχίες, τις Αγορές και το μοίρασμα του κόσμου, τους εχθρούς της Πατρίδας εντός και εκτός των τειχών. Μάθαιναν Ιστορία για πρώτη φορά, για να πατάνε γερά στα πόδια τους χωρίς να έχουν ανάγκη από προστάτες. Παρά τη γενικότερη αποδοχή από τους κατοίκους και τους μαθητές του, όταν ο Σ. πήγαινε στον καφενέ δυο τρεις τον στραβοκοίταζαν. Έδειχναν άνθρωποι γκρίζοι. Νταήδες και φουσκωτοί. Είναι άνθρωποι του τοπικού ευεργέτη, του είπε μια μητέρα μαθητή του. Του εφοπλιστή Κ. Ο Δάσκαλος τους συνάντησε στη στροφή του δρόμου όταν ανέβαζαν στην καμένη πλαγιά νταλίκες με τόνους χώμα για τη δενδροφύτευση. Το βαπόρι στο λιμάνι ήταν δικό του αλλά με σημαία Μάλτας. Δεν είναι έλληνας ο εφοπλιστής; Ρώτησε ο Δάσκαλος της Ιστορίας. Κάποιοι συνέλαβαν το ρητορικό ερώτημα. Άλλοι απαντούσαν καλοπροαίρετα ότι αγαπά τον τόπο του και μάλιστα το καλοκαίρι έκανε το γάμο της κόρης του στο νησί. Κάλεσε όλο τον κόσμο. Για γαμήλιο δώρο της αγόρασε όλη τη χερσόνησο και τώρα τη δενδροφυτεύει. Κάνει δωρεές στην εκκλησία και ταΐζει τους φτωχούς. Η γκρίζα πραγματικότητα δεν θα μπορούσε να έχει καλύτερη περιγραφή από αυτήν που άκουγε. Ο εφοπλιστής τα καθάριζε όλα και έβαζε πράσινο στις « γκρίζες» ζώνες του Αιγαίου. Με καθαρό μυαλό και θέσεις ο Σ. συνέχιζε να διδάσκει στα παιδιά την Αλήθεια. Από την αίθουσα αγνάντευε το Αιγαίο. Ολόκληρο. Το ομιχλώδες τοπίο του πρωινού προκαλούσε σύγχυση στη θάλασσα. Περίπλους σκαφών σε ετοιμότητα, επίδειξη δύναμης, ελιγμοί και διεμβολισμοί. Με τις κόντρες στο Αιγαίο χάθηκε άλλη μια ψαριά για τον πατέρα της Αργυρώς και τούτο το πρωινό πέρασε στην Ιστορία. Το μεσημέρι στα δελτία των ειδήσεων άκουγαν για έλληνες «αιχμαλώτους» και «ομήρους» στρατιωτικούς στις φυλακές της φίλης γείτονος , συμμάχου στο ΝΑΤΟ και δεν μπορούσαν να καταλάβουν το πώς και το γιατί. Στην αντίπερα όχθη οι Γκρίζοι Λύκοι συνέχιζαν το έργο τους (black ops).Για μία ακόμη φορά επιτέθηκαν σε αριστερούς και κούρδους αγωνιστές που διαδήλωναν κατά της αυταρχικής πολιτικής του καθεστώτος. Αυτό το αιματοβαμμένο καθεστώς δεν διστάζει να βαφτίζει «Κλαδί Ελαίας» την επιχείρηση εξόντωσης του Αφρίν που αντιστέκεται στις ορέξεις του Σουλτάνου. Οι μαθητές στη κουβέντα με τον Δάσκαλο θυμήθηκαν μια άλλη «καλοκαιρινή» γκρίζα ιστορία με τα μέλη του θρησκευτικού ιδρύματος Ερμπακάν που διαμαρτύρονταν στο λιμάνι της Σινώπης με αίτημα την απομάκρυνση του αγάλματος του Κυνικού φιλοσόφου Διογένη από την είσοδο της γενέθλιας πόλης του, επειδή με την παρουσία του «διαχέεται η ελληνική ιδεολογία στην πόλη τους» (Εφημερίδα Hurriyet/ΑΠΕ-ΜΠΕ,23-8-2017). Άλλη μια γκρίζα σελίδα στην Ιστορία της φιλοσοφίας.

Με τον ερχομό της άνοιξης ο Σ. παρατήρησε ότι άνοιγαν αρκετά κλειστά σπίτια στην κάτω πλαγιά προς τη θάλασσα. Σχεδόν όλο αυτό το μέρος το έχουν αγοράσει Γερμανοί , τον ενημέρωσαν οι ντόπιοι. Μετά την κρίση αρκετοί στάθηκαν αδύναμοι να κρατήσουν τη γη τους και την πούλησαν. Τα πλοιάρια του Frontex συναντιόντουσαν με τα πρώτα κότερα και ιστιοφόρα που κατέκλυζαν τις γραφικές «βραχονησίδες». Το ναυάγιο της Ιστορίας μαρτυρούσαν τα γαντζωμένα στα βράχια τρύπια σωσίβια και ρούχα. Και ενώ ο καιρός άνοιγε και έπιαναν οι ζέστες, τα θερμά επεισόδια ξεκινούσαν στα bars και τις παραλίες. Με το τέλος της άνοιξης ο Σ. ετοίμαζε τις βαλίτσες της επιστροφής. Για τα κενά της Ιστορίας και της παραλίας το καλοκαίρι θα δείξει. Και ο Αλλάχ να μη βάλει το χέρι του...

Εκπαιδευτικός Όμιλος
αντιτετράδια της εκπαίδευσης

Ανοιχτό γράμμα στον αναπληρωτή/τρια

Συνάδελφε/ισσα

Δεν υπάρχει κανένας λόγος, ιδιαίτερα μέσα σ' αυτό το ζοφερό κλίμα, να μασάμε τα λόγια μας και να μιλάμε με γρίφους και γραφές ακατανόητες. Το μαχαίρι έφτασε στο κόκκαλο και δεν μας απομένει κανένας άλλος δρόμος από το να σφίξουμε και «να δείξουμε τα δόντια μας».

Η σημερινή κυβέρνηση και η αντιπολίτευση, που μεταμφιέζεται ανάλογα, θεωρούν τα σχολεία λάφυρα του πολέμου τους και το έμψυχο δυναμικό νούμερα στις στατιστικές που μας πληγώνουν.

Σκάνδαλα, κηφήνες, παιδιά που ήσαν πορφυρογέννητα, λαμόγια της αρπαχτής, ξένοι προστάτες, υπουργοί της μίζας και των επιδομάτων που παίρνουν οι φτωχοί, ένα αξεδιάλυτο κουβάρι που έχει έναν παρονομαστή. Όλους εμάς που, τρέχοντας πάνω - κάτω για τον επιούσιο παρακολουθούμε με σοκ και δέος τα θηριώδη μνημόνια να τρώνε την ταπεινή ζωή μας.

Δίπλα μας, αλλά όχι μακρυά, οι κυρίαρχοι του πλανήτη χαράζουν τα σύνορα με αίμα παιδιών και ο πόλεμος με το φασισμό περπατούν αντάμα. Η ΕΕ, από παραδεισένια επαγγελία αποδείχτηκε κόλαση, ο ορίζοντας σκοτεινιάζει, οι Άγγλοι έφυγαν, οι Ιταλοί καραβοτσακίζονται, η Μέση Ευρώπη μαυρίζει ολοένα και περισσότερο.

Δεν υπάρχει κανένας λόγος οι δάσκαλοι να σωπαίνουν. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να σκύβουμε υποτακτικά το κεφάλι.

Δεν υπάρχει κανένας λόγος να τρέχουμε γύρω - γύρω σαν «αποκεφαλισμένα κοτόπουλα». Ας δώσουμε φωνή σ' όσους δεν έχουν φωνή!

1. Η πρόσφατη δυναμική κινητοποίηση στο Υπ. Παιδείας απέδειξε ότι μπορούν οι θεατές να χαλάσουν το έργο. Ήταν **η μαζικότητα,** η **αποφασιστικότητα** και το δίκιο που ανάγκασαν τα ΜΜΕ να αλλάξουν συχνότητα και τον «αλλού γι' αλλού» υπουργό Παιδείας ν' αναγνωρίσει τα αιτήματα του πλήθους. Μπορούμε να βγάλουμε συμπεράσματα.

2. Δεν είμαστε όλοι ίδιοι!

Μέσα στον κουρνιαχτό πολλοί μεταμφιέστηκαν σε φίλους των αναπληρωτών εκπαιδευτικών και «άσπονδοι εχθροί ήρθαν με δώρα». Ψέματα! Όποιος ξέρει δύο δράμια ιστορίας της εκπαίδευσης γνωρίζει πρώτον ότι χύθηκε αίμα (πχ Τεμπονέρας) για να 'χουμε σχολεία και δεύτερον ότι όλα τα καθεστωτικά κόμματα ήσαν απέναντι. Ακόμα κι αυτοί που καμώνονται τους φιλολαϊκούς, τρόμαζαν όταν εισορμούσαν οι πολλοί στο προσκήνιο. Οι αυθεντικοί φίλοι των «από κάτω» είναι εκείνοι που δεν κάνουν τους αγώνες ψήφους, που μάχονται στην πρώτη γραμμή ανοιχτά, θαρρετά, μ' ανιδιοτέλεια. Γύρισε την πλάτη στους μεταμφιεσμένους και ψάξε για νερό κάτω από την άσφαλτο.

3. Τα συνδικαλιστικά παχύδερμα σε ΔΟΕ/ΟΛΜΕ/ΑΔΕΔΥ «αγρόν αγοράζουν». Οι παρατάξεις του παλιού και νέου κυβερνητισμού (ΔΑΚΕ - ΠΑΣΚΕ - ΣΥΝ) πλήρως ευθυγραμμισμένες με τα «σκονάκια» της ΕΕ, του ΔΝΤ, του ΟΟΣΑ βρίσκονται στον κόσμο τους. Αντί να ευθυγραμμιστούν με τις αγωνίες και τους αγώνες της νέας εκπαιδευτικής βάρδιας και να φέρουν τα πάνω - κάτω, αρκούνται στα «yes men», στο αδιέξοδο σουλατσάρισμα, στο διαδρομισμό και στην υποταγή. Είναι εντελώς ανάξιες να οργανώσουν και να εμπνεύσουν 50.000 εκπαιδευτικούς και γι' αυτό λάμπουν με τη σιωπή και την απουσία τους. Ό,τι κάνουν το κάνουν ανόρεχτα και βαριεστημένα, γιατί η ψυχή τους βρίσκεται στο μήκος κύματος του αστικού συστήματος.

4. Το τρένο δεν σταματάει στο διορισμό! Όσο δίκαιο και αν είναι αυτό το αίτημα, θα γίνει «ξερό κούτσουρο» αν δεν συνδεθεί με το σχολείο, το ψωμί του φτωχού, τους δίκαιους αγώνες του λαού. Αν μείνουμε στο χρώμα του διορισμού, δεν θα μπορέσουμε να δούμε όλη την εικόνα της εκπαίδευσης. Η τελευταία είναι υποσύνολο των πολιτικών και κοινωνικών παραμέτρων. Ο πίνακας δεν ερμηνεύει τον κόσμο και στη γωνία θα παραμονεύουν τα θηριώδη μνημόνια, η εξάρτηση της χώρας μας, η κακεκτική οικονομία, ένα ολάκερο σύστημα.

5. Το αστικό σχολείο! Το σημερινό σχολείο, δηλαδή το αστικό σχολείο, υπηρετεί και αναπαράγει το κυρίαρχο σύστημα. Η δομή, οι στόχοι του, το αναλυτικό πρόγραμμα, η σχολική ζωή είναι όλα έτσι μονταρισμένα ώστε οι δομές του να λειτουργούν σαν πνευματική κρεατομηχανή. Να βγάζουν φτηνό, ειδικευμένο και υπάκουο εργατικό δυναμικό. Είναι αυτός ο λόγος των διαρκών αλλαγών και είναι ακριβώς αυτός ο λόγος που ο κρυμμένος θεός του σχολείου είναι οι «ταξικοί φραγμοί», δηλαδή «όπου φτωχός κι η μοίρα του».

6. Τα παιδιά και τα μάτια μας! Υπάρχουμε γιατί υπάρχουν τα παιδιά και το σχολείο. Ως Εκπαιδευτικός Όμιλος είμαστε απόλυτα βέβαιοι ότι το πολυεργαλείο που λέγεται εκπαιδευτικός (δάσκαλος, ψυχολόγος, παιδοφύλακας, συμβουλάτορας κ.α.) είναι αναντικατάστατο σε κάθε σύγχρονο κοινωνικό σύστημα. Ωστόσο, αυτό που δίνει αξία στη δουλειά μας είναι «τα ζευγάρια μάτια» που μας κοιτούν στην τάξη και όχι ο επιθεωρητισμός –παλιός και νέος– η αξιολόγηση, η πατριδογνωσία πέρα - δώθε στη χώρα και οι δεκάρες του μισθού μας.

7. Τι να κάνουμε!

- Να ξεσηκώσουμε ένα δυνατό κύμα απαίτησης και σύγκρουσης για το δίκαιο αίτημα των διορισμών.
- Να αναγκάσουμε τα εκπαιδευτικά σωματεία σ' όλη τη χώρα να βγουν από το καβούκι τους και να πάρουν θέση.
- Να οργανώσουμε-να σχεδιάσουμε το επόμενο αγωνιστικό βήμα.
- Να μην κάνουμε σπιθαμή πίσω! Χαμένος είναι μόνο ο αγώνας που δεν έγινε.
- Να ενώσουμε όλον τον κόσμο της εκπαίδευσης σε μια γροθιά. Όλοι για έναν, ένας για όλους.

8. Υπάρχει σημαία αιτημάτων!

- Μόρφωση και δουλειά για όλους.
- Μαζικοί διορισμοί τώρα.
- Μόνο προσόν το πτυχίο
- Να ζούμε μ' αξιοπρέπεια από το μισθό μας.
- Κανένα παιδί κάτω από τα 18 έξω από το σχολείο.
  Ενιαίο, Δημόσιο, Δωρεάν, Δωδεκάχρονο Σχολείο.
- Αυτή η πολιτική μπορεί να νικηθεί.
  Ενιαίος Παρατεταμένος Αγώνας.
- Τα σωματεία στα χέρια μας
  Όχι στη συνδιαλλαγή και την υποταγή.

9. Στους δρόμους των αγώνων! Ανατροπή αυτής της πολιτικής. Η κυρίαρχη πολιτική διαχειρίζεται το φόβο και την ανασφάλεια. Να γεννήσουμε τις δικές μας επιτροπές αγώνα, να βρούμε ό,τι κινείται τίμια και αγωνιστικά στην εκπαίδευση, να δείξουμε τη δύναμη και την οργή μας ενάντια σε κυβέρνηση και ψευδοαντιπολίτευση (ο εχθρός έχει ονοματεπώνυμο) και να γράψουμε δίπλα στο αίτημα των διορισμών, το μισθό, το ωράριο, το όχι στην αξιολόγηση, τον αγώνα για το σχολείο όλων των παιδιών.

10. Εκπαιδευτικός Όμιλος - περιοδικό **αντιτετράδια της εκπαίδευσης.** Για τριάντα χρόνια σ' όλη την εκπαίδευση, κόντρα σε θεούς και δαίμονες, δώσαμε όλες τις μεγάλες ιδέες και τις μάχες για το σχολείο και τον εκπαιδευτικό. Είμαστε μια συνιστώσα των Αγωνιστικών Παρεμβάσεων - Συσπειρώσεων - Κινήσεων («συλλογικότητα που πιστεύει στα γράμματα και τ'άρματα»). Έλα μαζί μας. **Δώσε μας τις ιδέες σου.** Όχι μόνο γιατί η γνώση είναι δύναμη, αλλά γιατί η δύναμη δεν βρίσκεται σε ένα χέρι που επαιτεί, αλλά σε μια γροθιά σφιγμένη που απαιτεί.

Θα νικήσουμε, γιατί έχουμε δίκιο και δύναμη

Μάρτης 2018

ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΑ «ΟΡΑΜΑΤΑ»

Αντιδραστικές αλλαγές στην εκπαίδευση!

Σε μία περίοδο καταιγιστικών και άκρως επικίνδυνων εξελίξεων, με επίκεντρο τη σκληρά δοκιμαζόμενη Συρία, με τον άγριο ανταγωνισμό ΗΠΑ και Ρωσίας στη Μ. Ανατολή, την Ανατολική Μεσόγειο και τα Βαλκάνια, με μια κατάσταση περίπλοκη στην οποία εμπλέκονται και περιφερειακές δυνάμεις (Τουρκία, Ισραήλ, Ιράν), με ισορροπίες δεκαετιών να αλλάζουν, να ανατρέπονται και να διαταράσσονται σε αναζήτηση νέων, σε ένα περιβάλλον εξαιρετικά θολό, ασταθές και ρευστό, με την καπιταλιστική κρίση στη χώρα να έχει αφήσει αποκαΐδια και ερείπια και να συνεχίζεται αμείωτη, το ελάχιστο που θα μπορούσε κανείς να διαπιστώσει, παρά τις κυβερνητικές εξαγγελίες περί του αντιθέτου, είναι ένα εξαιρετικά ζοφερό, σκοτεινό κλίμα και εξελίξεις απρόβλεπτες να παραμονεύουν σε κάθε γωνιά.

γράφει ο Γιάννης Μελιόπουλος

Η αντιδραστική πορεία των εκπαιδευτικών ζητημάτων από το 1990 και εξής παρουσιάζεται με αιχμές κατά διαστήματα. Η περίοδος μάλιστα που βιώνουμε τα τελευταία χρόνια, η μνημονιακή περίοδος της βαθύτερης εξάρτησης και υποτέλειας στην οποία βυθίστηκαν λαός και χώρα, άνοιξε τις οδούς ώστε το σύνολο των αντιδραστικών αλλαγών που επιχειρούνται να παρουσιάζονται με μανδύα «σωτήριο» και οραματικό για την εκπαίδευση. Άρχουσα τάξη και κόμματα, ξένοι προστάτες με τους «οργανισμούς» τους, παρουσιάζουν και επιχειρούν την εφαρμογή του νεοφιλελεύθερου οράματος για την εκπαίδευση.

Είναι όμως στ' αλήθεια σωτήριο αυτό το όραμα για την εκπαίδευση; Τι είναι αληθινά και ποιον αφορά;

Το νεοφιλελεύθερο ιδανικό για την εκπαίδευση στην Ελλάδα όταν απογυμνωθεί από τα φτιασίδια που το μεταμορφώνουν και το κάνουν αγνώριστο, κατάλληλο προς λαϊκή κατανάλωση, δεν είναι τίποτε άλλο από την πλήρη ή μερική (κρυφή κάποιες φορές) ιδιωτικοποίησή της.

Παρατηρώντας με προσοχή τις κατά καιρούς ανακοινώσεις, δηλώσεις αστών πολιτικών κάθε απόχρωσης που απηχούν τη θέληση ξένων και ντόπιων αφεντικών γίνεται εύκολα αντιληπτή η προσήλωσή τους με φανατισμό στο ιδεώδες αυτό. Τι μας δηλώνει από το βήμα του συνεδρίου του κόμματος του ο πρόεδρος της ΝΔ, Κ. Μητσοτάκης. Ιδανικό του αποτελεί για παράδειγμα η δυνατότητα *«οι καθηγητές των ΑΕΙ να μπορούν να ιδρύουν επιχειρήσεις»*, όχι βέβαια οποιαδήποτε επιχείρηση αλλά εκπαιδευτική επιχείρηση. Δε χάνουν ευκαιρία αυτός και τα στελέχη του κόμματός του να εγκωμιάσουν για το σκοπό αυτό τα ιδιωτικά Πανεπιστήμια και τις υποτιθέμενες επιτυχίες και διεξόδους που η λειτουργία τους θα επιφέρει και μάλιστα με μαθηματική ακρίβεια. Αυτό βέβαια που παραλείπεται κάθε φορά είναι η αναφορά σε ποιους ακριβώς θα δώσει διεξόδους και ποιων επιτυχίες θα βοηθήσει.

Πάμπολλες φορές στο τραπέζι της πολιτικής και της επακόλουθης ζύμωσης των λαϊκών συνειδήσεων τίθεται η πρόταση, τα σχολεία να μην εποπτεύονται από την Πολιτεία, αλλά να αφεθούν «ελεύθερα» από περιορισμούς και όρια. Στην κατεύθυνση αυτή καλλιεργείται συστηματικά η περίφημη ιδέα της «αυτονομίας» των σχολείων, έννοια ψευδεπίγραφη, πλαστή που σκο-

Δεν πρέπει να μιλάμε με γρίφους, ούτε να μασάμε τα λόγια μας, αλλά να ξεκαθαρίζουμε το σκηνικό. Άλλωστε και οι ταξικοί μας αντίπαλοι δε μασούν τα λόγια τους, αντίθετα δε χάνουν ευκαιρία να δείχνουν τακτικά τα νύχια και τα δόντια τους.

Η σημερινή κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ και η αντιπολίτευση εξακολουθούν να θεωρούν τα σχολεία λάφυρό τους, στον πόλεμο που έχουν κηρύξει και μαίνεται ασταμάτητα εδώ και χρόνια. Θεωρούν, και δεν υπάρχει καμία αμφιβολία γι' αυτό, το έμψυχο δυναμικό των σχολείων, δηλαδή εκπαιδευτικούς και μαθητές, νοούμενα για τις στατιστικές τους. Αποδεικνύεται μάλιστα περίτρανα κάτι τέτοιο, αφού το επιβεβαιώνουν τα ίδια τα γεγονότα του τελευταίου διαστήματος στην εκπαίδευση, με τις κινητοποιήσεις των εκπαιδευτικών για μόνιμη, σταθερή και με δικαιώματα για εργασία, μαζικούς διορισμούς, ο χαρτοπόλεμος ανακοινώσεων από την πλευρά του υπουργείου για διορισμούς που άλλες φορές προσδιορίζονται σε βάθος τριετίας, άλλες φορές «εμποδίζονται» από τους «θεσμούς», τα παιχνίδια με την εφαρμογή της δίχρονης υποχρεωτικής Προσχολικής, τα γενικότερα ήξεις αφήξεις των στελεχών της κυβέρνησης, η διαρκής κατάσταση αναμονής και ομηρείας χιλιάδων εκπαιδευτικών και μαθητών κ.λπ.

Δεν είναι βέβαια μόνο το, κορυφαίο, ζήτημα της εργασίας και των διορισμών στο οποίο κυβερνώντες, αντιπολιτευόμενοι, ντόπιοι και ξένοι επενδύουν προπαγανδιστικά και επιδιώκουν να επιβάλουν ολοκληρωτικά τις θέσεις και αντιλήψεις τους. **Έρχεται και επανέρχεται στο προσκήνιο των εκπαιδευτικών ζητημάτων σε όλο του το μεγαλείο το νεοφιλελεύθερο «όραμα», στο σύνολό του θα λέγαμε, για την εκπαίδευση.** Καθημερινά προβάλλονται, με ιδιαίτερη ένταση, οι θέσεις των ξένων προστατών και της ντόπιας άρχουσας τάξης για το σχολείο που επιθυμούν, ντύνοντας τις ανατροπές που επιχειρούν με «θετικό» μεταρρυθμιστικό μανδύα.

Είναι απαραίτητο να θυμίσουμε ότι από τις αρχές του 20ου αιώνα πραγματοποιήθηκαν μία σειρά μεταρρυθμίσεων στην εκπαίδευση, ξεκινώντας με τη μεταρρύθμιση Βενιζέλου (με πρωτεργάτες Γληνό, Δελμούζο, Τριανταφυλλίδη), **με κορυφαία στιγμή της ιστορίας της εκπαίδευσης στη χώρα την εκπόνηση του προγράμματος για τη Λαϊκή Παιδεία του ΕΑΜ στην Ελεύθερη Ελλάδα**, τη μεταρρύθμιση του 1964 στην οποία οι ανάγκες της άρχουσας τάξης επέβαλαν τη διάδοση Παιδείας και εκπαίδευσης σε ευρύτερα λαϊκά στρώματα, τη μεταρρύθμιση του 1976 μεταπολιτευτικά, που με την ισχυρότατη πίεση ενός ανερχόμενου εκπαιδευτικού και λαϊκού κινήματος οδήγησε στην καθιέρωση της δημοτικής και τέλος την ολοκλήρωση, έστω και ατελώς, των αστικοδημοκρατικών αλλαγών το 1985.

Από το 1990 και έπειτα το βέλος δείχνει στην αντίθετη κατεύθυνση, ως αποτέλεσμα των διεθνών εξελίξεων της περιόδου, της υποχώρησης του αριστερού και κομμουνιστικού κινήματος, της αλλαγής συσχετισμών στη χώρα και παγκόσμια. Όλες **οι προωθούμενες αλλαγές και μεταρρυθμίσεις, όλες οι αλλαγές στην εκπαίδευση έχουν πρόσημο ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΙΚΟ!**

ΓΙΑΤΙ ΑΡΑΓΕ ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ, ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΓΙΑ ΠΛΗΡΗ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΝΑ ΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟ;

πεύει να κρύψει την πραγματική επιθυμία και επιδίωξη της ιδιωτικοποίησής τους. Ακούγοντας κανείς τη Ν. Κεραμέως, καθαρόαιμη νεοφιλελεύθερη και τοποτηρητή στη χώρα του αντιδραστικού οπλοστασίου του ΟΟΣΑ, μπορεί επίσης να αντιληφθεί ποιος είναι ο στόχος, η όσο το δυνατόν πιο σύντομη επιβολή όλων των αντιδραστικών αλλαγών και άμεσα της αυτοαξιολόγησης.

Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ προσπαθεί να παίξει το δικό της πολιτικό παιχνίδι, παρουσιάζοντας τον εαυτό της να κρατά αντιστάσεις και να προσπαθεί να στρέψει σε διαφορετική κατεύθυνση τη θέληση ΕΕ-ΟΟΣΑ και ντόπιας ολιγαρχίας. Η ουσία όμως παραμένει ίδια, οι αλλαγές αποδεικνύονται και επί ΣΥΡΙΖΑ πως διαπνέονται από το ίδιο ακριβώς άρωμα αντίδρασης, πατώντας ακριβώς στα ίδια ιδανικά, πράγμα φυσικό αφού ΣΥΡΙΖΑ και ΑΝΕΛ ακολουθούν την ίδια ακριβώς πολιτική πορεία υποταγής στις εντολές ξένων και ντόπιων αφεντικών.

Ο όρος που επικρατεί και παρουσιάζει ανάγλυφα το ιδανικό του νεοφιλελευθερισμού για την εκπαίδευση στην Ελλάδα, όπως εκπορεύεται και επιδιώκεται η εφαρμογή του, είναι η περίφημη «αυτονομία» τον οποίο και χαρακτηρίσαμε πλαστό και ψευδεπίγραφο. Μιλώντας γι΄ αυτήν αναφέρονται σε:

- **Ελευθερία στην οργάνωση**
- **Ελευθερία στη διαχείριση των πόρων**
- **Ελευθερία στην επιλογή προσωπικού**
- **Ελευθερία κατάρτισης προγράμματος σπουδών**
- **Ελευθερία στην επιλογή μεθόδων διδασκαλίας** και (κορωνίδα όλων)
- **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΝΤΟΥ!**

Πρόκειται για το Ευαγγέλιο του νεοφιλελευθερισμού και τη σύνοψη των προτάσεων ΟΟΣΑ.

Είναι αναγκαίο να προχωρήσει κάποιος στην αποκωδικοποίηση των παραπάνω και την ανακάλυψη των αληθινών νοημάτων και εννοιών που κρύβονται πίσω από τη συγκεκριμένη φρασεολογία. Τι σημαίνει λοιπόν, πραγματικά, αυτονομία της σχολικής μονάδας;

Αυτονομία της σχολικής μονάδας σημαίνει πλήρη διαφοροποίηση στο περιεχόμενο του σχολείου, μετατροπή των σχολικών μονάδων σε μόνιμους κυνηγούς πόρων για τη λειτουργία τους.

Το διαρκές αυτό κυνήγι ούτε μπορεί ούτε και θα έχει συνεχώς και για όλους ικανοποιητικά αποτελέσματα. Ας θυμηθούμε τη λαϊκή σοφία που επιμένει πως *«του κυνηγού και του ψαρά το πιάτο δέκα φορές είναι αδειανό και μια φορά γεμάτο»*, ρήση που ταιριάζει απόλυτα με την περίπτωσή μας. Αυτό που σίγουρα περιμένει τα σχολεία μας είναι ακόμη μεγαλύτερη, βαθύτερη φτώχεια! Σε καμία περίπτωση αυτού του είδους οι διακηρύξεις και επιδιώξεις δεν αποτελούν «σωτήριο» λόγο, «Ευαγγέλιο», μεταρρύθμιση προόδου, αλλά αντίθετα καταδίκη των σχολείων σε μία διαρκή Κόλαση.

Ποιοι θα είναι αυτοί που θα εμπλέκονται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στην επιχείρηση χρηματοδότηση των σχολείων; **Οι ΠΑΝΤΕΣ και ο ΚΑΘΕΝΑΣ ξεχωριστά!**

Στην αναζήτηση πόρων θα εμπλακούν πρώτα και κύρια οι εκπαιδευτικοί, αλλά και οι εκπαιδευόμενοι, γονείς συλλογικά ή και σαν ξεχωριστά άτομα, οι λεγόμενοι «τοπικοί» παράγοντες (θεσμικοί, οικονομικοί ή άλλοι) και παραγωγικοί φορείς κάθε είδους, καθένας από αυτούς ξεχωριστά ή και σε συνεργασία.

Είναι πλέον φαεινότερο ότι μια τέτοια αντίληψη «αυτόνομων», ξεχωριστών, διάσπαρτων (όπως τα νησιά στο Αρχιπέλαγος, μεγάλα, μέτρια, μικρά κι ακόμη μικρότερα) σχολικών μονάδων «πελατών», πρόκειται να διευρύνει σε άγνωστο βαθμό την αντίληψη πελάτη-αγοραστή, εκπαιδευτικού προϊόντος, εμπορεύματος και να την υλοποιήσει στην πραγματικότητα. Μέσα από μία τέτοια διαδικασία δεν είναι μακριά η στιγμή που θα μιλάμε για πολλές συρρικνωμένες ή και εξαφανισμένες σχολικές μονάδες, που θα βρίσκονται δίπλα σε ελάχιστες «αναπτυγμένες», για σχολικές μονάδες που θα χάνονται από τον εκπαιδευτικό χάρτη και που η ύπαρξη και επιβίωσή τους θα εξαρτάται απόλυτα από τον τρόπο διαχείρισης και προώθησης του προϊόντος προς πώληση! Κανείς λόγος λοιπόν, δεν μπορεί να γίνεται για ανάπτυξη του εκπαιδευτικού συστήματος, αντίθετα πρόκειται για μία συνεχή πορεία φθοράς και διάλυσης.

Η συνεχής αναζήτηση νέων πόρων και χρηματοδότησης σημαίνει νέα, πολύ βαρύτερα οικονομικά βάρη για τους ήδη καθημαγμένους γονείς. Αν συνυπολογίσουμε ότι παραδοσιακά οι Έλληνες γονείς επιζητούν με κάθε μέσο την όσο το δυνατόν πληρέστερη μόρφωση-εκπαίδευση για τα παιδιά τους (εκατοντάδες εκατομμύρια δαπανώνται στην παραπαιδεία), η εμπέδωση της «οικονομικής αυτονομίας» θα ανοίξει ακόμη πιο διάπλατα τις λεωφόρους της γονεϊκής χρηματοδότησης σε όλες τις βαθμίδες, αγγίζοντας ποσά και ποσοστά που δεν μπορούμε να τα προβλέψουμε.

Η αυτονομία της σχολικής μονάδας συνδέεται επίσης με τη λεγόμενη «ελεύθερη επιλογή» του διδακτικού προσωπικού.

Πολύς λόγος έχει γίνει τις τελευταίες δεκαετίες για το εκπαιδευτικό προσωπικό, την ποιότητα και εργατικότητά του, καθώς και τον τρόπο που διορίζεται, επιλέγεται, τοποθετείται. Η εκπαιδευτική ιστορία δείχνει πως οι αλλαγές δε γίνονται απότομα, αβασάνιστα, απροετοίμαστα σε κανένα επίπεδο αλλά πάντοτε προηγείται η, μακρόχρονη, προετοιμασία και ζύμωση τής εύπλαστης πλέον σε ικανοποιητικό βαθμό κοινής γνώμης. Πάντοτε συνυπολογίζεται και η αντίσταση του εκπαιδευτικού κινήματος, η κάθε φορά δυναμική που έχει, οι αντιστάσεις του, που άλλοτε καταφέρνουν να σταματούν ή να φρενάρουν τις αντιδραστικές αλλαγές.

Η «ελευθερία επιλογής» προσωπικού ακούγεται ωραία στα άμαθα αυτιά, όπως άλλωστε κάθε πλαστή και ψευδεπίγραφη φράση που κρύβει πεισματικά την πραγματική της φύση. Όταν όμως κανείς την ξεγυμνώσει από τα ψεύτικα νοήματα σημαίνει πλήρη εδραίωση μηχανισμών ρουσφετιού στην επιλογή και τοποθέτηση εκπαιδευτικών (είναι αμφίβολο βέβαια αν μπορούμε να μιλάμε για διορισμό και μονιμότητα σε ένα τέτοιο περιβάλλον, ιδίως σε περιόδους όπως η σημερινή που ο μόνιμος διορισμός είναι άπιαστο όνειρο και απαγορευμένος), που, σε συνδυασμό με την επιδιωκόμενη εμπλοκή και των γονέων σε μια τέτοια διαδικασία, θα αποδομήσει πλήρως οποιαδήποτε ιδέα δημόσιας εκπαίδευσης, καθώς δημόσιο σημαίνει ευθύνη και εποπτεία συλλογική, κοινωνική, ενώ «ελεύθερη επιλογή» σημαίνει ατομικότητα, ιδιωτικότητα, ιδιωτικοποίηση, κατακερματισμό.

Ενδιαφέρον έχει να παρακολουθήσει κάποιος την εξέλιξη στις τελευταίες μεταπολιτευτικές δεκαετίες του τρόπου διορισμού και επιλογής εκπαιδευτικών. Μέσα σε 4 δεκαετίες περάσαμε από το μόνιμο διορισμό μέσω επετηρίδας (με μοναδικό εφόδιο το πτυχίο) στο εξεταστικό σύστημα ΑΣΕΠ (χωρίς δηλαδή να είναι πλέον αρκετό εφόδιο το πτυχίο, γεγονός που συνιστά υποχώρηση από τη δημόσια, κρατική εποπτεία σε πιο ατομικές κατευθύνσεις μέσω «ανάθεσης» της επιτυχίας ή αποτυχίας στον εξεταζόμενο εκπαιδευτικό) και πλέον σε μία αρκετά μακρόχρονη περίοδο, που ταυτίζεται με την περίοδο των Μνημονίων, μηδενικών διορισμών, γιγάντωσης των ευέλικτων μορφών εργασίας, περίοδος ουσιαστικά προετοιμασίας για την εφαρμογή του επόμενου σταδίου της «ελεύθερης επιλογής» των εκπαιδευτικών.

Ο ΟΟΣΑ μάλιστα παραλλάσσει λιγάκι, προτείνοντας να δοθεί η δυνατότητα στους διευθυντές να επιλέγουν αυτοί τους εκπαιδευτικούς κάθε μορφής στο σχολείο που διευθύνουν!

Το σχολείο της «αυτονομίας» περιορίζει επίσης και τα όρια στα οποία εξ αντικειμένου επιτρέπεται να κινηθεί η παιδαγωγική και διδακτική αυτονομία και ελευθερία, αφού τις υποτάσσει και τις δύο σε επιχειρηματικές και μόνο λογικές.

Αποδεκτές, προτιμώμενες, αξιοποιήσι-

μες και αξιολογήσιμες διδακτικές και παιδαγωγικές μέθοδοι προφανώς σε ένα τέτοιο περιβάλλον θα αναδεικνύονται όσες συμβάλλουν με την εφαρμογή τους στην απαραίτητη εξεύρεση πόρων και μάλιστα σταθερά και αυξητικά. Μπορούμε βάσιμα να υποστηρίξουμε, ιδιαίτερα απέναντι σε όσους επηρεάστηκαν ή εξακολουθούν να επηρεάζονται από το ρεύμα του παιδαγωγισμού, θεωρώντας ότι η εκπαίδευση και το σχολείο αποτελούν έναν κλειστό τόπο και σύστημα ανεπηρέαστο και έξω από την κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα που το καθορίζουν και το προσδιορίζουν, ότι η επιβολή και εφαρμογή ενός τέτοιου είδους σχολείου στο πλαίσιο του αστικού σχολείου, ανατρέπει τις αντιλήψεις αυτές, περιορίζει τις όποιες δυνατότητες, τις θολώνει και παράλληλα αποκαλύπτει ακόμη περισσότερο τις πραγματικές διαστάσεις και τα όριά τους.

Η Έκθεση του ΟΟΣΑ. Η έκθεση του ΟΟΣΑ που ανακοινώθηκε πρόσφατα συγκεκριμενοποιεί και εξειδικεύει τις νεοφιλελεύθερες ιδέες για το σχολείο που ξένοι και ντόπιοι επιθυμούν να επιβάλουν, κάνοντας σκόνη και τα τελευταία υπολείμματα του δημόσιου σχολείου στη χώρα μας, όπως αυτό οικοδομήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες με την πίεση των αγώνων εκπαιδευτικού και λαϊκού κινήματος. Απειλεί να εξαφανίσει οτιδήποτε θετικό υπήρξε και εξακολουθεί να υπάρχει για τα παιδιά των πλατιών εργατικών και λαϊκών μαζών, αλλά και για τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία, ό,τι τέλος πάντων απέμεινε όρθιο ύστερα από τη μνημονιακή επέλαση των τελευταίων ετών.

Είναι δεδομένο πως και η σημερινή κυβέρνηση, αλλά και οποιαδήποτε αυριανή, θα κινηθεί ακολουθώντας πλήρως τις συγκεκριμένες κατευθύνσεις και εντολές, ακόμη και όταν μεθοδεύουν, συσκοτίζουν ή παραπλανούν για τις προθέσεις και όσα εντέλει εφαρμόζουν.

Ο ΟΟΣΑ κάνει στην έκθεσή του λόγο για «χαμηλά επίπεδα αυτονομίας», προχωρεί σε αλλαγή του όρου «Σχολικές Μονάδες» χρησιμοποιώντας τη λέξη «Σχολεία» και αυτό το πράττει όχι τυχαία, καθώς ο πρώτος όρος αφήνει να εννοηθεί ένα σχετικά ομοιογενές και συνεκτικό σύνολο, ενώ ο δεύτερος «εξατομικεύει» την εκπαιδευτική δομή, την κατακερματίζει σπάζοντας τον όποιο ενιαίο χαρακτήρα αυτή διαθέτει στις ημέρες μας. Έτσι το ξεχωριστό σχολείο, το κάθε σχολικό κτίριο, θα πρέπει να γίνει αντιληπτό όπως η κάθε ξεχωριστή επιχείρηση, με αρμοδιότητες όπως:

- *Ο διορισμός και η απόλυση του Διευθυντή της*
- *Η επιλογή του προσωπικού της*
- *Η αξιολόγησή της*
- *Ο προϋπολογισμός της.*

Η Έκθεση του ΟΟΣΑ διαφωνεί επίσης και με το μόνιμο διορισμό εκπαιδευτικών, παρά το θόρυβο ο οποίος σηκώθηκε για το αντίθετο, θεωρώντας τους:

- *Δαπανηρή επιλογή για το κράτος*
- *Ενισχυτική της «ακαμψίας» και αντίθετη της «αυτονομίας» διαδικασία*
- *Ενισχυτική της δυσκολίας εφαρμογής της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού*

και προτείνει στη θέση των μόνιμων εκπαιδευτικών, πρόσληψη εκπαιδευτικών με

- *Πενταετείς συμβάσεις μειωμένης απασχόλησης*
- *Ακόμη μεγαλύτερο κατακερματισμό των εκπαιδευτικών, με διαφορετικές αμοιβές και ακόμη πιο διαφοροποιημένες εργασιακές συνθήκες απ΄ ό,τι οι σημερινές.*

Και βέβαια έξω από το κάδρο του ΟΟΣΑ δε μένουν οι ήδη υπηρετούντες μόνιμοι εκπαιδευτικοί για τους οποίους προτείνεται να αλλάξουν οι εργασιακές σχέσεις ή αν αυτό δεν πραγματοποιηθεί, κάτι τέτοιο να ισχύσει για τους νεοπροσλαμβανόμενους.

Ακόμη και η δωρεάν παροχή των βιβλίων, μορφωτική κατάκτηση δεκαετιών του λαού μας, προτείνεται να «επανακαθοριστεί», στην ουσία να καταργηθεί, από ένα νέο σύστημα δανεισμού, που σημαίνει άνοιγμα προς την, έτσι κι αλλιώς επικερδή και πολλά ακόμη υποσχόμενη, αγορά του εκπαιδευτικού βιβλίου.

Συμπερασματικά, όλα τα παραπάνω, που παρουσιάζονται με τον απατηλό μανδύα της διεξόδου από τα αδιέξοδα, της εξέλιξης και του εκσυγχρονισμού από τους θεωρητικούς και πολιτικούς υπερασπιστές τους, αποπνέουν τραγική οπισθοδρόμηση και βαθιά αντίδραση. Το νεοφιλελεύθερο ιδανικό για ένα «αποτελεσματικότερο» σχολείο προωθεί τον πιο σκληρό ανταγωνισμό μεταξύ των σχολικών μονάδων, βασίζεται στις πιο σκληρές αγοραίες αντιλήψεις θα δημιουργήσει πολλές και διαφορετικές εκπαιδευτικές ταχύτητες και γκρίζες μορφωτικές ζώνες στις ήδη σκοτεινές κοινωνικές ζώνες και σε ακόμη περισσότερες. Σε καμία περίπτωση δε θα υπάρξει η παραμικρή χαραμάδα στο ζοφερό τοπίο εκπαίδευσης που δημιουργεί και δεν πρέπει να υπάρξει η παραμικρότερη αυταπάτη ως προς αυτό. Δεν πρόκειται για διέξοδο από τα εκπαιδευτικά αδιέξοδα (που έχει δημιουργήσει ιδίως η μνημονιακή περίοδος με την αντιεκπαιδευτική επέλαση) αντίθετα αποτελεί το μεγαλύτερο κίνδυνο που η εκπαιδευτική κοινότητα οφείλουν να αντιμετωπίσουν άμεσα, οργανωμένα, αποφασιστικά και αποτελεσματικά.

από τις εκδόσεις ΤΟΠΟΣ

Από τον μύθο της ελεύθερης πρόσβασης, στο «Νέο» αριστοκρατικό Λύκειο

«Οι πανελλαδικές καταργούνται Ζήτω οι εξετάσεις!»

Ο μύθος της «ελεύθερης πρόσβασης» σε ΑΕΙ – ΤΕΙ επαναλαμβάνεται διαρκώς από τις κυβερνήσεις των τελευταίων 40 χρόνων.

Το Νοέμβριο του 1978, ο τότε υφυπουργός Παιδείας Βασίλης Κοντογιαννόπουλος ανήγγειλε, «εν μέσω πανηγυρισμών», το νέο τρόπο εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, σύμφωνα με τον οποίο οι μαθητές θα έδιναν εξετάσεις στις δύο τελευταίες τάξεις του Λυκείου και τα αποτελέσματά τους θα χρησίμευαν όχι μόνο για τη σχολική αξιολόγηση του μαθητή (προαγωγή – απόλυση), αλλά και ως κριτήρια για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Την ίδια εποχή η εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ κυκλοφορεί με πρωτοσέλιδο τίτλο (9/11/1978): «ΧΩΡΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ 1980 Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ»!

Η βασική «καινοτομία» των Πανελληνίων Εξετάσεων, δηλαδή η διπλή εξεταστική δοκιμασία (Β΄ και Γ΄ Λυκείου), όξυνε τις εκπαιδευτικές ανισότητες και «καθιέρωσε», πραγματικά, την ταχύτατη εξάπλωση των φροντιστηρίων, αφού μετέτρεψε τη Λυκειακή Βαθμίδα σε εξεταστικό κέντρο.

Τα τελευταία 40 χρόνια έχουμε 4 βασικές αλλαγές στο σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Την περίοδο 1980-1983 (Πανελλήνιες Εξετάσεις), την περίοδο 1984-1998 (Γενικές Εξετάσεις), την περίοδο 1999-2004 (Πανελλαδικές εξετάσεις Ενιαίου Λυκείου) και την περίοδο 2005-2015 (Πανελλαδικές εξετάσεις Γενικού Λυκείου).

Από το 2016 έχουμε την καθιέρωση ενός «μεταβατικού θεσμικού πλαισίου για το σύστημα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση», μια παραλλαγή του προηγούμενου συστήματος με περισσότερα Επιστημονικά Πεδία και λιγότερα μαθήματα (4-5, αντί 6-7).

Από το 2016 στο 2020!

Ιδιαίτερα με τη συγκυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ έχουμε χάσει τον λογαριασμό πόσες φορές έχουν ... καταργήσει τις εξετάσεις, εξαγγέλλοντας την ελεύθερη πρόσβαση σε ΑΕΙ – ΤΕΙ.

«Το σύστημα των Πανελλαδικών εξετάσεων κατά κοινή ομολογία έχει εξαντλήσει τα όριά του. Το μόνο θετικό που τους αναγνωρίζεται είναι το αδιάβλητό τους. Τα προβλήματα ωστόσο υπερτερούν των όποιων θετικών τους. Ως κοινωνία και ως εκπαιδευτικό σύστημα τις έχουμε φορτίσει τόσο πολύ συμβολικά, που ουσιαστικά έχουν φτάσει να επικαθορίζουν ολόκληρη την εκπαιδευτική διαδικασία στο λύκειο. Το λύκειο έχει μετατραπεί σε προγυμναστήριο για τις Πανελλαδικές εξετάσεις, ενώ αντίστοιχα το γυμνάσιο λυκειοποιείται. Θα πρέπει συνεπώς να αποκαταστήσουμε την αυτονομία των εκπαιδευτικών βαθμίδων. Και αυτή η αποκατάσταση δεν μπορεί να γίνει αν δεν καταργηθούν οι Πανελλαδικές εξετάσεις, αν δεν ενισχυθούν οι δυο τελευταίες τάξεις του λυκείου, αν δεν καθιερωθεί έγκυρο εθνικό απολυτήριο και αν δεν αναμορφωθεί το πρώτο έτος στα ΑΕΙ» (Γαβρόγλου, «Νέα», 18/12/2016).

«Τον Ιούνιο του 2020 η εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση θα εξαρτάται από τον βαθμό του απολυτηρίου. Οι εγκύκλιες γνώσεις θα ολοκληρώνονται στη Β΄ Λυκείου και η Γ΄ Λυκείου θα είναι ένα είδος προπαρασκευαστικού έτους (...) θα αρχίσουμε σε ορισμένα τμήματα να καταργούμε τον κλειστό αριθμό εισακτέων και αρχίσαμε ήδη να ιδρύουμε νέα τμήματα. Η ίδρυση, επίσης, των διετών Προγραμμάτων Σπουδών που θα παρέχουν επαγγελματικά πιστοποιητικά ευρωπαϊκών προδιαγραφών θα οδηγήσει πολλούς νέους να εγγραφούν στα Επαγγελματικά Λύκεια ώστε –χωρίς εξετάσεις– να εισάγονται σε αυτά τα Προγράμματα. Θα διατηρήσουμε για ένα διάστημα το καθεστώς με τις Ιατρικές, τις Νομικές και τα Πολυτεχνεία» (Γαβρόγλου, «Νέα» 30/4/2018).

Τα ίδια πάνω – κάτω είχε επαναλάβει ο Τσίπρας στην αρχή της φετινής σχολικής χρονιάς: *«Σχεδιάζουμε ριζική αναβάθμιση των δύο τελευταίων τάξεων του Λυκείου, που θα οδηγήσει στην κατάργηση των Πανελλαδικών (...) Η αναβάθμιση σημαίνει λιγότερα μαθήματα με περισσότερες ώρες, ενώ το απολυτήριο θα καθορίζει την εισαγωγή στα πανεπιστήμια».*

Οι αναδιαρθρώσεις στην εκπαίδευση «Νέο» Αριστοκρατικό Λύκειο με εξετάσεις

Ομολογημένος στόχος των αναδιαρθρώσεων στην εκπαίδευση, με βάση τις οδηγίες ΕΕ – ΟΟΣΑ, είναι το 30%των μαθητών να κατευθύνεται προς τα ΓΕΛ και το 70% προς την τεχνική εκπαίδευση-κατάρτιση. Είναι βασικό προαπαιτούμενο του 3ου μνημόνιου για την ΕΕΚ (επαγγελματική εκπαίδευση & κατάρτιση), μέχρι το 2017, το 33% των εκπαιδευομένων να συμμετέχουν στη μαθητεία**. Το σχέδιο είναι μόρφωση για τους λίγους – κατάρτιση για τους πολλούς!**

Την ίδια ακριβώς πολιτική υπηρετεί και η περίφημη πρόταση του ΙΕΠ για το «Νέο Σχολείο»: **Λιγότερο σχολείο – φτωχότερο σχολείο, για λιγότερους μαθητές, με λιγότερους εκπαιδευτικούς**.

Όσοι μαθητές φτάσουν στη Β΄ και Γ΄ Λυκείου θα βρεθούν αντιμέτωποι με ένα αριστοκρατικό και διαφοροποιημένο Λύκειο σκληρών εξεταστικών φίλτρων προκειμένου να εισαχθούν στα ΑΕΙ-ΤΕΙ. Οι εξετάσεις για την απόκτηση εθνικού απολυτηρίου δε συνιστούν κατάργηση των Πανελλαδικών εξετάσεων, αλλά αντίθετα ένα ακόμη σκληρότερο εξεταστικό σύστημα, κατ΄ εικόνα και ομοίωση του Ι.Β. των ιδιωτικών σχολείων. (Το περιβόητο «Εθνικό Απολυτήριο» είχε εξαγγείλει από τη δεκαετία του 1990 ο Γ. Παπανδρέου ως υπουργός Παιδείας!).

Ακόμα χειρότερα, με τη «μεταρρύθμιση» ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ με βάση τα πορίσματα του «Εθνικού διαλόγου**»** οι μαθητές δε θα αποκτούν ενιαίο τίτλο σπουδών. Όσοι παρακολουθήσουν τα μαθήματα υψηλού επιπέδου και πετύχουν στις εξετάσεις θα παίρνουν «Εθνικό Απολυτήριο», ενώ οι άλλοι ένα απλό Πιστοποιητικό Παρακολούθησης, αμφιβόλου αξίας. Στοχεύουν να επανέλθει η Τράπεζα Θεμάτων σε Α΄ και Β΄ Λυκείου, με ενδοσχολικές ή περιφερειακές εξετάσεις, με απώτερο στόχο να συνδεθούν οι επιδόσεις των μαθητών με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Προβλέπεται, επίσης, η διαμόρφωση διδακτικού υλικού και τα ατομικά προγράμματα σπουδών στο Λύκειο, δίνοντας τέλος και στα δωρεάν βιβλία.

Το νέο σχολείο των πολλαπλών αναλυτικών προγραμμάτων, της ατομικής ευθύνης του εκπαιδευτικού και του ατομικού προγράμματος του μαθητή, δεν είναι καν σχολείο, μετατρέπεται σε χώρο μετάδοσης σκόρπιων πληροφοριών και απόκτησης δεξιοτήτων. Επιδιώκουν να διαμορφώσουν ένα σχολείο που το πρόγραμμά του, διαμορφώνεται από ΜΚΟ, άλλα «ευαγή ιδρύματα» και επιχειρήσεις, θεμε-

γράφει ο Γιώργος Καββαδίας

λιώνοντας τους κυβερνητικούς σχεδιασμούς για την αξιολόγηση και την «αυτονομία» των σχολείων.

Στις «Αφετηριακές θέσεις για τον Εθνικό και Κοινωνικό Διάλογο για την Παιδεία», ο πρόεδρος της επιτροπής Αντώνης Λιάκος, αντιγράφοντας την κατευθυντήρια αυτή γραμμή, σημείωνε: *«Το σχολείο χρειάζεται να απελευθερωθεί από ένα πρόγραμμα παρωχημένο, που φορτώνει τα παιδιά και τους γονείς τους κουραστικές, ανούσιες και κατακερματισμένες γνώσεις. Το σχολείο πρέπει να λειτουργήσει με λιγότερο κόπο, αλλά πιο έξυπνα. Αυτή τη δυνατότητα την προσφέρει η νέα ηλεκτρονική εποχή. Πρέπει να ξανασχεδιαστούν τα αναλυτικά προγράμματα, να ενισχύσουμε τη σχέση δασκάλων και μαθητών, την πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία. Οι μαθητές από παθητικοί αποδέκτες γνώσεων πρέπει να μάθουν τη μέθοδο να λύνουν προβλήματα και να χειρίζονται πληροφορίες. Να μάθουν, να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν».*

Η «εκμάθηση της μάθησης», προτεραιότητα της κυρίαρχης εκπαιδευτικής πολιτικής, στηρίζεται σε ένα είδος γενικής μόρφωσης, το οποίο δεν καλλιεργεί και δεν αναπτύσσει τη συνθετική - αναλυτική σκέψη, δε δίνει τις βάσεις για την ερμηνεία της κοινωνίας και του κόσμου. Ο υπερτονισμός του «μαθαίνω πώς να μαθαίνω», αποσυνδεδεμένος από το «τι και για ποιο σκοπό μαθαίνω», αποτελεί μια φανερή υποτίμηση της ουσίας της μόρφωσης. Το ζητούμενο για τη μορφωτική αντίληψη της νεοφιλελεύθερης αναδιάρθρωσης δεν είναι η σύνθεση των γνώσεων, η κατανόηση της κοινωνίας και του κόσμου, πολύ περισσότερο δεν είναι η ανάπτυξη δυνατοτήτων για την αλλαγή της κοινωνίας**.** Το ζητούμενο είναι η ανάπτυξη της «εκμάθησης της μάθησης», με στόχο την επιλεκτική αξιοποίηση τεμαχισμένων γνώσεων σε συνθήκες εργασίας που αλλάζουν. Μιλάμε για την εξοικείωση του μαθητή με δεξιότητες απαραίτητες στην αγορά εργασίας, τον εφοδιασμό του με ένα "κουτί πρώτων βοηθειών" γεμάτο από βασικές γνώσεις / δεξιότητες με τις οποίες θα βγει στην αγορά εργασίας.

Εξετάσεις-αυτοαξιολόγηση-αξιολόγηση εκπαιδευτικών

Η λεγόμενη αυτοαξιολόγηση των σχολείων συνδέεται με την εξωτερική αξιολόγησή τους και την ατομική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού. Όπως αναφέρεται στην έκθεση ΟΟΣΑ (σελ. 67), *«η αυτοαξιολόγηση πρέπει να οργανωθεί, με τρόπο ώστε να είναι συγκρίσιμη μεταξύ σχολικών μονάδων και ώστε να μπορεί να επικυρώνεται και να συμπληρώνεται από εξωτερική αξιολόγηση».*

Η «αξιολόγηση» της σχολικής μονάδας, η οποία στην πιο ακραία έκφραση της θα συνδέεται με τις εξεταστικές επιδόσεις των μαθητών, εκτός του ισοπεδωτικού της χαρακτήρα, θα χωρίζει τα σχολεία σε κατηγορίες, θα οξύνει το μεταξύ τους ανταγωνισμό, δηλητηριάζοντας εκπαιδευτικές και κοινωνικές σχέσεις, διαφοροποιώντας τους τρόπους χρηματοδότησης, βάζοντας τους χορηγούς από το παράθυρο και τους γονείς να στηρίζουν οικονομικά τη λειτουργία, οδηγώντας πολλά σχολεία στο μαρασμό και τελικά στο κλείσιμο.

Στις 31-8-17, ο Γαβρόγλου, σε συνέντευξή του στον Real Fm, αναφερόμενος στο νέο Λύκειο δήλωσε ότι *«το διαγώνισμα του Ιανουαρίου θα είναι **ένας τρόπος να δούμε αν οι δάσκαλοι και οι καθηγητές είναι αποτελεσματικοί.** Διότι κι αυτοί οι άνθρωποι καμιά φορά δεν είναι τόσο αποτελεσματικοί».* Ουσιαστικά αποκαλύπτεται ότι στις προθέσεις του υπουργείου Παιδείας είναι να καθορίζονται ως κριτήρια αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και των σχολικών μονάδων τα μαθησιακά αποτελέσματα, δηλαδή οι επιδόσεις των μαθητών. Μια παρόμοια πρόθεση εκδηλώθηκε, αλλά δεν προχώρησε, τον Μάρτιο του 2013, όταν επιχειρήθηκε να εισαχθεί στον ν. 4142/2013 «Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (ΑΔΙΠΠΕ)» τροπολογία για την αξιολόγηση σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, που όριζε με σαφήνεια, ανάμεσα σε άλλα, ότι η αξιολόγηση – κρίση των εκπαιδευτικών θα γίνεται με βάση τις επιδόσεις των μαθητών τους.

Στο παλαιότερο προσχέδιο του υπουργείου Παιδείας «Μεταρρύθμιση και Αναβάθμιση του Γενικού Λυκείου και Νέο Σύστημα Εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση» (28-8-2017), η Τράπεζα Θεμάτων επανέρχεται από το παράθυρο: *«το διαγώνισμα 1ου τετραμήνου, το οποίο διεξάγεται σε όλα τα σχολεία συγκεκριμένη μέρα για κάθε μάθημα, με θέματα που καταθέτουν σε ειδική πλατφόρμα τα χαράματα της ίδιας μέρας επιτροπές έμπειρων εκπαιδευτικών από όλες τις περιφέρειες και με αυτόματη διόρθωση των απαντήσεων (ηλεκτρονικό σύστημα)».*

Στο πλαίσιο της λογικής της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και των σχολείων μέσα από τις επιδόσεις των μαθητών τους, οι εκπαιδευτικοί «χρεώνονται» την επιτυχία ή αποτυχία των μαθητών τους και η διοίκηση του σχολείου «χρεώνεται» με τη σειρά της την επιτυχία και την αποτυχία όλων. Δεν είναι, βέβαια, τυχαίο ότι από την επίσημη αξιολόγηση ουσιαστικά «αγνοούνται» ή καταγράφονται τυπικά οι αμέτρητοι κοινωνικοί και εκπαιδευτικοί παράγοντες που επηρεάζουν και συνδιαμορφώνουν την εκπαιδευτική διαδικασία και το εκπαιδευτικό έργο. Κοινωνική προέλευση, οικογενειακή κατάσταση, συνθήκες διαβίωσης και κατοικίας, υλικοτεχνική υποδομή σχολείου, τύπος εξετάσεων, σχολικά βιβλία, εκπαιδευτικό κλίμα, παιδαγωγικές μέθοδοι, τα πάντα γίνονται καπνός. «Αγνοούνται» οι κοινωνικές και γεωγραφικές ανισότητες που διαμορφώνουν αντίξοες συνθήκες για την εκπαίδευση των μαθητών από τα ασθενέστερα οικονομικά και κοινωνικά στρώματα. Παραλείπονται όλοι εκείνοι οι παράγοντες που οδηγούν στον Καιάδα της εγκατάλειψης του σχολείου και του αναλφαβητισμού.

Η νέα δευτεροβάθμια εκπαίδευση συνιστά ένα αριστοκρατικό σύστημα, όπου θα κυριαρχεί η ταξική επιλογή, οι πολλαπλοί μηχανισμοί μορφωτικού αποκλεισμού των παιδιών των ασθενέστερων τάξεων και στρωμάτων και των απομακρυσμένων περιοχών της χώρας, η μαζική στροφή στο σύστημα της μαθητείας και της απλήρωτης εργασίας, ακόμη και μετά το γυμνάσιο, η ταξική διαφοροποίηση των σχολείων με βάση τους νόμους της αγοράς.

Στην εποχή της ευαλσφάλειας, της συντριβής της μόνιμης εργασίας και των ελαστικών σχέσεων εργασίας, η γενική παιδεία ισοπεδώνεται και αποθεώνονται οι αποσπασματικές «δεξιότητες»: ο χειρισμός πληροφοριών αντί της κριτικής σκέψης, ο κατακερματισμός της γνώσης σε χρήσιμα στοιχεία. Αυτή η χρησιμοθηρία οδηγεί στην αδυναμία συνολικής θεώρησης του σύγχρονου κόσμου, εξήγησης και αμφισβήτησής του. **Οικοδομούν ένα σχολείο που θα παράγει εργατικό δυναμικό φτηνό, χωρίς δικαιώματα, αλλά καταρτισμένο με εκείνες τις χρηστικές δεξιότητες που απαιτεί η αγορά και το κεφάλαιο.**

Τι να κάνουμε; Στον δρόμο του αγώνα και της αντίστασης

Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να σταθούμε κριτικά απέναντι στο περιεχόμενο**,** τις μορφές και τις κατευθύνσεις των αναλυτικών προγραμμάτων και βιβλίων και στις σχολικές πρακτικές (τι, πως και γιατί μαθαίνουν οι μαθητές), που εντυπώνουν στους μαθητές μας από την πιο τρυφερή ηλικία, αντιλήψεις, πεποιθήσεις και στάσεις για τη φύση και την κοινωνία απαραίτητες για την «παραγωγή» παθητικών, συντηρητικών προσωπικοτήτων.

Να σταθούμε κριτικά απέναντι στην τεμαχισμένη, αποσπασματική και τυποποιημένη γνώση. Τα σχολικά βιβλία, πέρα από την ιδεολογική μονομέρεια, την αντιεπιστημονικότητα, και το μυθολογικό - θεολογικό τρόπο προσέγγισης της πραγματικότητας, θρυμματίζουν τις γνώσεις, με αποτέλεσμα να χάνεται η σχέση αιτίας και αποτελέσματος, καθώς και κάθε νόημα, σε τέτοιο βαθμό που οδηγούν σε βιασμό της πνευματικής συγκρότησης

Να μιλήσουμε για τις χιλιάδες μαθητών που δεν ολοκληρώνουν ούτε καν την υποχρεωτική 9χρονη εκπαίδευση.

Για μας, το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να διαθέτει μέσα και μεθόδους παιδείας και αξιοποιήσεως όλων, μια που μιλάμε για υποχρεωτική - γενική παιδεία με στόχο την ανάπτυξη όλων. «Το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να ταιριάζει στους μαθητές και όχι οι μαθητές στο σύστημα».

Από τη πλευρά του κόσμου της εργασίας χρειάζεται να διαμορφωθεί ένα ευρύ μορφωτικό κίνημα παιδείας, με μια εκπαιδευτική διακήρυξη για τα δικαιώματα και τις μορφωτικές ανάγκες της νέας γενιάς, προβάλλοντας το στρατηγικό αίτημα «μόρφωση και δουλειά για όλους». Για ένα σχολείο ενιαίο, δεκατετράχρονο, δημόσιο, δωρεάν, που θα χωράει όλα τα παιδιά, χωρίς φραγμούς και διακρίσεις, και θα μορφώνει ολόπλευρα.

ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΔΕ

ΟΙ ΝΕΕΣ ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΡΡΙΚΝΩΣΗΣ, ΤΗΣ ΠΕΙΘΑΡΧΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

(...)Ο υπουργός παιδείας ανακοίνωσε με τυμπανοκρουσίες ότι με αυτό το νομοσχέδιο καταργεί το ΠΔ152 που αφορά στην ατομική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού της τάξης. Όμως, αντίθετα απ΄ όσα διακηρύσσει, υλοποιεί τα προαπαιτούμενα της 4ης αξιολόγησης του 3ου μνημονίου για την εκπαίδευση. ΟΟΣΑ, ΔΝΤ, ΕΕ και ΣΕΒ επιτάσσουν και η κυβέρνηση εξακολουθεί να νομοθετεί στην κατεύθυνση της πειθάρχησης, της περαιτέρω συρρίκνωσης και εντέλει της ιδιωτικοποίησης του δημόσιου σχολείου.

Το νομοσχέδιο αυτό είναι μια ακόμη ψηφίδα σας αντιδραστικές αναδιαρθρώσεις που είτε έχει εξαγγείλει είτε έχει ψηφίσει το Υπουργείο Παιδείας αυτή τη σχολική χρονιά, όπως το Νέο Λύκειο, η μαθητεία, οι νέες καταργήσεις-συγχωνεύσεις σχολικών μονάδων με κριτήρια, το νέο πλαίσιο εγγραφών και μετεγγραφών στα σχολεία σε τμήματα που έχουν κεντρικά αποφασιστεί, με κατεύθυνση τη συγχώνευση και κατάργηση τμημάτων, οι μη παρακολουθούντες στα ΕΠΑΛ, οι ενοποιήσεις ειδικοτήτων, η μέχρι τώρα επιμονή να μη διορίζει μόνιμους εκπαιδευτικούς κ.λπ.

Οι Νέες Δομές

Οι νέες δομές είναι δομές ασφυκτικού ελέγχου, επιτήρησης, αξιολόγησης, αποκέντρωσης, γραφειοκρατίας, περικοπών και απόδοσης της ευθύνης λειτουργίας του σχολείου στους εκπαιδευτικούς.

Δημιουργεί στην περιφέρεια τα ΠΕ.Κ.Ε.Σ., που θα έχουν ρόλο ***«μικρών υπουργείων παιδείας», θα συγκεντρώνουν πλήθος αρμοδιοτήτων και θα παίζουν καθοριστικό ρόλο στη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής εξειδικευμένης σε επίπεδο περιφέρειας****.*

Αυτός ο σχεδιασμός «απαντά στην ανάγκη για δημιουργία ενός περισσότερο αποκεντρωμένου εκπαιδευτικού συστήματος που να επιτρέπει και να επιδιώκει τη «διαφοροποίηση», με την έννοια της ανταπόκρισης στην ετερογένεια των αναγκών και των ενδιαφερόντων όλων των μαθητών» σύμφωνα με το αρχικό σχέδιο του Υπουργείου Παιδείας. Απομένει μόνο η υπουργική απόφαση του άρθρου 18 για να φανεί καθαρά ότι υλοποιείται η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος που «επαγγέλονταν» οι υπουργοί Παιδείας όλων των αστικών κυβερνήσεων απ΄ τη δεκαετία του 1990 και αποτελεί στρατηγικό στόχο του ΟΟΣΑ, της ΕΕ και του ΣΕΒ.

Τα ΠΕ.Κ.Ε.Σ. εφαρμόζουν τις εκπαιδευτικές πολιτικές της κυβέρνησης σε επίπεδο περιφέρειας, προωθούν τις νόρμες προγραμματισμού του εκπαιδευτικού έργου στα σχολεία και αποτελούν τα βασικά όργανα αξιολόγησης των σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών*.*

Με τη δημιουργία των ΚΕΣΥ, το Υπουργείο καταργεί και συγχωνεύει τα ΚΕΔΔΥ, τα Σ.Σ.Ν., τα ΚΕ.ΣΥ.Π. και τα ΓΡΑ.Σ.Ε.Π., διαλύοντας στην ουσία τη βοήθεια που προσέφεραν σε γονείς και εκπαιδευτικούς, αφού η νέα δομή θα λειτουργεί με πολύ μικρότερο ειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό υποστήριξης.

Ιδιαίτερα η ***ρευστοποίηση των ΚΕΔΔΥ μέσω των ΚΕΣΥ****, οδηγεί στη διάλυση των δομών για τη ειδική αγωγή. Στα ΚΕΣΥ* ***εξαφανίζεται εντελώς η λειτουργία της διάγνωσης****. Καταργείται το εξειδικευμένο ιατρικό προσωπικό που μέχρι τώρα προβλεπόταν στις πενταμελείς επιτροπές διάγνωσης των ΚΕΔΔΥ. Το βάρος ρίχνεται μόνο στη συμβουλευτική υποστήριξη. Παράλληλα η ευθύνη για την ένταξη μαθητών με ειδικές ανάγκες μεταφέρεται από το κράτος στους εκπαιδευτικούς των σχολείων, μέσω επιτροπών των συλλόγων εκπαιδευτικών, που μπορεί να μην έχουν καν τη γνώση χειρισμού τέτοιων περιπτώσεων.*

Η κυβέρνηση υιοθετεί την αντίληψη περί ***«λειτουργικότητας της αναπηρίας»,*** *που υποστηρίζει η ΕΕ και η παγκόσμια Τράπεζα, ακυρώνοντας με αυτό τον τρόπο τις ανάγκες που προκύπτουν από τη φύση και τη βαρύτητα της αναπηρίας. Το κράτος «απελευθερώνεται» από τις ευθύνες του απέναντι στους αναπήρους και η ιδιωτική πρωτοβουλία αναλαμβάνει να επεκτείνει την κερδοφορία της από τα πεδία απόσυρσης του κράτους.*

Ίδια λογική συγχώνευσης και εξοικονόμησης προσωπικού αποτελούν τα ΚΕΑ, που συγχωνεύουν τις δομές της Περιβαλλοντολογικής εκπαίδευσης, Υγείας και Πολιτισμού.

Ταυτόχρονα οι Ομάδες Σχολείων οδηγούν σε ένα πλαίσιο όπου θα επικρατεί η κινητικότητα τμημάτων (Ομάδων Προσανατολισμού, Κατευθύνσεων στα ΓΕΛ, Τομέων και Ειδικοτήτων στα ΕΠΑΛ κλπ) και κατ΄ επέκταση κινητικότητα μαθητών και εκπαιδευτικών, στην κατεύθυνση ελαχιστοποίησης του αριθμού των τμημάτων των σχολείων, της λειτουργίας των τμημάτων με το μέγιστο αριθμό μαθητών, με στόχο την εξοικονόμηση εκπαιδευτικών και των λειτουργικών αναγκών των σχολείων.

Η επιλογή στελεχών

Σχετικά με την επιλογή των στελεχών, το σχέδιο νόμου είναι αντιγραφή του νόμου Διαμαντοπούλου ως προς τα κριτήρια και ως την ποσοστιαία βαρύτητά τους, μόνο που τώρα προστίθεται το ακόμη αντιδραστικότερο μέτρο της αξιολόγησης από προϊσταμένους και υφισταμένους, στο πλαίσιο του νόμου Γεροβασίλη.

Η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας

Η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας και του εκπαιδευτικού αποτελούν το βασικό «εργαλείο» για την κατηγοριοποίηση του σχολείου. Ένα σχολείο που θα προσπαθεί να επιβιώσει με ευθύνη των εκπαιδευτικών του, που θα λειτουργεί «αυτόνομα» με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Οι διακηρύξεις για τη δημιουργία ενός σχολείου με διοικητική και οικονομική αυτονομία και αξιολόγηση παντού, αναφέρονται στα κείμενα της κυβέρνησης, της αξιωματικής αντιπολίτευσης, αλλά και όλων των πολιτικών κομμάτων που διαγκωνίζονται για την κυβερνητική εξουσία. Αδιάψευστος μάρτυρας η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας το 2013. Ένα απ΄ τα βασικά κριτήρια «αυτοαξιολόγησης» της σχολικής μονάδας τότε ήταν η εξεύρεση πρόσθετων πόρων για τη λειτουργία της. Η προϋπόθεση αυτή επαναλαμβάνεται και στα κείμενα του σημερινού υπουργού Παιδείας.

Ο «συλλογικός προγραμματισμός και ανατροφοδοτική αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων» όπως ευρηματικά ονομάζει την αξιολόγηση το Υπουργείο Παιδείας στο σχέδιο νόμου, δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση μια εσωτερική διαδικασία του σχολείου. Είναι αξιολόγηση της σχολικής μονάδας απ΄ την κυβέρνηση με βασικό επίδικο ο «λογαριασμός» να

πληρώνεται κάθε φορά απ΄ τους εκπαιδευτικούς και το σχολείο.

Η κυβέρνηση με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, αποφασίζει για τους στόχους και το περιεχόμενο της αξιολόγησης των σχολικών μονάδων. Η Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε., ο κεντρικός φορέας εξωτερικής αξιολόγησης, και το ΙΕΠ διαμορφώνουν, οργανώνουν, εξειδικεύουν και τυποποιούν τους θεματικούς άξονες, τα σχετικά κριτήρια και τους δείκτες της αξιολόγησης των σχολείων.

Ο σύλλογος διδασκόντων –υπό τον έλεγχο των ΠΕΚΕΣ– συνεδριάζει για τον «προγραμματισμό του εκπαιδευτικού έργου» του σχολείου και την αποτίμησή του με βάση αυτούς τους θεματικούς άξονες τα κριτήρια και τους δείκτες, αφού προηγηθεί συνεδρίαση του Σχολικού Συμβουλίου του σχολείου. Η διοίκηση του σχολείου μέσω του Σχολικού Συμβουλίου αποκτά περιφερειακή διάσταση, όπου ο Δήμος και η τοπική κοινωνία θα έχουν λόγο στην εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και στα οικονομικά βάρη των σχολείων μέσω δημοτικών φόρων, χορηγών κλπ. Η προοπτική αυτή αποτελεί βασική κατεύθυνση του ΣΕΒ που προτείνει «αύξηση της εμπλοκής των τοπικών αρχών, με ανάληψη και μέρους της ευθύνης χρηματοδότησης».

Οι αξιολογικές εκθέσεις κατατίθενται στα ΠΕ.Κ.Ε.Σ., ομαδοποιούνται και τα αποτελέσματα προωθούνται στο ΙΕΠ. Τα αποτελέσματα αυτά καταχωρίζονται σε βάση δεδομένων που αναπτύσσει η Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε. ως μέρος ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης.

Η κατηγοριοποίηση των σχολικών μονάδων προκύπτει αβίαστα *απ΄ το ποσοστό υλοποίησης (που μπορεί εύκολα να πάρει τη μορφή του αριθμητικού προσδιορισμού) των κριτηρίων και των στόχων που έχουν τεθεί στη σχολική μονάδα μέσα απ΄ όλη τη αυτή τη σύνθετη διαδικασία προγραμματισμού. Μέσα στα πλαίσια της «αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου» μπορούν εύκολα να ενταχθούν και οι επιδόσεις των μαθητών, που σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ αποτελούν βασικό δείκτη αξιολόγησης της σχολικής μονάδας αν προκύπτουν με «αντικειμενικό» τρόπο εξετάσεων, όπως πχ το σύστημα εξετάσεων του νέου Γενικού Λυκείου που προτείνει το Υπουργείο Παιδείας για την απόκτηση του εθνικού απολυτηρίου και του βαθμού πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.*

Η ατομική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών

Η ατομική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αποτελεί βασικό εργαλείο λογοδοσίας και πειθάρχησης στο νέο σύστημα αξιολόγησης της κυβέρνησης, παρά τις περί του αντιθέτου διακηρύξεις του Γαβρόγλου. Με μια πρώτη ματιά φαίνεται ότι η ατομική αξιολόγηση αφορά μόνο αυτούς τους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να καταλάβουν θέση ευθύνης, απ΄ τη θέση του υποδιευθυντή και υπευθύνων τομέα των ΕΚ και πάνω.

Όμως εκτός απ΄ την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού που κατέχει θέση ευθύνης ή που επιθυμεί να καταλάβει θέση ευθύνης, απ΄ τον άμεσα διοικητικό του προϊσταμένου και τον αντίστοιχο συντονιστή εκπαίδευσης, το σχέδιο νόμου προβλέπει κάθε χρόνο διαδικασία αξιολόγησης των στελεχών της εκπαίδευσης από τη βάση προς την κορυφή. Προβλέπει συγκεκριμένα ***«...Στην αξιολόγηση των στελεχών της εκπαίδευσης λαμβάνεται υπόψη και η αξιολόγηση του μόνιμου προσωπικού που υπάγεται στα στελέχη αυτά...»****. Δηλαδή ο απλός εκπαιδευτικός αξιολογεί τον υποδιευθυντή και το διευθυντή της σχολικής μονάδας, οι διευθυντές σχολείων αξιολογούν τους διευθυντές εκπαίδευσης κ.ο.κ.. Είναι περισσότερο από σαφές ότι η ατομική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αφορά όλους ανεξαιρέτως τους εκπαιδευτικούς αφού όλοι συμμετέχουν σ΄ αυτήν. Οι εκπαιδευτικοί ως αξιολογητές των προϊσταμένων τους, έως ότου σε ύστερο χρόνο έλθει και η σειρά τους, αφού έχουν εμπεδώσει τη διαδικασία και έχουν συνειδητοποιήσει ότι αφού αυτοί μπορούν να αξιολογούν πρέπει και να αξιολογούνται. Η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας και των εκπαιδευτικών έχει προφανείς στόχους.*

• Επιδιώκεται η κατηγοριοποίηση του δημόσιου σχολείου, η αυτόνομη λειτουργία του και η ιδιωτικοποίησή του.

• Θα λειτουργήσει ως βασικός μοχλός πειθαναγκασμού και πειθάρχησης για να εξαλείψει τις αντιδράσεις των εκπαιδευτικών

• Θα επιφέρει την κατακόρυφη αύξηση του εργασιακού ωραρίου των εκπαιδευτικών, αφού δεν θα επαρκούν ούτε οι 30 ώρες παρουσίας των εκπαιδευτικών στα σχολεία. Αυτό θα συμβεί λόγω της απίστευτης αύξησης της γραφειοκρατίας και των διαδικασιών που προβλέπει το σύστημα, μέσω των συνεχών και αλλεπάλληλων συνεδριάσεων των ομάδων εκπαιδευτικών, ομάδων όμορων σχολείων, σχολικού συμβουλίου, συλλόγου διδασκόντων, καθώς και η σύνταξη εκθέσεων.

• Η καθολική εφαρμογή της ατομικής αξιολόγησης, που είναι θέμα χρόνου να εφαρμοστεί αν δεν ανατραπεί αυτό που κατατέθηκε με το σχέδιο νόμου, θα επιφέρει τη σύνδεση με τη μισθολογική επιβράδυνση ή εξέλιξη, όπως προβλέπει για όλους τους δημοσίους υπαλλήλους το νέο μισθολόγιο (άρθρο 12 του Ν.4354/2015).

Είναι καθαρό ότι αυτή ***η κυβέρνηση κάνει μια ακόμη προσπάθεια****, όπως όλες οι προηγούμενες τα προηγούμενα 30 περίπου χρόνια,* ***να εφαρμόσει μια απ΄ τις βασικότερες αναδιαρθρώσεις που αποδιαρθρώνει συθέμελα το χαρακτήρα του δημόσιου σχολείου: την αξιολόγηση του σχολείου και του εκπαιδευτικού****. Την αξιολόγηση ως εργαλείο πειθάρχησης των εκπαιδευτικών, αλλά και ως βασικό εργαλείο κατηγοριοποίησης του ίδιου του σχολείου.* ***Η οικονομική ολιγαρχία και οι «θεσμοί» έχουν θέσει ως προμετωπίδα των στόχων τους αυτήν ακριβώς την αναδιάρθρωση****. Οι προσπάθειές τους –απ΄ την αρχή της δεκαετίας του ΄90– είναι πολλές, με σταθμούς τη μεταρρύθμιση Αρσένη, τους νόμους της Διαμαντοπούλου και του Αρβανιτόπουλου. Το 2013 το εκπαιδευτικό κίνημα αντιστάθηκε με αυταπάρνηση στην προσπάθεια εφαρμογής της αξιολόγησης της σχολικής μονάδας και της κατηγοριοποίησής της. Χιλιάδες εκπαιδευτικοί και σχολεία σ΄ όλη την Ελλάδα δεν συμμορφώθηκαν και αρνήθηκαν να μπουν σε ομάδες αξιολόγησης και να συμπληρώσουν φόρμες και αριθμητικούς προσδιορισμούς κριτηρίων. Αυτή τη μεγάλη κατάκτηση του εκπαιδευτικού κινήματος, εμείς δεν τη χαρίζουμε σε κανέναν. Και προπαντός δεν τη χαρίζουμε στη σημερινή κυβέρνηση. Με τον ίδιο τρόπο θα απαντήσουμε και τώρα. Το Δημόσιο σχολείο δεν το χαρίζουμε σ΄ όλους αυτούς που θέλουν να το μετατρέψουν σε εταιρία παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών και σε κέντρο οικονομικής κερδοφορίας.*

- ***Χαιρετίζουμε όλους όσοι τα προηγούμενα χρόνια έδωσαν τη μάχη με αυταπάρνηση, χωρίς να υπολογίσουν κανένα κόστος, με στόχο την ακύρωση της αξιολόγησης, ενάντια σε λογικές κομματικών και μικροπαραταξιακών σκοπιμοτήτων. Τους καλούμε και τώρα να ξαναδώσουμε μαζί το παρόν στο νέο μεγάλο προσκλητήριο.***
- ***Από αυτή τη σκοπιά και με αυτές τις αντιλήψεις στεκόμαστε απέναντι στο νομοσχέδιο για τις υποστηρικτικές δομές, από αυτή τη σκοπιά συνεχίζουμε να αντιπαλεύουμε σταθερά την προώθηση της αξιολόγησης, υπερασπιζόμενοι την παιδαγωγική ελευθερία και δημοκρατία στο σχολείο, το σχολείο των όλων, των ίσων και των διαφορετικών.***
- ***Απαιτούμε άμεση απόσυρση του νομοσχεδίου απ΄ την κυβέρνηση και άμεση κατάργηση όλων των νόμων (εσωτερική, εξωτερική αξιολόγηση σχολείου και εκπαιδευτικών) που αξιολογούν - κατηγοριοποιούν το σχολείο και χειραγωγούν τους εκπαιδευτικούς. Καλούμε το ΔΣ της ΟΛΜΕ να πάρει άμεσα απόφαση για απεργία-αποχή των εκπαιδευτικών από κάθε διαδικασία αξιολόγησης σύμφωνα με τις αποφάσεις του κλάδου στο 15ο και 16ο συνέδριο.*** αντιτετράδια

ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΔΕ

Η πλειοψηφία του ΔΣ της ΟΛΜΕ ανοίγει τον δρόμο για την ΕΦΑΡΜΟΓΗ της ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ στα ΣΧΟΛΕΙΑ

Η πλειοψηφία του ΔΣ της ΟΛΜΕ (ΔΑΚΕ-ΣΥΝΕΚ-ΠΕΚ) πέρασε οριστικά το Ρουβίκωνα. Τάσσεται απροκάλυπτα υπέρ της εφαρμογής της αξιολόγησης της σχολικής μονάδας και του εκπαιδευτικού. Ανοίγει διάπλατα τις πόρτες για να περάσει και να εφαρμοστεί το σχέδιο νόμου της κυβέρνησης για την αξιολόγηση και τις δομές πειθάρχησης.

Στη συνεδρίαση του ΔΣ της ΟΛΜΕ την Τρίτη 8 του Μάη αυτή η πλειοψηφία σφράγισε τις πραξικοπηματικές ενέργειες που έκανε στη ΓΣ των προέδρων στις 28 Απρίλη. Η ΓΣ προέδρων πήρε απόφαση με συντριπτική πλειοψηφία για την απόσυρση του σχεδίου νόμου για τις δομές και την αξιολόγηση της σχολικής μονάδας και με πλειοψηφία 56% περίπου αποφάσισε την αποχή των εκπαιδευτικών από κάθε διαδικασία αξιολόγησης.

Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας για την αποχή των εκπαιδευτικών απ΄ τις διαδικασίες αξιολόγησης δεν έγινε αποδεκτό πραξικοπηματικά, υποτίθεται επειδή δεν συγκεντρώνει τα 2/3 των ψήφων των ΕΛΜΕ (66,7%) που χρειάζεται για απεργία.

Όμως το Γενάρη του 2014 το ΔΣ της ΟΛΜΕ πήρε απόφαση για αποχή του κλάδου απ΄ τις διαδικασίες αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας. Ήταν αντικαταστατική εκείνη η απόφαση; Κανένας δεν είχε τολμήσει να την αμφισβητήσει. Και όμως τώρα την έγραψαν στα παλαιότερα των υποδημάτων τους.

Επικαλέστηκαν ξεδιάντροπα (ΔΑΚΕ – ΣΥΝΕΚ) ότι οι συνθήκες το 2014 ήταν διαφορετικές και επέβαλαν εκείνη την απόφαση. Δηλαδή η αξιολόγηση του Αρβανιτόπουλου ήταν «κακή», ενώ τώρα η αξιολόγηση της σημερινής κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ είναι «καλή».

Επίσης επικαλέστηκαν (ΔΑΚΕ-ΣΥΝΕΚ-ΠΕΚ) ότι ο κλάδος έχει απόφαση υπέρ της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας απ΄ το 8ο συνέδριο που πραγματοποιήθηκε το 1997. Τόσο κοντά! Τι κι αν υπάρχουν αποφάσεις απ΄ τα συνέδρια του 2011 (15ο) και του 2013 (16ο) που τοποθετήθηκαν ξεκάθαρα ενάντια στην αξιολόγηση του σχολείου και των εκπαιδευτικών. Αυτές οι αποφάσεις δεν υπάρχουν για τη συγκεκριμένη πλειοψηφία! Αυτές τις αποφάσεις προσπάθησαν ανεπιτυχώς να καταργήσουν στο 18ο συνέδριο τον Ιούλιο του 2017.

Οι αποφάσεις αυτών των συνεδρίων (15ου-16ου) ήλθαν σαν απάντηση στις πολιτικές των κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ – ΝΔ που στο πλαίσιο των μνημονιακών πολιτικών υλοποίησαν τις κατευθύνσεις του ΟΟΣΑ του ΔΝΤ της ΕΕ και του ΣΕΒ. Οι κυβερνήσεις αυτές με βασικό στόχο τη συρρίκνωση του δημόσιου σχολείου, κατάργησαν και συγχώνευσαν σχολεία, αύξησαν τον αριθμό των μαθητών στις τάξεις, αύξησαν το ωράριο των εκπαιδευτικών, προσπάθησαν να απολύσουν εκπαιδευτικούς μέσω της διαθεσιμότητας. Νομοθέτησαν το αντιδραστικό πλαίσιο της αξιολόγησης της σχολικής μονάδας και του εκπαιδευτικού, με κύριους στόχους την κατηγοριοποίηση και την ιδιωτικοποίηση του δημόσιου σχολείου και την πειθάρχηση των εκπαιδευτικών. Η εμπειρία της αξιολόγησης του Αρβανιτόπουλου το 2014 είναι νωπή στον κλάδο.

Ο κλάδος απάντησε οργανωμένα, στηριγμένος στις αποφάσεις των συνεδρίων του και πιο συγκεκριμένα του 16ου (Ιούλιος 2013): **«Να μην περάσει οποιαδήποτε προσπάθεια εφαρμογής μηχανισμού αξιολόγησης (...) Ακυρώνουμε στην πράξη τα μέτρα υλοποίησης της αξιολόγησης με συλλογική δράση. Κατάργηση όλου του θεσμικού πλαισίου που αφορά στην αξιολόγηση».**

Σ΄ αυτή την απόφαση στηρίχθηκε το ΔΣ της ΟΛΜΕ τον Γενάρη του 2014 και αποφάσισε αποχή απ΄ την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας και την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών.

Οι συνθήκες από τότε δεν έχουν αλλάξει. Οι ίδιες πολιτικές συρρίκνωσης του δημόσιου σχολείου εφαρμόζονται απ΄ την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ στη βάση των νέων μνημονίων που ψήφησαν από κοινού κυβέρνηση και αντιπολίτευση. Προωθείται η περιφερειακή οργάνωση της εκπαίδευσης και η αυτόνομη λειτουργία του σχολείου. Η κύρια ευθύνη αυτής της λειτουργίας μεταφέρεται στους εκπαιδευτικούς. Η «ελεύθερη επιλογή σχολείου» κύρια συνταγή των νεοφιλελεύθερων πολιτικών του ΟΟΣΑ και του ΣΕΒ και η εφαρμογή του χρηματικού κουπονιού μαθητή που θα αποτελεί το μέσο χρηματοδότησης αυτού του σχολείου είναι προ των πυλών και για τη β/βάθμια εκπαίδευση (ήδη εφαρμόζεται στους παιδικούς σταθμούς). Οι ηλεκτρονικές εγγραφές που ήδη έχουν ξεκινήσει στα ΕΠΑΛ και από φέτος ξεκινούν και στα ΓΕΛ αποτελούν κομμάτι αυτών των επιδιώξεων.

Η αξιολόγηση του σχολείου και των εκπαιδευτικών που προωθεί η σημερινή κυβέρνηση δεν έχει άλλους στόχους απ΄ αυτούς των κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ-ΝΔ. Αδιάψευστος μάρτυρας τα συχαρίκια του ΟΟΣΑ για την εφαρμογή της αξιολόγησης απ΄ τη σημερινή κυβέρνηση, όπως διατυπώθηκε μέσα απ΄ την έκθεσή του για την Ελληνική εκπαίδευση τον Απρίλη του 2018. Άλλωστε οι κύριες δομές του μηχανισμού της αξιολόγησης έχουν παραμείνει αναλλοίωτες. Η Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΑΔΙΠΔΕ) παραμένει ως κύριος εξωτερικός αξιολογητής του εκπαιδευτικού συστήματος. Μαζί με το ΙΕΠ και τα ΠΕΚΕΣ οργανώνουν και εξειδικεύουν τους αξιολογικούς στόχους που μπαίνουν στις σχολικές μονάδες απ΄ το Υπουργείο Παιδείας και την Κυβέρνηση. Η αξιολόγηση αποτελεί τον πολιορκητικό κριό, το κύριο εργαλείο, για την εφαρμογή των πολιτικών που θα οδηγήσουν στην «ελεύθερη επιλογή σχολείου» με «αντικειμενικό» τρόπο σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του ΟΟΣΑ και του ΣΕΒ. Οι πολιτικές αυτές οδηγούν στη διαφοροποιημένη χρηματοδότηση των σχολείων, τη μετατροπή του μαθητή σε πελάτη, την άμεση χρηματοδότηση των ιδιωτικών σχολείων απ΄ το δημόσιο κορβανά, τη διαφοροποιημένη γνώση και το τσάκισμα των εργασιακών δικαιωμάτων των εκπαιδευτικών.

Όπου εφαρμόστηκαν αυτές οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές (ΗΠΑ, Αγγλία, Αυστραλία κλπ) οδήγησαν σε κλείσιμο χιλιάδων δημόσιων σχολείων, κυρίως στις πιο υποβαθμισμένες περιοχές. Αν το επιτρέψουμε το ίδιο θα συμβεί και εδώ, με ένα σχολείο που θα γίνει ακόμη πιο ταξικό και πιο αποξενωμένο απ΄ τις ανάγκες των μαθητών και των εκπαιδευτικών.

Η στάση της πλειοψηφίας του ΔΣ της ΟΛΜΕ (ΔΑΚΕ – ΣΥΝΕΚ – ΠΕΚ) αντικειμενικά βάζει πλάτη στην εφαρμογή αυτών των πολιτικών. Έχει στόχο την παράλυση του εκπαιδευτικού κινήματος. Αυτή είναι η ουσία της πρακτικής τους (...).

- **Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των προέδρων των ΕΛΜΕ στις 28 Απρίλη που «καλεί τους συλλόγους και τους συναδέλφους σε αποχή από κάθε διαδικασία αξιολόγησης, αυτοαξιολόγησης, αποτίμησης» αποτελεί απόφαση του κλάδου.**
- **Η ΓΣ των προέδρων των ΕΛΜΕ δίνει ένα σαφές πολιτικό μήνυμα στην κυβέρνηση να μην προχωρήσει στην ψήφιση του νομοσχεδίου.**
- **Το εκπαιδευτικό κίνημα θα ακυρώσει στην πράξη κάθε προσπάθεια εφαρμογής της αξιολόγησης.**

Αθήνα 9/5/2018

Προκλητικό εμπαιγμό αποτελεί η Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ)
που ορίζει τους Δήμους εφαρμογής της δίχρονης υποχρεωτικής προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ άμεση εφαρμογή σε όλη την επικράτεια από το σχολικό έτος 2018-19

1. Προκλητικό εμπαιγμό αποτελεί η δημοσιοποίηση του καταλόγου με τους δήμους που θα εφαρμόσουν τη Δίχρονη υποχρεωτική προσχολική αγωγή και εκπαίδευση για το έτος 2017-2018, καθώς η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ περιορίζει τους δήμους εφαρμογής της υποχρεωτικής δίχρονης σε 184, ακολουθώντας την ίδια μνημονιακή πολιτική περικοπών. Αξιοποιώντας ως πρόσχημα την αντίθετη γνώμη των Δημάρχων, η κυβέρνηση που έχει και την πολιτική ευθύνη της απόφασης, επιλέγει να περιορίσει την εφαρμογή της δίχρονης υποχρεωτικής, κατά κύριο λόγο, στις περιοχές που σχεδόν όλα τα προνήπια ήδη φοιτούν στο νηπιαγωγείο!

2. Το αίτημα για άμεση θεσμοθέτηση της δίχρονης υποχρεωτικής προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης, σε όλη τη χώρα, χωρίς διαφοροποιήσεις βρίσκεται στην αιχμή του εκπαιδευτικού κινήματος, πολύ πριν από το 2006, όταν με τη μεγάλη απεργία των έξι εβδομάδων κατακτήσαμε τη θεσμοθέτηση της μονοετούς υποχρεωτικής προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης.

3. Η νομοθέτηση με το άρθρο 33 του νόμου 4521/2018, σε βάθος τριετίας της υποχρεωτικής δίχρονης προσχολικής, με τον τρόπο που θεσμοθετήθηκε και εφαρμόζεται διαμορφώνει ένα νέο πεδίο διεκδικήσεων και δυνατοτήτων, αλλά δεν αποτρέπει το νηπιαγωγείο από παλιούς και νέους κινδύνους.

4. Είναι φανερό ότι η εξέλιξη της επιλογής μόνο 184, μικρών κατά βάση δήμων, έχει σαν αποτέλεσμα στο μεγαλύτερο μέρος της επικράτειας να λειτουργεί το διπλό δίκτυο και μάλιστα, όσο οι πολιτικές περικοπών – υποχρηματοδότησης της εκπαίδευσης, ανυπαρξίας πολιτικής απόφασης και σχεδιασμού ανέγερσης και ενοικίασης κτιρίων και επικράτησης της νεοφιλελεύθερης συνταγής της ιδιωτικοποίησης ΕΕ-ΟΟΣΑ, των τροφείων, των voucher και της «γονεϊκής επιλογής» διαιωνίζονται, η θεσμοθέτηση της δίχρονης υποχρεωτικής στο δημόσιο νηπιαγωγείο να κινδυνεύει να μείνει στα χαρτιά. Επιπλέον, η επιλογή του Υπουργείου να μην περιλάβει στην ΚΥΑ και δήμους όπου υπάρχουν οι προϋποθέσεις υποδομών και αιθουσών αποδεικνύει ότι, εκτός από τις υποδομές και τη συναίνεση των Δημάρχων την οποία προφασίζεται, επιδιώκει να περιορίσει τις προσλήψεις εκπαιδευτικών.

5. Η πολιτική ευθύνη της κυβέρνησης είναι τεράστια, αφού έδωσε λόγο και αρμοδιότητες στην ΚΕΔΕ και τους Δήμους. Έτσι, βρίσκει πάτημα σήμερα η ΚΕΔΕ να δηλώσει μέσω του προέδρου της ότι *«στους Δήμους αυτούς, που εξαιρούνται ακόμη της εφαρμογής του Νόμου, είναι επιβεβλημένη η εγγραφή των νηπίων στους δημοτικούς παιδικούς σταθμούς»*. Έτσι βρίσκουν πάτημα μια σειρά δήμαρχοι που η ΚΥΑ περιλαμβάνει τους Δήμους τους σε αυτούς της δίχρονης υποχρεωτικής να διεκδικούν την εξαίρεσή τους (π.χ. Λαμία, Πύργος, Κόρινθος, Σικυώνα, Χανιά, Καβάλα)

6. Οι Παρεμβάσεις Κινήσεις Συσπειρώσεις, σε όλους τους Συλλόγους της χώρας, προτείναμε παρέμβαση σε όλες τις τριμερείς επιτροπές, με αίτημα τη θεσμοθέτηση της δίχρονης υποχρεωτικής ΤΩΡΑ ΠΑΝΤΟΥ, όλων των νηπίων (4-6) αποκλειστικά στο δημόσιο νηπιαγωγείο. Αυτό υπερασπιστήκαμε πανελλαδικά, χωρίς να αποδεχθούμε πουθενά λογικές ότι δεν γίνεται και δεν μπορεί να θεσμοθετηθεί τώρα. Επιπλέον, αγωνιζόμαστε για όλες τις αναγκαίες προσλήψεις, ανέγερση, ενοικίαση κτηρίων, διεκδικούμε παντού να ιδρυθούν νέα νηπιαγωγεία, παραρτήματα νηπιαγωγείων, σε όλη την επικράτεια.

7. Προτείναμε έγκαιρα, η ΔΟΕ να στείλει κείμενο ώστε να υποστηρίξουν σε όλους τους συλλόγους τη θέση για άμεση εφαρμογή της δίχρονης υποχρεωτικής προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης σε όλες τις τριμερείς. Καμία παράταξη του ΔΣ της ΔΟΕ (ΔΑΚΕ, ΔΗΣΥ, ΑΕΕΚΕ, ΕΡΑ, ΠΑΜΕ) δεν απάντησε σε αυτή την πρόταση, επιλέγοντας να μην δεσμεύσουν τους προέδρους των Συλλόγων. Επιπλέον, η ΑΣΕ-ΠΑΜΕ όχι μόνο δεν απάντησε σε αυτό το αίτημα, αλλά δεν κατέθεσε ΠΟΤΕ (ούτε σε εκείνη τη φάση ούτε αργότερα) καμία πρόταση στο ΔΣ της ΔΟΕ στη αντίστοιχη με τη γραμμή «Συμμετέχουμε στις τριμερείς - Δεν ψηφίζουμε καμία πρόταση, δεν υπογράφουμε κανένα πρακτικό» που ακολούθησαν οι πρόεδροι Συλλόγων ΠΕ που πρόσκεινται σε αυτήν. **Τελικά οφείλει η ΑΣΕ-ΠΑΜΕ να απαντήσει αν ισχύει ακόμα το αίτημα της δίχρονης υποχρεωτικής** και αγώνας για κτήρια και προσλήψεις ή τώρα πια το έχει ακυρώσει μετατρέποντάς το σε 2χρονη υποχρεωτική όταν και αν υπάρξουν οι όροι και οι προϋποθέσεις; Αλλά αν επεκτείνουμε αυτή τη λογική, θα έπρεπε να ζητήσουμε στα σχολεία που λειτουργούν σε άθλιες συνθήκες (προκάτ, νοικιασμένα, προβληματικά κτίρια κλπ) να μην ισχύει η υποχρεωτική εκπαίδευση έως ότου υλοποιηθούν οι κατάλληλοι όροι!

Συνεχίζουμε τον αγώνα μαχητικά και αποφασιστικά Καλούμε τους ΣΥΛΛΟΓΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ όλης της χώρας να αγωνιστούμε για:

- Την εφαρμογή της δίχρονης υποχρεωτικής προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά ηλικίας 4-6, σε όλη τη χώρα από τον ερχόμενο Σεπτέμβρη και αποκλειστικά στο δημόσιο, δίχρονο, υποχρεωτικό, Νηπιαγωγείο, με όλες τις υποστηρικτικές Δομές σε πλήρη ανάπτυξη.
- Καλούμε τους/τις Νηπιαγωγούς, κατά τη διάρκεια των εγγραφών, με τους συλλόγους τους να απαιτήσουν τη δημιουργία νέων τμημάτων, όπου αυτή είναι αναγκαία.
- Την ίδρυση νέων Νηπιαγωγείων και την άμεση εξασφάλιση κτιριακών υποδομών για τη φοίτηση όλων των παιδιών 4-6 χρόνων, (Ελλήνων, μεταναστών και προσφύγων), με ενοικίαση κατάλληλων χώρων, όπου δεν υπάρχουν, και άμεσο σχεδιασμό ανέγερσης νέων κτιρίων.
- Μόνιμους μαζικούς διορισμούς νηπιαγωγών και όλων των εκπαιδευτικών και διορισμό όλων των αναπληρωτών που εργάζονται τώρα στη Δημόσια Εκπαίδευση, για το καθολικό δικαίωμα στη μόρφωση όλων των παιδιών.
- Την ακύρωση οποιασδήποτε προσπάθειας υπαγωγής των νηπιαγωγείων και της εκπαίδευσης στους Δήμους.
- Η καθολική εφαρμογή της δίχρονης υποχρεωτικής προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης θα διευκολύνει τους παιδικούς σταθμούς των Δήμων να υποδεχτούν όλα τα παιδιά ηλικίας μέχρι 4 ετών που το επιθυμούν, επεκτείνοντας όλους τους σταθμούς και σε βρεφικούς, με ανάλογη υποδομή και προσλήψεις που θα προκύψουν ως ανάγκη, στο βαθμό που θα επιδιώξουν να καλύψουν την κοινωνική ανάγκη για όλα τα παιδιά ηλικίας 0-4 χρονών, χωρίς τροφεία-δίδακτρα και με κατάργηση των voucher και κάλυψη όλων των αναγκών λειτουργίας με κρατική χρηματοδότηση.
- Μέτρα για την ενημέρωση όλων των γονέων για την υποχρέωσή τους να εγγράψουν όλα τα παιδιά 4 ετών στα δημόσια νηπιαγωγεία της περιοχής τους στην περίοδο των εγγραφών.
- Συγκεκριμένος προγραμματισμός για την ανέγερση των αναγκαίων σύγχρονων κτιρίων για την κάλυψη των αναγκών όλων των νηπιαγωγείων. Η κυβέρνηση και οι Περιφέρειες οφείλουν να λύσουν άμεσα όλα τα γραφειοκρατικά προβλήματα που προκύπτουν στην εξασφάλιση και απόδοση οικοπέδων για ανέγερση σχολικών κτιρίων, όπως πολύ καλά ξέρει να κάνει μόνο όταν η απελευθέρωση οικοπέδων αφορά μεγάλα επενδυτικά έργα και ιδιωτικά συμφέροντα.
- Κάλυψη όλων των νηπιαγωγείων με το αναγκαίο βοηθητικό προσωπικό.
- Κατάργηση των voucher. Κρατική χρηματοδότηση για την πλήρη κάλυψη της λειτουργίας (υποδομές, εξοπλισμός, προσωπικό) όλων των νηπιαγωγείων.

Πολλά "άν" στην ατζέντα
Πώς βλέπετε κύριε Υπουργέ τις εξελίξεις στην εκπαίδευση από τη σκοπιά της οικονομίας;
Εξαρτάται από το πώς βλέπεις το ποτήρι. Αν είναι μισοάδειο ή μισογεμάτο. ΜΙΣΟΑΔΕΙΟ: Έχουμε να κάνουμε με ευελιξία στην εκπαίδευση, με νεοφιλελεύθερες πρακτικές, με ακριβές διαλέξεις on line, με άνοιγμα σε μεγάλους εκδότες και με κλείσιμο σχολείων...
Πανεπιστημίων, βιβλιοπωλείων και πολτοποίηση βιβλίων...
...και βλέπεις απόφοιτους με 2 master να δουλεύουν με 10€ ως τιούτορες!
Δυστυχώς!
ΜΙΣΟΓΕΜΑΤΟ: Έτσι είναι σήμερα οι επενδύσεις στη γνώση. Θα έχουμε καλά νέα...
...αν οι εκδότες μας επιτρέψουν δωρεάν κατέβασμα βιβλίων για άπορους φοιτητές, αν οι καθηγητές ανανεώνουν συχνά τα on line μαθήματα, αν...
...αν βρούμε καλό και φτηνό λογισμικό, γιά εκπαίδευση εκπαιδευτικών όπως CABRI, SKETCHPAD, GEOGEBRA, EUCLIDES, ARCHIMEDES, DIOFANTUS, αν είναι και ελεύθερο ακόμα καλύτερα!
Cyril & Against Method

επιμέλεια: Γεωργία Μυλωνάκη

ΓΑΛΛΙΑ

Η αλλαγή του τρόπου εισαγωγής στα πανεπιστήμια

Μαθητές και Φοιτητές στην κλίνη του Προκρούστη

γράφουν οι: Μαρίνα Καλαρά, Χρίστος Ανδριανόπουλος*

Στις 7 Μαΐου 2018 έκλεισε ένας χρόνος από τη νίκη του Εμανουέλ Μακρόν στις προεδρικές εκλογές. Η νίκη του νεαρού τραπεζίτη έδωσε νέο χαρακτήρα στην πολιτική της Γαλλίας, χώρας που οι κοινωνικές αντιθέσεις έχουν γίνει συνώνυμό της. Μέσα σ΄ αυτόν τον ένα χρόνο, το δόγμα Μακρόν έχει ήδη εγκαθιδρυθεί και είναι σαφές για όλες τις κοινωνικές ομάδες. Ολομέτωπη επίθεση στο κοινωνικό κράτος, μιντιακός και τεχνοκρατικός αφανισμός οποιουδήποτε αντιδρά στις μεταρρυθμίσεις του, προσπάθεια αποπολιτικοποίησης της πολιτικής ζωής.

Μια πανίσχυρη κοινοβουλευτική πλειοψηφία, κατασκευασμένη στους διαδρόμους της Εθνοσυνέλευσης, κηρύττει ανοιχτά τον πόλεμο σε ένα κόσμο που σπαράσσεται από έντονες κοινωνικές αντιθέσεις. Η υπό όρους ένταξη φθηνού εργατικού δυναμικού προερχόμενου από τις πρώην αποικίες, η αστυφιλία των προηγούμενων δεκαετιών, η κατασκευή κατοικιών - μεγαθηρίων στα προάστια των μεγάλων πόλεων, είναι μερικοί από τους παράγοντες που συντέλεσαν στη δημιουργία ενός στρατού ανέχειας και περιορισμένων ευκαιριών. Οι γαλλικές κυβερνήσεις, κατά τη διάρκεια των τελευταίων σαράντα περίπου χρόνων, έθεσαν σε λειτουργία πολιτικές που, ενώ αποσκοπούσαν στη γεφύρωση αυτού του κοινωνικού χάσματος, το οποίο είχε φτάσει στα όρια ενός κοινωνικού πολέμου, κατάφεραν ωστόσο να το οξύνουν ακόμα περισσότερο.

Η κατασκευή ειδικών ζωνών στα προάστια των μεγάλων πόλεων, το παιχνίδι των επιδομάτων, η υψηλή αστυνόμευση, οδήγησαν τελικά στον κοινωνικό αποκλεισμό μεγάλων πληθυσμιακών ομάδων, πολλές φορές και με φυλετικά κριτήρια. Ένα μεγάλο μέρος του γαλλικού πληθυσμού δεν καταφέρνει να γίνει ορατό, παρά μόνο μέσα από φαινόμενα παραβατικότητας.

Απέναντι σ΄αυτήν την κατάσταση η εκπαίδευση παρουσιαζόταν σαν ένας «εξισορροπητικός» μηχανισμός, που υποτίθεται ότι θα έσπαζε τα κοινωνικά στεγανά και θα επέτρεπε στα παιδιά των αποκλεισμένων τάξεων να έχουν πρόσβαση σε αυτά που τους είχε στερήσει η κοινωνική τους θέση. Το ιδεολόγημα που αναπτύχθηκε ήταν το υποτιθέμενο άνοιγμα της εκπαίδευσης σε όλες τις κοινωνικές ομάδες. Τελικά, κάθε άλλο παρά ως τέτοιος μηχανισμός λειτούργησε. Η ολοένα αυξανόμενη υποχρηματοδότηση, οι έντονες αντιθέσεις σε υποδομές και χρηματοδότηση ανάμεσα στα σχολεία και στα πανεπιστήμια του κέντρου του Παρισιού, των προαστίων και της περιφέρειας, καθώς και η ύπαρξη σχολείων και πανεπιστημίων διαφορετικών ταχυτήτων αναπαρήγαγαν και σε καμία περίπτωση δεν εξομάλυναν αυτές τις ανισότητες.

Ο νόμος της κυβέρνησης Μακρόν, που αποσκοπεί στην αλλαγή του τρόπου εισαγωγής στα πανεπιστήμια, έρχεται να επιτείνει αυτή την κατάσταση.

Το σύστημα της « επιλογής »των φοιτητών από τα πανεπιστήμια

Το γαλλικό σύστημα εισαγωγής στο πανεπιστήμιο είναι από τα πιο ιδιάζοντα παγκοσμίως. Στηρίζεται στην ιδέα του δικαιώματος όλων στην εκπαίδευση, αλλά ταυτόχρονα διαπνέεται και από μια πολύ ελιτίστικη φιλοσοφία. Από τη μία, έχουμε ανώτατα ιδρύματα η εισαγωγή στα οποία γίνεται κατόπιν φοίτησης σε προπαρασκευαστικά λύκεια και εσωτερικούς διαγωνισμούς. Από την άλλη, υπάρχει το κλασικό σύστημα των πανεπιστημίων, που παρά την ανομοιογένειά του, υποδέχεται τη μεγάλη πλειοψηφία των Γάλλων σπουδαστών.

Πριν το νόμο της κυβέρνησης Μακρόν, ο απόφοιτος λυκείου κατέθετε ένα φάκελο με τα αποτελέσματά του από το baccalauréat σε πέντε πανεπιστήμια της επιλογής του, τα οποία ανήκαν κυρίως στην εκπαιδευτική περιφέρεια στην οποία εντασσόταν το λύκειο από το οποίο αποφοιτούσε. Το πανεπιστήμιο προχωρούσε σε μία τυπική αξιολόγηση του φακέλου και δεχόταν κυρίως φοιτητές των οποίων ο τόπος κατοικίας βρισκόταν κοντά σε αυτόν του πανεπιστημίου, ενώ λάμβανε αναγκαστικά υπόψη και κάποια κοινωνικά κριτήρια. Μια και το γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα αναγνώριζε, μέχρι τον νόμο ORE, το δικαίωμα όλων των

αποφοίτων λυκείου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ο κάθε υποψήφιος θα έπρεπε να γίνει δεκτός από τουλάχιστον ένα ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα, εάν το επιθυμούσε. Για όσους έμεναν εκτός, τους λεγόμενους «άστεγους των πανεπιστημίων» (sans fac), υπήρχε ειδική μέριμνα από κάποια πανεπιστήμια προοδευτικών κυρίως παραδόσεων, όπως το πανεπιστήμιο της Ναντέρ (Nanterre) και το Παρίσι 8 (Paris 8).

Ο νόμος για τον «προσανατολισμό και την επιτυχία των φοιτητών» (ORE : Orientation et réussite des étudiants) της Υπουργού Παιδείας Φρεντερίκ Βιντάλ (Fréderique Vidal) θέτει ένα τέλος σε αυτή την παράδοση, προωθώντας ένα πολύ πιο εκλεκτικό σύστημα εισαγωγής. Επίσης, αλλάζει όλη τη λογική του πανεπιστημίου, καταργώντας την καθολική πρόσβαση, απότοκο της δεκαετίας του 1960 και της απαίτησης της τότε αγοράς εργασίας για αύξηση των εξειδικευμένων εργαζομένων. Το νέο σύστημα ποντάρει κυρίως στο να μετατρέψει τα πανεπιστήμια σε πόλους αριστείας, που θα καταφέρουν να ανταπεξέλθουν στο διεθνή ανταγωνισμό, στερώντας σε μια μεγάλη μερίδα αποφοίτων που θα κρίνονται ως ανεπαρκείς την πρόσβαση σε αυτό.

Το έδαφος γι΄ αυτήν τη μεταρρύθμιση είχε προλειανθεί ήδη από τους πρώτους μήνες της διακυβέρνησης Μακρόν. Από τη μια ο ίδιος διατεινόταν ανοιχτά σε διάφορες φάσεις ότι «*θα φρόντιζε να κάνει τον κόσμο να σταματήσει να πιστεύει ότι το πανεπιστήμιο είναι για όλο τον κόσμο*». Από την άλλη η Υπουργός Παιδείας επιδιδόταν στη διασπορά διαφόρων ανακριβειών σχετικά με τα στατιστικά επιτυχίας των φοιτητών εντός του πανεπιστημίου, για να δικαιολογήσει την ανάγκη περιορισμού των εισακτέων.

Ο νόμος ORE παρουσιάζει δύο σκέλη, ενώ αγγίζει τόσο το λύκειο όσο και το πανεπιστήμιο, τα οποία συνδέονται πια όλο και περισσότερο με την αγορά εργασίας. Καταρχήν όσον αφορά στο λύκειο, ο νόμος καταργεί τις τρεις κατευθύνσεις που υπήρχαν έως και σήμερα (επιστημονική, θεωρητική και οικονομική). Οι μαθητές πλέον θα υποχρεούνται ήδη από την 1η Λυκείου να επιλέγουν εκείνα τα μαθήματα που θα ανταποκρίνονται καλύτερα στα κριτήρια εισαγωγής που θα έχουν θέσει οι σχολές της επιλογής τους. Αυτό προϋποθέτει ότι οι μαθητές θα πρέπει να έχουν ήδη από τα 15 ή 16 τους χρόνια μια πολύ ξεκάθαρη εικόνα τόσο των διάφορων σχολών που υπάρχουν όσο και των κριτηρίων που θέτουν, αλλά επίσης και του επαγγέλματος που θέλουν να ακολουθήσουν.

Οι τελειόφοιτοι, λοιπόν, θα έχουν τη δυνατότητα να δηλώνουν έως δέκα σχολές σε μια μεγάλη ηλεκτρονική πλατφόρμα (Parcoursup). Για κάθε μία από αυτές θα πρέπει να καταθέτουν αυτόνομο φάκελο που θα περιλαμβάνει όλους τους βαθμούς τους στα σχολικά μαθήματα και τις εξετάσεις. Αυτός ο φάκελος θα περικλείει ξεχωριστό βιογραφικό σημείωμα και γράμμα ενδιαφέροντος με το οποίο ο υποψήφιος θα εξηγεί τους λόγους για τους οποίους δηλώνει τη συγκεκριμένη σχολή. Οι καθηγητές του σχολείου, στο οποίο φοιτούν οι μαθητές, θα πρέπει να γνωμοδοτούν σχετικά με καθεμία από τις επιλογές των υποψηφίων. Αυτή η γνωμοδότηση θα ενσωματώνεται στο φάκελο που θα κατατίθεται στο πανεπιστήμιο, στοιχείο που μετατρέπει σταδιακά τα σχολικά συμβούλια σε επιτροπές προ-αξιολόγησης των φακέλων.

Οι υποψήφιοι για να ενισχύουν το φάκελό τους θα πρέπει να επιδίδονται σε μια συλλογή μορίων μέσα από την ενασχόλησή τους με διάφορες εξωσχολικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα ταξίδια στο εξωτερικό για εκμάθηση ξένων γλωσσών. Αυτό αναμένεται να δημιουργήσει ακόμα μεγαλύτερο χάσμα ανάμεσα στα παιδιά ανώτερων και κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων, καθώς και ανάμεσα στα παιδιά του κέντρου του Παρισιού και κάποιων μεγάλων πόλεων και όλων των υπολοίπων. Το νέο σύστημα γεννά και εύλογα ερωτήματα για την αντικειμενικότητα της αξιολόγησης των φακέλων, αλλά και για την ύπαρξη ίσων ευκαιριών, αφού για άλλη μια φορά φαίνεται πώς πλεονέκτημα θα έχουν και πάλι τα παιδιά που θα φοιτούν στα καλύτερα δημόσια λύκεια, βάσει κατάταξης που δημοσιεύεται κάθε χρόνο από τις μεγαλύτερες γαλλικές εφημερίδες.

Το δεύτερο στάδιο της αξιολόγησης θα λαμβάνει χώρα στα πανεπιστήμια. Οι καθηγητές του πανεπιστημίου θα αξιολογούν τους φακέλους των υποψηφίων ώστε να επιλέγουν ισάξιο αριθμό πρωτοετών φοιτητών με εκείνο που θα έχει οριστεί προκαταβολικά από το ίδιο το ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα, σύμφωνα με τις εκτιμώμενες ανάγκες της αγοράς. Ο ρόλος των καθηγητών αλλάζει έτσι ριζικά, μια που από παιδαγωγοί μετατρέπονται σε αξιολογητές.

Η λεγόμενη επιλογή όμως δε θα σταματάει με την είσοδο των υποψηφίων στο πανεπιστήμιο, αλλά θα συνεχίζεται και μετά από αυτήν. Κάθε φοιτητής θα παρακολουθείται κατά τη διάρκεια των σπουδών του από έναν επιβλέποντα καθηγητή, και ανάλογα με τα αποτελέσματά του θα κατευθύνεται προς ένα συγκεκριμένο κλάδο στον οποίο θα εξειδικεύεται. Τα πτυχία λοιπόν εξατομικεύονται, ενώ πρώτος στόχος του πανεπιστημίου γίνεται πια η παραγωγή αποφοίτων που θα ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της αγοράς.

Ξεχωριστό πρόβλημα αποτελεί το γεγονός ότι τα περισσότερα πανεπιστήμια δε διαθέτουν ούτε τον κατάλληλο αριθμό εκπαιδευτικών, ούτε τα προσήκοντα χρηματικά κονδύλια για να ανταποκριθούν σε αυτό το τερατώδες σύστημα επιλογής που προσπαθεί να θέσει σε εφαρμογή η κυβέρνηση, κάτι το οποίο αναμένεται να οδηγήσει σε περαιτέρω υποβάθμιση της ποιότητας των σπουδών.

Όσον αφορά στην πρωτοτυπία του νόμου, πρέπει να τονιστεί ότι δεν είναι η πρώτη φορά που επιχειρείται να ξεριζωθεί η ιδέα της καθολικής πρόσβασης στο πανεπιστήμιο και να επιβληθεί η επιλογή των μελλοντικών φοιτητών. Προσπάθειες προς αυτήν την κατεύθυνση είχαν γίνει και στο παρελθόν, αλλά τα κινήματα που αναπτύχθηκαν κατάφεραν να ανατρέψουν τα σχέδια των εκάστοτε κυβερνήσεων.

Το 1976 ο νόμος του Γραμματέα του Κράτους Σονιέ-Σεϊτέ (Saunier-Séïté) προσπάθησε να εγκαθιδρύσει την επιλογή των φοιτητών μετά τα δύο πρώτα χρόνια φοίτησης τους, ωστόσο η μεταρρύθμιση μπήκε τελικά στο συρτάρι μετά από τρεις μήνες γενικής απεργίας των φοιτητών. Το 1986 μια αντίστοιχη προσπάθεια της τότε κυβέρνησης με το νόμο Ντεβακιέ (Devaquet), συνάντησε επίσης τη σφοδρή αντίδραση μαθητών, φοιτητών και καθηγητών της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το γιγαντιαίο κίνημα που αναπτύχθηκε, το οποίο σημαδεύτηκε από το θάνατο ενός διαδηλωτή λόγω της βίαιης καταστολής, ανάγκασε την εκτελεστική εξουσία στην απόσυρση της τότε μεταρρύθμισης.

Ο νόμος που θεσπίστηκε στις 8 Μαρτίου 2018 από την κυβέρνηση Μακρόν και που αποσκοπεί στην εγκαθίδρυση της λεγόμενης επιλογής των εισακτέων στα πανεπιστήμια, στηρίχτηκε πάνω στην ανάγκη να εξαλειφθούν κάποια παράλογα στοιχεία του προϋπάρχοντος συστήματος. Πράγματι μια προηγούμενη μεταρρύθμιση που είχε εισαχθεί από την κυβέρνηση του Φρανσουά Ολάντ προέβλεπε ότι όσοι φοιτητές θα έμεναν εκτός πανεπιστημίων μετά από ένα πρώτο γύρο επιλογής των φακέλων, θα μπορούσαν να εισαχθούν ενδεχομένως σε αυτά σε μια δεύτερη φάση κατόπιν κλήρωσης. Στις περισσότερες όμως περιπτώσεις, ακόμα και αν οι απόφοιτοι κατάφερναν να κληρωθούν, τους προτείνονταν θέσεις σε σχολές που δεν ανταποκρίνονταν στις επιθυμίες τους και που βρίσκονταν πολύ μακριά από τον τόπο κατοικίας τους. Παρά όμως την ανάγκη εξάλειψης αυτών των στοιχείων, οι στοχεύσεις της μεταρρύθμισης θα πρέπει να αναζητηθούν αλλού. Η μείωση των θέσεων στα πανεπιστήμια που θα ακολουθήσει στο αμέσως επόμενο διάστημα κάνει σαφές το ό,τι οι δρομολογούμενες μεταρρυθμίσεις εντάσσονται σε ένα γενικότερο πλαίσιο περικοπών.

Τα τελευταία χρόνια όλα τα ευρωπαϊκά κράτη και μέσα σε αυτά και η Γαλλία έχουν δεσμευθεί, υπό το άγρυπνο μάτι των ευρωπαϊκών θεσμών, να αναδιοργανωθούν σύμφωνα με τις επιταγές του νεοφιλελευθερισμού. Όσες δημόσιες υπηρεσίες μπορούν να ιδιωτικοποιηθούν, θα πρέπει να ιδιωτικοποιούνται δίνοντας χώρο στον ανταγωνισμό. Για όλες τις υπόλοιπες, όπως η παιδεία και ο στρατός, που η ιδιωτικοποίησή τους συναντά εμπόδια, θα πρέπει τουλάχιστον να προβλέπεται μείωση των δαπανών.

Ο στόχος όμως της κυβέρνησης Μακρόν, να περάσει τις δρομολογούμενες αλλαγές αθόρυβα, ακυρώθηκε τελικά από το κίνημα στην πράξη.

Το κίνημα κατά του νέου νόμου για τα πανεπιστήμια

Το κίνημα κατά του νέου νόμου έμοιαζε σε μια πρώτη φάση ότι δε θα λάβει τις διαστάσεις των προηγούμενων κινημάτων του 1976 και του 1986. Η αποδυνάμωση των αριστερών φοιτητικών συνδικάτων και αντίστροφα η ενίσχυση εκείνων της δεξιάς, καθώς και η απογοήτευση που είχε επέλθει στο φοιτητικό κίνημα λόγω της ήττας του το 2007 κατά των προωθούμενων τότε αλλαγών σχετικά με την αυτονόμηση του

πανεπιστημίου, λειτούργησαν αρχικά σαν ένας ανασταλτικός παράγοντας στην ενδυνάμωση των αντιδράσεων.

Ωστόσο, το διάχυτο κλίμα κατά των συνολικών μεταρρυθμίσεων που προετοίμαζε ο Εμανουέλ Μακρόν, καθώς και οι πρώτες κινητοποιήσεις των υπαλλήλων στους γαλλικούς σιδηροδρόμους που είχαν αρχίσει ήδη να αναπτύσσονται, έδωσαν τον κατάλληλο χώρο στο δυναμικό κομμάτι της νεολαίας που είχε δώσει τις μάχες κατά του Ολάντ το 2016 να αναλάβει την καθοδήγηση και να ορίσει την πολιτική φυσιογνωμία των κινητοποιήσεων. Έτσι το κίνημα ξέφυγε από το στενά συνδικαλιστικό, για να συναντηθεί με μια αξιοθαύμαστη ευκολία και αυθορμητισμό με το κίνημα των σιδηροδρομικών, που και αυτοί με τη σειρά τους παλεύουν για την ανάδειξη της αξίας των δημόσιων αγαθών.

Οι φοιτητικές κινητοποιήσεις σε σχέση με το νέο νόμο ξεκινούν δειλά το Νοέμβρη με τη μορφή καμπάνιας εντός κάποιων πανεπιστημίων με κινηματική παράδοση (Ναντέρ (Paris Nanterre), Παρίσι 8-Βανσέν-Σαν Ντενί (Paris 8 – Vincennes – Saint-Dénis), Παρίσι 1-Σορβόννη (Paris 1-Panthéon-Sorbonne), Τουλούζ (Toulouse), Μονπελιέ (Montpellier), Ρεν 2 (Rennes 2)). Η πρώτη μεγάλη πορεία λαμβάνει χώρα την 1η Φεβρουαρίου για να ακολουθήσουν άλλες μαζικότερες. Στα μέσα Μαρτίου, αρχίζουν οι πρώτες καταλήψεις πανεπιστημίων, δείγμα της κλιμάκωσης των κινητοποιήσεων, οι οποίες γίνονται κυλιόμενες στα τέλη Μαρτίου και τις αρχές Απριλίου.

Σ΄ αυτό το σημείο η κυβέρνηση Μακρόν αποφασίζει να χτυπήσει γρήγορα και με βίαιο τρόπο το κίνημα προκειμένου να το εξαλείψει. Σε συνεννόηση με τους Προέδρους των Πανεπιστημίων αναπτύσσει ένα σχέδιο διευρυμένης καταστολής, το οποίο όμως έφερε τα αντίθετα αποτελέσματα.

Οι φοιτητές ωστόσο δεν είχαν να αντιμετωπίσουν μόνο τη βίαιη καταστολή της επίσημης Πολιτείας, αλλά και τη δράση ακροδεξιών οργανώσεων, οι οποίες ανέλαβαν σε πολλές φάσεις το βρώμικο έργο του σπασίματος των καταλήψεων, όπως εκείνης της Σορβόννης. Στο πανεπιστήμιο του Μονπελιέ μάλιστα έδρασαν με τη συγκάλυψη ή τουλάχιστον την ανοχή μερίδας καθηγητών, αλλά και του ίδιου του Πρύτανη, γεγονός που προκάλεσε μια γενικευμένη αγανάκτηση.

Σημείο καμπής για το κίνημα ήταν η βίαιη εκκένωση του Πανεπιστημίου της Ναντέρ στις 9 Απριλίου, κατά την οποία συνελήφθησαν και ξυλοκοπήθηκαν φοιτητές και καθηγητές την ώρα που συμμετείχαν σε μια ιδιαίτερα μαζική γενική συνέλευση. Το πανεπιστήμιο σύμβολο του Μάη του ΄68 γιόρτασε τα 50 χρόνια από τη φοιτητική εξέγερση με μία πρωτοφανούς έκτασης επιχείρηση της αστυνομίας. Η άδεια όμως που έδωσε ο Πρύτανης της Ναντέρ για επέμβαση της αστυνομίας εξαγρίωσε τους φοιτητές και τους εκπαιδευτικούς, με αποτέλεσμα την ανακατάληψη του πανεπιστημίου από χιλιάδες φοιτητών και καθηγητών. Η βίαιη αυτή επέμβαση αποκάλυψε στα μάτια της νεολαίας και μεγάλου μέρους της γαλλικής κοινωνίας το αδίστακτο πρόσωπο της πολιτικής Μακρόν και έδωσε το έναυσμα για την εξάπλωση και μαζικοποίηση των κινητοποιήσεων. Πράγματι από κείνη τη μέρα και έπειτα η Γαλλία μετρούσε 35 πανεπιστήμια υπό κατάληψη, ένα μεγάλο κομμάτι των εκπαιδευτικών που δημοσίως ζητούσαν την κατάργηση των νόμων και πορείες ιδιαίτερα μαζικές που οργανώνονταν ακόμα και σε μικρές φοιτητικές πόλεις.

Μετά το πανεπιστήμιο της Ναντέρ, τη σκυτάλη της βίαιης καταστολής πήρε η Προεδρία του ιστορικού πανεπιστημίου της Σορβόννης, με τον Πρύτανή του να ζητάει επιμόνως την επέμβαση της αστυνομίας, η οποία επήλθε σε πολλές φάσεις λόγω της γεωγραφικής διασποράς των κτιρίων του πανεπιστημίου στο Παρίσι. Στο κεντρικό ιστορικό κτίριο της Σορβόννης, ο κόσμος παρατηρούσε καθημερινά τις διμοιρίες των ΜΑΤ (CRS) μέσα και έξω από το πανεπιστήμιο να φυλάνε το κτίριο μετά τη βίαιη εκκένωσή του για να μην ανακαταληφθεί, αλλά και για να εμποδιστούν οι φοιτητικές συνελεύσεις. Η ίδια ιστορία επαναλήφθηκε σε ένα από τα μεγαλύτερα κτίρια του πανεπιστημίου, όπου εκατοντάδες αστυνομικοί προχώρησαν στην εκκένωσή του αφήνοντας πολλούς τραυματίες. Η δράση όμως της αστυνομίας λειτούργησε και πάλι αρνητικά για την κυβέρνηση, αφού το κίνημα αντί να εξαφανιστεί ενισχύθηκε ακόμα περισσότερο. Την εκκένωση του πανεπιστημίου τα ξημερώματα της 20ης Απριλίου ακολούθησαν μαζικές συνελεύσεις και πορείες.

Αυτή τη στιγμή οι κινητοποιήσεις βρίσκονται σε εξέλιξη. Παρόλο που ο νόμος έχει ψηφιστεί, η κατάσταση που επικρατεί δείχνει ότι τίποτα δεν έχει τελειώσει. Με ορίζοντα την Πρωτομαγιά και μερικά ακόμα ραντεβού στα μέσα του Μαΐου, οι φοιτητές κινούνται σε μια λογική περαιτέρω κλιμάκωσης. Έχουν απέναντί τους συντηρητικότατες Προεδρίες πανεπιστημίων και μια κυβέρνηση η οποία μέχρι στιγμής δεν υπολογίζει το πολιτικό κόστος. Έχουν όμως κατακτήσει ένα σημαντικό στοιχείο, το οποίο ενισχύει τον αγώνα τους. Στο πνεύμα των κινητοποιήσεων του Μάη του ΄68, αναπτύσσεται και πάλι μια κουλτούρα συντονισμού και ενιαίας δράσης των φοιτητών με όλη την εκπαιδευτική κοινότητα, καθώς και με όλες τις υπόλοιπες επαγγελματικές κατηγορίες. Οι επόμενες εβδομάδες και μήνες θα δείξουν αν οι συντονισμένες αυτές δράσεις θα μπορέσουν να ενισχυθούν περαιτέρω, ώστε να καταργηθούν στο δρόμο οι μεθοδεύσεις της κυβέρνησης για μετατροπή του πανεπιστημίου, αλλά και του κράτους συνολικότερα, σε πάροχους πληρωμένων υπηρεσιών για λίγους.

---

* Η Μαρίνα Καλαρά είναι υποψήφια διδάκτωρ δημοσίου δικαίου (νομικής) πανεπιστήμιο Παρίσι 1-Σορβόννη (Paris 1-Panthéon-Sorbonne)

Ο Χρίστος Ανδριανόπουλος είναι υποψήφιος διδάκτωρ σύγχρονης ιστορίας, πανεπιστήμιο EHESS [Ανώτατη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών].

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Το προσωπικό και οι καθηγητές των βρετανικών πανεπιστημίων απεργούν

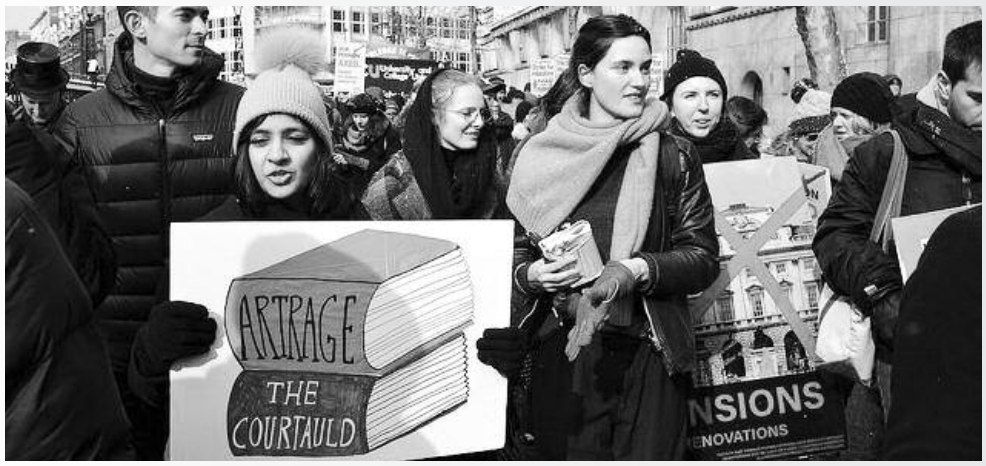

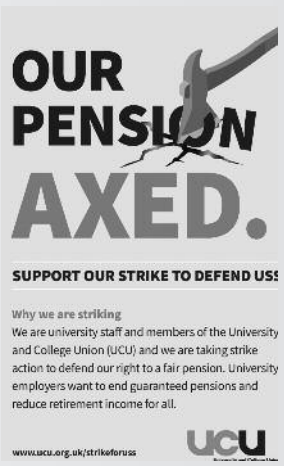

Οι καθηγητές σε μερικά πανεπιστήμια της Βρετανίας ξεκίνησαν απεργία στις 22 Φεβρουαρίου, η οποία συνεχίστηκε με ενδιάμεσες διακοπές μέχρι και τις 16 Μαρτίου. Τα μέλη του Συνδικάτου Πανεπιστημίων και Κολλεγίων (University and College Union – UCU) συμμετέχουν στις απεργίες που γίνονται για το συνταξιοδοτικό τους πρόγραμμα USS. Το Συνδικάτο, (που εκπροσωπεί πάνω από 110.000 ακαδημαϊκούς, καθηγητές, προσωπικό και μεταπτυχιακούς φοιτητές σε βρετανικά πανεπιστήμια και κολέγια), απεργεί, με κύριο αίτημα την εγγύηση των συνταξιοδοτικών παροχών. Το Συνδικάτο λέει ότι οι εργοδότες θέλουν οι συντάξεις να εξαρτώνται από την πορεία των επενδύσεων αντί των συνδρομών των εργαζομένων. Οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονται εδώ και τουλάχιστον 12 μήνες ανάμεσα στο UCU και το σώμα των βρετανικών πανεπιστημίων, UUK, αναφορικά με το συνταξιοδοτικό. Η Κοινή Διαπραγματευτική Επιτροπή έλαβε μια απόφαση για μεταρρυθμίσεις τον Ιανουάριο, αλλά αυτή δεν στάθηκε ικανή να αποτρέψει τις απεργιακές κινητοποιήσεις.

Από την πλευρά του UUK ο εκπρόσωπος τύπου δήλωσε:

"Το συνταξιοοτικό πρόγραμμα USS έχει έλλειμα 6,1 δισ λιρών και το κόστος των μελλοντικών συνταξιοδοτικών παροχών αυξήθηκε κατά το ένα τρίτο από το 2014. Για να διατηρηθούν οι τωρινές παροχές οι συνολικές συνδρομές θα έπρεπε να αυξάνονται κατά 1 δισ λίρες ετησίως(...) Τα πανεπιστήμια δεσμεύονται να καταβάλλουν συνεισφορές της τάξης του 18% των μισθών. Αυτό τους επιτρέπει να συνεχίζουν να προσφέρουν ελκυστικές και βιώσιμες συντάξεις στους υπαλλήλους τους σύμφωνα με τις προτεινόμενες αλλαγές στο USS".

Αν και πολλοί σπουδαστές ανησυχούν για τις συνέπειες των απεργιών στην πορεία των σπουδών τους, η πρόεδρος της Εθνικής Ένωσης Φοιτητών (NUS), Σακίρα Μάρτιν, σε κοινή δήλωσή της με το UCU, σημείωσε ότι η ένωση των φοιτητών στέκεται στο πλάι των καθηγητών και του προσωπικού. ***"Ως εκπρόσωπος των φοιτητών, η NUS ανησυχεί ότι αυτές οι περικοπές θα οδηγήσουν σε ένα εργατικό δυναμικό δυσαρεστημένο και χωρίς κίνητρο και σε συνακόλουθα προβλήματα πρόσληψης και διατήρησης του προσωπικού που θα είναι έτοιμο να μετακινηθεί αλλού"*** αναφέρεται στη δήλωση.

Ιδιαίτερη είναι η κατάσταση των αλλοδαπών φοιτητών και δεν είναι ξεκάθαρο ούτε στους ίδιους το πως η απεργία θα επηρεάσει το καθεστώς της φοιτητικής τους βίζας και παραμονής στη χώρα, αν και υπάρχουν διαβεβαιώσεις ότι δεν θα αντιμετωπίσουν πρόβλημα.

Ο αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου του Κέμπριτζ, Στίβεν Τοοπ, ζήτησε δημοσίως και από τις δύο πλευρές να επιστρέψουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Η Γενική Γραμματέας του UCU, Σάλι Χαντ, καλωσόρισε την παρέμβαση του Τοοπ. *"Ο καθηγητής Τοοπ έχει δίκιο όταν λέει ότι τα πράγματα δεν μπορούν να συνεχίσουν έτσι. Θα προσθέταμε ότι ποτέ δεν έπρεπε να φτάσουν μέχρι εδώ εξ' αρχής. Είναι σημαντικό να πάμε όλοι στις συνομιλίες της Δευτέρας επιδιώκοντας την επίλυση της σύγκρουσης"* δήλωσε.

Μηνύματα αλληλεγγύης έχουν φτάσει από σωματεία από διάφορα μέρη του κόσμου, μεταξύ άλλων από την Ένωση Γερμανικής Εκπαίδευσης, το ATE CONICET στην Αργεντινή, το Συμβούλιο Rutgers του AAUP Chapters στις ΗΠΑ, την Καναδική Ένωση Πανεπιστημιακών Καθηγητών και την Εθνική Εκπαιδευτική Ένωση στην Αυστραλία.

(Πληροφορίες και υλικό για την απεργία στη σελίδα των πανεπιστημιακών: https://www.ucu.org.uk/strikeforuss)

Επιστολή προς γονείς: Γιατί απεργούμε

Γιατί απεργούμε

Ξεκινήσαμε απεργιακές ενέργειες για να υπερασπιστούμε το δικαίωμά μας για μια δίκαιη σύνταξη. Οι εργοδότες του Πανεπιστημίου θέλουν να τερματίσουν τις εγγυημένες συντάξεις και να μειώσουν τις συντάξεις για όλους

Συντάξεις υπό επίθεση

Το προσωπικό του Πανεπιστημίου δέχτηκε πάντοτε χαμηλότερα επίπεδα αμοιβής από τα συγκρίσιμα καταρτισμένα επαγγέλματα, εν μέρει επειδή είχαμε μια αξιοπρεπή σύνταξη. Τώρα το δικαίωμά μας για μια καλά κερδισμένη σύνταξη δέχεται επίθεση.

Τι σημαίνουν οι σκληρές προτάσεις των εργοδοτών

Οι τελικές συντάξεις εξαρτώνται από τη χρηματιστηριακή αγορά και όχι από τις εισφορές.

Μείωση των συνταξιοδοτικών παροχών κατά 20% έως 40%, ανάλογα με το βαθμό και τη διάρκεια της υπηρεσίας. Ένας τυπικός καθηγητής χάνει περίπου 10.000 λίρες το χρόνο.

Οι χειρότερες συντάξεις στον τομέα της εκπαίδευσης, πολύ χειρότερες από αυτές που είναι διαθέσιμες τόσο για τους δασκάλους, όσο και για το προσωπικό σε «νέα» πανεπιστήμια.

Μια κρίση πρόσληψης και διατήρησης, καθώς το προσωπικό επιδιώκει καλύτερη χρηματοοικονομική ασφάλεια σε άλλα μέρη.

Η απεργία είναι πάντα το ύστατο μέσο

Κανένας επαγγελματίας στον τομέα της εκπαίδευσης δεν θέλει να απεργήσει, αλλά αξίζει επίσης μακροπρόθεσμη ασφάλεια και οι σπουδαστές μας αξίζουν προσωπικό που είναι σε θέση να επικεντρωθεί πλήρως στην εργασία του. Ζητήσαμε εκτεταμένες διαπραγματεύσεις με τους εργοδότες αλλά, προς απογοήτευσή μας, οι συνομιλίες τερματίστηκαν με τις επιβαλλόμενες αλλαγές.

Το προσωπικό αισθάνεται θυμωμένο και προδομένο, αλλά ακόμη και τώρα καλούμε τους ηγέτες των πανεπιστημίων να συνεργαστούν μαζί μας για να βρουν μια λύση και να αποφύγουν τη γενικευμένη αναστάτωση των μαθητών μας.

Υποστηρίξτε την απεργία μας

Τα μέλη της UCU ψήφισαν με συντριπτική πλειοψηφία για αυτή τη δράση με την υψηλότερη συμμετοχή που έχει δει αυτή η Ένωση. Δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να κάνουμε απεργία και να αποσύρουμε την καλή θέληση που επικαλείται το πανεπιστήμιο, αλλά έχει θεωρηθεί δεδομένη.

Μπορείτε να βοηθήσετε γράφοντας στον επικεφαλής του πανεπιστημίου του παιδιού σας, ζητώντας του να ξαναρχίσει αμέσως τις εθνικές διαπραγματεύσεις με την UCU.

https://www.ucu.org.uk/article/9305/Are-you-a-parent

Οι δάσκαλοι απαιτούν σεβασμό και μάχονται γι' αυτόν

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Δεκάδες χιλιάδες δάσκαλοι, από την έναρξη της σχολικής χρονιάς, απαίτησαν κυβερνητικές δεσμεύσεις για βασικούς τομείς όπως η συνταξιοδότηση και δεκάδες χιλιάδες,ήρθαν αντιμέτωποι με την αποτυχία της κυβέρνησης να υλοποιήσει τις δεσμεύσεις που ανέλαβε, και προέβησαν σε απεργία, διάρκειας τεσσάρων ημερών. Οι Πορτογάλλοι δάσκαλοι ακόμη ελπίζουν ότι η κυβέρνηση θα μπορέσει να λάβει υπόψιν της αυτές τις έντονες ενδείξεις αγανάκτησης και να τιμήσει το λόγο της.

Στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, κυβερνητικοί αξιωματούχοι δήλωσαν ότι πρέπει να διαγραφεί το 70% του χρόνου δεδουλευμένης υπηρεσίας και σε συνάντησή τους με τους δασκάλους ισχυρίστηκαν πως επιδιώκουν να διασφαλίσουν την ισότητα μεταξύ του επαγγέλματος των εκπαιδευτικών και άλλων επαγγελμάτων. Αν και παράλογο, αυτό το επιχείρημα επαναλήφθηκε από τον Πρωθυπουργό στη Συνέλευση της Βουλής. Ακόμη χειρότερα, ο Υπουργός Παιδείας, εν μέσω της απεργίας, δήλωσε δημόσια ότι ο χρόνος υπηρεσίας των εκπαιδευτικών δεν μπορεί να ανακτηθεί. Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν **«όχι, στη διαγραφή! ο χρόνος υπηρεσίας δεν διαπραγματεύεται, μετράει!»**

Η κυβέρνηση, ενάντια σε όλους και όλα, συμπεριλαμβανομένου, σε ορισμένες πτυχές, του ίδιου του κόμματός της, επέδειξε απόλυτη έλλειψη σεβασμού στους εκπαιδευτικούς. Η κυβέρνηση γνωρίζει ότι υπάρχουν μέτρα που δεν μπορούν να αποφευχθούν, αλλά αποφάσισε να ξεκινήσει μια διαδικασία διαδοχικών αναβολών. Υπάρχουν τέσσερις βασικοί τομείς στους οποίους έχουν αναληφθεί δεσμεύσεις, σε σχέση με τις οποίες το FENPROF, μαζί με τους εκπαιδευτικούς, απαιτεί συγκεκριμένα επείγοντα μέτρα ικανά να ανταποκριθούν σε προβλήματα που υφίστανται εδώ και χρόνια. Αυτοί οι τομείς είναι η συνταξιοδότηση, η αναγνωρισμένη υπηρεσία, το ωράριο εργασίας και η επισφάλεια. Για αυτά τα τέσσερα μεγάλα ζητήματα απέργησαν οι δάσκαλοι και οι εκπαιδευτικοί της χώρας.

Συνταξιοδότηση: είναι τεράστια αδικία και ανευθυνότητα εκ μέρους της κυβέρνησης να κλείνει τα μάτια στη γήρανση του διδακτικού προσωπικού και, ακόμα χειρότερα, ακόμα κι αν αντιληφθούν το πρόβλημα (όπως προκύπτει από τις δηλώσεις του υπουργού Παιδείας και του κυβερνητικού κόμματος), δεν κάνουν τίποτα για να το λύσουν. Είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα ειδικό καθεστώς συνταξιοδότησης για τους εκπαιδευτικούς και οι λόγοι που το δικαιολογούν είναι πολλοί, όπως η τεράστια και αναγνωρισμένη φθορά και κούραση, ο εξαναγκασμός τους σε μακροχρόνιες σταδιοδρομίες και η επιτακτική ανάγκη ανανέωσης του επαγγέλματος με νέους ανθρώπους.

Αναγνώριση Υπηρεσίας: είναι απαράδεκτη η διάκριση που επιβάλλεται στους εκπαιδευτικούς, όπως απαράδεκτοι είναι και οι λόγοι για την επιβολή της. Χωρίς καν να κοκκινίζουν, οι κυβερνώντες θέλουν τη διαγραφή του 70% του χρόνου υπηρεσίας, που υπολογίζεται πλήρως σε άλλους εργαζόμενους, και μαλιστα ισχυρίζονται οτι η διαγραφή βασίζεται σε λόγους ισότητας με άλλα επαγγέλματα. Πώς μπορεί ο Υπουργός Παιδείας να υπονοεί ότι οι εκπαιδευτικοί δεν μπορούν να ανακτήσουν το χρόνο υπηρεσίας τους, τον οποίο έχουν εκπληρώσει, επειδή αυτο δεν είναι δυνατόν να συμβεί για άλλα επαγγέλματα; Πώς μπορούν οι κυβερνώντες να μην ντρέπονται να κυκλοφορήσουν το ψέμα, τριπλασιάζοντας και τετραπλασιάζοντας την εκτιμώμενη αξία της δαπάνης για την «απόψυξη» των εκπαιδευτικών, για να δικαιολογήσουν την μη ανάκτηση του χρόνου υπηρεσίας; Δεν έχουν ντροπή ούτε σεβασμό προς τους δασκάλους και εκπαιδευτικούς της χώρας.

Ωράριο εργασίας: οι εκπαιδευτικοί δεν εργάζονται 35 ώρες όπως έχουν οριστεί για τη δημόσια διοίκηση, ούτε 40 ώρες που επέβαλε η προηγούμενη κυβέρνηση. Οι καθηγητές δουλεύουν, κατά μέσο όρο, πάνω από 46 ώρες την εβδομάδα, γεγονός παράνομο και παιδαγωγικά παράλογο, πέρα από την τεράστια κούραση που συνεπάγεται (βλέπε σύνδρομο εργασιακής εξουθένωσης). Γνωρίζουν καλά ότι οι νύχτες και τα Σαββατοκύριακα χωρίς ανάπαυση είναι ληστεία που συντελείται τις ώρες που ο δάσκαλος πρέπει να έχει για τον εαυτό του και την οικογένειά του. Ωστόσο, αυτό κάνει την κυβέρνηση να κοιμάται καλύτερα, γιατί αυτή η παράνομη υπερφόρτωση έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού των εκπαιδευτικών στα σχολεία, και έχει βάλει τα σχολεία να εκτελέσουν αυτό το βρώμικο έργο.

Επισφάλεια: αυτό είναι ένα πρόβλημα πολλών ετών, το οποίο έχει συνέπειες στη ζωή των δασκάλων και των σχολείων, αλλά για το οποίο γίνεται αντιληπτό ότι η κυβερνητική στρατηγική και το επιτρέπει και το επιθυμεί. Η κυβέρνηση θα έπρεπε να στελεχώσει τα σχολεία ανάλογα με τις πραγματικές τους ανάγκες και είναι επίσης απαραίτητο όλοι οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται να μονιμοποιηθούν. Όσο αυτό δεν συμβαίνει, οποιαδήποτε επιβεβαίωση των ηγετών περί ανησυχίας σχετικά με το πρόβλημα της επισφάλειας, δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα σλόγκαν.

Εκτός από αυτά τα τέσσερα ζητήματα, εξακολουθούν να υπάρχουν και άλλα προβλήματα, που παραμένουν στην κορυφή των ανησυχιών των Πορτογάλλων εκπαιδευτικών, όπως η ιδιωτικοποίηση, η σχολική ένταξη και η δημοκρατία που απομακρύνεται από τα σχολεία.

Πώς θα απαντήσουν σε αυτά τα προβλήματα; Μόνο μέσα από την πάλη. Έχει ήδη παρατηρηθεί ότι το τραπέζι των διαπραγματεύσεων είναι σύντομο, ακόμη και όταν οι ηγέτες δεσμεύονται. Η μόνη λύση είναι ο αγώνας στο δρόμο.

---

* Περιοδικό της Fenprof (Jornal da Fenprof) Μάρτιος 2018, Editorial του Γενικού Γραμματέα Maio Nogueira.

αντιτετράδιο

μετάφραση από τα Πορτογαλικά:
Χριστίνα Κωστούλα

ΗΠΑ: «Red for Ed»

Η πλειονότητα των Αμερικανών εγκρίνει τις απεργίες των δασκάλων και τις συνεχιζόμενες απεργιακές κινητοποιήσεις στην Αριζόνα

Από το 2008 η πολιτεία έχει περικόψει 1,5 τρισ. δολάρια από το σχολικό προϋπολογισμό και τους μισθούς των δασκάλων

Η μεγάλη πλειοψηφία των ανθρώπων στις ΗΠΑ πιστεύει ότι οι δάσκαλοι που απαιτούν ένα καλύτερο μισθό έχουν δικαίωμα να απεργούν, σύμφωνα με τελευταία δημοσκόπηση του NPR/Ipsos, που έδειξε ότι μόνο ένας στους τέσσερις Αμερικανούς πιστεύει ότι οι δάσκαλοι της χώρας λαμβάνουν ένα δίκαιο μισθό, τα δύο τρίτα εγκρίνουν τις εθνικές ενώσεις των δασκάλων και τα τρία τέταρτα συμφωνούν ότι οι δάσκαλοι έχουν το δικαίωμα ν' απεργήσουν. *"Οι δάσκαλοί μας δεν κατόρθωσαν να πάρουν αυξήσεις τα τελευταία χρόνια και είμαι σίγουρη ότι το ίδιο συμβαίνει σε όλη τη χώρα"* δήλωσε στο NPR η Μαρία Χάκετ από το Κουίν Κρικ της Αριζόνα, συμμετέχουσα στην έρευνα που είπε ότι η κόρη της είναι δασκάλα. *"Δεν απολαμβάνουν την εκτίμηση που τους αναλογεί, πληρώνονται λιγότερο απ' όσο πρέπει και εργάζονται απίστευτα πολλές ώρες"*.

Η δημοσκόπηση γίνεται τη στιγμή που οι δάσκαλοι της Αριζόνα έχουν ανακοινώσει ότι η πρώτη πανπολιτειακή απεργία των δασκάλων εισέρχεται στην τρίτη μέρα της. Οι διοργανωτές της απεργίας ανακοίνωσαν ότι οι νομοθέτες της πολιτείας έφυγαν από το Καπιτώλειο προκειμένου να τους αποφύγουν. Για να αποφύγει περίπου 5.000 διαδηλωτές που πλημμύρισαν τη Βουλή της Πολιτείας, το Κογκρέσο της Αριζόνα συνεδρίασε την Πέμπτη αντί της Παρασκευής αυτή την εβδομάδα.

Η Μπάρμπαρα Σκίνερ, εκπαιδευτικός από το Φίνιξ, εξέφρασε την απογοήτευσή της σχετικά με την απόφαση των νομοθετών: *"Είμαι απογοητευμένη που έφυγαν. Είμαι απογοητευμένη που δεν θέλουν να συζητήσουν"* δήλωσε στο US Today. *"Θέλουμε οι άνθρωποι να ξέρουν ότι αυτό δεν είναι κάτι που έγινε μόλις πριν από μια βδομάδα. Αυτό χτίζεται εδώ και 10 χρόνια"*.

"Πιστεύω ότι πρέπει να επιστρέψουμε τη Δευτέρα επειδή κατέβασαν τα ρολά και μας το έσκασαν εχθές και πρέπει να τους δείξουμε ότι δεν μπορούν να το σκάσουν από τους μαθητές μας" δήλωσε ο πρόεδρος της Ένωσης Εκπαίδευσης Αριζόνας, Τζο Τόμας στο USA Today.

Σύμφωνα με την έρευνα, λιγότεροι από τα δύο τρίτα όσων ανταποκρίθηκαν δήλωσαν ότι είχαν δει πρόσφατα δημοσιογραφικές αναφορές για τις Ενώσεις των δασκάλων, ενώ οι μισοί συμφώνησαν ότι *"οι ενώσεις των δασκάλων βελτιώνουν την ποιότητα της εκπαίδευσης"* και ότι *"οι ενώσεις των δασκάλων βελτιώνουν την ποιότητα των δασκάλων"*.

Μία άλλη συμμετέχουσα στην έρευνα, η Άντζελα Λι από τη Βαλτιμόρη, δήλωσε στο NPR *"εγκρίνω μόνο αν οι ενώσεις εργάζονται για να λάβουν οι δάσκαλοι τα χρήματα που χρειάζονται για να συντηρήσουν τις οικογένειές τους. Αν δεν το κάνουν αυτό, είναι χάσιμο χρόνου"*.

Χιλιάδες εκπαιδευτικοί, γονείς και υποστηρικτές στην Αριζόνα βγήκαν από τα σχολεία την Πέμπτη για να απαιτήσουν καλύτερο μισθό και πιο υψηλή χρηματοδότηση από την πολιτειακή κυβέρνηση.

Με πάνω από 1.000 δημόσια σχολεία σε περίπου 110 σχολικά συγκροτήματα στην Αριζόνα, που έκλεισαν λόγω της απεργίας, επηρεάστηκαν περίπου 852.000 σπουδαστές. Οι δάσκαλοι απήργησαν παρά την πίεση ότι θα ανακαλούνταν οι διδασκαλικές τους άδειες και ένα συντριπτικό 78% των 57.000 δασκάλων της Αριζόνα ψήφισαν υπέρ της απεργίας.

Η απεργία στην Αριζόνα ξεσπά σε μια περίοδο που δάσκαλοι σε διάφορες πολιτείες των ΗΠΑ ξεσηκώνονται ενάντια στις νεοφιλελεύθερες κυβερνητικές πολιτικές και τις περικοπές στα εκπαιδευτικά προγράμματα, που έχουν αφήσει τα σχολεία χωρίς την αναγκαία χρηματοδότηση, ενώ οι δάσκαλοι λαμβάνουν από τους χειρότερους μισθούς στη χώρα.

Κάτω από το σύνθημα **Red for Ed** (Κόκκινο για την Εκπαίδευση), χιλιάδες δάσκαλοι με κόκκινες μπλούζες συγκεντρώθηκαν έξω από το Καπιτώλειο φωνάζοντας συνθήματα όπως "Καθαρή Χρηματοδότηση", "Απεργούμε για τους Μαθητές Μας" και άλλα για να πιέσουν την πολιτειακή κυβέρνηση.

Η Αριζόνα βρίσκεται στην 50ή θέση στις ΗΠΑ αναφορικά με τους μισθούς των δασκάλων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και στην 49η θέση για τους μισθούς των δασκάλων γυμνασίου. Η Οκλαχόμα βρίσκεται στην 50ή θέση για τους μισθούς των δασκάλων γυμνασίου, σύμφωνα με έκθεση που δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο από την Ένωση Σχολικών Συμβουλίων της Αριζόνα.

Η απόφαση για την απεργία έρχεται αφότου ο κυβερνήτης της Αριζόνα, Νταγκ Ντούσεϊ, πρότεινε να δώσει στους δασκάλους αύξηση, πράγμα που εκείνοι απέρριψαν κάθετα μόλις αποκαλύφθηκε ότι η χρηματοδότηση θα προέρχονταν από το κόψιμο άλλων κυβερνητικών προγραμμάτων. Οι ενώσεις των δασκάλων πρότειναν έναν φόρο 2,5% σε οικονομικές και νομικές υπηρεσίες που θα έφερνε περίπου 2,5 δισ. δολάρια το χρόνο. Η ένωση σκοπεύει να διαθέσει το ποσό που θα μαζευτεί στην αποκατάσταση της πλήρους κυβερνητικής χρηματοδότησης για εκπαιδευτικά προγράμματα, καθώς και για να αντιστρέψει περικοπές στην ειδική εκπαίδευση, τις τέχνες και τα δίγλωσσα προγράμματα.

Και άλλα ζητήματα παίζουν ρόλο στην Αριζόνα, όπου, σε αντίθεση με τη Δυτική Βιρτζίνια ή την Οκλαχόμα, το ζήτημα της μετανάστευσης παίζει κεντρικό ρόλο, καθώς στην Αριζόνα πάνω από τους μισούς μαθητές των δημόσιων σχολείων ανήκουν σε έγχρωμες κοινότητες. *"Ήταν πάντα ζήτημα κοινωνικών δικαιωμάτων για τους Λατίνους, ακριβώς όπως η μετανάστευση είναι ένα κοινωνικό δικαίωμα για τους Λατίνους. Νομίζω ότι αυτό που κάνουν οι δάσκαλοι με την απεργία τους ξεκαθαρίζει αυτά τα ζητήματα και τους δίνει ένα προφίλ που δεν είχαν παλιότερα"* δήλωσε ο νομοθέτης της Αριζόνα, Ραούλ Γκριζάλβα.

Σύμφωνα με το NPR, το 63% ποσοστό αποδοχής των "εθνικών ενώσεων δασκάλων" από την κοινή γνώμη ήταν 21 βαθμούς πιο υψηλό από την αποδοχή που εκφράστηκε για την "ηγεσία του Αμερικανικού Τμήματος Εκπαίδευσης"!

NPR - The Hill - The Guardian - Arizona Central
29 Απριλίου 2018

Το μάθημα των δασκάλων από τη Δυτική Βιρτζίνια:

ΗΠΑ

ΑΝ ΘΕΣ ΝΑ ΝΙΚΗΣΕΙΣ, ΚΑΝΕ ΑΠΕΡΓΙΑ

γράφει ο Miles Kampf-Lassin

Ύστερα από εννέα μέρες απεργίας, οι δάσκαλοι της Δυτικής Βιρτζίνια κέρδισαν αυξήσεις 5%.

Εδώ και πολλά χρόνια οι παρατηρητές κηρύσσουν το εργατικό κίνημα των ΗΠΑ νεκρό. Οι δάσκαλοι της Δυτικής Βιρτζίνια δεν επανέφεραν απλώς στη ζωή το κίνημα αυτό, επιβεβαίωσαν τη θεμελιώδη αρχή ότι το κλειδί για την ενδυνάμωση και τη νίκη των εργατών είναι η αποχή από τις εργασίες τους.

Ο ρεπουμπλικανός κυβερνήτης Τζιμ Τζάστις υπέγραψε νόμο που θα παράσχει 5% αύξηση στους δασκάλους και στο σχολικό προσωπικό. Η συμφωνία συμπεριλαμβάνει επίσης 5% αύξηση για όλους τους υπαλλήλους της πολιτείας, αν και αυτό θα πρέπει να οριστικοποιηθεί στον επερχόμενο προϋπολογισμό. Η πολιτεία επίσης συμφώνησε να δημιουργήσει μια ομάδα που θα ασχοληθεί με το αυξημένο κόστος των ιατροφαρμακευτικών κρατήσεων των δασκάλων και βασικό επίδικο της απεργίας. Αν και δεν διασαφηνίστηκε το με ποιο τρόπο θα χρηματοδοτηθεί η αύξηση, αυτό που είναι σίγουρο είναι ότι η απεργία εξανάγκασε την πολιτεία και οι δάσκαλοι κέρδισαν μεγάλες παραχωρήσεις που θα βελτιώσουν τη ζωή των εργατών σε όλη τη Δυτική Βιρτζίνια.

Μια αξιοσημείωτη απεργία

Η απεργία στη Δυτική Βιρτζίνια ήταν εξαρχής αξιοσημείωτη. Από τις 22 Φεβρουαρίου, πάνω από 20.000 δάσκαλοι και στις 55 επαρχίες πήραν μέρος στην πιο μακρόχρονη πολιτειακή απεργία στην ιστορία της Δυτικής Βιρτζίνια. Η δράση των μαζών δεν καθοδηγούνταν από τις ηγεσίες των συνδικάτων, αλλά από απλά μέλη τους, που αρνήθηκαν μια πρόταση συμβιβασμού και συνέχισαν να διαδηλώνουν στο Καπιτώλιο στο Τσάρλεστον, απαιτώντας αυξήσεις στους μισθούς και προστασία στην ιατροφαρμακευτική τους κάλυψη. Μαζί τους ενώθηκαν και άλλοι εργαζόμενοι του δημοσίου τομέα, που έδειξαν την αλληλεγγύη τους στο κίνημα των δασκάλων. Η υποστήριξη της κοινής γνώμης έκανε την απεργία ακόμη πιο αποτελεσματική.

Όλα αυτά εκτυλίχθηκαν σε μια πολιτεία που δεν αναγνωρίζει επισήμως τη συλλογική διαπραγμάτευση και το δικαίωμα στην απεργία. Οι δάσκαλοι στη Δυτική Βιρτζίνια απέδειξαν ότι ακόμη και υπό εχθρικές συνθήκες για την εργατική τάξη, η νίκη είναι δυνατή όταν οι εργάτες είναι έτοιμοι να αναλάβουν ρίσκα και να προβούν σε δραματικές και στρατευμένες ενέργειες. Αυτό είναι ένα μάθημα η σημασία του οποίου αυξάνεται ιδιαίτερα μετά την απόφαση Janus v. AFSCME του Ανώτατου Δικαστηρίου, μια υπόθεση που θα μπορούσε να οδηγήσει στην υποχρηματοδότηση των συνδικάτων του δημοσίου τομέα σε όλη τη χώρα.

Η απεργία ταρακούνησε πολιτικά όλη τη Δυτική Βιρτζίνια, φρενάροντας άλλες δουλειές στο Καπιτώλιο και φέρνοντας τον αγώνα για τα εργασιακά δικαιώματα στο προσκήνιο της κοινής γνώμης. Εργάτες ντυμένοι στα κόκκινα –ένα μήνυμα από την ιστορία του κινήματος των μεταλλωρύχων της πολιτείας– έστεκαν σε παραστάσεις διαμαρτυρίας και διαδήλωναν μαζικά σε ολόκληρη την κυρίως αγροτική πολιτεία για εννέα μέρες. Οι πιθανές επιρροές της απεργίας σε άλλους εργάτες της χώρας ήδη άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους.

Αρχίζει να εξαπλώνεται;

Λίγες μόλις μέρες μετά την έναρξη της απεργίας στη Δυτική Βιρτζίνια, δάσκαλοι στην πολιτεία της Οκλαχόμα ανακοίνωσαν την πρόθεσή τους να απεργήσουν για να κερδίσουν αυξήσεις στο μισθό τους. Όπως και στη Δυτική Βιρτζίνια, οι δάσκαλοι της Οκλαχόμα είναι μεταξύ των χαμηλότερα αμοιβόμενων σε όλη τη χώρα και επίσης απαγορεύεται να απεργήσουν σύμφωνα με τον πολιτειακό νόμο. Ωστόσο, ακολουθώντας το παράδειγμα της Δυτικής Βιρτζίνια, 41.000 δάσκαλοι στην Οκλαχόμα μπορεί να ξεκινήσουν τις διαδηλώσεις τις προσεχείς εβδομάδες και μερικοί δάσκαλοι ήδη σχεδιάζουν μια μεγάλη απεργία χωρίς την επίσημη συναίνεση της ηγεσίας του συνδικάτου. Η Αλίσια Πριστ, πρόεδρος της Ένωσης Εκπαίδευσης της Οκλαχόμα, δηλώνει στον Τζοσ Ιντελσον του Bloomberg ότι αν και ορισμένοι δάσκαλοι πριν είχαν επιφυλάξεις να απεργήσουν, η απεργία στη Δυτική Βιρτζίνια *"τους έχει δώσει μια ενθουσιώδη αίσθηση σκοπού και μια αίσθηση δύναμης"*.

Στις 26 Φεβρουαρίου οι τελειόφοιτοι του Πανεπιστημίου του Ιλινόις ξεκίνησαν μια απεργία που είναι σε εξέλιξη για την προστασία των διδάκτρων και για να μπορούν οι προερχόμενοι από χαμηλά εισοδήματα φοιτητές να έχουν πρόσβαση στο πανεπιστήμιο.

Την ίδια μέρα, οι δάσκαλοι στο Τζέρσεϊ Σίτι του Νιού Τζέρσεϊ ψήφισαν υπέρ μιας απεργίας για το αυξανόμενο κόστος της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Και η στράτευση δεν περιορίστηκε στους εκπαιδευτικούς: Στις 4 Μαρτίου, 1.400 εργαζόμενοι της Frontier Communications στη Δυτική Βιρτζίνια έκαναν απεργία απαιτώντας δικαιότερη συμφωνία και μεγαλύτερη εργασιακή ασφάλεια.

Εργασιακή σφαγή

Το πνεύμα της ανυπακοής και της διατάραξης που διακατείχε αυτές τις εργατικές ενέργειες είναι μια ευπρόσδεκτη εξέλιξη για το αμερικανικό εργατικό κίνημα που δέχεται ολοένα και μεγαλύτερη επίθεση. Επιπλέον της προαναφερθείσας απόφασης Janus, η κυβέρνηση Τραμπ εργάζεται μεθοδικά για να πάρει πίσω εργατικά δικαιώματα, όπως το να επιτρέπει στα αφεντικά να τσεπώνουν τα φιλοδωρήματα των εργαζομένων, να ανοίγει την πόρτα στην άμισθη μαθητεία, να διευκολύνει τους εργοδότες να αμοίβουν χαμηλότερα τις γυναίκες και τις μειονότητες και να εγκαταλείπει μια νομοθεσία της εποχής Ομπάμα για την προστασία των υπερωριών.

Εντωμεταξύ, το Εθνικό Συμβούλιο Εργασιακών Σχέσεων, τώρα γεμάτο διορισμένους του Τραμπ, έχει καταργήσει μια σειρά από αποφάσεις που είχαν προηγουμένως ενισχύσει το συνδικαλισμό. Όπως γράφει ο Μαρκ ΤζόζεφΣτερν στο Σλέιτ, *"Στο σύνολό τους αυτές οι αποφάσεις θα βλάψουν την ικανότητα εκατομμυρίων εργαζομένων να συνδικαλίζονται και να διαπραγματεύονται συλλογικά"*.

Αυτή η σφαγή έρχεται επιπλέον των πολιτειακών προσπαθειών να μειωθεί η ισχύς των εργατικών συνδικάτων. Εικοσιοκτώ πολιτείες ήδη διαθέτουν νόμους για το "δικαίωμα στην εργασία" στα χαρτιά και η υπόθεση Janus θα μπορούσε πρακτικά να φέρει αυτούς τους νόμους στο δημόσιο τομέα και των υπόλοιπων 22 πολιτειών. Αυτοί οι νόμοι που επιτρέπουν στα μέλη των σωματείων να μην πληρώνουν συνδρομές, έχει καταδειχθεί ότι μειώνουν τη δύναμη των εργατικών σωματείων, ενώ υποβιβάζουν τη δυνατότητά τους να προστατεύουν και να διαπραγματεύονται για τα μέλη τους. Επίσης οδηγούν σε χαμηλότερους μισθούς: Έρευνα από το Ινστιτούτο Οικονομικής Πολιτικής έδειξε ότι οι μισθοί είναι 3,1% πιο χαμηλοί στις πολιτείες με "δικαίωμα στην εργασία", τόσο για τα μέλη όσο και τα μη μέλη των σωματείων.

Το βήμα σε πολλές πολιτείες να ιδιωτικοποιηθεί ο δημόσιος τομέας και να μειωθεί δραματικά ο δημόσιος προϋπολογισμός με μέτρα λιτότητας έχει θέσει τους εργαζόμενους του δημοσίου τομέα σε μεγαλύτερο κίνδυνο να εξαφανιστούν οι θέσεις εργασίας τους και τους άφησε να παλεύουν για ψίχουλα σε μισθούς και παροχές.

Απεργία για νίκη

Η απεργία των δασκάλων στη Δυτική Βιρτζίνια αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του πως μπορούν οι εργάτες να οργανωθούν και να νικήσουν εν μέσω τέτοιου αντεργατικού κλίματος. Αντί να δεχτούν μια αύξηση της τάξης του 2% που υπέγραψε ο κυβερνήτης, οι δάσκαλοι μετέτρεψαν την οργή και την αγανάκτησή τους σε συλλογική δράση. Ενωμένοι και αρνούμενοι να εργαστούν, οι δάσκαλοι άσκησαν τεράστια πίεση στην πολιτειακή κυβέρνηση και κέρδισαν διπλάσια αύξηση από αυτήν που τους είχε προταθεί δύο βδομάδες νωρίτερα. Αυτή είναι μία νίκη που αποδεικνύει για ποιο λόγο οι απεργίες έχουν νόημα. Οι δάσκαλοι και όλοι οι εργαζόμενοι που σκέφτονται να απεργήσουν για να δικαιωθούν κοιτάζουν τη Δυτική Βιρτζίνια και λένε "το κατάφεραν αυτοί, γιατί όχι κι εμείς;"

Το να κερδίσεις αύξηση 5% είναι ήδη θρίαμβος, αλλά αν οι δάσκαλοι της Δυτικής Βιρτζίνια βοηθήσουν το ξέσπασμα πιο μάχιμων εργατικών κινητοποιήσεων σε όλη τη χώρα, ο αντίκτυπος της νίκης τους θα μπορούσε να είναι μετασχηματιστικός και ακριβώς αυτό που χρειάζεται ένα απειλούμενο εργατικό κίνημα. αντιτετράδια

Λατινική Αμερική

Γυναίκες απ' όλη τη Λατινική Αμερική αφηγούνται τρομακτική Σεξουαλική Βία

"Πρέπει να μιλήσουμε για την επιθετικότητα, τις παραβιάσεις, συντρόφισες", έγραψε στο twitter η δημοσιογράφος Χριστίνα Φαλάρας, παροτρύνοντας όσες την ακολουθούν να μιλήσουν δημόσια για τη σεξουαλική βία χρησιμοποιώντας το χάσταγκ #Cuéntalo

Μετά τη δίκη για βιασμό που πήρε την ονομασία "αγέλη των λύκων", η οποία προκάλεσε διάχυτη αγανάκτηση στην Ισπανία τον περασμένο μήνα, ξεκίνησε μια καμπάνια με χάσταγκ για να συγκεντρώσει την προσοχή στα υψηλά επίπεδα βίας που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες. Το χάσταγκ #Cuéntalo, που σε ελεύθερη μετάφραση σημαίνει "πες την ιστορία σου", έκανε γυναίκες στην Ισπανία και πιο πρόσφατα στη Λατινική Αμερική να χρησιμοποιήσουν το Twitter για να καταγγείλουν τα υψηλά επίπεδα φυλετικής βίας που μαστίζουν τις χώρες και τις ζωές τους. Η online καμπάνια, που ξεκίνησε τον Απρίλιο, μεταφέρθηκε από την Ισπανία πέρα από τον Ατλαντικό, στην Αργεντινή και την Κολομβία και κερδίζει πολύ γρήγορα έδαφος και σε άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Σύμφωνα με την εφημερίδα Clarín της Αργεντινής, πάνω από 430.000 tweets που περιλάμβαναν το χάσταγκ #Cuéntalo εστάλησαν σε μία μόνο μέρα.

Η Κάρλα Χερνάντεζ, μια πολιτικός στο Ελ Σαλβαδόρ που κάνει εκστρατεία ενάντια στις δολοφονίες γυναικών, χρησιμοποίησε το χάσταγκ για να τονίσει την υπόθεση μίας γυναίκας αστυνομικού που πιστεύεται ότι πυροβολήθηκε και εξαφανίστηκε από συναδέλφους της τον περασμένο Δεκέμβριο. "Η οικογένειά μου ακόμη περιμένει. Δεν ξέρουν αν ζω ή αν πέθανα", έγραψε η Χερνάντεζ, προσθέτοντας: "Σας το λέω εγώ επειδή η Κάρλα Αγιάλα δεν μπορεί".

Η online καμπάνια έρχεται μετά τις πολύ δημοφιλείς καμπάνιες με τα χάσταγκ 'Yo Tambien' (Κι εγώ επίσης) και 'Ni Una Menos' (Ούτε Μία Λιγότερη).

Η Έρικα Γκεβάρα-Ρόσας, διευθύντρια της Διεθνούς Αμνηστίας Αμερικής, δήλωσε στον Γκάρντιαν: *"Εντός και εκτός διαδικτύου οι άνθρωποι κινητοποιούνται. Η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική παραμένουν από τις πιο βίαιες περιοχές αναφορικά με τα δικαιώματα των κοριτσιών και των γυναικών εν γένει. Δεκατέσσερις από τις 25 χώρες με τα πιο υψηλά ποσοστά δολοφονιών γυναικών βρίσκονται εδώ στην περιοχή, συμπεριλαμβανομένων χωρών όπως το Μεξικό, που είναι στην κορυφή της λίστας, χωρών της Κεντρικής Αμερικής, όπως η Νικαράγουα, η Γουατεμάλα, το Ελ Σαλβαδόρ και η Ονδούρα και η Αργεντινή και η Βραζιλία. Είναι κάτι ενδημικό".*

Η Άνα Λάρα Βάργκας, δικηγόρος ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ακτιβίστρια από την πολιτεία Χιντάλγκο του Μεξικό, αναλογίζεται τον θάνατο της Τζέσικα Γκονζάλες Μαντουτζάνο, μιας 31χρονης μητέρας τριών παιδιών, που δολοφονήθηκε από τον άντρα της που την κακοποιούσε. "Λέω την ιστορία αφού η Τζέσικα πέθανε" έγραψε.

Η Βάργκας δήλωσε ότι έλπιζε το #Cuéntalo να ρίξει φως στη διάχυτη βία και να ενισχύσει την καμπάνια της για δικαιοσύνη στην υπόθεση της Μαντουτζάνο, μία από τις 19 υποθέσεις δολοφονιών γυναικών στο Χιντάλγκο το 2014.

Σύμφωνα με την Οικονομική Επιτροπή του ΟΗΕ για τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, περίπου **12 Λατινοαμερικανίδες πέφτουν καθημερινά θύματα δολοφονίας.**

The Guardian

Γουατεμάλα

Μαζική διαδήλωση δασκάλων για καλύτερους προϋπολογισμούς και μισθούς

Οι δάσκαλοι στη Γουατεμάλα διαδήλωσαν μαζικά την πρώτη Πέμπτη του Μάη για να απαιτήσουν από το Κογκρέσο την έγκριση οικονομικής ενίσχυσης για το υπουργείο Παιδείας, καθώς και αυξήσεις μισθών. Η πορεία αποτελεί την πιο πρόσφατη δράση **μιας απεργίας διάρκειας ενός μήνα,** που οργανώθηκε μετά την αποτυχία της κυβέρνησης να εφαρμόσει προηγούμενη συμφωνία.

Χιλιάδες δάσκαλοι από 11 παραρτήματα συγκεντρώθηκαν στην εμβληματική πλατεία του Οβελίσκου και έκαναν πορεία μέχρι το Κογκρέσο για να πιέσουν τους βουλευτές να εγκρίνουν τη **"Συλλογική Συμφωνία των Δασκάλων",** που περιλαμβάνει επιπλέον χρηματοδότηση για την εκπαίδευση, αύξηση μισθών, εγγυήσεις για την ασφάλεια και την προστασία και μεγαλύτερη χρηματοδότηση για τους μαθητές.

Οι διοργανωτές δήλωσαν ότι η διαδήλωση ήταν **"μια πορεία ειρηνικής αντίστασης και εθνικής πίεσης για να ζητηθεί η οριστικοποίηση της συλλογικής συμφωνίας και των εργασιακών συνθηκών".** Η συμφωνία εγκρίθηκε το Φεβρουάριο, αλλά δεν έχει τεθεί ακόμη σε εφαρμογή.

"Ζητάμε απ' όλους τους νομοθέτες την ψήφο τους για την επέκταση του προϋπολογισμού του υπουργείου Παιδείας" δήλωσε ο ηγέτης της Ένωσης Εργαζομένων στην Εκπαίδευση της Γουατεμάλας, Τζοβιέλ Ασεβέδο.

Από τον περασμένο Απρίλιο, έξι από τα **22 παραρτήματα** της Γουατεμάλας έχουν παραλύσει τις δραστηριότητές τους, μέχρι να γίνει δεκτό το αίτημά τους για καλύτερους μισθούς από τις κυβερνητικές αρχές της χώρας. Σε εφτά παραρτήματα, τα σχολεία παραμένουν κλειστά **λόγω βίαιων επιθέσεων και έλλειψη ασφάλειας.** Κατά τη διάρκεια της πορείας οι δάσκαλοι υπενθύμισαν στις αρχές, ότι **το Μάρτιο δύο εκπαιδευτικοί δολοφονήθηκαν κατά την επίθεση σ' ένα λεωφορείο.**

Πηγή: telesur, https://www.telesurtv.net/english/news/Guatemala-Teachers-March-En-Masse-for-Better-Budgets-and-Wages-20180504-0008.html

ΧΙΛΗ

Φοιτητές απαιτούν Ισότητα των Φύλων στα Πανεπιστήμια

Τουλάχιστον 30 ιδρύματα και εκατοντάδες διαδηλωτές ζητούν από τις διευθύνσεις των πανεπιστημίων να προωθήσουν την ισότητα των φύλων

΄Ενα νέο φεμινιστικό κίνημα βάζει προκλήσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα της Χιλής, καθώς οι φοιτήτριες διαδηλώνουν απαιτώντας ένα πανεπιστημιακό περιβάλλον απαλλαγμένο από σεξισμό, παρενοχλήσεις και σεξουαλική κακοποίηση.

Πάνω από 30 ιδρύματα και εκατοντάδες διαδηλωτές υιοθέτησαν το αίτημα προς τις διευθύνσεις των πανεπιστημίων να συμπεριλάβουν προγράμματα που προωθούν την ισότητα και τον αμοιβαίο σεβασμό, καθώς οι εκπαιδευτικοί από τουλάχιστον 35 πανεπιστήμια μπαίνουν στην τρίτη εβδομάδα απεργιών.

Η Δανάη Μπόραξ, εκπρόσωπος της νομικής σχολής του Πανεπιστημίου της Χιλής, δήλωσε ότι το κίνημα γεννήθηκε από την ανησυχία των φοιτητών σχετικά με το επίπεδο φυσικής, ψυχολογικής και σεξουαλικής βίας στο οποίο εκτίθενται. *"Μια συγκέντρωση πάνω από 1.000 γυναικών δείχνει ότι αυτό αποτελεί πραγματικό πρόβλημα και μας απασχολεί"*.

Αφού συνειδητοποίησαν ότι τα παράπονά τους σχετικά με τη φυλετική βία έφταναν σε ώτα μη ακουόντων, 600 φοιτήτριες αποφάσισαν να οργανώσουν μια διαμαρτυρία η οποία στη συνέχεια εξαπλώθηκε σε όλη τη χώρα. *"Έχουμε γίνει μάρτυρες διαφορετικών πράξεων βίας που υφίστανται διαρκώς οι γυναίκες σε κάθε κοινωνικό χώρο και τα πανεπιστήμια δεν αποτελούν εξαίρεση"* δήλωσε στην La Tercera μια φοιτήτρια πληροφορικής.

Οι διοργανωτές ζητούν υποχρεωτική εκπαίδευση περί φυλετικής ισότητας για τους φοιτητές και το προσωπικό, διεύρυνση του προγράμματος σπουδών και των υποχρεωτικών συγγραμμάτων, ώστε να περιλαμβάνουν γυναίκες καλλιτέχνες και συγγραφείς, οι καθηγητές να λογοδοτούν για σεξιστική γλώσσα και σχόλια, οι καριέρες να μην εξαρτώνται από το φύλο, τη βελτίωση του πρωτοκόλου αναφορικά με τα σεξουαλικά εγκλήματα και τη διεύρυνση του προγράμματος ώστε να συμπεριλάβει τις φυλετικές σπουδές.

Σύμφωνα με την Εύα Σααβέντρα, εκπρόσωπο του συντονισμού των Κοινωνικών Λειτουργών στο Πανεπιστήμιο του Μπίο Μπίο, το να παράσχουν μη σεξιστική εκπαίδευση είναι το λιγότερο που μπορούν να κάνουν οι πανεπιστημιακές ηγεσίες.

"Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός σοβαρών παραπόνων που ποτέ δεν φτάνουν στο στόχο τους, ζητάμε να μειωθεί η διακριτικότητα των κατηγόρων και να δημιουργηθεί ένα κεντρικό γραφείο που θα αναλάβει τα φυλετικά παράπονα" λέει η Μιλαράι Χουακουιμίγια από το Πανεπιστήμιο της Χιλής. Η συμπερίληψη των φυλετικών σπουδών θα βοηθούσε τους φοιτητές νομικής όπως την ίδια να είναι καλύτερα προετοιμασμένοι να βγουν στην αγορά εργασίας, συμπληρώνει.

Κυκλοφορεί

«Τα νερά των βουνών και η Κέρτεζη»
Παναγιώτης Μπούρδαλας
εκδόσεις ΑΡΜΟΣ 2018

*«...Το ευχάριστο είναι ότι το σύνολο των μελετών του Παναγιώτη φιλοδοξεί «**να αναδείξουν ένα υπόδειγμα ζωής**» κι όχι να παραμείνει σ' ένα πλαίσιο περιγραφών και θετικής αποτίμησης της ζωής στο χωριό. Κι έτσι ο συγγραφέας δεν αρκείται σε μια αναλυτική παρουσίαση των νερών και της φύσης στη αγροτική οικονομία του χωριού, αλλά αντιθέτως σχολιάζει, κριτικάρει και κάνει συγκεκριμένες προτάσεις για την βελτίωση της κατάστασης και την ανάδειξη της αγροτικής οικονομίας (της πρωτογενούς παραγωγής) στο βασικό πυλώνα ανάπτυξης της περιοχής και της ευρύτερης ελληνικής υπαίθρου.*

Αυτό δείχνει και την αγάπη του για το γενέθλιο τόπο του. Και ακόμη περισσότερο η επιμονή του να τον γυρίσει και να τον χαρεί σπιθαμή προς σπιθαμή, κι άλλοτε να πονέσει και να κλάψει για τα λάθη των πολιτικών που ασκούνται ενάντια στην ελληνική επαρχία ή για την εγκατάλειψη που πολλές φορές εμείς οι ίδιοι προκαλούμε με την αδιαφορία μας...».

Απόσπασμα από την εισήγηση του φιλόλογου (και μέλους του ΔΣ του ΚΕΜΕΤΕ/ΟΛΜΕ το 2017-2018 από τις Παρεβάσεις ΔΕ) Ηλία Παπαχατζή στην 1η του παρουσίαση του βιβλίου στην Αθήνα, (11 Μάη 2018).

Ας μιλήσουμε για τον ιμπεριαλισμό!

γράφει ο Βασίλης Πετράκης

Η βία των ισραηλινών δεν είναι «δυσανάλογη»... Είναι η βία των κατακτητών, άδικη και εγκληματική!

Ελικόπτερα που ρίχνουν σφαίρες και δακρυγόνα σε διαδηλωτές, στρατός που πυροβολεί αμάχους, μέχρι και πύραυλοι ως «αντίποινα»(!) στη λωρίδα της Γάζας. Σε αυτή τη στενή λωρίδας Γης, που αν και η «μεγαλύτερη φυλακή του πλανήτη», δεν παύει να είναι η αδούλωτη μητέρα των χιλιάδων ελεύθερων ηρώων της **δίκαιης** παλαιστινιακής αντίστασης. Οι νεκροί Παλαιστίνιοι ξεπέρασαν τους 60 και οι τραυματίες τους 3000. Ανάμεσα τους δολοφονημένα παιδιά. Ακόμη και ένα βρέφος 8 μηνών υπήρξε θύμα της «αυτοάμυνας» του Ισραήλ.

Δεν αντέχει η ματιά των ανθρώπων στις εικόνες που σκηνοθετεί η θηριωδία του κράτους δολοφόνου της Μέσης Ανατολής. Μα πιο πολύ ακόμη, δεν αντέχει ο νους την παραχάραξη της αλήθειας, τα αμέτρητα ψεύδη, την άθλια προπαγάνδα και τον κυνισμό των δολοφόνων των λαών. Δεν αντέχει την αλαζονεία του άδικου.

Οι Παλαιστίνιοι έχουν κάθε δικαίωμα να αγωνίζονται για τη γη και την πατρίδα που τους στέρησαν και που κάθε μέρα τη λιγοστεύουν. Έχουν κάθε δικαίωμα να διαδηλώνουν την ημέρα της «Νάκμπα» (καταστροφής), γιατί αυτό σήμανε γι' αυτούς η μέρα ίδρυσης (15/5/1948) του κράτους του Ισραήλ. Του κράτους που φύτεψαν οι ιμπεριαλιστές στην περιοχή, για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους. Και που από τότε μέχρι σήμερα, οι Παλαιστίνιοι μετράνε αλλεπάλληλους ξεριζωμούς, αμέτρητους νεκρούς και την πιο αισχρή καταπίεση που τους επιβάλλουν οι σιωνιστές του Ισραήλ.

Έχουν κάθε λόγο να διαδηλώνουν ενάντια στην προκλητική μονομερή ενέργεια των ΗΠΑ και του Ισραήλ, που με τη μεταφορά της αμερικάνικης πρεσβείας στην Ιερουσαλήμ κάνουν ένα ακόμη βήμα στην καταπάτηση των παλαιστινιακών εδαφών και τον αφανισμό κάθε έννοιας παλαιστινιακού κράτους. Αυτό τον αγώνα θεωρούν ως απειλή, αυτόν παρουσιάζουν ως τρομοκρατική ενέργεια, ισραηλινοί και αμερικάνοι. Γιατί απλά είναι ένας αγώνας που αμφισβητεί τα εγκληματικά σχέδιά τους στην περιοχή της Μ. Ανατολής. Γι' αυτό και ελέγχοντας τη διεθνή προπαγάνδα επιχειρούν να επιβάλουν την αλήθεια και τις «αθώες», αλλά γεμάτες βρωμιά και άδικο λέξεις τους

«Αυτοσυγκράτηση», η λέξη... των ίσων αποστάσεων

Πολλές ήταν οι ανακοινώσεις των κρατών και των φορέων του δυτικού στρατοπέδου (εκτός ΗΠΑ και Ισραήλ), που παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις είχαν μια κοινή λέξη. Από τον ΟΗΕ και την Βρετανία, μέχρι την Ε.Ε, τη Γαλλία και τη Γερμανία και από την Βραζιλία μέχρι τους λακέδες της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ και της αντιπολίτευσης στην Ελλάδα, όλοι συνιστούν «αυτοσυγκράτηση»! Να επιδείξουν αυτοσυγκράτηση ποιοι; Ποιο είναι το περιεχόμενο της έκκλησης για αυτοσυγκράτηση (γενικώς), όταν οι εγκληματίες του Ισραήλ προχωρούν σε εποικισμούς, επιχειρούν να αρπάξουν οριστικά την Ιερουσαλήμ και αντιμετωπίζουν τις διαμαρτυρίες των αμάχων με σφαίρες; Ποια «ειρήνη» και ποια «ελευθερία» υπερασπίζονται τέτοιες δηλώσεις; Η «αυτοσυγκράτηση», που αναγκάζεται να ψελλίσει εκτός των άλλων και η κυβέρνηση Τσίπρα, είναι αυτή που κρατά υποτίθεται ίσες αποστάσεις ανάμεσα στο θύτη και το θύμα. Είναι αυτή όμως που τάσσεται με την **«ειρήνη» της υποδούλωσης και της καταπίεσης**. Είναι αυτή που στην πραγματικότητα παίρνει σαφή θέση. Αυτή της υποστήριξης της ισραηλινής κατοχής και των εγκλημάτων της.

«Δυσανάλογη βία», η φράση των δυτικών «αξιών»!

Στο τελευταίο ισραηλινό έγκλημα, αγαπημένη φράση των δυτικών ιμπεριαλιστών και των λακέδων τους, των έγκριτων αναλυτών και των παπαγάλων των ΜΜΕ, υπήρξε αυτή που κατέκρινε την ισραηλινή βία ως «δυσανάλογη»! Φράση επιλεγμένη από τους μάστορες της πιο μαύρης προπαγάνδας, προορισμένη να σπιλώσει την παλαιστινιακή αντίσταση, να ξεπλύνει την ισραηλινή κατοχή και να εδραιώσει αντιδραστικά ιδεολογήματα. Πρόκειται για μια παράφραση της γνωστής και ανιστόρητης ανοησίας, που «καταδικάζει τη βία από όπου και αν προέρχεται»!

Η βία λοιπόν ανάμεσα στους Ισραηλινούς και τους Παλαιστίνιους μετριέται «ποσοτικά» και κατακρίνεται όταν υπερβαίνει κάποια όρια! Και από πότε αλήθεια ξεκινούν να την μετρούν οι ταγοί των Βρυξελλών, του ΟΗΕ, οι κυβερνήσεις και οι κήρυκες των «δυτικών αξιών», της δικής μας συμπεριλαμβανομένης; Από την στιγμή που οι εκτοπισμένοι, καταπιεσμένοι και σχεδόν φυλακισμένοι Παλαιστίνιοι της Γάζας ξεκινούν να διαδηλώνουν, ή από τη στιγμή που ένας ανάπηρος (από ισραηλινό πύραυλο) οργισμένος παλαιστίνιος πετάει μια πέτρα σε στρατιωτικό άρμα;

Ή μήπως από το 1939 που καταπνίγηκε η εθνικοαπελευθερωτική επανάσταση των Παλαιστίνιων (αριθμούσαν το 98% του πληθυσμού της Παλαιστίνης τότε) από τους Άγγλους που αξιοποίησαν για τη διατήρηση της κατοχής τους λιγοστούς εβραίους, εξοπλίζοντάς τους, εναντίον των εξεγερμένων; Μήπως από το 1948 που, με την ίδρυση του ισραηλινού κράτους, ξεκινούν οι διωγμοί και τα εγκλήματα των Ισραηλινών σε βάρος των Παλαιστινίων; Ή από το 1967 και εκείνα τα σύνορα τα οποία (ακόμη και αυτή) η διεθνής κοινότητα, με αποφάσεις της, θεωρεί ότι πρέπει να αποτελέσουν λύση ανάμεσα σε δύο κράτη; Μήπως μετά από αυτό, που το Ισραήλ με αλλεπάλληλους εποικισμούς (που θεωρούνται έγκλημα πολέμου) εξοντώνει και εκδιώκει τους παλαιστίνιους από τα σπίτια και τα χωριά τους; Μήπως από τους βομβαρδισμούς σχολείων και νοσοκομείων με βόμβες φωσφόρου για να καταστείλουν τη δίκαιη Ιντιφάντα; Ή μήπως από την καταπάτηση κάθε ίχνους ανθρώπινου δικαιώματος, από τους αποκλεισμούς, τις καθημερινές απαγορεύσεις και τις φυλακίσεις και τη στέρηση βασικών ειδών πρώτης ανάγκης, ακόμη και του νερού και του ηλεκτρικού ρεύματος;

Η ιστορία του ισραηλινού κράτους είναι στην πραγματικότητα, η ιστορία της κατοχής της Παλαιστίνης και της γενοκτονίας του λαού της. **Η βία που ασκεί το Ισραήλ εδώ και 70 χρόνια για να επιβάλει και να επεκτείνει την κατοχή του, είναι η βία του καταχτητή, γι' αυτό είναι εγκληματική και άδικη**. Η «βία» της πέτρας, ή όποια άλλη αναγκάζονται να χρησιμοποιήσουν οι Παλαιστίνιοι για να αντισταθούν στον διαρκή εγκληματικό πόλεμο που έχει εξαπολύσει το Ισραήλ σε βάρος τους, είναι δίκαιη. Είναι η «βία» αυτών που παλεύουν για τα μεγάλα ιδανικά της ελευθερίας, της ανεξαρτησίας και της πραγματικής ειρήνης, που μόνο πάνω σε αυτά μπορεί να εδραιωθεί.

Όσοι λοιπόν στέκονται μόνο στο (ακραία σίγουρα) δυσανάλογο της

βίας του Ισραήλ, αν δεν μιλούν ήδη, είναι έτοιμοι να μιλήσουν με τη γλώσσα του καταχτητή. Είναι αυτοί που θεωρούν την κατοχή και την εθνική υποδούλωση ως μια κατάσταση «ειρήνης», όσο δεν εκδηλώνονται πράξεις αντίστασης. Πραγματική θέση ενάντια στην βία του Ισραήλ παίρνουν όσοι την καταγγέλλουν καθαρά ως άδικη και εγκληματική, όχι απλά λόγω της ποσότητάς της, αλλά λόγω του περιεχομένου της. Οι άλλοι, αυτοί που δεν μπορούν να ξεχωρίσουν τη βία ως δίκαιη και άδικη ανάλογα με το «...από πού προέρχεται», είναι αυτοί που έβλεπαν τη «βία» του ΕΑΜ ως υπαίτια των γερμανικών αντιποίνων, ή ακόμη παλιότερα, που θα κατέκριναν τη βία των επαναστατημένων ελλήνων ενάντια στην (400 χρόνια για όσους θεωρούν μακριά το 1948) εθνική καταπίεση της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Είναι αυτοί δηλαδή που δεν έχουν δικαίωμα να τιμούν πραγματικά αυτές τις επετείους.

Η «κατακραυγή» της διεθνούς κοινότητας...

Με τα μισόλογα και τα ψελλίσματα περί δυσανάλογης βίας, τοποθετήθηκε η πλειοψηφία των χωρών, απέναντι στο νέο έγκλημα των ισραηλινών. Την ανησυχία τους εξέφρασαν όλοι οι ηγέτες της δύσης και οι περισσότεροι, ζήτησαν να υπάρξει... «ανεξάρτητη έρευνα»(!) για να διαλευκανθούν «οι συνθήκες»(!) δολοφονίας δεκάδων παλαιστινίων. Όλοι αναγνώριζαν το δικαίωμα των παλαιστίνιων στην «ειρηνική διαμαρτυρία» και αναρωτιόνταν αν αυτό τηρήθηκε και πόσο, και αν ήταν η «αντίδραση» του Ισραήλ «δυσανάλογη» ή τελικά αν επέδειξε την «μεγαλύτερη αυτοσυγκράτηση από οποιαδήποτε άλλη χώρα», όπως ισχυρίστηκε ο πρέσβης των ΗΠΑ στον ΟΗΕ. Από κοντά και οι λακέδες κυβέρνησης και αντιπολίτευσης της Ελλάδας, που κράτησαν σθεναρά την πολιτική των «ίσων» αποστάσεων.

Πόση ακόμη υποκρισία μπορεί να υπάρξει άραγε, από τους ευγενικούς πολιτισμένους ηγέτες της δύσης; Και το πρώτο ερώτημα που γεννιέται είναι, ποια «ειρηνική διαμαρτυρία» μπορεί να υπάρξει σε μια εγκληματική κατοχή;

Λίγες μέρες πριν όταν η «διεθνής κοινότητα» βρέθηκε μπροστά σε ένα άλλο περιστατικό, για το οποίο μοναδικό «αποδεικτικό» στοιχείο υπήρξε η καταγγελία μιας ΜΚΟ, η ίδια «διεθνής κοινότητα» που τώρα αναρωτιέται αν είναι έγκλημα η δολοφονία άμαχων παλαιστίνιων στην κατεχόμενη παλαιστινιακή γη, δεν δίστασε να ρίξει πάνω από 100 πυραύλους στη Συρία. Χωρίς καμία διεξαγωγή έρευνας! Αεροπλανοφόρα και υποβρύχια στάλθηκαν από όλες τις μεριές του πλανήτη για να βομβαρδίσουν την Συρία, επειδή ο Άσαντ «δολοφονούσε τα παιδιά του!» Τι άλλο αποδεικτικό θέλουν οι ιππότες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως πειστήριο της εγκληματικής κατοχής, για να καταγγείλουν αν όχι να βομβαρδίσουν το Ισραήλ θα ρωτούσαν οι αφελείς.

Η υποκριτική «κατακραυγή» του ΟΗΕ και της διεθνούς κοινότητας στο παλαιστινιακό ζήτημα δεν είναι παρά η προσπάθεια να ρίξουν στάχτη στα μάτια του δημοκρατικού κόσμου. Το κράτος δολοφόνος της Μέσης Ανατολής, ως τοποτηρητής των συμφερόντων των ιμπεριαλιστών και πρώτα και κύρια των αμερικάνικων, απολαμβάνει την απόλυτη προστασία τους και την πλήρη συγκάλυψη των εγκλημάτων του. Σε λίγες μέρες από σήμερα η «διεθνής κοινότητα» των δολοφόνων θα έχει παραγράψει ένα ακόμη αποτρόπαιο ισραηλινό έγκλημα.

Από κοντά σε ρόλο κανονικού μαϊντανού οι ντόπιοι λακέδες της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, που αλυσοδένοντας τη χώρα στο αμερικάνικο άρμα σε μία περίοδο όξυνσης των ανταγωνισμών και υπογράφοντας τριμερείς με Ισραήλ και Κύπρο, στη βάση της εξυπηρέτησης των αμερικάνικων πρώτα και κύρια συμφερόντων, δεν βρήκε μια κουβέντα να πει (επισήμως) που να ξεφεύγει από τη λογική των ίσων αποστάσεων.

... και ο κυνισμός των δολοφόνων

Σίγουρα κάτι έχει αλλάξει τα τελευταία χρόνια στην νέα ιμπεριαλιστική τάξη πραγμάτων. Αυτό βέβαια δεν είναι η εγκληματική φύση της, που παραμένει ίδια στη ιμπεριαλιστική φάση της σήψης του καπιταλιστικού συστήματος. Είναι όμως ο κυνισμός με τον οποίο διαπράττουν εγκλήματα οι ιμπεριαλιστές και η αισχρή προπαγάνδα τους, που γίνεται «ανεκτή» λόγω των πολύ αρνητικών συσχετισμών που έχουν διαμορφωθεί.

Στα ψιλά πέρασε η είδηση ότι το Ισραήλ κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων, βομβάρδισε με πυραύλους υποδομές της Γάζας, δεκάδες χιλιόμετρα μακριά από τα σύνορα. Σε ανακοίνωση της, η ισραηλινή κυβέρνηση δήλωσε, ότι οι πύραυλοι αποτελούν «αντίποινα για τη βία της Χαμάς»! Αυτή την ειρωνεία, τη στιγμή που οι Παλαιστίνιοι έπεφταν νεκροί από τις ισραηλινές σφαίρες, αναγκάστηκαν να τη σχολιάσουν ακόμη και αστικά ΜΜΕ.

Λίγες μέρες πριν, χωρίς να λογοδοτήσει σε κανέναν (εκτός των ΗΠΑ βέβαια) έριχνε πυραύλους στη Συρία, στοχεύοντας λέει στόχους ιρανικών συμφερόντων! Είχαν προηγηθεί οι βομβαρδισμοί των ΗΠΑ και των συμμάχων τους, που ανακοινώνονταν από το twitter του Τραμπ, με αστεϊσμούς, ειρωνείες και κάθε είδους χυδαίους εξυπνακισμούς. Πάντα με την «νέα» παραδοχή ότι κάποιοι έχουν το ακαταλόγιστο(!) να βομβαρδίζουν κράτη και λαούς.

Αυτός είναι ο κυνισμός της νέας τάξης. Δολοφονεί λαούς και ειρωνεύεται. Ρίχνει πυραύλους σε άλλα κυρίαρχα κράτη, κοινοποιώντας το με την ελαφρότητα των μέσων μαζικής δικτύωσης. Πυροβολεί αμάχους και ταυτόχρονα καταδικάζει τη «βία» τους. Όποιος θέλει πλέον, χωρίς να δημιουργείται ούτε καν «ηθικό» ζήτημα, για τη «διεθνή νομιμότητα» και τους οργανισμούς της, επεμβαίνει, αποσταθεροποιεί, βομβαρδίζει, στέλνει στρατούς, και εγκληματεί σε βάρος λαών και χωρών χωρίς καν να χρησιμοποιεί προσχήματα. Οι ιμπεριαλιστές και τα κράτη τοποτηρητές τους, τα θρασίμια της νέας τάξης, δεν λογαριάζουν κανέναν. Σκορπούν μόνο τη βία τους από άκρη σε άκρη του πλανήτη, υπολογίζοντας στη δύναμη της μαύρης γκεμπελίστικης προπαγάνδας τους.

Κόντρα στο ρεύμα, οι δικές μας λέξεις θα αντέχουν

Αυτή η καταθλιπτική κυριαρχία που παρουσιάζει αυτή τη στιγμή η ιμπεριαλιστική προπαγάνδα είναι χάρτινη. Τα καταπιεζόμενα έθνη, οι λαοί και οι τάξεις των πληβείων θα βρίσκουν πάντα το μετράρι του δίκιου.

Όσο και αν προσπαθούν οι ιμπεριαλιστές και τα φερέφωνα τους δεν θα επιβάλουν τον κυνισμό τους. Κόντρα στο ρεύμα των ημερών, να αρνηθούμε τον αιματοβαμμένο λόγο και τις αντιδραστικές συλλήψεις τους. Να καρφώσουμε γερά τις λέξεις που πρέπει, για να μιλήσουμε σωστά για τα εγκλήματα και τη βία των ιμπεριαλιστών.

Οι εξελίξεις είναι ραγδαίες. Στην περιοχή μας η σύγκρουση των ιμπεριαλιστικών πόλων πυκνώνει τα σύννεφα νέων πολέμων. ΗΠΑ, Βρετανία, Γαλλία, ΕΕ (Γερμανία) και Ρωσία συγκεντρώνουν καθημερινά όπλα και στρατούς για την επιβολή των συμφερόντων τους. Δηλωμένος επόμενος στόχος των ΗΠΑ το Ιράν. Μια νέα άθλια προπαγάνδα στήνεται σε βάρος ενός κυρίαρχου κράτους.

Είναι αυταπάτη, ότι η υποταγή και η υποτέλεια στους ισχυρούς προσφέρει «προστασία». Αυτή η πολιτική, που ακολουθεί και η κυβέρνηση Τσίπρα, μόνο νέα δεινά μπορεί να προσφέρει στο λαό μας (που έχει γνωρίσει αμέτρητες φορές τις συνέπειές της). Ο μόνος δρόμος είναι αυτός της σύγκρουσης με τον ιμπεριαλισμό και το άδικο. Ο αδούλωτος παλαιστινιακός λαός δείχνει το δρόμο.

Τα συνθήματά μας έχουν τις λέξεις της αλήθειας και γι΄ αυτό αντέχουν στο χρόνο.

ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΓΑΖΑ!

Ολοκληρώθηκε με μεγάλη επιτυχία η αποστολή στην Παλαιστίνη της πρωτοβουλίας εκπαιδευτικών «Ένα σχολείο για τη Γάζα».

Η αντιπροσωπεία ξεκίνησε από την Αθήνα 8 Μαΐου, αεροπορικώς για το Τελ Αβίβ και από εκεί, οδικώς, για τη Ραμάλα και επέστρεψε το Σάββατο 12 Μαΐου, ακολουθώντας την αντίστροφη διαδρομή. Στο αεροδρόμιο του Τελ Αβίβ και στη διαδρομή προς και ιδιαίτερα από τη Ραμάλα, η αντιπροσωπεία πέρασε από εξονυχιστικούς ελέγχους, παίρνοντας μια -πολύ μικρή- γεύση από την καθημερινή ταλαιπωρία των Παλαιστινίων.

Η αποστολή πέτυχε τους στόχους που είχε θέσει:

• Εξέφρασε την αλληλεγγύη του ελληνικού λαού στον παλαιστινιακό, επισκέφτηκε στην περιοχή της Χεβρώνας τα σχολεία που χτίστηκαν με την οικονομική στήριξη της πρωτοβουλίας «Ένα σχολείο για τη Γάζα», καταδίκασε την πολιτική του απαρτχάιντ του κράτους του Ισραήλ απέναντι στους Παλαιστίνιους, ζήτησε να ξαναχτιστεί το σχολείο που κατεδάφισαν οι ισραηλινές δυνάμεις κατοχής.

Η αντιπροσωπεία συναντήθηκε επίσης με τον Υπουργό Παιδείας της Παλαιστίνης, με εκπροσώπους του συνδικάτου εκπαιδευτικών, επισκέφτηκε σχολεία στη Ραμάλα, ήρθε σε επαφή με εκπαιδευτικούς και μαθητές, επισκέφτηκε το σπίτι της οικογένειας της Άχεντ Ταμίμι.

Η καμπάνια «Ένα σχολείο για τη Γάζα» ολοκλήρωσε το έργο της. Δεν κατάφερε να χτίσει σχολείο στη Γάζα, αφού ο ασφυκτικός της αποκλεισμός δεν το επέτρεψε, έχτισε όμως δυο σχολεία στην περιοχή της Χεβρώνας, παίρνοντας ξεκάθαρη θέση υπέρ του Παλαιστινιακού λαού, συμβάλλοντας, στο βαθμό που της αναλογεί, στην προσπάθειά του να ζήσει ελεύθερος στη δική του πατρίδα. Θα συνεχίσουμε να στηρίζουμε τον αγώνα του Παλαιστινιακού λαού, μέσα από την οργάνωση αντιπολεμικών μαθημάτων στις τάξεις μας, με τη συμμετοχή μας στις διαδηλώσεις που οργανώνονται γι΄ αυτό το σκοπό, αλλά και με τη συγκρότηση ανάλογων πρωτοβουλιών έμπρακτης έκφρασης της αλληλεγγύης μας.

Καταγγέλλουμε το συνεχιζόμενο έγκλημα των ΗΠΑ - ΝΑΤΟ - Ισραήλ ενάντια στον Παλαιστινιακό λαό. Η απόφαση των ΗΠΑ να αναγνωρίσουν την Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του Ισραήλ και να μεταφέρουν εκεί την πρεσβεία τους, όπως και η διαχρονική στάση της ΕΕ, που εξισώνει τον θύτη με το θύμα, στρώνει το έδαφος για το νέο ιμπεριαλιστικό έγκλημα.

Καταγγέλλουμε την καταστολή του αγώνα του Παλαιστινιακού λαού από το ισραηλινό κράτος-τρομοκράτη. Η δίκαιη αντίδραση του Παλαιστινιακού λαού αντιμετωπίζεται με δολοφονίες διαδηλωτών, συλλήψεις και διωγμούς. Χαιρετίζουμε τους χιλιάδες Παλαιστίνιους που παλεύουν με θάρρος ενάντια στη βαρβαρότητα του ισραηλινού κράτους για το αυτονόητο, δηλαδή για το δικαίωμά τους να ζουν στη δική τους πατρίδα.

Απαιτούμε:

• Ανεξάρτητο, κυρίαρχο και βιώσιμο παλαιστινιακό κράτος στα σύνορα του 1967, με πρωτεύουσα την Ανατολική Ιερουσαλήμ.

• Αποχώρηση του ισραηλινού στρατού από όλα τα κατεχόμενα εδάφη.

• Να σταματήσουν οι εποικισμοί και να αποχωρήσουν οι έποικοι που έχουν εγκατασταθεί πέρα από τα σύνορα του 1967, να απελευθερωθούν όλοι οι πολιτικοί κρατούμενοι και να επιστρέψουν οι πρόσφυγες.

• Την ακύρωση των πολιτικοστρατιωτικών συμφωνιών που έχουν υπογράψει διαχρονικά οι κυβερνήσεις και το ελληνικό κράτος με το Ισραήλ. Να σταματήσει κάθε συνεργασία του ελληνικού κράτους με το κράτος του Ισραήλ. Η σημερινή κυβέρνηση, όπως και όλες οι προηγούμενες έχει αναγορεύσει σε "προνομιακό σύμμαχο" της χώρας μας το κράτος-δολοφόνο του Ισραήλ.

• Άμεση αναγνώριση του παλαιστινιακού κράτους. Καλούμε το εργατικό - λαϊκό κίνημα με μαζικές συγκεντρώσεις και διαδηλώσεις να απαιτήσει από την ελληνική κυβέρνηση την άμεση αναγνώριση του δίκαιου αιτήματος των παλαιστινίων για ανεξάρτητο κράτος.

• Άμεση απελευθέρωση χωρίς όρους και προϋποθέσεις όλων των ανήλικων Παλαιστινίων αγωνιστών, συμπεριλαμβανομένου και του αδελφού της Άχεντ Ταμίμι, ο οποίος συνελήφθη για αναρτήσεις στο Facebook κατά τη διάρκεια που η αποστολή των εκπαιδευτικών σωματείων βρισκόταν στη Ραμάλα.

Αθήνα, 13 Μάη 2018

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

γράφει η Νίνα Γεωργιάδου

Εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο περιφέρονται απάτριδες, ανέστιοι και κυνηγημένοι από τη φονική μανία των ιμπεριαλιστικών πολέμων και το ολοένα και μεγαλύτερο βάθεμα των ταξικών διαχωρισμών σε όλο τον κόσμο. Ο καπιταλισμός κάνει παιχνίδι μόνος του, χωρίς αντίπαλο δέος και χωρίς μια στιβαρή ταξική αντιπαράθεση. Σπέρνει περιφερειακούς πολέμους στις σταθερά διακεκαυμένες ζώνες του πλανήτη. Εκεί,τα ενεργειακά αποθέματακαι η γεωστρατηγική τους σημασία είναι μόνιμα πια πυροδοτημένα φυτίλια.

Από την άλλη, η διόγκωση (αριθμητικά και σε απόλυτη εξαθλίωση) της φτώχειας είναι ένα όπλο μαζικής καταστροφής το ίδιο αποτελεσματικό, ίσως μόνο λίγο πιο αργό, με τις αμερικάνικες ναπάλμ στο Βιετνάμ και τις έξυπνες βόμβες της Συμμαχίας των Προθύμων σε Ιράκ και Αφγανιστάν.

Η Μέση Ανατολή και η Υποσαχάρια Αφρική, τα Βαλκάνια και η Λατινική Αμερική είναι οι πρώτες, σε παραγωγή προσφύγων πολέμου και φτώχειας, περιοχές του κόσμου. Είναι οι χαρακτηρισμένες ως περιοχές του Τρίτου Κόσμου, του, κατ΄ ευφημισμό αναπτυσσόμενου, που παραμένει στην υπανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα, προκειμένου να αποτελεί εύκολη λεία για πολλαπλή εκμετάλλευση.

Περίπου 65 εκατομμύρια πρόσφυγες σε όλο τον πλανήτη αναζητούν σήμερα καταφύγιο σωτηρίας. Από αυτούς, τα 22 περίπου εκατομμύρια έχουν περάσει τα σύνορα των χωρών τους και τα 43 είναι εσωτερικοί πρόσφυγες, μετακινούνται δηλαδή μέσα στα σύνορα της εμπόλεμης ή κατεχόμενης χώρας τους, κυρίως προς την περιφέρειά της.

Τα αμέσως επόμενα χρόνια, οι δραματικές κλιματικές αλλαγές, σε συνδυασμό πάντα με τις περιφερειακές πολεμικές συρράξεις, θα εκτινάξουν τον αριθμό των προσφύγων πάνω από τα 200 εκατόμμυρια.

Ωστόσο και ο σημερινός, αλλά και ο εκτιμώμενος για το άμεσο μέλλον αριθμός προσφύγων δεν ανταποκρίνεται στην αλήθεια. Οι πραγματικοί αριθμοί πρέπει να είναι μεγαλύτεροι, καθώς ένας μεγάλος αριθμός προσφύγων χάνεται για πάντα στην προσπάθεια διαφυγής, ενώ ένας επίσης τεράστιος αριθμός δεν καταγράφεται πουθενά, από έλλειψη ή σκοπιμότητα των αρμόδιων φορέων. Αν σ΄ αυτούς τους αριθμούς προσθέσει κανείς τους μετακινούμενους ως μετανάστες, που κίνητρό τους δεν είναι απλά η βελτίωση των όρων ζωής αλλά η ίδια η επιβίωση, τα νούμερα εκτοξεύονται.

Η προσφυγική έκρηξη των τελευταίων χρόνων υπογράμμισε ζητήματα, τα οποία πρέπει να απασχολήσουν σοβαρά όσους –συλλογικότητες και άτομα– εμπλέκονται, με ταξικό προσανατολισμό και διαλεκτική σκέψη, στην πολιτική επεξεργασία και την κινηματική δράση:

1. Οι ενδο-ιμπεριαλιστικές αντιθέσεις βαθαίνουν και οξύνονται στο ξαναμοίρασμα της Γης. Η σύγχρονη πολεμική τεχνολογία έχει οπλίσει τα χέρια των μακελάρηδων με μεγάλης αρτιότητας όπλα μαζικού θανάτου, που μετατρέπουν σε ελάχιστο χρόνο τεράστιες πληθυσμιακές μάζες σε νεκρούς και κυνηγημένους. Αυτή ακριβώς η

οπλική αρτιότητα μπορεί να αναχαιτίζει προς το παρόν μια παγκόσμια σύρραξη, σε καμιά περίπτωση όμως δεν περιστέλλει τη διασπορά όλο και περισσότερων άγριων περιφερειακών πολέμων. **Είναι ανάγκη λοιπόν το λαϊκό κίνημα να συγκροτήσειμια σταθερή "προσφυγική πολιτική", που θα περιέχει τη διεκδίκηση θεσμικών όρων αξιοπρέπειας και τη συγκροτημένη λαϊκή αλληλεγγύη.**

2. Η μονοκρατορία του ιμπεριαλισμού σε όλο τον πλανήτη και η ένταση της χειραγώγησης των ανθρώπων έχουν καταστείλει τα λαϊκά κινήματα. Στο εσωτερικό των ιμπεριαλιστικών μητροπόλεων και πολύ περισσότερο στις χώρες-δορυφόρους, η πάλη για αναδιανομή του συσσωρευμένου πλούτου είναι από αδύναμη ως ανύπαρκτη. Η απουσία μιας σοβαρής ταξικής αντιπαράθεσης, αποθαρρύνει και πολλαπλασιάζει την ήττα, ενώ έχει επίσης επηρεάσει κατασταλτικά τις συντονισμένες δράσεις διεθνιστικής αλληλεγγύης, τα κινήματα ειρήνης κλπ.

Ο ιμπεριαλισμός μπορεί να είναι πανίσχυρος, αλλά **δεν είναι ανίκητος. Η ανάδειξη κάθε ήττας του στον παρόντα χρόνο, μπορεί να μην αποτελεί συνολικά ανατροπή, υπογραμμίζει όμως ότι υπάρχει ελπίδα και πως οι αντιστάσεις δεν είναι μάταιες.** Τα αντιπολεμικά κινήματα της δεκαετίας του ΄60 έφεραν στο προσκήνιο την αντίσταση του λαού του Βιετνάμ και συνέβαλαν στη λήξη του βρώμικου πολέμου.

3. Οι συλλογικότητες με αντι-ιμπεριαλιστικό προσανατολισμό, αδυνατούν σε μεγάλο βαθμό να συγκροτήσουν "αντίπαλο δέος": α) Γιατί δεν έχουν ακόμη επεξεργαστεί θεωρητικά τα νέα δεδομένα που δημιουργούν νέα κοινωνικά και εργασιακά δεδομένα (μαζική λουμπενοποίηση, άμβλυνση της προλεταριακής συνείδησης, μετακινούμενους εργατικούς πληθυσμούς), καθώς και την αποτελεσματικότητα της μαζικής χειραγώγησης. β) Γιατί στην πρακτική τους εξαντλούνται πολλές φορές σ΄ένα μονοσήμαντο προσανατολισμό στο παρελθόν. Προκειμένου να συσπειρώσουν και να εμψυχώσουν υπερβάλλουν στην ανάδειξη "περασμένων μεγαλείων", χωρίς όμως αντίστοιχη δράση απέναντι στους όρους που διαμορφώνει το παρόν. Η ιστορική γνώση είναι οδηγός και εμπνευστής για να διεγείρει την αναγκαία σύγχρονη κάθε φορά αντίσταση. Διαφορετικά, δημιουργείται μια αίσθηση διαρκούς "μνημόσυνου", που κάνει την παρούσα απραξία να φαντάζει σχεδόν μοιρολατρική. Η ιστορική εμψύχωση με φυγή προς τα μπρος μπορούν να δώσουν ελπίδα και προοπτική. **Το προσφυγικό είναι ένα από τα μεγάλα ζητήματα του παρόντα χρόνου και η σημασία του δεν πρέπει να υποβιβάζεται**

4. Το προσφυγικό είναι ένα μεγάλο ζήτημα στον παρόντα χρόνο γιατί:

- Αποτυπώνει, σε ανθρώπινη αθλιότητα, όλη την κτηνωδία του ιμπεριαλισμού.
- Ο πρόσφυγας είναι ο πιο ευάλωτος άνθρωπος στον κόσμο, αφού έχει ήδη υποστεί πόλεμο και διώξεις, βρίσκεται σε ξένο, συνήθως μη φιλικό περιβάλλον, δεν κατανοεί και δεν μιλάει τη γλώσσα, υφίσταται βίαιες συμπεριφορές και πολλαπλή εκμετάλλευση, συν όλων των ειδών τους ρατσισμούς που αφορούν στο χρώμα, το φύλο, τα ταμπού και βέβαια την τάξη του και κυρίως αυτή. Το προσφυγικό μπορεί να αναδείξει την πάλη ενάντια στους βρώμικους πολέμους και τους ταξικούς διαχωρισμούς. Το προσφυγικό είναι βασικά και ταξικό ζήτημα και σαν τέτοια αφήνει παγερά αδιάφορους τους «ειρηνοποιούς των τάξεων», που στο κάτω-κάτω συμμετέχουν ή χειροκροτούν τις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις. Δεν μπορεί όπως να αφήνει αδιάφορο το λαϊκό κίνημα, ούτε να εξαντλείται στην θεωρητική μόνο προσέγγιση. Μάλιστα, **ως η πιο βαριά συνέπεια των ιμπεριαλιστικών πολέμων μετά τις μαζικές δολοφονίες και ως ένα ζήτημα βαθειά ταξικό, μπορεί να απασχολεί μόνο όσους έχουν ως προμετωπίδα τους τον αγώνα ενάντια στην κοινωνική ανισότητα και την ιμπεριαλιστική επιθετικότητα.**

5) Το προσφυγικό απαιτεί την εκδήλωση πρακτικής επιβιωτικής αλληλεγγύης, φαϊ, ρούχα, φάρμακα, για να σωθούν όσοι γλιτώνουν απ΄ τις βόμβες και τους πνιγμούς. Απαιτεί όμως και πολιτική αλληλεγγύη. Η αλληλεγγύη και στις δυο εκφράσεις της δεν μπορεί να έχει τα χαρακτηριστικά της μιας ριξιάς. Πρέπει να έχει συνέπεια, συνέχεια, επιμονή και κλιμάκωση. Αποτελεί μάλιστα σήμερα, μια ευκαιρία για να δοκιμαστούν τα αντανακλαστικά και η αποτελεσματικότητα της λαϊκής αλληλεγγύης, που στη διάρκεια της μεγαλειώδους αντίστασης του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ συσπείρωσε πρώτα στην επιβίωση και στη συνέχεια στη μάχη. Το προσφυγικό διεγείρει πάντα τα πιο χαμηλά κοινωνικά αντανακλαστικά, που φτάνουν από την ωμή εκμετάλλευση, στην ανοιχτή φασιστική βία και, σε επίσημο επίπεδο, στην πιο κατάφωρα άδικη νομολογία και αστυνομική αυθαιρεσία. Γι΄ αυτό η αλληλεγγύη θα πρέπει να έχει τα χαρακτηριστικά της διάρκειας και της επιμονής.

Η πρόσφατη εμπειρία έδειξε πως οι συλλογικότητες του λαϊκού κινήματος, πολιτικές ή συνδικαλιστικές, έμειναν έξω από την οργάνωση της λαϊκής αλληλεγγύης, υποτιμώντας και τη σημασία του προσφυγικού και την ιστορική εμπειρία τους. Έτσι, αναδείχτηκε μια αυτοσχέδια λαϊκή αλληλεγγύη, που παρά τις αδυναμίες της, αποδείχτηκε πρωτότυπη και αποτελεσματική. Αυτό θα πρέπει να κινητοποιήσει, έστω και εκ των υστέρων, πριν εμπεδωθεί ένα αίσθημα περιττού και κενής θεωρητικολογίας

6. Με αφορμή το προσφυγικό, καταδείχτηκε πόσο κουρελόχαρτα είναι σήμερα οι διεθνείς μεταπολεμικές συμβάσεις και πόσο ανεξέλεγκτοι οι νέοι μηχανισμοί που δομούνται (από ΜΚΟ έως FRONTEX) και οι νέες συμβάσεις που συνάπτονται. Η κατάργηση, ας πούμε, της MARE NOSTRUM στις ευρωπαϊκές θάλασσες σχεδόν νομιμοποίησε τους πνιγμούς. Η Ευρωπαϊκή συμφωνία με την Τουρκία ανατρέπει κάθε έννοια ασύλου. Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης (hot spots) και τα Προαναχωρησιακά Γκουαντάναμο αποτελούν την επιτομή της παλιανθρωπιάς και εξοικειώνουν τους τοπικούς πληθυσμούς με τον αναίτιο εγκλεισμό και την παραβίαση κάθε δικαιώματος.

Με πρόφαση το προσφυγικό, διογκώνεται η βρωμιά και η επιθετικότητα των νεοναζί και κάθε άλλου συγγενικού ρατσιστικού μορφώματος, ενώ ξεχειλίζει η πατριδοκαπηλεία και ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός. **Αυτά είναι ζητήματα που έρχονται για να μη φύγουν ή τουλάχιστον όχι οικειοθελώς και είναι επιτακτική ανάγκη να μπουν θεωρητικά και πρακτικά στην ημερήσια διάταξη του λαϊκού κινήματος**

Σήμερα, τα σύννεφα του πολέμου πυκνώνουν πάνω από τη χώρα μας, το νέο μεταναστευτικό κύμα διογκώνεται και στη χώρα μας, η παλιανθρωπιά της "μεγάλης ευρωπαϊκής μας οικογένειας" μετατρέπει τη χώρα σ΄ ένα τεράστιο στρατόπεδο συγκέντρωσης και η κυβερνητική σύμπραξη της σοσιαλθολούρας με τον εθνικισμό σπέρνει τη σύγχυση και την απόγνωση.

Για τους λόγους αυτούς και την πρωταρχική μας ανάγκη να παραμείνουμε άνθρωποι, το λαϊκό κίνημα πρέπει να επεξεργάζεται έγκαιρα τα ζητήματα του παρόντος, να οργανώνεται, όπου και όταν χρειάζεται να συγκροτεί συμμαχίες,και να εφορμά προς τα εμπρός.

Μάης 2018

EUROPEAN KIND

γράφει η Νίνα Γεωργιάδου

Η Ευρώπη, αυτή η γριά ήπειρος με τη μακραίωνη ιστορία, τους περισσότερους αιμοσταγείς πολέμους, τις αγριότερες γενοκτονίες, τις πιο ωμές αποικιοκρατίες, τα πιο εκτεταμένα σκλαβοπάζαρα, τον ανθρωποφάγο μεσαίωνα, επαίρεται και καμαρώνει, με ανιστόρητο αυτισμό και παραχαραγμένες αφηγήσεις. Αναμασά στερεότυπα για το διαφωτισμό, τα επαναστατικά κινήματα, περιδιαβαίνει τα μουσεία των κλοπιμαίων μνημείων, αυταρέσκεται στους «καλούς τρόπους» και απαγγέλλει, με στόμφο, στίχους των ομολογουμένως πολυάριθμων ποιητών της και κρύβει τη διάσπαρτη σ΄ όλο τον πλανήτη αιματοβαμμένη παλιανθρωπιά της.

Η πρόθεση αυτής της καταγραφής δεν είναι να τσαλακώσει την «ευρωπαϊκή αυτοπεποίθηση», αλλά να τοποθετήσει την ευρωπαϊκή ταυτότητα στην ιστορική της βάση, χωρίς τη μάσκα της πλαστότητας, μήπως και η προσδοκία για το μέλλον δεν πατάει στην κρούστα ενός βάλτου.

Το Military Kind – που έδωσε το έναυσμα στον τίτλο του κειμένου, είναι μια (από τις πολλές) ταινία μικρού μήκους, κάτι σαν οικογενειακό βίντεο-ενθύμημα, όπου ο Αμερικάνος στρατιώτης γυρνάει στο σπίτι του, κουρασμένος και δακρυσμένος αλλά οπωσδήποτε δικαιωμένος. Επιστρέφει αφού καθάρισε κάμποσους μαυριδερούς και τα παιδιά τους, αφού έκανε κομμάτια και θρύψαλλα τα σχολεία, τα νοσοκομεία και τα σπίτια τους κι αφού ισοπέδωσε όλο το χωριό τους και όλες τις πόλεις τους και όλη τη χώρα τους, που δεν ήξερε καν που πέφτει, αλλά που έπρεπε να τιμωρηθεί παραδειγματικά γιατί αποτελούσε απειλή για τον "πολιτισμό" του χάμπουργκερ ή γιατί τέλος πάντων έπρεπε να της διδάξει πολιτισμό και να της εγκαθιδρύσει τη δημοκρατία, και, κορεσμένος πια από πατριωτική δράση και περηφάνια, αγκαλιάζει στοργικά το δικό του παιδάκι.

Οι «δικαιωμένοι σταυροφόροι» είναι άνεργοι, περιθωριοποιημένοι (συνήθως ισπανόφωνοι), ξεκινούν για το μισθό, δέχονται μια γερή δόση πλύσης εγκεφάλου, είναι ευεπίφοροι σ΄ αυτό γιατί έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και δεν έχουν φράγκα, πάνε σκοτώνουν, σκοτώνονται, τους βάζουν σε μια φτηνή, πολλαπλών χρήσεων κάσα, χώνουν μέσα και τις πρέζες που καλλιεργούν στο Αφγανιστάν, τους αμπαλάρουν με μια αστερόεσσα, τους καρφώνουν ένα μετάλλιο, για το οποίο η χήρα παίρνει αργότερα, στις πείνες της, 20 cents απ΄ το υποθηκοφυλάκειο, οι υπόλοιποι επιστρέφουν, σ΄ ένα ποσοστό σακάτηδες και σ΄ενα άλλο ψυχάκηδες, δραστηριοποιούνται τότε μη κυβερνητικές οργανώσεις, κυβερνητικά χρηματοδοτούμενες για να τους ποτίσουν μια γερή δόση Xanax, η φτηνιάρικη πρέζα πάει σύννεφο, γιατί αυτοί πάλι πρέπει να καταναλώσουν το προϊόν που έφτασε με την κάσα του ήρωα, για να ξεχνούν τους πόνους απ΄ τα τραύματα και τους άγριους εφιάλτες των πεπραγμένων και γίνονται οι γνωστοί παλαίμαχοι, που ζητιανεύουν με δεκανίκια, δεν δικαιούνται ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και πεθαίνουν εκεί απ΄ όπου ξεκίνησαν, στην ψάθα... Τελεία.

Η μεγάλη παραχάραξη είναι βέβαια η μετατροπή του serial killer σε ήρωα.

Υπάρχει και μια μικρότερη. Η απόκρυψη της ευρωπαϊκής συμβολής σε όλα αυτά τα υπερατλαντικά εκπονημένα εγκλήματα.

Αφήνουμε λοιπόν το αμερικάνικο αφήγημα για την ευγένεια, κι επιστρέφουμε στην Ευρώπη, για το δικό μας μέρος του σκοτεινού παραμυθιού, που τελειώνει με το «ζήσαμε εμείς καλά κι εμείς πάλι καλύτερα». Οι άλλοι είναι πάντα άλλοι. Προορισμένοι για ρόλους κομπάρσου, συνήθως κακοθανατισμένου, αφού, όπως λένε και οι πιο θυμόσοφοι ρατσιστές, «όλα τα δάχτυλα δεν ίσα». Εμείς είμαστε ο παράμεσος και συνήθως σηκωμένος προς τα πάνω, με τ΄ άλλα μικρότερα δάχτυλα, σταθερά λυγισμένα.

Εμείς λοιπόν, οι μενουμευρώππδες παράμεσοι, είμαστε το άλλο κομμάτι του σκοτεινού παραμυθιού ή μάλλον είμαστε η ψυχή του. Είμαστε οι πρόγονοι και οι απόγονοι του Κολόμβου, που μας έφερε τόσο κοντά στο αμερικάνικο όνειρο. Κι εντάξει, όλα έχουν ένα κόστος. Ο Χριστόφορος μετέβη, ως γνωστόν, στις Δυτικές Ινδίες λόγω μιας βλαμένης πυξίδας. Και στις Ανατολικές να είχε πάει, το αποτέλεσμα θα ήταν το ίδιο.

- Οι Μεγάλες Αντίλλες (Κούβα, Ισπανιόλα, Τζαμάικα) είχαν τότε, το 1492, 1,5 εκατομμύριο ιθαγενείς. Το 1550, σε 60 χρόνια, δεν είχε απομείνει ούτε ένας Ινδιάνος σ΄ αυτά τα νησιά.
- Οι Πορτογάλοι πήγαν στη Βραζιλία, το 1500, που κατοικούνταν από 3 εκατομμύρια Ινδιάνους. Σήμερα δεν απόμειναν πάνω από εκατό χιλιάδες και ίσα που επιβιώνουν.
- Το 1512, ο Κορτές έφτασε –μαύρη η ώρα– στο Μεξικό και βρήκε 112.000.000 Ινδιάνους. Μέσα σε 120 χρόνια, οι κονκισταδόρες ξεπάστρεψαν τα 110.000.000. Σήμερα απομένουν λίγες χιλιάδες φτωχοί και εξαθλιωμένοι, με όλο τον πολιτισμό των Μάγιας ισοπεδωμένο.
- Είμαστε όμως και προβλεπτικοί για όσους απόμειναν. Το 1851 στις ΗΠΑ (πάλι η αφετηρία από τας Ευρώπας) ιδρύθηκαν στρατόπεδα συγκέντρωσης, «κλειστές περιοχές Ινδιάνων» για τους εναπομείναντες. Ζούσαν περιμαντρωμένοι, λιμοκτονούσαν και είχαν προσδόκιμο τα 45 χρόνια. Πάνε κι αυτοί.
- Στην Αυστραλία, οι Άγγλοι έποικοι έφτασαν το 1788. Εκεί ζούσαν περίπου 300.000 Αβορίγινες. Το 1921 είχαν μείνει μόνο 60.000.
- Οι Ευρωπαίοι όμως είμαστε, εκτός από πολιτισμένοι, και ταξιδιάρηδες. Έτσι το 1800 πήγαμε και στην Τασμανία και βρήκαμε 5.000 Τασμανούς. Οι έποικοι τους επικηρύξανε 5 λίρες για κάθε ενήλικο και 2 για κάθε παιδί. Το 1876 πέθανε η τελευταία Τασμανή, η Truganini.
- Εντός της Ευρωπαϊκής επικράτειας επίσης, τα πήγαμε πολύ καλά, με τους Πόντιους, τους Αρμένιους,, το Ολοκαύτωμα, τις μαζικές εκκαθαρίσεις απ΄ τους Ναζί.
- Στις αρχές του 20ου αιώνα συνεχίσαμε να σφάζουμε σε διάφορα σημεία του πλανήτη, είχαμε όμως και τη φαεινή, την απόλυτη επιχειρηματική σύλληψη, να ιδρύσουμε ζωολογικούς κήπους ανθρώπων, human zoos, όπου εκθέταμε στα μάτια του φιλομαθή ευρωπαίου ιθαγενείς απ΄ την Αφρική. Επιτρεπόταν το τάισμα των εκθεμάτων με μπανάνες και φυστίκια. 10.000 άνθρωποι πέθαναν κακοθανατισμένοι μέσα στα human zoos, ανάμεσά τους και η μαύρη Αφροδίτη, Σάρα Μπάαρτμαν, που άντεξε πέντε χρόνια.
- Και σήμερα κάνουμε ό,τι μπορούμε. Στην υποσαχάρια Αφρική τους λιανίζουμε στην πείνα και στους αποικιακούς φόρους. Στον πάτο του Αιγαίου θάφτηκαν πάνω από 3.000 κυνηγημένοι, ενώ στον πάτο της Μεσογείου, ο αριθμός ξεπερνά τις 7.000.

Ωστόσο παραμένουμε μια δεμένη και στοργική οικογένεια, εμείς, η Ευρώπη των λαών, και αν συνεχίσουμε να προσευχόμαστε θα παραμείνουμε, μαζί με τους American kind, ο σηκωμένος παράμεσος του κόσμου. Αμήν.

Ας μιλήσουμε για τον ιμπεριαλισμό!

Επεμβάσεις των ΗΠΑ στο Μεξικό και την Κεντρική Αμερική

Η συνέχιση της Οικονομίας του Πολέμου

γράφει ο Santiago F. Navarro*

Στις αρχές του 2017, η βόρεια (USNORTHCOM) και νότια (USSOUTHCOM) διοίκηση του στρατού των Ηνωμένων πολιτειών, περιπλανήθηκαν σαρώνοντας όλη την έκταση της Ονδούρας, του Μεξικού και της Γουατεμάλας, αναζητώντας τακτικά στρατηγικά σημεία. Την ίδια ώρα ο νεοεκλεγμένος πρόεδρος των Ηνωμένων πολιτειών, Donald Trump, απείλησε τον πρόεδρο του Μεξικού, Enrique Pena Nieto, με την πιθανότητα στρατιωτικής εισβολής, αν το Μεξικό δεν μπορούσε να λύσει το πρόβλημα της διακίνησης των ναρκωτικών. Η νότια διοίκηση είναι μία από τις έξι ενωμένες μάχιμες διοικήσεις (COCOMs) στο τμήμα άμυνας των Ηνωμένων πολιτειών. Είναι υπεύθυνη για τις στρατιωτικές επιχειρήσεις των Η.Π.Α., καθώς και για τη συνεργασία και τη δημιουργία κατάλληλων εταίρων στην περιοχή που συμπεριλαμβάνει 31 χώρες στην Καραϊβική, κεντρική Αμερική και νότια Αμερική. Η βόρεια διοίκηση είναι υπεύθυνη για την εσωτερική άμυνα των Η.Π.Α. και καλύπτει Αλάσκα, Καναδά, Μεξικό και τμήματα της Καραϊβικής, μεταξύ αυτών και την Κούβα.

ΜΕΞΙΚΟ

Στις 31 Ιανουαρίου του 2017, το τζετ της αεροπορίας των Ηνωμένων πολιτειών (USAF) Gulfsteam IV(C20-F) προσγειώθηκε στην αεροπορική βάση του Ναυτικού στα νότια σύνορα του Μεξικού στην Tapachula, Chiapas. Ο Lori Robinson, επικεφαλής της βόρειας διοίκησης των Η.Π.Α., ο Kurt Tidd, αρχηγός της νότιας διοίκησης και ο πρέσβης Rob. Jacobson συναντήθηκαν με επίσημους υπαλλήλους από το μεξικάνικο Υπουργείο Εξωτερικών, μεταξύ των οποίων ήταν ο Socorro Flores γραμματέας για θέματα της λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, και ο υπουργός Εξωτερικών Luis Videgaray. Σύμφωνα με βρετανικές δημοσιογραφικές πηγές του πρακτορείου Reuters, οι παρευρισκόμενοι ζήτησαν ανωνυμία. Ανάμεσα σε άλλα θέματα που ετέθησαν στη συνάντηση, ήταν και αυτά που απασχολούν τη μετανάστευση και το οργανωμένο έγκλημα. Αυτή η συνάντηση πραγματοποιήθηκε παρά τις τεταμένες διπλωματικές σχέσεις, μεταξύ των κυβερνήσεων του Enrique Peña Nieto (Μεξικό) και Donald Trump (Η.Π.Α.). Ο τελευταίος απαίτησε από το μεξικάνο πρόεδρο και τη χώρα του, να πληρώσουν για την κατασκευή του τείχους στα σύνορα των δύο χωρών. Επιπλέον, ο Trump απείλησε τον Pena Nieto λέγοντας του πως αν ο μεξικάνικος στρατός δεν μπορούσε να πολεμήσει τα καρτέλ ναρκωτικών, τότε θα έστελνε στρατιώτες από τη χώρα του να λύσουν το πρόβλημα.

Έχουν περάσει μόλις λίγες μέρες από αυτό το γεγονός, και οι δηλώσεις του Trump ευθυγραμμίζονται πλήρως με τη συνέχεια της στρατιωτικής παρέμβασης που προγραμματίστηκε πριν το 2010, σύμφωνα με μια διαρροή που έγινε από το wikileaks στις 10 Σεπτέμβρη του 2010, (2010, Latam, Mexico-100910). Το ντοκουμέντο αποκαλύπτει ότι μία επιτροπή από το Μεξικό και ο πρέσβης των Η.Π.Α. στο Μεξικό, Arturo Sarukhán, είχαν μυστικές συναντήσεις στις εγκαταστάσεις της βόρειας διοίκησης του Πενταγώνου. Εκ μέρους των Η.Π.Α. παραβρέθηκε το τμήμα ασφάλειας (Homeland Security) και εκπρόσωποι της αεροπορίας. Σύμφωνα επίσης με την ίδια πηγή, ο τότε διοικητής της βόρειας διοίκησης, ναύαρχος James A. Winnefeld Jr., είχε διατάξει να γίνει αξιολόγηση μιας πιθανής στρατιωτικής βοήθειας στο Μεξικό, η οποία θα εκτεινόταν πέραν από την εκπαίδευση και την ανταλλαγή προγραμμάτων.

Ο Μεξικανός πρόεδρος αρνήθηκε ότι στο διάλογο με τον Trump υπήρχε συζήτηση περί μιας πιθανής εισβολής των Η.Π.Α. μέσα στο μεξικάνικο έδαφος. Φαίνεται ότι οι δηλώσεις του Trump και η τελευταία επίσκεψη της στρατιωτικής διοίκησης των Η.Π.Α. στο Μεξικό, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία απαιτώντας τη συμμετοχή και συνεργασία της κυβέρνησης του Pena Nieto. Ειδικά όταν πρόκειται για μία επέμβαση των αμερικάνικων στρατιωτικών δυνάμεων που θα συμμετέχουν στον "πόλεμο" ενάντια στη διακίνηση ναρκωτικών. Από τη στιγμή που η διαρροή υποστηρίζει ότι η Hillary Clinton έχει συγκρίνει αυτά τα γεγονότα με τον πόλεμο στη Μέση Ανατολή, είναι επακόλουθο ότι ο πόλεμος της διακίνησης ναρκωτικών στο Μεξικό θα έπρεπε να θεωρείται ως πόλεμος καταστολής και επέμβασης στις εσωτερικές υποθέσεις της χώρας αυτής.

Στον πόλεμο εναντίον των ναρκωτικών στο Μεξικό, όπου οι Η.Π.Α. έχουν εμπλακεί, οι πραγματικοί αριθμοί αποκαλύπτουν ότι υπήρξαν πάνω από 200.000 νεκροί μόνο σε μία δεκαετία, οι οποίοι έχουν συνοδευτεί από την ενδυνάμωση του οργανωμένου εγκλήματος και την αύξηση στην πώληση όπλων και ναρκωτικών. Όσο αυτοί ανταλλάσσουν «έξυπνες διακηρύξεις», ξέρουμε ότι τουλάχιστον 2000 όπλα εισέρχονται στο Μεξικό παράνομα κάθε μέρα, που είναι ένα μικρό μέρος των ετήσιων εσόδων ύψους 10 δισεκατομμυρίων δολαρίων που συσσωρεύονται στην αμερικάνικη βιομηχανία όπλων. Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι τα όπλα είναι υλικά που οι πωλήσεις τους κυμαίνονται σύμφωνα με τους νόμους της παροχής και της ζήτησης. Σύμφωνα

με μία αναφορά που εκδόθηκε από το κέντρο για τις κοινωνικές μελέτες και την Public Opinion (CESOP) του Μεξικού το 2014, υπολογίζεται ότι πάνω από 2000 όπλα έρχονται στο Μεξικό νόμιμα μέσω των κατόχων άδειας οπλοφορίας (πάνω από εκατό χιλιάδες), οι οποίοι τα πουλάνε σε νόμιμα συγκροτημένες επιχειρήσεις που λειτουργούν πάνω στα σύνορα Η.Π.Α. και Μεξικό. Ένα παράδειγμα είναι το επιθετικό τουφέκι AR-15 κατασκευασμένο από τους Smith & Wesson (S&W), τη μεγαλύτερη εταιρία όπλων στις Η.Π.Α. Είναι το πλέον διαδεδομένο και προτιμώμενο όπλο τόσο από τους διακινητές ναρκωτικών, όσο και από τον μεξικάνικο και αμερικανικό στρατό. Αυτή η εταιρία ανταλλάσει τα μερίδια της στην αγορά μετοχών, NASDAQ (National Association of Securities Dealers Automated Quotation) ως SWHC. Μόνο το 2016, κατέγραψε τζίρο 722,91 εκατομμύριων δολαρίων στις πωλήσεις της. Οι εξαγωγές όπλων, που αποτελούν ίσως τη μεγαλύτερη παγκόσμια βιομηχανία, αυξήθηκαν κατά 14% μεταξύ 2011 και 2015, και στην οποία οι Η.Π.Α. ήταν η χώρα με τη μεγαλύτερη παγκόσμια διακίνηση, σύμφωνα με το διεθνές ερευνητικό ινστιτούτο ειρήνης της Στοκχόλμης (SIPRI), αναφορά που εκδόθηκε το Φεβρουάριο του 2016.

Επιπροσθέτως με την περίπτωση των παράνομων όπλων, θα πρέπει να αναφερθεί και ο στρατιωτικός εξοπλισμός που αγοράστηκε επίσημα από το ίδιο το κράτος του Μεξικού. Μεταξύ 2012 και 2015, η κυβέρνηση του Enrique Peña Nieto αύξησε την αγορά στρατιωτικού εξοπλισμού από τις Η.Π.Α, συμπεριλαμβάνοντας ελικόπτερα, αεροπλάνα, φορτηγά παντός εδάφους και όπλα υψηλής κρούσης. Αυτό έγινε μέσω ενός προγράμματος στρατιωτικών πωλήσεων (FMS), αξίας πάνω από ένα τρισεκατομμύριο δολάρια, σύμφωνα με μία αναφορά που δημοσιεύτηκε το 2015 από το υπουργείο άμυνας και ασφάλειας των Η.Π.Α.(DSCA). Αυτό σημαίνει ότι η στρατιωτική βιομηχανία των Η.Π.Α. έχει κέρδη και από τις δύο πλευρές, δηλαδή το οργανωμένο έγκλημα και τη μεξικανική κυβέρνηση. Οι 200.000 άνθρωποι που χάθηκαν σε αυτόν τον πόλεμο θεωρούνται ως παράπλευρες απώλειες και οι άνθρωποι που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την χώρα τους μετατρέπονται στις Η.Π.Α. σε "παράνομους μετανάστες". Έτσι, μιλώντας για τον πόλεμο ενάντια στα ναρκωτικά στο Μεξικό και την κεντρική Αμερική, η ροή των όπλων πρέπει να θεωρείται ως θεμελιώδες στήριγμα που διατηρεί το οργανωμένο έγκλημα και την πολεμική βιομηχανία.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι η αύξηση της αγοράς όπλων από περιοχές της κεντρικής Αμερικής μέσα στο γενικό πλαίσιο του πολέμου ενάντια στα ναρκωτικά και την τρομοκρατία. Οι χώρες τις κεντρικής Αμερικής που αύξησαν το στρατιωτικό τους εξοπλισμό είναι οι: Γουατεμάλα, Ελ Σαλβαδόρ, Ονδούρα και Νικαράγουα. Σύμφωνα με δεδομένα που αποκαλύφθηκαν στην αναφορά του εθνικού συμβουλίου πρυτάνεων δημόσιων πανεπιστημίων της Κόστα Ρίκα με τίτλο"State of the Region", οι αγορές από τις Η.Π.Α. ανέρχονται στα 2.015 εκατομμύρια δολάρια την περίοδο μεταξύ 2004 και 2014. Η Ονδούρα συγκέντρωσε 75,3% από όλα τα έσοδα της χώρας (1.518 εκατομμύρια) και η Κόστα Ρίκα, μία χώρα χωρίς στρατό, 142,6 εκατομμύρια, μπαίνοντας δεύτερη στην κατάταξη.

Σε αυτό το γενικό πλαίσιο, ο "πόλεμος" με τα ναρκωτικά και την τρομοκρατία σε όλη τη Λατινική Αμερική παρουσιάζεται ως η νέα οικονομική πολιτική που καθοδηγείται από τη διεθνή αγορά της στρατιωτικής βιομηχανίας. Η πολιτική αυτή είναι προσαρμοσμένη στις επιταγές της εθνικής ασφάλειας των Η.Π.Α., που είναι υπεύθυνη για μεγάλα έργα με περιφερειακό πεδίο δράσης όπως το πρόγραμμα μεσοαμερικάνικης ενσωμάτωσης (Mesoamerican Integration Project). Αυτό το πρόγραμμα δημιούργησε ένα πολύπλοκο δίκτυο εξόρυξης και διακίνησης με ειδικές ζώνες, όπου ακατέργαστα υλικά, φορτία, αγαθά και υπηρεσίες, *όλα κυκλοφορούν, εισέρχονται και εξέρχονται.* Σε αυτό το πολύπλοκο δίκτυο συμπεριλαμβάνονται επίσης τα όπλα και τα ναρκωτικά. Είναι προφανές πως για να διατηρηθεί ο ρυθμός παραγωγής σε οποιαδήποτε βιομηχανία, οι απαιτήσεις της αγοράς είναι καθοριστικές. Για τη στρατιωτική βιομηχανία, συγκεκριμένα, η μεγαλύτερη ζήτηση βρίσκεται στο γενικό πλαίσιο του πολέμου, όπως ο πόλεμος των ναρκωτικών και της τρομοκρατίας. Έτσι μια πιθανή εισβολή των Η.Π.Α. στο Μεξικό, έχει ένα άλλο νόημα πέρα από το να τελειώσει αυτόν τον πόλεμο. Αυτό είναι, πως το τέλος του πολέμου ενάντια στα ναρκωτικά θα σήμαινε επίσης το τέλος της αγοράς όπλων. Όμως με τη στρατιωτική εισβολή στο Μεξικό, οι Η.Π.Α. θα εξασφάλιζαν την επιρροή τους με την επίσημη παρουσία του στρατού των Η.Π.Α., όπως έχουν κάνει στις επτά χώρες της κεντρικής Αμερικής (Γουατεμάλα, Ονδούρα, Ελ Σαλβαδόρ, Νικαράγουα, Κόστα Ρίκα, Μπελίζ, και Παναμάς). Αυτές οι χώρες είχαν την παρουσία αμερικανών στρατιωτών με σκοπό δήθεν την μάχη ενάντια στο οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία, χωρίς αυτό να σημαίνει πως έχουν επιτευχθεί τα επιθυμητά γι' αυτούς αποτελέσματα.

ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ

Την ίδια μέρα που επισκέφτηκαν το νότιο Μεξικό, η βόρεια και νότια στρατιωτική διοίκηση των Η.Π.Α., ταξίδεψαν και στη Γουατεμάλα όπου επισκέφτηκαν την Interagency Task Force (IATF) η οποία δημιουργήθηκε το 2013 με πάνω από 250 επίλεκτους στρατιώτες για να δώσουν μάχη με τη διακίνηση ναρκωτικών, ληστείες και άλλες δραστηριότητες συσχετιζόμενες με το οργανωμένο έγκλημα, στη ζώνη των συνόρων με το Μεξικό.

Η επίσκεψη της νότιας διοίκησης δεν ήταν η πρώτη στη Γουατεμάλα. Την πρώτη φορά που το έκανε επίσημα ήταν για την εγκαθίδρυση του πρώτου Interagency Task Force (IATF), τον Απρίλιο του 2013. Η παρουσία της ήταν αποτέλεσμα της συνεχόμενης συνεργασίας της διακρατικής ασφάλειας ανάμεσα σε Γουατεμάλα και Η.Π.Α. Ο στρατηγός Frederick S. Rudesheim, διοικητής της νότιας στρατιάς των Η.Π.Α., επισκέφτηκε τη Γουατεμάλα για να δώσει το πράσινο φως για τα εγκαίνια της εκπαίδευσης της Interagency Task Force, στο Σαν Μάρκος. Σε ένα δελτίο τύπου που εκδόθηκε πριν τα εγκαίνια, υποστηρίχθηκε ότι η αμερικανική πρεσβεία είχε προσφέρει στο υπουργείο άμυνας της Γουατεμάλας, 42 τακτικά οχήματα, όπως το τζιπ j8, με συνολικό κόστος τα 5.5 εκατομμύρια δολάρια. Επιπλέον, 9.2 εκατομμύρια δολάρια σε προσωπικό και οργανωτικό εξοπλισμό και 10.71 εκατομμύρια δολάρια στην κατασκευή τμημάτων διοίκησης και συστημάτων εφοδιασμού.

Σε συζήτηση με τον Luis Solano, δημοσιογράφο της Γουατεμάλας στο Avispa Midia, και συγγραφέα του βιβλίου "Guatemala Petroleum and Mining in the Entrails of Power"(*η Γουατεμάλα του πετρελαίου και της εξόρυξης στο κατώφλι της ισχύος*), αυτός υποστήριξε: *«Οι στρατιωτικές δυνάμεις της Interagency Task Force ψάχνουν να τοποθετηθούν σε κεντρικά σημεία των συνόρων του Μεξικού, Μπελίζ, Ελ Σαλβαδόρ, και Ονδούρας. Πρόκειται για επτά ξεχωριστές δυνάμεις κρούσης προερχόμενες από τις Η.Π.Α., με χρηματοδότηση, υποδομή και θεσμική συγκρότηση, από αυτή τη χώρα».* Παρά το γεγονός ότι κάθε στρατιωτική δύναμη κρούσης εξαρτάται από εξειδικευμένη τεχνολογία, όπως κιάλια νυχτερινής όρασης εφοδιασμένα με αισθητήρες θερμότητας που έχουν τη δυνατότητα να βλέπουν αντικείμενα έως και σε δύο χιλιόμετρα απόσταση, καθώς επίσης συμβατικά οχήματα και όπλα με μεγάλη δύναμη πυρός, οι δραστηριότητες της διακίνησης ναρκωτικών δεν έχουν ελαττωθεί. Ο Luis Solano ισχυρίζεται πως οι συγκεκρι-

μένες δυνάμεις κρούσης έχουν διαφθαρεί από τις επίσης διεφθαρμένες δομές του κράτους, οι οποίες υποτίθεται ότι θα έπρεπε να έχουν εξυγιανθεί με τη δημιουργία των πρώτων Interagency Task Forces. Επίσης, ο Luis Solano συνεχίζει, *"Ενώ η πτώση της κυβέρνησης του Otto Pérez Molina μαζί με τις δομές που την στήριξαν, παρουσιάστηκε ως διαδικασία του να εξυγιανθούν θεσμοί και μηχανισμοί κλειδιά του κράτους, στην πραγματικότητα υπάρχουν οι ίδιες ακριβώς δομές όπως αυτές που δημιουργήθηκαν από τις στρατιωτικές δυνάμεις κρούσης. Ανεξάρτητα από το πόση χρηματοδότηση υπάρχει, δεν έχει υπάρξει καμιά μείωση στη διακίνηση των ναρκωτικών".*

Στη Γουατεμάλα, παρά το γεγονός ότι έχουν πραγματοποιηθεί μία σειρά από συλλήψεις και εκδόσεις εγκληματιών από την διακίνηση ναρκωτικών, υψηλά ιστάμενα πρόσωπα από την στρατιωτική και αστυνομική διοίκηση τα οποία είναι επίσης εμπλεκόμενα στο οργανωμένο έγκλημα, δεν έχουν υποστεί την παραμικρή ενόχληση. Ο Luis Solano συνεχίζει, *"Ναι, έχουν υπάρξει πολλές συλλήψεις και εκδόσεις εγκληματιών, αλλά οι κρατικές δομές δεν έχουν αλλάξει στο παραμικρό, αντιθέτως, αναπαράγονται, δημιουργώντας έτσι εσωτερικές αντιπαραθέσεις. Αυτό που μπορούμε να διακρίνουμε στην περίπτωση της Γουατεμάλας είναι η ύπαρξη της ανακύκλωσης και των αλλαγών στα πρόσωπα της εξουσίας που είναι υπεύθυνα για την δίωξη των cartels ναρκωτικών. Επίσης οι κρατικές δομές έχουν σημαντική παρουσία και δυνατή επιρροή σε αυτά τα cartels. Υπάρχουν στοιχεία-γεγονότα για την ύπαρξη μιας οργάνωσης διακίνησης ναρκωτικών μέσα στη αστυνομία, η οποία σταματάει και κατάσχει φορτία, δίνοντάς τα σε άλλα καρτέλ" (έμποροι ναρκωτικών άρχισαν να πληρώνουν αστυνομικούς της Γουατεμάλας για να προστατεύσουν τις αποστολές των φορτίων τους από το '90, αλλά και να κλέβουν οι αστυνομικοί αυτά τα φορτία (μια πρακτική γνωστή ως "tumbe") για να τα πουλήσουν σε εμπόρους στη συνοριακή περιοχή μεταξύ Γουατεμάλας και Μεξικού).*

Ο Solano δηλώνει ότι: "Ο στρατός είναι αυτός που πραγματικά ελέγχει το εμπόριο ναρκωτικών στη χώρα. Οι συμμορίες διακίνησης ναρκωτικών δεν θα λειτουργούσαν χωρίς την υποστήριξη ή παρουσία μυστικών στρατιωτικών και διοικητών επαρχιών και αντίστοιχης πληροφόρησης: παντού και πάντα υπάρχει ένας σύνδεσμος. **Αυτό που είναι βέβαιο είναι ότι με την παρουσία των ομάδων κρούσης που δημιουργήθηκαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες, κλείνει ο σφιγκτήρας της αμερικανικής στρατιωτικής παρουσίας στην περιοχή.**

"Οι Task Forces, όπως και άλλα προγράμματα που εφαρμόζουν οι Ηνωμένες Πολιτείες, δεν υλοποιούν τους στόχους που επικαλούνται. Αντίθετα, τα μεγάλης κλίμακας έργα υποδομής για την εξόρυξη ορυκτών, πετρελαίου, νερού και φυσικού αερίου έχουν αυξηθεί με βίαιο τρόπο και μαζί με τη διακίνηση ναρκωτικών αποτελούν παράγοντα απομάκρυνσης των ανθρώπων από τις κοινότητές τους, που αναγκάζονται να μεταναστεύσουν. Η Γουατεμάλα παραμένει βασικό σημείο διέλευσης για το λαθρεμπόριο ναρκωτικών στο Μεξικό και στις Ηνωμένες Πολιτείες. Με όλους τους πιθανούς τρόπους, μέσω της θάλασσας και της στεριάς, γίνεται η μεταφορά ναρκωτικών. Όλα τα δρομολόγια ξεκινούν από την Ονδούρα και το Ελ Σαλβαδόρ, καταλήγοντας σε Peten, Huehuetenango και San Marcos, τα οποία είναι τα τοπικά περάσματα που έχουν τα σύνορα με το Μεξικό(...)».

ΟΝΔΟΥΡΑ

Η Ονδούρα είναι μία χώρα γνωστή για την πλούσια κουλτούρα και το φυσικό της πλούτο, αλλά είναι επίσης γνωστή και για τα υψηλά ποσοστά σε θανάτους αυτών που προστατεύουν το περιβάλλον και τα δικαιώματα των αυτοχθόνων κοινοτήτων. Η περίπτωση της Berta Cáceres, η οποία δολοφονήθηκε στις 2 Μαΐου του 2016, έστρεψε το ενδιαφέρον του κόσμου σ' αυτήν τη χώρα. Περισσότεροι από 100 ακτιβιστές που προστάτευαν τις περιοχές τους ενάντια σε κρατικά και διακρατικά προγράμματα που θα είχαν δυσμενείς επιπτώσεις στις κοινωνίες τους, δολοφονήθηκαν μεταξύ 2010 και 2016. Τα γεγονότα αυτά δείχνουν τι συμβαίνει με την αυξανόμενη στρατιωτικοποίηση και την παρουσία του στρατού των Η.Π.Α. που έφτασε στην Ονδούρα για να εγκαθιδρύσει την "τάξη και την ειρήνη".

Η βόρεια και νότια διοίκηση είχαν επισκεφθεί αυτή τη χώρα μία μέρα πριν προσγειωθούν στο νότιο Μεξικό. Οι πρέσβεις της Ονδούρας και της Βραζιλίας στην αεροπορική βάση Soto Cano, η οποία βρίσκεται στην κοιλάδα της Comayagua, τους καλωσόρισαν. Στρατιωτικό προσωπικό 600 ατόμων από τις Η.Π.Α. και 650 πολίτες της Ονδούρας και των Η.Π.Α., αποτελούν την ομάδα Joint Task Force-Bravo (JTF-Bravo) που λειτουργούν αυτή τη βάση. Ο σκοπός της επίσκεψης, σύμφωνα με τον Fuerza de Tarea, "είναι να ενισχυθεί η επικοινωνία ανάμεσα στη βόρεια και νότια διοίκηση, πάνω στα ενδιαφέροντα της ασφάλειας τους, κατά μήκος των συνόρων Γουατεμάλας και Μεξικό, για να πολεμήσουν το έγκλημα".

Για τα μέλη του Πολιτικού Συμβούλιου Λαϊκών και Αυτοχθόνων Οργανώσεων της Ονδούρας (COPHIN) που ιδρύθηκε από την Betra Cáceres, η παρουσία του στρατού των Η.Π.Α. στα μέρη τους, σύμφωνα με τον ιθαγενή Lenka José Martínez, συντονιστή του COPHIN, ***"έχει να κάνει πιο πολύ με την υποστήριξη είτε πολυεθνικών εταιρειών οι οποίες κλέβουν τη χώρα μας και παίρνουν τη γη με σκοπό μια μονοκαλλιεργητική και μονοπωλιακή παραγωγή, είτε για να εφαρμοστούν συντηρητικές πολιτικές".***

Το πλήγμα που δέχτηκαν τα μέλη του COPHIN από την απώλεια ενός ηγετικού στελέχους τους (Berta Cáceres), τους όπλισε με περισσότερη δύναμη και αποφασιστικότητα για να συνεχίσουν τον αγώνα τους, αναγνωρίζοντας το υψηλό κόστος που μπορεί να έχει αυτό ακόμα και για τις ίδιες τους τις ζωές. Ο José Martínez υπέδειξε ότι *"αυτό έχει συμβεί πριν και κατά τη διάρκεια του πραξικοπήματος. Μέλη του COPHIN παρακολουθούνται και έχουν γίνει αντικείμενα κατασκοπίας. Για παράδειγμα στο δικό μου σπίτι έχω λάβει πολλές ανώνυμες απειλές θανάτου. Ο Juan Orlando Hernández (πρόεδρος της Ονδούρας) είναι ένα από τα άτομα που το μεγαλύτερο ενδιαφέρον του για τη χώρα του είναι να την παραδώσει στα χέρια πολυεθνικών εταιριών της Ευρώπης και των Η.Π.Α. Το 35% των εθνικών εδαφικών εκτάσεων της χώρας μας, είναι ήδη παραδομένα σε αυτούς. Και εξαιτίας αυτού ενισχύει τις στρατιωτικές δυνάμεις και τη στρατιωτική αστυνομία η οποία έχει εκπαιδευτεί από τις Η.Π.Α".*

Οι επισκέψεις που έγιναν από τους διοικητές των Η.Π.Α. στη κεντρική Αμερική έχουν ενισχύσει τις προτάσεις που εκτοξεύονται από τον πρόεδρο Orlando Hernández (μετά από πραξικόπημα) και αφορούν τη δημιουργία μιας πολυεθνικής δύναμης που μπορεί να πολεμήσει τη διακίνηση ναρκωτικών στη κεντρική Αμερική. Όμως, φαίνεται ότι αυτή η πρόταση υποστηρίζεται και από άλλους εκτός του προέδρου της Ονδούρας. Χώρες δια μέσου της κεντρικής Αμερικής έχουν δημιουργήσει ταυτόχρονα τη δικές τους στρατιωτικές ομάδες κρούσης με τη βοήθεια και την υποστήριξη των Η.Π.Α. για παρόμοιους υποτίθεται σκοπούς: πάλη ενάντια στη διακίνηση ναρκωτικών και της τρομοκρατίας.

Ήταν το 2014 όταν ο πρόεδρος της Ονδούρας ανακοίνωσε τη δημιουργία της στρατιωτικής ομάδας κρούσης, Maya-Chortí, στην περιοχή συνόρων Ονδούρας και Γουατεμάλας. Κατά τη διάρκεια των εγκαινίων, ο πρόεδρος ανακοίνωσε: *"εγκαθιδρύουμε υψηλού επιπέδου ομάδες με τη Γουατεμάλα και τις Η.Π.Α. επίσης δου-*

λεύουμε με μια υψηλού επιπέδου ομάδα ασφάλειας στο Μεξικό, και είμαστε έτοιμοι να ξεκινήσουμε να κάνουμε το ίδιο και με τον Παναμά και τη Νικαράγουα, με τους οποίους έχουμε άριστες σχέσεις σε θέματα ασφαλείας".

Στην Ονδούρα, ως μέρος του Joint Task Force-Bravo, υπάρχει η Special Purpose Marine Air-Ground Task Force-South (La fuerza de Tarea de ropósito Especial Aire-Tierra de Marines-Sur). Ο πρόεδρος της χώρας, μετά από καταγγελίες διαφόρων μη κυβερνητικών οργανώσεων (NGO), διαβεβαίωσε ότι η εθνική κυριαρχία της χώρας δεν παραβιαζόταν. Ο Orlando Hernandez τον Απρίλιο του 2015 είπε, "θέλω να ξεκαθαρίσω κάτι, η Palmerola (Soto Cano Air Base) είναι περιοχή της Ονδούρας, η Palmerola είναι στρατιωτική βάση της Ονδούρας και κανείς να μην αμφιβάλλει είτε μέσα είτε έξω από την Ονδούρα".

Από τον Δεκέμβρη του 2012, η Adrienne Pine, καθηγήτρια ανθρωπολογίας σε αμερικάνικο πανεπιστήμιο, έχει καταγγείλει την αεροπορική βάση Soto Cano, η οποία χρησιμοποιήθηκε για το πραξικόπημα που έγινε το 2009, και κατά τη διάρκεια της κυβέρνησης του Manuel Celaya. ***"Οι Η.Π.Α. πάντα λένε το ίδιο πράγμα, ότι δεν είναι δικιά μας βάση και ότι είναι βάση της Ονδούρας και εμείς είμαστε απλά προσκεκλημένοι. Ξέρουμε ότι αυτά είναι ψέματα".*** Επίσης, επιβεβαιώνει ότι με τη συνεργάτιδα David Vine επίσης ανθρωπολόγο σε αμερικάνικο πανεπιστήμιο, ταυτοποίησαν 13 βάσεις ή εγκαταστάσεις μέσα στην Ονδούρα που κατασκευάστηκαν ή χρηματοδοτήθηκαν από τις Η.Π.Α.: Soto Cano; Caratasca, Guanaja, La Venta; Mocoron, El Aguacate, και στην Puerto Castilla όπου υπάρχουν τρεις τύποι ανεπτυγμένων λειτουργικών βάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τον πόλεμο στο Ιράκ : Puerto Lempira, La Brea in Rio Claro, Naco, και στη Tamara όπου χρησιμοποιείται για στρατιωτική εκπαίδευση, καθώς επίσης και το Zamorano που είναι περιοχή για εκπαίδευση σε όπλα.

Όταν ο ιθαγενής Lenka José Martínez ρωτήθηκε για το τι σκέφτεται σχετικά με την παρουσία αμερικάνικου στρατού στη χώρα του, είπε, χωρίς δισταγμό και με μεγάλη βεβαιότητα, ότι, ***"όπως λένε οι αδελφοί Zapatista, είναι ένας πόλεμος που διεξάγεται εναντίον ιθαγενών ανθρώπων, τους οποίους δεν έχουν καταφέρει να εξοντώσουν. Η παρουσία των Η.Π.Α. στην Ονδούρα είναι γεωστρατηγική γιατί προστατεύει τις εταιρίες, οι οποίες λεπλατούν και κάποια στιγμή θα τελειώσουν τους ανθρώπους μας εφαρμόζοντας το μεσοαμερικάνικο σχέδιο (Proyecto Mesoamérica). Επίσης κατασκευάζει κι άλλες βάσεις επειδή θέλει να επιτεθεί και σε άλλα αδέλφια μας, σε άλλες χώρες στη λατινική Αμερική. Αν δε σταματήσουμε αυτά τα προγράμματα, η γη θα νεκρωθεί σε 30 χρόνια από τώρα".***

Ο Martinez είναι ένας ηλικιωμένος άνθρωπος, με μεγάλη σοφία, ταγμένος στους συνανθρώπους του και στην οργάνωσή τους. Καταλαβαίνει ότι μπορούν να του πάρουν τη ζωή οποιαδήποτε στιγμή, αλλά δεν είναι φοβισμένος. Φοβάται περισσότερο για τους συνανθρώπους του στην οργάνωσή του, που είναι πολύ νεότεροι και όχι πάνω από 20 χρονών. ***"Είμαστε μέσα στο μάτι του κυκλώνα των διακρατικών εταιριών. Η κυβέρνηση συμμορφώνεται με τις Η.Π.Α., την Ε.Ε., την παγκόσμια τράπεζα και το διεθνές νομισματικό ταμείο. Αλλά πρέπει να συνεχίσουμε τον αγώνα, με τη γνώση μας και την γηγενή σοφία μας, επειδή αυτός είναι πόλεμος με σκοπό την εξαφάνισή μας. Για τις Η.Π.Α., εμείς ως ιθαγενείς άνθρωποι αντιπροσωπεύουμε έναν κίνδυνο για τον καπιταλισμό, είμαστε οι εχθροί τους, επειδή δεν πιστεύουμε στα λόγια τους περί ανάπτυξης. Είναι μία ανάπτυξη που είναι υπεύθυνη για την κλιματική αλλαγή και που κάνει τη μητέρα μας γη να υποφέρει."***

** Άρθρο του Santiago F. Navarro, από την ηλεκτρονική έκδοση του "Avispa Midia", Φλεβάρης 2017. Την μετάφραση έκανε ο* ***Καρούτσος Σαράντος Κωνσταντίνος****, 22 χρονών. Αφιερώνεται στην μνήμη του αντάρτη του Δ.Σ.Ε, Σαράντου Καρούτσου, από την Ικαρία, φοιτητή της Ιατρικής στον οποίο οφείλει το όνομά του. Ήταν επίσης 22 χρονών όταν δολοφονήθηκε στη Σάμο, τον Οχτώβρη του '49 και ήταν ένας από τους δύο τελευταίους αντάρτες πανελλαδικά. Η δολοφονία του, όπως και οι δολοφονίες όλων των άλλων συντρόφων του που προηγήθηκαν, έγινε επιτόπου με τη σύλληψη, χωρίς δίκη και ήταν τόσο άγρια, ώστε ποτέ δεν βρέθηκε ούτε τάφος ούτε κανα οστά του.*

ΠΑΤΡΙΔΑ

Πατρίδα είναι ό,τι τρέχει στους δρόμους
του αίματος
σάρκα από τη σάρκα, μεδούλι των οστών
γλώσσα που πέρασε πάνω
από τους φράχτες της νύχτας.
Είναι των γλάρων το πέταγμα
το σφύριγμα των φιδιών
και του σκορπιού το ύπουλο χτύπημα,
ο Απ Λιας που λιάζεται στα φρύδια
των βουνών
του Άρη οι μαυροσκούφηδες
και οι μάσκες του Φλεβάρη
οι νηστείες των φτωχών και τα αχαμνά
«κύριε ελέησον».
Το επώνυμο στα μάρμαρα των τάφων
και οι ιστορίες Εβραίων, Βλάχων
και Αρβανιτών,
οι κερασιές και οι αμυγδαλιές
που αψηφούν το κρύο
και οι ροδακινιές στα πόδια
του Καϊμακτσαλάν.
Πατρίδα είναι ο Ανταίος και ο Ηρακλής
οι Ίσαυροι, ο Βουλγαροκτόνος Βασίλειος
και ο Κωνσταντίνος ο πέμπτος
που τον είπανε Κοπρώνυμο οι παπάδες.
Είναι ακόμα τα γκρίζα αγάλματα
του Τρούμαν και του Κάνινγκ
Οι στρεβλοί δρόμοι με τα ξένα ονόματα
το ζεστό φαΐ της μάνας
το μπλε, τ' άγουρο πράσινο
και όλες οι αποχρώσεις τους·
οι ρυτίδες της θάλασσας
και οι σκόρπιοι σπόνδυλοι,
θύμησες ενδόξων εποχών!
τα αχ και βαχ των φτωχών
και οι ματαιωμένες Κυριακές
μαζί με ανοησίες και δυσεξήγητες γραφές.
Ίσως να 'ναι πολύ περισσότερα...
Μάνα της ανάγκης, Μήδεια μητριά, ναι·
αλλά αυτό που ονομάζω πατρίδα
είναι σημαία του νου, καρφί στα μάτια
των τυράννων και των δειλών.

Θ. Τ.

Ας μιλήσουμε για τον ιμπεριαλισμό!

Αντιπολεμικό ΟΧΙ στο νέο αιματοκύλισμα του Συριακού λαού!

Καταιγιστικές οι εξελίξεις στη Μέση Ανατολή. Οι ΗΠΑ, μαζί με τη Γαλλία και τη Μ. Βρετανία, εξαπέλυσαν πυραυλική επίθεση με στόχο την πολύπαθη Συρία. Ο άγριος ανταγωνισμός τους με τη Ρωσία κλιμακώνεται. Η κατάσταση περιπλέκεται με τη δυναμική εμπλοκή περιφερειακών δυνάμεων (Τουρκία, Ισραήλ, Ιράν, Σαουδική Αραβία). Καθιερωμένες ισορροπίες και συσχετισμοί δυνάμεων διαταράσσονται και ανατρέπονται. Παραδοσιακές συμμαχίες αμφισβητούνται και αναζητούνται νέες. Ένα εξαιρετικά ρευστό, ασταθές γεωπολιτικό περιβάλλον απρόβλεπτων ανακατατάξεων και σφοδρών συγκρούσεων διαμορφώνεται.

Πρόσχημα υπήρξε η στημένη προβοκάτσια για την επίθεση με χημικά όπλα που φέρεται να έγινε στην πόλη Ντούμα της Συρίας την 7η Απριλίου. Κανένα όφελος δεν μπορούσε να έχει η κυβέρνηση της Συρίας από τη χρήση χημικών όπλων, όταν ήταν υπόθεση ωρών η απελευθέρωση του τελευταίου θύλακα της Ντούμα και η ήττα των λακέδων του δυτικού ιμπεριαλισμού. Πολύ περισσότερο όταν είναι ηλίου φαεινότερο πως κάτι τέτοιο θα αποτελούσε την ιδανική αφορμή για την εξαπόλυση της ιμπεριαλιστικής επίθεσης. Η προπαγανδιστική μηχανή των ΗΠΑ, κατά πάγια τακτική, δαιμονοποιεί αντιπάλους, επιστρατεύει ψεύδη, δηλητηριάζει τον πλανήτη με μαύρη προπαγάνδα. Όπως ακριβώς είχε χαλκεύσει κατηγορίες για να εξαπολύσει τον πόλεμο στη Γιουγκοσλαβία, το Ιράκ, τη Λιβύη κ.ο.κ. Η τεράστια δύναμη πυρός που είναι ήδη συγκεντρωμένη στην ευρύτερη περιοχή ενισχύεται. Το αμερικανικό αεροπλανοφόρο "USS Harry S. Truman", μαζί με άλλα επτά πολεμικά πλοία, σπεύδει στη Μεσόγειο, στα ανοιχτά της Συρίας, για να πάρει και αυτό θέση μάχης. Ο κίνδυνος ενός γενικευμένου πολέμου και μιας απ΄ ευθείας πλέον αμερικανορωσικής σύγκρουσης -και όχι δια αντιπροσώπων- ενισχύεται.

Από το 2003, που οι ΗΠΑ και οι πρόθυμοι σύμμαχοί τους, με μια κολοσσιαία στρατιωτική επιχείρηση, σκόρπισαν την καταστροφή, τη φρίκη και το θάνατο στο Ιράκ, η ευρύτερη Μέση Ανατολή φλέγεται, διαμελίζεται, ματώνει. Εκεί, έχουν συγκεντρωθεί και έχουν, κατά καιρούς, συμμετάσχει σε πολεμικές επιχειρήσεις δυνάμεις των ΗΠΑ, της Ρωσίας, της Γαλλίας, της Μ. Βρετανίας, της Γερμανίας, του Ισραήλ, της Τουρκίας, του Ιράν και πολλών άλλων -υποδεέστερων σε ισχύ- κρατών. Τώρα, η ένταση έχει ανέβει κατακόρυφα. Τα ιμπεριαλιστικά επιθετικά σχέδια για τον έλεγχο αυτής της περιοχής, κρίσιμης σημασίας και πλούσιας σε ενεργειακούς πόρους, κλιμακώνονται. Ο κίνδυνος ανοίγματος και νέων μετώπων σφοδρής αντιπαράθεσης και ανοιχτής σύγκρουσης, πλάι στα ήδη υπάρχοντα, μεγαλώνει. Οι επόμενοι στόχοι έχουν διατυπωθεί, με σαφήνεια από τις ΗΠΑ. Το Ιράν ανήκει, διακηρυγμένα, σε αυτούς τους στόχους.

Κύριος στόχος των ΗΠΑ είναι η ανακοπή και ο περιορισμός της ενισχυόμενης ρωσικής επιρροής και παρέμβασης, σε μια περιοχή που αποτελούσε κατ΄εξοχήν πεδίο εφαρμογής της αμερικανικής κυριαρχίας. Η αμερικανική υπερδύναμη αντιμετωπίζει κρίση ηγεμονίας, καθώς η Ρωσία επανακάμπτει δυναμικά, η Κίνα αναδύεται ορμητικά διεκδικώντας παγκόσμιο ρόλο και η ΕΕ (Γερμανία, Γαλλία) προσπαθεί να διατηρηθεί σαν υπολογίσιμος ιμπεριαλιστικός πόλος. Έχοντας επικεφαλής έναν πρόεδρο που εκφράζει παραστατικά την είσοδό της πλέον σε τροχιά κρίσης και παρακμής, ο τυχοδιωκτισμός, οι ανατροπές και οι απρόβλεπτες κινήσεις είναι στην ημερήσια διάταξη. Είναι χαρακτηριστικό της περιόδου που διανύουμε πως η πυραυλική επίθεση των ΗΠΑ έγινε λίγες μέρες μετά τις δηλώσεις του Τραμπ για απόσυρση των αμερικανικών στρατιωτικών δυνάμεων από τη Συρία. **Ο ανελέητος ενδοϊμπεριαλιστικός ανταγωνισμός δεν οδηγεί σε απόσυρση δυνάμεων από την περιοχή, αλλά το αντίθετο.** Η στρατηγική της κλιμακούμενης επιθετικότητας για την περιφρούρηση της παγκόσμιας ηγεμονικής θέσης των ΗΠΑ είναι δεδομένη. Οι ΗΠΑ έχουν ήδη εγκαταστήσει πάνω από 20 στρατιωτικές βάσεις στην Ανατολική Συρία, ενώ οι ελεγχόμενοι από αυτούς μισθοφορικοί στρατοί και αντικαθεστωτικές οργανώσεις, με πρόσχημα τον ISSIS, εξακολουθούν να πολεμούν το συριακό στρατό.

Και η ελληνική κυβέρνηση; Οι συνεχείς υποκλίσεις της στον πλανητάρχη, οι πρωθυπουργικοί ύμνοι στους "κοινούς αγώνες" Ελλάδας και ΗΠΑ για "κοινές αρχές και αξίες" και "κοινούς στόχους" είναι αποκαλυπτικοί και δεν αφήνουν περιθώρια παρερμηνειών. Η σταθερή και πειθήνια διεκπεραίωση των αμερικανικών εντολών είναι δεδομένη, όπως και η σύμπραξή της στους επιθετικούς σχεδιασμούς των ΗΠΑ. Γι΄ αυτό και οι "έπαινοι", τα "συγχαρητήρια" και η "στήριξη" που έχει εισπράξει από τον Τραμπ και τον "υπερδραστήριο" αμερικανό πρέσβη που οργώνει την Ελλάδα και "σχεδιάζει" το μέλλον της, λες και είναι αμερικανική επαρχία. Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ υιοθετεί την ιμπεριαλιστική προπαγάνδα για τις εξελίξεις στη Συρία, **ευθυγραμμίζεται και είναι έτοιμη να στηρίξει τις ΗΠΑ στις νέες θηριωδίες τους.** Όπως όλες οι προηγούμενες κυβερνήσεις είχαν μετατρέψει τη χώρα μας σε βασικό πολεμικό ορμητήριο των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ και στήριξαν τις επιθετικές επιδρομές της κατά των λαών της Σερβίας, του Αφγανιστάν, του Ιράκ, της Λιβύης, το ίδιο ετοιμάζεται να πράξει και η σημερινή. Είναι η αναπόφευκτη στάση μιας πολιτικής δύναμης που προσκυνά τους "προστάτες" της, που παγιώνει και **βαθαίνει τη νεοαποικιακή υποδούλωση της χώρας στην ΕΕ και απογειώνει την αμερικανοδουλεία.** Η αμερικανική βάση στη Σούδα, για την αναβάθμιση της οποίας συμφώνησε ο Α. Τσίπρας, είναι πανέτοιμη για την πολεμική επιδρομή. Τα πολεμικά πλοία του ΝΑΤΟ που αλωνίζουν το Αιγαίο, ύστερα από "πρόσκληση" της ελληνικής κυβέρνησης, με πρόσχημα το προσφυγικό, είναι επίσης ετοιμοπόλεμα. Και υπάρχουν σχεδιασμοί, για τις μελλοντικές επιθετικές ανάγκες των ΗΠΑ, για βάση ελικοπτέρων στην Αλεξανδρούπολη, στάθμευση drones στη Λάρισα, αναβάθμιση της Ανδραβίδας και του Άραξου, νέα βάση στη Σύρο, ενδεχομένως και στην Κάρπαθο. Η ελληνική γη, οι ελληνικές θάλασσες και ο ελληνικός αέρας προσφορά στους δολοφόνους των λαών. Για άλλη μια φορά, σε μια εξαιρετικά κρίσιμη συγκυρία, η ελληνική ολιγαρχία και οι πολιτικοί της εκπρόσωποι φέρνουν τη χώρα πιο κοντά στα θερμά μέτωπα της πολεμικής ανάφλεξης, σε αντιπαράθεση με γειτονικές χώρες που δέχονται την επίθεση των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων, την οδηγούν σε επικίνδυνους δρόμους που μόνο νέα, μεγάλα δεινά μπορούν να προμηνύουν για το λαό και τον τόπο.

Οι σφοδροί ιμπεριαλιστικοί ανταγωνισμοί στη Συρία, τη Μέση Ανατολή και την Ανατολική Μεσόγειο, η συγκέντρωση ισχυρών στρατιωτικών δυνάμεων και η εξελισσόμενη πολεμική επιδρομή των ΗΠΑ και των συμμάχων τους, σε συνδυασμό με τις ανησυχητικές εξελίξεις στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και τα Βαλκάνια, **απαιτούν την ανάπτυξη ενός ισχυρού αντιπολεμικού - αντιιμπεριαλιστικού κινήματος.** Στην πάγια πολιτική της ντόπιας οικονομικής ολιγαρχίας, υποταγής στις ΗΠΑ και την ΕΕ, στο θράσος της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ να παρουσιάζει την υποτέλειά της σαν "διεθνείς επιτυχίες" και "αναβάθμιση" της χώρας, **να αντιτάξουμε την πολιτική της μαχητικής αντιπαράθεσης στον ιμπεριαλισμό και κάθε είδους επιθετισμό, την πολιτική της διεκδίκησης της εθνικής ανεξαρτησίας, την πολιτική της φιλίας και αλληλεγγύης των λαών. Η ανάπτυξη ενός αντιπολεμικού-αντιιμπεριαλιστικού κινήματος που θα εκπληρώσει αυτόν το στόχο και θα σταθεί αλληλέγγυο στους λαούς- θύματα της ιμπεριαλιστικής πολιτικής προβάλλει σαν βασικό καθήκον.** Η πάλη ενάντια στην ιμπεριαλιστική πολιτική **είναι αξεχώριστη από την πάλη ενάντια σε αυτούς που την υπηρετούν και τη στηρίζουν μέσα στη χώρα μας, εφαρμόζοντας πολιτική εξάρτησης και εθνικής υποτέλειας.**

Έξω η Ελλάδα από το ΝΑΤΟ και την ΕΕ

- **Να μη γίνει, πάλι, η χώρα μας πολεμικό ορμητήριο των Αμερικανών**
- **Εκφράζουμε τη συμπαράσταση και αλληλεγγύη μας στο λαό της Συρίας**
- **Καταγγέλλουμε την Ευθυγράμμιση της Κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ με τις επιταγές των Ιμπεριαλιστών, για εμπλοκή της χώρας και στο Νέο Ιμπεριαλιστικό Έγκλημα**
- **Καμιά διευκόλυνση στους φονιάδες των λαών. Να κλείσουν όλες οι Αμερικανο-Νατοϊκές βάσεις**
- **Η ανυποχώρητη πάλη των Λαών, ο μόνος δρόμος για την κατοχύρωση της ειρήνης**

14/4/2018

Σελίδες Φιλοσοφίας

200 ΧΡΟΝΙΑ

ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΜΑΡΞ

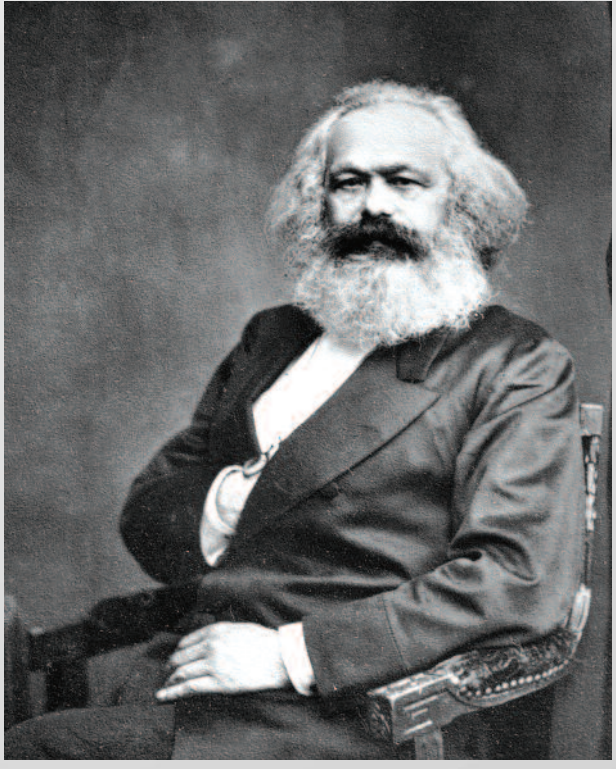

Ο χρήσιμος και ενοχλητικός διανοούμενος

επιμέλεια - κείμενα Θανάσης Τσαρτζώτης

Το 1918 στη Γερμανία γεννιέται το δεύτερο παιδί του δικηγόρου Χάινριχ Μαρξ και της Ενριέτε Πρέσμπουργκ (και οι δύο από οικογένειες Εβραίων ραβίνων), ο Κάρολος Μαρξ, που έμελλε –σε συνδυασμό με τα κοσμοϊστορικά γεγονότα της εποχής– ν 'αλλάξει τον τρόπο σκέψης εκατομμυρίων ανθρώπων. **Γεννιέται ο ιδρυτής της πλέον απελευθερωτικής ιδεολογίας του κόσμου, ένας ενοχλητικός φιλόσοφος.**

Ο Μαρξ παίρνει πτυχίο Φιλοσοφίας για τη διατριβή του στον Επίκουρο και το Δημόκριτο και μέχρι το τέλος της ζωής του θ' αναφέρεται με επιστημοσύνη και θαυμασμό στην αρχαία Ελλάδα. Βρίσκεται στους κύκλους των αριστερών εγελιανών και (ακολουθώντας την πορεία του Λουδοβίκου Φόϋερμπαχ) περνάει από τον ιδεαλισμό στον υλισμό.

Είναι η περίοδος των επαναστάσεων του 19ου αιώνα και της ανόδου της γερμανικής αυτοκρατορίας, αλλά και της αίγλης της -αντίστοιχης- γερμανικής φιλοσοφίας. Ο παλιός, πρωτόλειος υλισμός φαίνεται για το Μαρξ ανεπαρκής και ατελής. Το βασικό μειονέκτημά του είναι ότι θεωρεί τον άνθρωπο και την κοινωνική πραγματικότητα ως στοιχείο παθητικό, που ετεροπροσδιορίζεται και όχι ως πράξη και υποκειμενικότητα. ***«Η υλιστική θεωρία σύμφωνα με την οποία οι άνθρωποι είναι προϊόντα των περιστάσεων και της παιδείας, ξεχνάει ότι οι άνθρωποι είναι ακριβώς εκείνοι που αλλάζουν τις περιστάσεις και ότι ο παιδαγωγός πρέπει και αυτός να διαπαιδαγωγεί».*** Αυτή η πράξη πρέπει να γίνει επαναστατικά. Και ότι αυτό που υποκύπτει στις αισθήσεις (αισθητή πραγματικότητα) πρέπει να ειδωθεί ως πρακτική δραστηριότητα.

Ο νέος υλισμός που εισηγείται ο Μαρξ και ο Φ.Ένγκελς, ξεπερνάει την κοινωνία των ξεχωριστών ιδιωτών που εισήγαγαν οι αστικές επαναστάσεις και περνάει στην «κοινωνικοποιημένη ανθρωπότητα», στην κοινωνία στο σύνολό της. Σ' αυτόν το δρόμο δεν φτάνει η ερμηνεία του σύμπαντος κόσμου. ***«Μέχρι σήμερα οι φιλόσοφοι απλώς εξηγούσαν τον κόσμο, καιρός να τον αλλάξουμε»*** (Θέσεις για τον Φόυερμπαχ).

Στα τέλη του 1847 οι συνθήκες στην Ευρώπη είναι επαναστατικές. Μετά το Βατερλό (1814) υπάρχει παντού παλινόρθωση των μοναρχιών και διώξεις των αστών δημοκρατών που θέλουν «σύνταγμα» και κοινοβούλια.

Ο Μαρξ γνωρίζει τον Ένγκελς και τις ιδέες του γαλλικού ουτοπικού σοσιαλισμού (Σεν Σιμόν και Όουεν). Υποστηρίζει με πάθος την έρευνα. («Η άγνοια δεν ωφέλησε ποτέ κανέναν») και συμμετέχει στην Ένωση των Κομμουνιστών που εξελίσσεται από συνωμοτική σέχτα σε πολιτική ομάδα προπαγάνδας και πάλης. Εξηγεί πως πρέπει να συμμετάσχουμε ενεργητικά στην επαναστατικοποίηση της κοινωνίας.

Η Ένωση των Κομμουνιστών του αναθέτει να συγγράψει ένα μανιφέστο με τις βασικές αρχές του Κομμουνισμού.

Πρόκειται για το περίφημο **«Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος» που κυκλοφορεί στις αρχές του 1848 με την υπογραφή Κ.Μαρξ-Φ.Ένγκελς.** Στο μανιφέστο περιγράφεται με διεισδυτικότητα ο ρόλος της αστικής τάξης που είναι -στη γέννησή της- επαναστατική· αναλύεται η σοσιαλιστική-κομμουνιστική φιλολογία, η στάση των κομμουνιστών απέναντι σ' άλλα κόμματα και περιγράφεται σε αδρές γραμμές η κομμουνιστική κοινωνία.

Ο Μαρξ «ανακαλύπτει» ότι οι τάξεις έχουν τη βάση τους στο χαρακτήρα της παραγωγής και εισάγει πλέον αποφασιστικά την αντίληψη της ιστορίας ως **«πάλη των τάξεων».** Η αστική τάξη ανατρέποντας τη φεουδαρχία, ενοποιεί πολιτικά τις χώρες, συγκεντρώνει και συγκεντροποιεί την παραγωγή, δημιουργεί τις σύγχρονες πόλεις «αναγκάζοντας» τον αγροτικό πληθυσμό να μετακινηθεί. Ταυτόχρονα, όμως, φτιάχνει τον ιστορικό «νεκροθάφτη» της, το προλεταριάτο, την εργατική τάξη, που πλέον γίνεται συνειδητή κοινωνική δύναμη. Οι κομμουνιστές δεν είναι κάποιοι σωτήρες, παρά ***«η γενική έκφραση των πραγματικών σχέσεων της ταξικής πάλης που ήδη διεξάγεται, ενός ιστορικού κινήματος που αναπτύσσεται μπροστά μας».*** Το μανιφέστο προτείνει ορισμένα μέτρα όπως απαλλοτρίωση της γαιοκτησίας, εθνικοποίηση των τραπεζών, προοδευτική φορολογία, δωρεάν δημόσια παιδεία και πολιτική εξουσία των εργατών με τη μορφή της δικτατορίας του προλεταριάτου.

Ο Μαρξ (30 χρονών) παίρνει ενεργητικό μέρος στα επαναστατικά κινήματα του 1948 που ήταν αστικά με λαϊκή βάση, αντιμοναρχικά και αντιδυναστικά. Υποστηρίζει θερμά ότι οι κομμουνιστές πρέπει να βγουν στη νομιμότητα και πρωτοστατεί στην έκδοση της Νέας Εφημερίδας του Ρήνου. Διαφωνεί με τους «αγανακτισμένους» που βλέπουν ένα αδύναμο κομμουνιστικό χαρακτήρα στην «Νέα Εφημερίδα του Ρήνου». Γράφει πως ***«το προλεταριάτο πρέπει να συμβαδίσει με τον μεγάλο δημοκρατικό στρατό στο ακρότατο σημείο της αριστερής πτέρυγας, προσέχοντας όμως να μην αποκοπεί από το κύριο σώμα(...) Το προλεταριάτο δεν έχει δικαίωμα ν' απομονωθεί. Αντίθετα, όσο κι αν αυτό φαίνεται σκληρό, πρέπει ν' αρνηθεί κάθε τι που μπορεί να το αποκόψει απ' τους συμμάχους του.***

Όμως η επανάσταση ηττήθηκε! Στη Γερμανία και σ' όλη την Ευρώπη ξανά-κυριαρχεί η αντίδραση. Για το Μαρξ αρχίζει η ζωή της εξορίας. Ο Κ.Μαρξ στο Λονδίνο, τακτικότατος επισκέπτης της μεγάλης βρετανικής βιβλιοθήκης, παρακολουθώντας το εργατικό κίνημα, συγκεντρώνει την προσοχή του στον οικονομικό τομέα. Στηριζόμενος στην οικονομική βοήθεια του Ένγκελς προσπαθεί και επιτυγχάνει να μελετήσει τους «οικονομικούς νόμους της σύγχρονης κοινωνίας».

Η Μ. Βρετανία του 18ου αιώνα ήταν από κάθε άποψη το ιδανικό παρατηρητήριο του καπιταλισμού. Χώρα οικονομικά προηγμένη, κοσμοκρατόρισσα, με ισχυρό εργατικό κίνημα (Χαρτιστές, Λουδήτες, Συνδικάτα), συγκεντρώνει όχι μόνο πλούτο αλλά και γνώσεις (Α. Σμιθ-Ρικάρντο).

Στον πρόλογο της πολιτικής οικονομίας στις αρχές του 1850, ο Μαρξ διατυπώνει τις βασικές αρχές των οδηγητικών θέσεών του. ***«Οι νομικές σχέσεις όπως και οι μορφές του Κράτους δεν μπορούν να εξηγηθούν ούτε από μόνες τους, ούτε από τη λεγόμενη γενική εξέλιξη του ανθρώπινου πνεύματος. Οι ρίζες τους βρίσκονται πιο πολύ στις υλικές σχέσεις της ζωής, που ο Χέγκελ, ακο-***

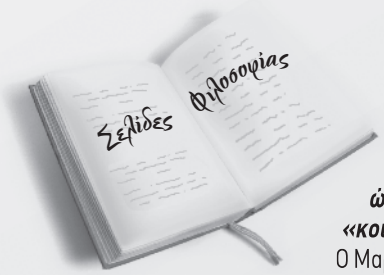

λουθώντας τους Άγγλους και τους Γάλλους του 18ου αιώνα συνόψισε στον όρο «κοινωνία των ιδιωτών».

Ο Μαρξ κατευθύνει την ανάλυσή του στον υλικό τρόπο ζωής των ανθρώπων, στις υλικές σχέσεις πράγμα που θα αποτελέσει ένα από τα βασικά βάθρα του διαλεκτικού υλισμού και της μαρξιστικής ανάλυσης.

Αποδεικνύει ότι η εργασία στον καπιταλισμό έχει διπλό χαρακτήρα. Από τη μία ως ωφέλιμη εργασία παράγει συγκεκριμένα αντικείμενα (εργαλεία, σπίτια), δηλαδή αξίες χρήσης, και από την άλλη ως δαπάνη της εργατικής δύναμης, δηλαδή ως αφηρημένη εργασία, δημιουργεί ανταλλακτικές αξίες. (Ανταλάσσω πράγματα που για να γίνουν δαπανήθηκε ισοδύναμη αφηρημένη εργασία). Η εργασία σύμφωνα με το Μαρξ και τον Ένγκελς *«είναι η βάση κάθε κοινωνίας, είναι μια διαδικασία που αναπτύσσεται μεταξύ του ανθρώπου και της φύσης, κατά την οποία ο άνθρωπος με την πρακτική του παράγει, ρυθμίζει και ελέγχει την ανταλλαγή ανάμεσα σ΄ αυτόν και τη φύση, αλλάζοντάς την αλλάζει και την ανθρώπινη φύση».* Μ' αυτόν τον τρόπο, δυναμικό και μετασχηματιστικό, βλέπει την σχέση ανθρώπου και φύσης. Επισημαίνει τη δυσδιάκριτη διαφορά εργασίας κι εργατικής τάξης. Η εργατική δύναμη είναι ένα σύνολο πνευματικών και φυσικών ικανοτήτων. Πρόκειται για ένα εμπόρευμα το οποίο αγοράζεται και πωλείται και όπως όλα τα υπόλοιπα εμπορεύματα ανταλάσσεται με βάση την αξία της, η οποία καθορίζει και την αναπαραγωγή της.

Από αυτήν την άποψη, η υπεραξία που εισάγει ο Μαρξ στην ανάλυση της πολιτικής οικονομίας δεν έχει καμία ηθική διάσταση, που της δίνει ο αναρχικός Προυντόν και συνεχίζουν οι πολιτικοί επίγονοί του σήμερα. Η **υπεραξία** είναι στην ουσία της το **κέρδος** του καπιταλιστή που αφαιρείται από τον παράγωγο της εργατικής δύναμης. Όλοι οι νόμοι του αστικού συστήματος έρχονται -σε τελική ανάλυση- να προστατεύσουν το ιερό κι απαραβίαστο «δικαίωμα» του καπιταλιστή να αφαιρεί την υπεραξία από τους εργάτες. Από αυτό το γεγονός γεννιέται η κοινωνική αντίθεση ανάμεσα στην πλειοψηφία των εργατών και στη μειοψηφία των καπιταλιστών.

Από το 1864 ο Μαρξ επανέρχεται πιο δραστήρια στην πολιτική ζωή. Το 1863 είχαν ξεκινήσει οι συναντήσεις Άγγλων και Γάλλων εργατών για να συγκροτηθεί το 1864 η Διεθνής Ένωση Εργατών στην οποία παίρνουν μέρος Ιταλοί, Γερμανοί και Πολωνοί εργάτες, μέσα στους οποίους βρίσκονται αναρχικοί και ουτοπικοί σοσιαλιστές. Η Διεθνής Ένωσης των Εργατών αναθέτει στο Μαρξ να γράψει την Ιδρυτική Διακήρυξη και το Καταστατικό της Ένωσης. Η Ιδρυτική Διακήρυξη καταλήγει στο κύριο καθήκον της εργατικής τάξης, την κατάκτηση της πολιτικής εξουσίας, πράγμα το οποίο θα γίνονταν πενήντα περίπου χρόνια αργότερα στη Ρωσία με την Οκτωβριανή επανάσταση.

Η διακήρυξη αναφερόταν στη δεκάωρη εργασία λέγοντας πως «είναι νίκη μιας αρχής».

Το 1886 και αφού έχει πεθάνει ο Μαρξ, οι εργάτες στο Σικάγο θα ξεσηκωθούν με το σύνθημα της 8ωρης εργασίας καταδεικνύοντας πως «τίποτα δεν πάει χαμένο».

Ο απόηχος της Διεθνούς Ένωσης των Εργατών φτάνει γρήγορα στις κυριότερες πόλεις της Ευρώπης και απορρίπτεται η λαθεμένη άποψη του αναρχικού Μπακούνιν που κηρύσσει την αποστροφή για την πολιτική. Με διάφορες παραλλαγές αυτή η αντίληψη διαπερνά και σήμερα ορισμένους αναρχικούς κύκλους, έτσι ώστε η περιφρόνηση για την πολιτική να γίνεται συνεργός της κυρίαρχης πολιτικής.

Η διεθνής Ένωση των Εργατών αποτελεί στην πραγματικότητα το πρώτο «υβρίδιο» για τη μετέπειτα δημιουργία των κομμουνιστικών κομμάτων στις αρχές του 20ου αιώνα.

Το 1871 το Παρίσι πολιορκείται από τα πρωσικά στρατεύματα και γράφεται η εποποιία της Κομμούνας του Παρισιού. Πάνω στις βάσεις του Διαφωτισμού, στα χαλάσματα του βοναπαρτικού κράτους και κάτω από τις πρώσικες ξιφολόγχες και την προδοσία της γαλλικής κυβέρνησης του Θιέρσου, γράφεται η πρώτη έφοδος των εργατών στον ουρανό της κοινωνικής απελευθέρωσης.

Η Κομμούνα, η Οκτωβριανή και η Πολιτιστική Επανάσταση στην Κίνα (1966) αποτελούν τις τρεις καλύτερες και χρησιμότερες σελίδες των εργατών στο μακρύ δρόμο για την αταξική κοινωνία.

Πολλοί από τους πρωικούς κομμουνάρους του Παρισιού ήταν οπαδοί του Προυντόν, του Μπλανκί, του Μπακούνιν. Ο Μαρξ στην αρχή, όντας μακρυά από τα γεγονότα διατηρεί τις επιφυλάξεις του για το εγχείρημα, ωστόσο στην πορεία στηρίζει ολόθερμα την εξέγερση. Μετά την πτώση της Κομμούνας θα συντάξει ένα περίφημο εγκώμιό της.

«Η εργατική τάξη δεν έχει να πραγματοποιήσει ένα ιδανικό, αλλά να ελευθερώσει τα στοιχεία της νέας κοινωνίας... η παλιά αστική τάξη καταρρέει(...) ήταν η πρώτη επανάσταση με την οποία η εργατική τάξη αναγνωρίστηκε ανοιχτά σαν η μόνη τάξη που ήταν ακόμα ικανή για κοινωνική πρωτοβουλία, ακόμα και από τη μεγάλη πλειοψηφία της μεσαίας τάξης του Παρισιού-βιοτέχνες, έμπορους, καταστηματάρχες(...) Η Κομμούνα ήταν ο αληθινός εκπρόσωπος όλων των υγιών στοιχείων της γαλλικής κοινωνίας και συνεπώς η αληθινή εθνική κυβέρνηση αλλά ταυτόχρονα ήταν διεθνιστική, με όλη τη σημασία της λέξης, γιατί ήταν κυβέρνηση εργατική και τολμηρός πρωτοπόρος της χειραφέτησης της εργασίας. Υπό το βλέμμα του πρωσικού στρατού, που είχε προσαρτήσει στη Γερμανία δυο γαλλικές επαρχίες, η Κομμούνα προσάρτησε στη Γαλλία όλους τους εργάτες του κόσμου.»

Ή ακόμα ***«Ένα Παρίσι που εργάζεται, που σκέπτεται, που μάχεται, που ματώνει, ξεχνώντας σχεδόν τη στιγμή που εγκυμονεί τη νέα κοινωνία, τους κανίβαλους που βρίσκονται προ των πυλών του, ένα Παρίσι που ακτινοβολεί μες στον ενθουσιασμό για την ιστορική του πρωτοβουλία!».***

Οι παρατηρήσεις του Μαρξ για την Κομμούνα και κυρίως αυτή που αναφέρεται στην ανάγκη συντριβής του κράτους, του παλιού κρατικού μηχανισμού, αποτέλεσαν τη βάση έτσι ώστε αργότερα ο Λένιν, κυρίως στο έργο του «Κράτος κι Επανάσταση», να ολοκληρώσει το σχέδιο των κομμουνιστών για τη μετάβαση από τον καπιταλισμό στο σοσιαλισμό.

Μετά το θάνατο του Μαρξ το 1883 υπήρξαν όπως είναι γνωστό παθιασμένες υποστηρίξεις και πολεμικές στο έργο και το πρόσωπό του. Η αλήθεια είναι ότι αξιοποιώντας τη συνεισφορά του, δημιουργήθηκε ένα παγκόσμιο ρεύμα που γέννησε κόμματα, σχολές σκέψης, αντιπαλότητες, έρευνες.

Το «Κεφάλαιο», έργο ζωής, είναι με την Αγία Γραφή τα πλέον μεταφρασμένα έργα σ΄ όλο τον κόσμο και τ΄ όνομα του Μαρξ μεταφέρεται σ΄ όλες τις επαναστάσεις και ταξικές κινήσεις διεθνώς.

Στο τέλος του 19ου αιώνα, στις αρχές του 20ου, τεράστιες αλλαγές έγιναν σ΄ όλο τον κόσμο. Οι αναπτυγμένες χώρες μετασχηματίστηκαν σε ιμπεριαλισμό και οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι απέδειξαν τον αδυσώπητο και αντικοινωνικό χαρακτήρα του καπιταλισμού.

Ο συγγραφέας του Κεφαλαίου και συνεισηγητής του ιστορικού και διαλεκτικού υλισμού συγκαταλέγεται στο πάνθεον των μεγαλύτερων φιλοσόφων όλων των εποχών, κυρίως όμως είναι -μαζί με τον Ένγκελς- ο γεννήτορας όλων των επαναστατικών κινημάτων που θέλουν μια κοινωνία δικαιότερη, ανθρωπινότερη, σοσιαλιστική.

Διακόσια χρόνια μετά τη γέννηση του Μαρξ η τιμή για τον ίδιο και το έργο του είναι να διαβαστεί με την έγνοια που τον χαρακτήριζε.

«Μέχρι σήμερα οι φιλόσοφοι απλώς εξηγούσαν τον κόσμο, καιρός να τον αλλάξουμε»

Υποκειμενική & αντικειμενική αλήθεια

Σημειώσεις σ' ένα φιλοσοφικό θέμα

Θα 'λεγε κανείς ότι αποτελεί πολυτέλεια η ενασχόληση με το παραπάνω θέμα, ωστόσο η ιδεολογική αντιπαράθεση στη σφαίρα του εποικοδομήματος με σφαλερές ή επικίνδυνες θεωρίες δεν είναι καθόλου μικρό ζήτημα. Ίσα-ίσα μάλιστα. Η σχέση του αντικειμενικού με το υποκειμενικό και η ενασχόληση των επιστημών μ' αυτό το αντικείμενο φαντάζει πρόσφατη αλλά έρχεται από πολύ παλιά.

Στα «καθ' ημάς», ο πατέρας του ευρωπαϊκού ιδεαλισμού, ο Πλάτωνας, υποστήριζε πως τα πράγματα γεννιούνται από τις ιδέες, πως είναι σχήματα του νου. Αυτή τη θεωρία με πολύ απλοϊκό τρόπο την υιοθέτησαν οι Χριστιανοί μέσω της Καινής Διαθήκης (Απ.Παύλος, Ευαγγελιστές), για να καταλήξουν στη σύλληψη του Θεού.

Πέρασαν πάνω από 1500 χρόνια για να βγουν στο προσκήνιο οι φυσιοκράτες (Τζον Λοκ) και να θέσουν, ή καλύτερα να επαναθέσουν τα θεμέλια ενός υλισμού που έχει την καταγωγή του στον Θαλή, τον Αναξίμανδρο και Αναξιμένη, στον Ηράκλειτο και τον Αριστοτέλη.

Στις αρχές του 20ου αιώνα, οι σοσιαλιστικές ιδέες βασιζόμενες στους Μαρξ-Ένγκελς επαναφέρουν με δίκαιη σφοδρότητα τη σχέση αντικειμενικού-υποκειμενικού ή ύλης-ιδέας.

Φάνηκε ο ιδεαλισμός να υποχωρεί, όμως μετά την υποχώρηση των διαλεκτικών ιδεών και στο πεδίο της πολιτικής, ύστερα από την άμπωτη του αριστερού και κομμουνιστικού κινήματος, οι οπισθοδρομικές θεωρίες ντύθηκαν πολυποίκιλα, μεταμφιέστηκαν και επανήλθαν δριμύτερες. Ιδιαίτερα μετά την τυπική κατάρρευση των «ανατολικών καθεστώτων», οι ιδεαλιστικές αναλύσεις, φόρμες και εξηγήσεις εισόρμησαν σαν ακρίδες σ' όλα τα πεδία συσκοτίζοντας τα μυαλά των απλών ανθρώπων, των επιστημόνων, των ειδικών, που όντες «μη κόκκινοι» έγιναν εύκολη λεία στο μοντέρνο που είναι τόσο αδυσώπητα παλιό.

Η σχέση και η ύπαρξη

Τι είναι υποκειμενικό; Αυτό που σκέφτεται, αισθάνεται και συλλαμβάνει ένα υποκείμενο, δηλαδή ένα άτομο. Προφανώς το άτομο είναι μέρος ενός ευρύτερου κοινωνικού συνόλου και το τελευταίο (η κοινωνία) είναι με τη σειρά της τμήμα της φύσης και του υλικού κόσμου. Η φύση υπάρχει και χωρίς το άτομο, υπήρχε πριν από αυτό και θα υπάρχει και μετά το θάνατό του. Θα αποτελούσε ανοησία, και σε φιλοσοφικό επίπεδο ακραίο υποκειμενικό ιδεαλισμό (σολιψισμό από το λατινικό solus ipsus=ο εαυτός μου), αν λέγαμε πως η θάλασσα υπάρχει γιατί τη βλέπουμε και όχι ότι τη βλέπουμε γιατί υπάρχει. Η μέρα δεν υπάρχει γιατί την αντιλαμβανόμαστε ή την χρονομετράμε, υπάρχει αντικειμενικά, δηλαδή ανεξάρτητα από το επίπεδο κατανόησής μας. Ο σολιψισμός (υποκειμενικός ιδεαλισμός) είναι μια παράνοια, αφού συγχέει το «εγώ» με το «εκείνο» και θεωρεί το δεύτερο απόλυτη απόρροια του ετσιθελισμού του υποκειμένου.

Αντίθετα, η έννοια της αντικειμενικότητας στηρίζεται στον ρεαλισμό, δηλαδή στην παραδοχή των πραγμάτων που βρίσκονται «ανεξάρτητα» από τις αισθήσεις μας, που υπάρχουν ακόμα και όταν δεν τα συλλαμβάνει, τ' απολαμβάνει ή τα αισθάνεται το άτομο.

Υποστηρίζεται από τους διαλεκτικούς υλιστές ότι η έννοια του αντικειμενικού έχει δύο όψεις. Την **αντικειμενική ύπαρξη** και την **αντικειμενική ισχύ.** Το πρώτο έχει να κάνει με την αντικειμενική υπόσταση των πραγμάτων. Για παράδειγμα η βαρύτητα υπάρχει, είναι μετρήσιμη, έλκει τα πράγματα. Η ύπαρξή της μας οδηγεί να λέμε πως δεν πρέπει να πέσουμε από μία γέφυρα ή από τον 7ο όροφο μιας πολυκατοικίας. Η **αντικειμενική ισχύς** έχει να κάνει με τις σχέσεις των πραγμάτων μεταξύ τους. Ο Αϊνστάιν μας έδωσε ένα τύπο της ενέργειας (το γνωστό $E=mc^2$) και αυτό θα ισχύει ωσότου τροποποιηθεί, βελτιωθεί ή ανατραπεί. Το φως έτρεχε με την ταχύτητα που έτρεχε (αντικειμενική ύπαρξη), ωστόσο η ανακάλυψη της ταχύτητάς του μας έδωσε μία νέα ανακάλυψη, μία νέα σχέση του ανθρώπου με το φως, μας έδωσε την έννοια της αντικειμενικής ισχύος.

Λένε πολλοί πως αφού η πρόσληψη του γύρω κόσμου γίνεται από τις αισθήσεις και τον εγκέφαλο του ατόμου «τα πάντα είναι υποκειμενικά». Εδώ προφανώς υπάρχει μια σύγχυση ανάμεσα στην **υποκειμενικότητα,** δηλαδή το καθρέφτισμα της κοινωνίας και της φύσης στο άτομο και στον **υποκειμενισμό,** δηλαδή στην ατομική αυθαιρεσία και το ιδιότροπο γούστο.

Είναι γεγονός ότι κάθε ψυχοπνευματική διεργασία είναι απόλυτα εξατομικευμένη, αφορά στον καθένα ξεχωριστά γι' αυτό και δύο άτομα αντιδρούν στο ίδιο φυσικοκοινωνικό γεγονός (πχ βροχή, απεργία) με ιδιαίτερο και ξεχωριστό τρόπο. Είναι όμως εξίσου γεγονός ότι όλες αυτές οι διεργασίες -όσο κι αν δεν φαίνονται- είναι κοινωνικοποιημένες, δηλαδή περιέχουν τη σφραγίδα του κοινωνικού περιβάλλοντος. **Ο άνθρωπος είναι το σύνολο των κοινωνικών του σχέσεων** (Μαρξ) κι αν θεωρητικά τις αφαιρούσαμε θα είχαμε ένα άγραφο χαρτί (tabula rasa). Είναι αυτός ο λόγος που οι μαρξιστές αναλυτές αλλά και κάθε σοβαρός επιστήμονας, όταν αναλύει ένα έργο (λογοτεχνικό, ζωγραφικό πίνακα) πάντοτε μα πάντοτε ασχολείται με το ιστορικό και κοινωνικό του πλαίσιο, δηλαδή **το πλαίσιο αναφοράς**.

Ο πόλεμος είναι πόλεμος στην απόλυτη και αυθαίρετη γενίκευσή του, αλλά προφανώς μας ενδιαφέρει αν είναι δίκαιος ή άδικος, σύγχρονος ή παλιός, στην Ινδοκίνα ή στην αρχαία Ελλάδα. Αλλιώς θα γράφουμε σαν ορισμένους λογοτέχνες που δακρύζουν για τον «εν γένει πάσχοντα», ανεξάρτητα αν είναι φασίστας ή επαναστάτης.

Όσο λοιπόν πιο κοντά στην πραγματικότητα «γειώνονται» τα κριτήριά μας, τόσο πιο κοντά βρισκόμαστε στην αντικειμενική αλήθεια. Φυσικά, θα πρέπει να ξεχωρίσουμε ένα βαθύ διαλεκτικό κριτήριο από έναν «πρωτόγονο μαρξισμό», ο οποίος περιφρονεί τις λεπτές αποχρώσεις και διακρίσεις, αξιολογεί με «μαύρο-άσπρο», πράγμα που δείχνει ένα ταξικό ένστικτο,

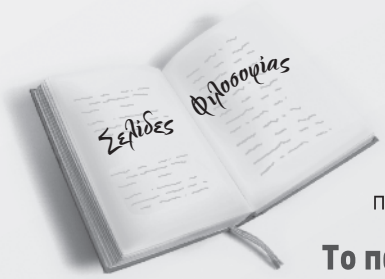

αλλά χάνει την πληρότητα της επιστημονικής προσέγγισης.

Το παράδειγμα στην Τέχνη

Η τέχνη είναι κατά βάση ατομικό δημιούργημα. Ακόμα και στο θέατρο ή τον κινηματογράφο, ο συγγραφέας ή ο σκηνοθέτης έχουν κυριαρχικό ρόλο. Υπάρχουν όμως αξίες που ισχύουν αντικειμενικά; Και όταν λέμε αντικειμενικά δεν εννοούμε κατ΄ ανάγκην διαταξικά και αφηρημένα. Ή αντίθετα, η πρόσληψη απόλαυση ενός έργου τέχνης είναι «ότι μου αρέσει»», αρκετά διαδεδομένη άποψη που την προβάλλει και την πατρονάρει η κυρίαρχη ιδεολογία για να «γαργαλήσει» τον ατομισμό, τον εγωισμό και εν τέλει να κρατήσει χαμηλά το κριτήριο του λαού.

Πρέπει να συμφωνήσουμε ότι οι ξεχωριστές προσλήψεις ή η ψυχολογική κατάσταση ενός ατόμου δεν είναι ούτε τόσο τυχαίες, ούτε τόσο αυθαίρετες. Η Λακεδαίμων μάνα στέλνει το παιδί της με περηφάνια στον πόλεμο, το ίδιο κάνει και η ΕΛΑΣίτισα. Αλλά η μικροαστή μάνα μπορεί να τον κρύβει για να μην τον βρει το «πολεμικό κακό». Ο ταξικός εργάτης χαίρεται για την απεργία, το «άσπρο κολάρο» της επιχείρησης όχι. Οφείλεται το παραπάνω στο προσωπικό γούστο; Δε νομίζουμε. Η απάντηση «εγώ ξέρω κάποιον αστό που αγαπούσε τους εργάτες» είναι λογικοφανής αλλά αντιεπιστημονική. Εδώ μιλάμε για μεγάλα σύνολα, για το συνηθισμένο «για τα μεγάλα κάδρα» και όχι «για το γνωρίζω τον τάδε».

Στην περίοδο της οικονομικής κρίσης αυξήθηκαν οι αυτοκτονίες· δε σημαίνει αυτό ότι κάθε μπατιρημένος επιχειρηματίας πηδάει από το μπαλκόνι του.

Όταν λοιπόν λέμε στο πεδίο της τέχνης «αυτό μου αρέσει» σημαίνει ότι μου αρέσει για κάτι που έχει, για κάτι που υπάρχει σ΄ αυτό και το κάνει ξεχωριστό ώστε να μου αρέσει. Αυτό σημαίνει ότι το έργο τέχνης έχει ορισμένα χαρακτηριστικά που υπάρχουν ανεξάρτητα από μένα (θέμα, χροιά, ύφος, πλοκή, κα), δηλαδή υπάρχουν αντικειμενικά.

Μπορεί κάποιος να αντιτείνει ότι η σημασία, το νόημα, η υποβολή, εξαρτώνται όχι μόνο από τον παραγωγό του έργου τέχνης, αλλά και από το θεατή-ακροατή. Αναμφίβολα! Αλλά το ξεχωριστό κριτήριο της αισθητικής προσέγγισης έχει και αυτό τις αιτίες του που είναι κοινωνικές, για παράδειγμα ένα υψηλό ή βαθύ -αν προτιμάτε- μορφωτικό κριτήριο μας δίνει άλλες δυνατότητες απόλαυσης και πάντως ένας ασκημένος μουσικός, αλλιώς θα καταλάβει και θα απολαύσει μία μουσική σύνθεση. Η αισθητική λοιπόν αξία ερμηνεύεται με κοινωνικές αναλογίες και δεν είναι τόσο αυθαίρετη όσο νομίζουμε.

Ο Μπ.Μπρεχτ μ΄ έναν τόνο λογοτεχνικής αυθαιρεσίας έλεγε ότι η απόλαυση περνάει από το μυαλό και όχι από το στομάχι!

Ωστόσο, η αντικειμενικότητα αυτής της αισθητικής προσέγγισης δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται στατικά, μηχανικά και ποσοτικά αλλά δυναμικά, διαλεκτικά και ποιοτικά. Όπως κάθε ανθρώπινη αξία υπάρχει στη σχέση του «δράστη» με τον ακροατή/θεατή στη δυναμική πχ του λογοτέχνη, του ζωγράφου με το θεατή.

Αλλά εξηγήσαμε πως εδώ δεν υπάρχει κανένα απόλυτα τυχαίο, καμία απροσδιόριστη σύμπτωση, κανένα μεταφυσικό γούστο. Τα κριτήριά μας βρίσκονται πάντοτε σ΄ ένα πλαίσιο μιας συγκεκριμένης εποχής, μιας συγκεκριμένης μόρφωσης, ενός συγκεκριμένου πλαισίου σχέσεων. Έτσι ορίζεται το «γούστο» και αν ορισμένες φορές τα πράγματα φαίνονται ακατανόητα, ανόητα ή δυσνόητα είναι γιατί δεν έχουμε στα χέρια μας (δηλαδή στο νου μας) όλες τις παραμέτρους ανάλυσης.

Οι σύντροφοί μας τεχνοκριτικοί συνηθίζουν να λένε πως ο κυβοφουτουρισμός στην τέχνη (αναλογίες όγκων, παραμόρφωση, γεωμετρία) δεν θα υπήρχε αν δεν βλέπαμε τα πράγματα από ψηλά, πράγμα που σημαίνει αερόστατο και αεροπλάνο, πράγμα που σημαίνει βιομηχανική επανάσταση και τεχνολογία, και πάει λέγοντας.

Τα κριτήρια αισθητικής όπως και τα «γούστα» καταργούνται, τροποποιούνται και μετασχηματίζονται ακολουθώντας τις κοινωνικές αλλαγές και τις μετακινήσεις του ανθρώπινου νου. Τα κριτήρια δεν παραμένουν αναλλοίωτα «εις τους αιώνες των αιώνων» και αν μας συγκινεί ακόμα η Ακρόπολη -αυτό το δείγμα συμμετρίας και υπεροχής των Αθηναίων στους υπόλοιπους Έλληνες- είναι γιατί έχει περάσει πολύ μικρός ιστορικός χρόνος από τον Πέμπτο πχ αιώνα. (Αλλά αυτό είναι άλλο θέμα για πραγμάτευση).

** Ο λεγόμενος κύκλος της Βιέννης ήταν επιστημονική ομάδα στις αρχές του 20ου αιώνα με κυρίαρχη μορφή τον Ρούντολφ Καρνάπ (1891-1970). Ο τελευταίος εκπατρίστηκε από τη Γερμανία ύστερα από την επικράτηση του ναζισμού. Ο κύκλος της Βιέννης συνεχίζει την ιδεαλιστική σκέψη, την μεταφέρει στις φυσικές επιστήμες, υποστηρίζοντας ότι τα πορίσματά τους είναι σχετικά και πάντως αφορούν την ανθρώπινη νόηση, με κυρίαρχο δεσμό τη γλώσσα.*

Στις αρχές του αιώνα η τομή στη γλωσσολογία με τον Σωσσύρ έφερε ένα νεοθετικιστικό αέρα σ΄ όλες τις επιστήμες. Η γλώσσα θεωρήθηκε «εφεύρεση» του ανθρώπου και οι επιστήμες ορίζουν τα πεδία τους με βάση τη σχετικότητά της. Ότι οι άνθρωποι ορίζουν τη «γλωσσική σύμβαση».

Αλλά η έλξη και η άπωση υπάρχουν ανεξάρτητα αν ο άνθρωπος τις περιγράφει.

Ο κύκλος της Βιέννης υποστήριζε ότι όλες οι επιστήμες ενοποιούνται στο επίπεδο της φιλοσοφίας (είναι φιλοσοφία) και πολλοί απ΄ αυτούς στράφηκαν και στον πραγματικό-ψυχολογικό χαρακτήρα της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Ο νεοθετικιστικός χαρακτήρας (ιδεαλιστικός στον πυρήνα του) επηρέασε πάρα πολύ τους φυσικούς επιστήμονες τα επόμενα χρόνια. Η σχετικότητα (ρελατιβισμός) που εισηγούνταν στα πορίσματα των επιστημονικών ερευνών έγινε πολύ δημοφιλής θεωρία και η σχέση των επιστημών με τη γλωσσολογία, που έχει ανερχόμενη εξέλιξη, αρχή πολλών επιστημονικών ρευμάτων.

Ο επιστημονικός υλισμός, χωρίς ν΄ αρνείται τη συνάρθρωση των επιστημών σ΄ ένα ανώτερο επίπεδο που είναι η φιλοσοφία, προσπερνά τον Κύκλο της Βιέννης, ως ιδεαλιστική, θετικιστική άποψη.

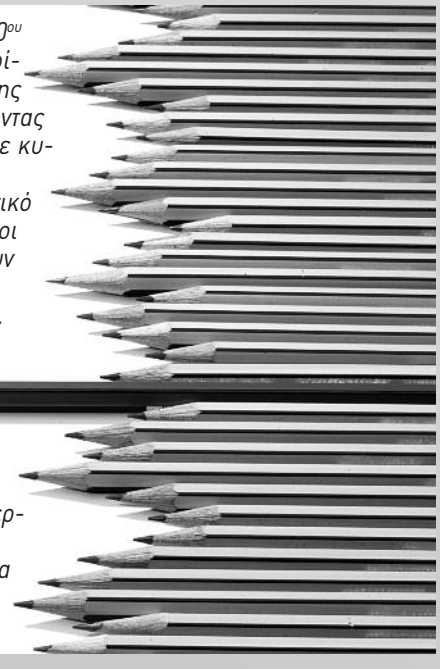

Σκέψεις για τις σημερινές μορφές μιας οιονεί «δασκαλοκτονίας»

γράφει ο Βασίλης Αλεξίου*

Θυμότανε κανείς γέροντες δασκάλους που μας άφησαν ορφανούς...
Γιώργος Σεφέρης, «Η τελευταία μέρα»

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΣΗΣ
(τον, επίσης, έκδημο αντιγράφοντας Ηλία Λάγιο*)

Δεν έρχεσαι στο γραφείο. Δεν πας στην Επανωμή. Δεν θα ξαναπιούμε τσίπουρα. Ποτέ δεν κατάφερες (κι ούτε ποτέ πια θα καταφέρεις) να θυμώσεις αληθινά. Δεν μπαίνεις στο γραφείο μου να μου φέρεις βιβλία. Δεν θυμάσαι τις χίπικες τρέλες σου στην Αμερική. Δεν συνομιλείς με τον Χρήστο. Δεν ακούς το γέλιο τού Γιώργου. Δεν χαμογελάς. Δεν μου μιλάς για τον Πέτρο. Δεν θα (ξανα)διαβάσεις τον Λαό των Μουνούχων, *που τον περίμενες. Δεν σε πονάει τίποτε. Δεν πονάς για τίποτε. Δεν σε βλέπω. Θα 'θελα να με βλέπεις. Δεν κάθεσαι εκεί. Δεν υπάρχει Θεός. Δεν θα ξανασυναντηθούμε. Ποτέ, πουθενά. Δεν σε θυμάμαι συνεχώς, μ' όλο που θα το 'θελα. Δεν κλαίω πια για σένα. Δεν καλοθυμάμαι τα λόγια σου. Ήτανε παραμονή εαρινής ισημερίας του 2010 που αφέντης και ρηγόπουλο του μέσα σου ουρανού, μ' ένα κενό στη θέση του χαμόγελου, για πάντα από κοντά μας έφυγες και 'γινες τρυφερή σιγή και λυπημένο χώμα.*
(Άνοιξη του 2010)

Περίεργο στ' αλήθεια το ριζικό, το «γραφτό» τού λόγου. Γράφω το παραπάνω για να πω, πως η πρώτη, προφορική, εκδοχή του κειμένου που ακολουθεί συγκροτήθηκε και παρουσιάστηκε πριν κάπου 2 χρόνια ως ανακοίνωση στο 4ο Διεθνές Συνέδριο Κριτικής Παιδαγωγικής, στη Θεσσαλονίκη, ενώ μια ισπανόφωνη εκδοχή του ταξίδεψε, στις αρχές του 2016, μέχρι τη Θαμόρα της Καστίλιας για να παρουσιαστεί σε Διεθνές Συνέδριο με τίτλο «Κουλτούρα και Μνήμη της Εκπαίδευσης». Εν τούτοις, θαρρείς σαν να το 'ξερε, το «κείμενο» αρνιόταν να πάρει το δρόμο για τη γραπτή (έντυπη ή ηλεκτρονική) αποτύπωση ή «ανάρτησή» του. Τύχη αγαθή, λοιπόν, το 'φερε ώστε τα λιγοστά (και ίσως γνωστά) πράγματα που κομίζει να περιληφθούν - ίνα πληρωθεί καλύτερα η σεφερική απόφανση στο μότο για τους απορφανισμένους, από τους παλιούς δασκάλους, μαθητές- σε τούτον τον τιμητικό τόμο στη μνήμη του Δασκάλου, «γείτονα» και φίλου Σπύρου Ράση.

1.

Θα ξεκινήσω την παρούσα πράξη ομιλίας δηλώνοντας εξαρχής πως αυτή δεν είναι παρά μια πράξη «εισπήδησης». Εισπήδηση, σύμφωνα με την εκκλησιαστική γλώσσα, έχομε όταν κάποιος ιερωμένος εκτελεί λατρευτικές πράξεις σε περιοχές έξω από τη δική του, χωρίς την άδεια των εντεταλμένων καθ' ύλην και τόπον αρμόδιων εκκλησιαστικών αρχών. Θέλω να πω με το παραπάνω ότι, ενώ θα μπορούσα να ασχοληθώ με κάτι πιο κοντινό στο δικό μου γνωσιακό «χωραφάκι» (λ.χ., ο ρόλος της λογοτεχνίας σε μια κριτική παιδαγωγική), συνειδητά επέλεξα ένα θέμα που μοιάζει να είναι «άλλου παπά βαγγέλιο». Η επιλογή αυτή έγινε για δύο πολύ συγκεκριμένους λόγους.

Ο πρώτος είναι ότι θα ήθελα, δίχως να ξέρω αν θα τα καταφέρω, να μιλήσω για πράγματα που έζησα, ένιωσα ή «υπέστην» στη διάρκεια κάπου κοντά τριών δεκαετιών δασκαλικίου, και στην άτυπη και στη Μέση και στην Ανώτατη Εκπαίδευση, πράγματα που, στο πλαίσιο του δεδομένου καταμερισμού εργασίας, όπως αυτός αποτυπώνεται και διαθλάται ιδιότυπα και ιδιόμορφα και στο επίπεδο της γλώσσας, πολλές φορές δύσκολα βρίσκουν το δρόμο της «φωνής». Ο δεύτερος είναι ότι θα ήθελα να μιλήσω γι' αυτό που πολλές φορές καταχωνιάζει η κρυμμένη λογοκρισία ενός χώρου, η γεννημένη μέσα από τη συνήθεια ή την αδράνεια, και πιο συγκεκριμένα, με τα λόγια του Πιερ Μπουρντιέ να μιλήσω γι': «αυτό που δεν μπορεί να ειπωθεί, με δεδομένη τη δομή της κατανομής των μέσων έκφρασης, το αν-έκφραστο, και αυτό που θα μπορούσε να ειπωθεί, σχεδόν υπερβολικά εύκολα, αλλά που είναι λογοκριμένο, το ακατονόμαστο»[1]. Αυτή η υπόρρητη λογοκρισία ενδυναμώνεται, στις μέρες μας, από τους κατεστημένους όρους εκφοράς του επιστημονικού λόγου, όροι εκφοράς οι οποίοι έρχονται ως συνέπεια ετερονομικών κοινωνικών ενταλμάτων με στόχο την εκφώνηση ενός λόγου υποχρεωτικά πρωτότυπου, υψιεπούς ή πεποικιλμένου με συγκεκριμένα μορφοτυπικά χαρακτηριστικά. Ενός λόγου που, όταν δεν κλείνει μισοπόνηρα το μάτι στην επερχόμενη κατάθεσή του σε βιογραφικά με μοναδική τους μέριμνα τη διόγκωσή τους, εμφανίζεται ως επιτέλεση σχολαστικών ασκήσεων που υπενθυμίζουν πως το υποκείμενο της εκφώνησης κατέχει (και μιλάει σύμφωνα με) τους κανόνες του savoir dire του πεδίου.

Λέω τα παραπάνω, όχι κατειλημμένος από κάποια μανία γνωσιολογικού σχετικισμού ή αναρχισμού (δηλαδή από το, ας το ονομάσομε, «σύνδρομο» του καλού μας Paul Feyerabend), και ούτε επειδή θέλω να κόψω το κλαδί που πάνω του κάθομαι. Απλώς (και παραφράζοντας, εδώ, το Γιώργο Σεφέρη):

..και τα άρθρα μας τα φορτώσαμε με τόσες
σημειώσεις και παραπομπές
που σιγά-σιγά βουλιάζουν
και τις δημοσιεύσεις μας τις στολίσαμε τόσο
πολύ που φαγώθηκαν από τα μαλάματα τα
πρόσωπά τους
κι είναι καιρός να πούμε τα λιγοστά μας λό-
για γιατί η ψυχή μας αύριο κάνει πανιά.

---

* Το σκονάκι της αντιγραφής:
ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Δεν έρχεσαι στου Αντώνη. Δεν οδηγείς το παπάκι. Δεν ανάβεις τσιγάρο. Δεν τσαντίζεσαι. Δεν τραγουδάς το «Κόκκινο ρόδο». Δεν τρως το μισοτηγανισμένο λουκάνικο. Δεν θυμάσαι τους παιδικούς σου ξιπασμούς στη Σαλονίκη. Δεν συνομιλείς με τον Αριστείδη. Δεν γελάς, να χαρεί η μέρα μου. Δεν λιμπίζεσαι την όμορφη κοπέλα που περνά. Δεν ρίχνεις ίσκιο. Δεν σε βασανίζει κανένα όνομα. Δεν σε αναπαύει κανένα όνομα. Δεν μου μιλάς. Δεν σε βλέπω. Δεν κάθεσαι εκεί. Δεν υπάρχει θεός. Δεν θα ξανασυναντηθούμε. Ποτέ, πουθενά. Δεν σε θυμάμαι συνεχώς, μ' όλο που θα το 'θελα. Δεν κλαίω πια για σένα. Δεν καλοθυμάμαι τα λόγια σου. Ήτανε τάδε μέρα, κάποιου μήνα του 94 που, πλάνητας κι αρχοντόπουλος του ανίδωτου ουρανού, για πάντα από κοντά μας έφυγες κι όνομα πια δεν έχεις.

Από την ποιητική συλλογή του Ηλία Λάγιου, *Πράξη Υποταγής*, Αθήνα 2000, εκδ. Ερατώ.

[1] Pierre Bourdieu, «Η λογοκρισία» (μτφρ. Π. Γεωργίου), *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 78, 1990, σ. 5.

2.

Ας ξεκινήσω λοιπόν να λέω τα «λιγοστά μου λόγια» σε σχέση με το προκείμενο. Ο κεντρικός άξονας αυτού του προκείμενου είναι η θέση, όπως αυτή περίπου διατυπώνεται στον τίτλο, πως τον τελευταίο καιρό γινόμαστε μάρτυρες (με τις δυο σημασίες του όρου) μιας ενορχηστρωμένης αποδόμησης της «ποιητικής» (και εδώ, επίσης, το επίθετο και με τις δυο σημασίες του: ως αναφερόμενο στο *ποιείν*, στο *δημιουργείν* ή στο *μαθητουργείν* και ως ενέχον στοιχεία ποίησης) διάστασης της διδακτικής πράξης και σχέσης. Αυτό, ακριβώς, θέλει να πει το ονοματικό σύνολο «οιονεί δασκαλοκτονία». Για να μη νομιστεί ότι πρόκειται για μια ιμπρεσιονιστική, χαζοχαρούμενα ουμανιστική θέση ή για τους συνήθεις νερόβραστους πανηγυρικούς τών εξουσιών την «Ημέρα του εκπαιδευτικού» θα προσπαθήσω στη συνέχεια να ορίσω αυτή την «ποιητική» διάσταση.

Είναι γνωστό ότι ανέκαθεν η φιγούρα του δασκάλου προσλαμβανόταν κατά ένα διττό και αντιφατικό τρόπο. Από τη μια μεριά ως εξουσιαστή (σίγουρα πάντα εξουσιαζόμενου), ως κατόχου μιας «νόμιμης» μεταδοτέας γνώσης, με τη δυνατότητα χρήσης σωματικής ή συμβολικής βίας, ως εκπρόσωπου δηλαδή ενός αυταρχικού, εξουσιαστικού, πειθαρχικού μηχανισμού, όπως μας θυμίζουν εξάλλου οι διπλές και αντικρουόμενες σημασίες των λέξεων «παιδεύω» και «παιδεμός».[2] Από την άλλη, πάντοτε υπήρχε η σύλληψη του δασκάλου-παιδαγωγού, μύστη και μυσταγωγού που κατανοεί, ακούει, εξηγεί, μεταδίδει γνώση και ζωή, στοχεύοντας ακριβώς σε εκείνο το *ευ ζην* που μας είναι γνωστό από το κλασικό ρητό. Μια αντίφαση που την αποδίδει θαυμάσια η συνύπαρξη στα παλαμικά *Σατιρικά Γυμνάσματα* του στίχου *Δάσκαλος γίνε, αλήθεια αν ήρωας είσαι*, με την εικόνα του δασκάλου που, δέσμιος της αρχαιολαγνείας και του καθαρεύοντος λόγου, βυθίζει το λαό *στ΄ ακάθαρτα του βούρκου* μαζί με *διαβασμένους, ντοτόρους, σπιρουνάτους, ρασοφόρους, ρουσφετλήδες, οικοπεδοφαγάδες, αβοκάτους, κομματάρχηδες και κοτζαμπασήδες*. Ο δεύτερος όρος της αντίφασης, δηλαδή η «ηρωική», θετική, μυσταγωγική εικόνα του δασκάλου στηρίζεται στο γεγονός ότι η παιδαγωγική σχέση είναι ή τείνει να γίνει, πάνω απ΄ όλα, ένας βαθύτατα «προσωποποιημένος διάλογος», όπως θα το έλεγε και θα το ήθελε ο Μιχαήλ Μπαχτίν. Ένας διάλογος μη αναγώγιμος σε αριθμοποιήσεις, ποσοτικοποιήσεις, ο οποίος εμπεριέχει το μη προβλέψιμο, το μη καθοριζόμενο ντετερμινιστικά από τους νόμους της φύσης (για να θυμηθώ, εδώ, ένα ποίημα του Μπέρτολτ Μπρεχτ[3]) κομμάτι των διανθρώπινων σχέσεων ή, ακόμη, και το λάθος. Στην πραγματικότητα, όπως μας θυμίζει ο Καστοριάδης σχολιάζοντας τον Πλάτωνα:

«Στη βάση κάθε απόκτησης και μεταβίβασης γνώσεως υπάρχει ο έρως: ο έρως για το διδασκόμενο αντικείμενο που αναγκαστικά περνά μέσα από την ιδιαίτερη ουσιαστική σχέση μεταξύ διδάσκοντος και διδασκομένου[4].

Και το ίδιο έρχεται να μας πει και ο Πάουλο Φρέιρε:

Όμως στην ταπεινοφροσύνη με την οποία αντιμετωπίζουν οι δάσκαλοι τους μαθητές τους πρέπει να προστεθεί μια άλλη ποιότητα: η αγάπη, χωρίς την οποία το έργο τους θα έχανε το νόημά του. Και εδώ εννοώ αγάπη: όχι μόνο προς τους μαθητές, αλλά και προς αυτήν καθεαυτή τη διαδικασία της διδασκαλίας. Χωρίς να θέλω να γκρινιάξω, πρέπει να ομολογήσω ότι δεν πιστεύω πως οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αντέξουν τις αντιξοότητες της δουλειάς τους χωρίς κάποιο είδος εξοπλισμένης αγάπης, όπως θα έλεγε ο ποιητής Tiago de Mela[5].

Και εδώ ακριβώς, στη «μαχητική αγάπη» όπως την ονομάζει στη συνέχεια ο Φρέιρε, βρίσκεται η πιο κομβική, κατά την άποψή μου άλυτη, και γι΄ αυτό γόνιμη αντίφαση της διδακτικής σχέσης. Αντίφαση που περιγράφει εξαίρετα η (ελαφρά παραφρασμένη από μένα) πρόταση του Γεράσιμου Λυκιαρδόπουλου: «Η ανθρωπιά [και η ευαισθησία και η αγάπη, συμπληρώνω εγώ] άοπλη συντρίβεται και ένοπλη αυτοαναιρείται».[6]

Αυτή, πάντως, η ποιητική διάσταση της διδακτικής σχέσης ενισχύονταν από το γεγονός πως το δημόσιο σχολείο παρά τους περιορισμούς του, την (τόσο πολύ μελετημένη) αναπαραγωγική-ταξινομητική-ιδεολογική του λειτουργία συνέχιζε (σίγουρα αμυνόμενο) να παραμένει ένας χώρος συγκρότησης υποκειμενικότητας και πληθυντικότητας, ένας χώρος όπου συναντώνται ζώσες φωνές και εκλύονται «αξίες χρήσης», και όπου ακόμη, για να ξαναθυμηθούμε και πάλι τον Μπαχτίν: «είναι σημαίνει επικοινωνείν».

Μια επικοινωνία υποκειμένων που επιμένουν να είναι κάτι καθολικότερο και κάτι περισσότερο απρόβλεπτο από έναν απλό *homo economicus*. Και εδώ οι κλασικές δουλειές του Μαρσέλ Μως[7] και του Καρλ Πολάνυι[8] έχουν πολλά να μας πουν. Και επικοινωνία που όσο κι αν στριμώχνεται από εγκυκλίους και εξεταστέες ύλες, όσο κι αν απειλείται από έναν καλοδιαφημισμένο και πολυεπιδοτούμενο εκτεχνοκρατισμό στο πλαίσιο μιας σχεδόν βιομηχανικής θεώρησης της εκπαίδευσης διατηρεί –ευτυχώς– αρκετούς αρχαϊσμούς, πολλές ενοχλητικές ιστορικές ή καταλοιπικές ανορθογραφίες, τη μνήμη της αντίστασης και την αντίσταση της μνήμης, λέξεις και ρήματα που αρνούνται επίμονα να μεταφραστούν στη γραμματική της Νέας Ομιλίας.

Στην ίδια κατεύθυνση συνέτεινε και συντείνει και το γεγονός πως το σχολείο είναι ένας χώρος στον οποίο πέρα ή, πολλές φορές, ενάντια σε αυτό που συνηθίζεται να ονομάζεται «επίσημη» ή, κατ΄ άλλους, «πραγμοποιημένη» γνώση, κυκλοφορεί, ανταλλάσσεται, μεταδίδεται και μιας άλλης μορφής γνώση. Γνώση καταπιεσμένη, σιωπηλή ή λογοκριμένη ατομικών και συλλογικών σωμάτων και βιωμάτων, αισθημάτων και συναισθημάτων, έξεων και διεξέξεων, καημών κι ονείρων. Και μαζί τους το φάσμα μιας «επικίνδυνης μνήμης» ή, αν θέλετε, μιας μνήμης σε κατάσταση κινδύνου, για να θυμηθούμε τον Βάλτερ Μπένγιαμιν.[9]

3.

Όλα τα παραπάνω συντελούσαν σε αυτό που παραπάνω ονομάσαμε «ποιητική» διάσταση της διδακτικής πράξης. Και είναι ακριβώς αυτό που, μαζί με άλλα, αποδομείται συστηματικά και συνειδητά τις τελευταίες δυο τρεις δεκαετίες, με τον ίδιο τρόπο που η αυτοδιδαξία απωθήθηκε υποτιμημένη στο χώρο του ερασιτεχνισμού και του «ρηχού εγκυκλοπαιδισμού». Γράφω αποδομείται «συνειδητά» και έχω πλήρη συνείδηση για τη χρήση του συγκεκριμένου επιρρήματος. Δεν χρειάζεται κανείς να διαβάσει το εμβριθές (αν και κάπου-κάπου αβαθές) *Δόγμα του σοκ* ή την ογκώδη «Λευκή Βίβλο» για την εκπαίδευση της Ε.Ε., για να καταλάβει το βαθμό αυτής της συνειδητότητας και στοχοπροσήλωσης από τη πλευρά των καταστροφέων του δημόσιου σχολείου. Μια στοχοθεσία καλυμμένη συνήθως με ευφημιστικές ωραιολογίες, όπως, π.χ., «καλές ή βέλτιστες πρακτικές», «άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία» (δηλαδή στην αγορά), «λογοδοσία» κ.ο.κ. Το σίγουρο είναι πως, ενώ παλαιότερα υπήρχαν οι δυνατότητες για κάποιες ανισομετρίες (ή, κατ΄ αυτούς, «ανορ-

[2] Περισσότερα γι΄ αυτό στο Ανδονά Δ, Αλεξίου Β. κ.ά.: «Εικόνες σχολείων, σχολεία εικόνων. Το σχολείο στη νεοελληνική πεζογραφία: Μια πρώτη προσέγγιση», περιοδικό *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, τχ. 80, Νοεμ.2006 - Ιαν. 2007, σσ. 30-39.

[3] «*Αν η πέτρα που πετάς ψηλά / Σου πει ότι στη γης θέλει να πέσει / Πίστεψέ την. / Αν το νερό που ετοιμάζεσαι να μπεις/ Σου πει ότι θα βραχείς / Πίστεψέ το / Αν σου γράψει η φίλη σου / Ότι κοντά σου θέλει να΄ρθει / Μην την πιστέψεις, Γιατί εδώ / Δεν επιδρούν οι νόμοι της φύσης*» (μτφρ. Π. Μάρκαρης).

[4] Όπως παρατίθεται στο Ζαν Κλωντ Μισεά, *Η εκπαίδευση της αμάθειας*, μτφρ. Α. Ελεφάντης, Αθήνα 2002, εκδ. Βιβλιόραμα, σ. 39-40.

[5] *Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάξουν*, μτφρ. Μ. Νταμπαράκης, επιμ.-προλ. Τάσος Λιάμπας, Θεσσαλονίκη 2006, εκδ. Επίκεντρο, σ. 146-147.

[6] Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος, *Αναφορές*, Αθήνα [2]2007, εκδ. Έρασμος, σ. 55.

[7] Μαρσέλ Μως, *Το δώρο. Μορφές και λειτουργίες της ανταλλαγής στις αρχαϊκές κοινωνίες*, μτφρ. Α. Σταματοπούλου-Παραδέλλη, Αθήνα 1999, εκδ. Καστανιώτη.

[8] Καρλ Πολάνυι, *Ο μεγάλος μετασχηματισμός*, μτφρ. Κ. Γαγανάκης, Θεσσαλονίκη 2007, εκδ. Νησίδες.

[9] Τα ίδια, πάνω κάτω, πράγματα που λέω σε αυτές τις τρεις παραγράφους τα΄χω ξαναγράψει και στο κείμενό μου «Οι ανθρωπιστικές επιστήμες μπροστά το σύνδρομο του Φαέθοντα», στο *Λογοπραξίες*, Αθήνα 2008, εκδ. Παπαζήση, σσ. 241-242.

θογραφίες») στον χώρο των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης, σήμερα η καταιγιστική ομοιομορφοποίηση των εφαρμοζόμενων πολιτικών στο πλαίσιο της «παγκοσμιοποίησης» (άλλος ευφημισμός αυτός για να αποκρυβεί ο τρόπος ύπαρξης και δράσης του ιμπεριαλισμού των καιρών μας) με τη συνδρομή του ΟΟΣΑ, της Παγκόσμιας Τράπεζας, των Διαγωνισμών Pisa, ή των Συμφωνιών της Σαλαμάνκας, της Λισσαβώνας, κ.ά. κάνει πολύ πιο δύσκολη την αποτελεσματικότητα των ποικίλων, τις περισσότερες φορές αμυντικών ή αυθόρμητων, αντιστάσεων. Εξάλλου, ο στόχος είναι πολύ πιο στρατηγικός και αυτός φυσικά δεν είναι το «Νέο σχολείο» αλλά ο «Νέος άνθρωπος» (όπως ακριβώς λέμε «Νέα Ομιλία»), η επιβολή δηλαδή μεγαλεπήβολων ανθρωπολογικών μεταλλάξεων στο πλαίσιο ενός εντελώς διαφορετικού συστήματος κοινωνικού καταμερισμού εργασίας (ανεργίας ή απασχολησιμότητας). Η διαφορά με το προηγούμενο σύστημα, που σύμφωνα με τον Μαρξ σακάτευε τον άνθρωπο και «τον μετέτρεπε σε εξάμβλωμα, καλλιεργώντας σαν μέσα σ΄ ένα θερμοκήπιο τη μερικότερη επιδεξιότητα και πνίγοντας έναν ολόκληρο κόσμο από παραγωγικές κλίσεις και χαρίσματα, ακριβώς όπως στις Πολιτείες του Λα Πλάτα σφάζουν ένα ολόκληρο ζώο μόνο και μόνο για να πάρουν το τομάρι ή το λίπος του»[10], είναι περισσότερο μια διαφορά βαθμού. Με δεδομένη την ανάπτυξη της Χημείας και της «Χημείας της ψυχής» (ζωντανή απόδειξη αυτού είναι η εκτεχνολόγηση-ιατρικοποίηση-φαρμακοστοχοπροσήλωση μεγάλου μέρους της Ψυχανάλυσης και η τοποθέτηση κάτω από την ετικέτα του «συνδρόμου» οποιασδήποτε συμπεριφοράς δεν υπακούει ή δεν συμμορφώνεται στις σταντάριζμένες νόρμες του «ορθώς σκέπτεσθαι και συμπεριφέρεσθαι»), αυτό που ζητάν δεν είναι πια μόνο το «τομάρι» ή το «λίπος» αλλά όλα και, πάνω απ΄ όλα, την ίδια την ψυχή.

Οι ίδιοι οι εμπνευστές τους το δηλώνουν, εξάλλου, ευθαρσώς, όταν μιλούν για αλλαγή στο DNA του σχολείου και φυσικά στο DNA και των ζώντων υποκειμένων του, αφού αυτά θα πρέπει να αλλάξουν, άρδην και καταναγκαστικά, τις σχέσεις τους με το γύρω τους και τους γύρω τους, με το μέσα τους, με αυτό που δημιουργούν, με αυτό που αγαπάνε και πονάνε, έτσι που τα πάντα να υποταγούν στο ζυγό ενός ακραιφνούς αγοραίου οικονομικού φονταμενταλισμού. Γι΄ αυτό, το διακύβευμα αυτών των αλλαγών δεν είναι, όπως σωστά παρατηρεί ο Τζεμ Σεμπρούν, το «ποιον κόσμο θα αφήσουμε τα παιδιά μας;» αλλά «σε τι είδους παιδιά θα αφήσουμε τον κόσμο;»[11]

Πρόκειται για τη μεγαλύτερη «συντηρητική επανάσταση», όπως την είχε χαρακτηρίσει ο Πιερ Μπουρντιέ, των τελευταίων δεκαετιών στο χώρο της εκπαίδευσης. Μια αντεπανάσταση που ξεκόβει οριστικά από τη κληρονομιά του αστικού Διαφωτισμού και της χουμπολντιανής Bildung, στο πλαίσιο της οποίας η μόρφωση λειτουργούσε εν δυνάμει, με τις γνωστές βέβαια ενστάσεις ως μια προσωπική χειραφετητική διαδικασία εγγεγραμμένη και νομιμοποιούμενη στη μικρή ή μεγάλη αφήγηση μιας κοινωνίας που και η ίδια, ρητορικά τουλάχιστον, αναφερόταν στη χειραφέτησή της έστω και με τη γραμμικά συλλαμβανόμενη έννοια της προόδου. Μιλώντας για τα δικά μας, αυτό σημαίνει πως η σχολική γνώση δεν είναι πια ικανή να παρακινήσει κάποιον άνθρωπο για να προσπαθήσει να επιβεβαιώσει εκείνη την παροιμιώδη φράση τού: «μάθε πέντε σπυριά γράμματα για να γίνεις άνθρωπος» ή να επαληθεύσει εκείνο το τραγουδάκι, που το περιφέρουν άοπλο στις σχολικές γιορτές, για τα γράμματα που είναι του «Θεού τα πράματα».

4.

Σε αυτό το πλαίσιο η εργαλειακότητα, η πλήρης, απογυμνωμένη από οποιαδήποτε αναφορά σε συλλογικότητα εξατομίκευση, η εκπληροφόρηση-εμπορευματοποίηση της γνώσης, η ισόβια καταδίκη των ατόμων στο τροχό της ατέρμονης εξέτασης, της καταναγκαστικής εξατομίκευσης, της κατά περιόδους ή ολοσχερούς εργασιακής αχρήστευσης, μετατρέπουν τα υποκείμενα της διδακτικής εξίσωσης σε ποσοτικοποιημένο αντικείμενό της, επαληθεύοντας έτσι, επώδυνα για τα ίδια, εκείνη την επωδό από το μπρεχτικό τραγούδι του εμπόρου: «*Πού να ξέρω ο άνθρωπος τι είναι; Ξέρω την τιμή του μονάχα*». Είναι ακριβώς αυτά που οδηγούν στην αφυδάτωση της διδακτικής σχέσης, το στέγνωμά της, το ξερίζωμα από την ανθρώπινη φύση εκείνου του αριστοτέλειου «*ο άνθρωπος φύσει ορέγεται του ειδέναι*» και την αντικατάστασή του με το «*ο άνθρωπος τη αγορά* [εδώ δοτική] *και δια την αγοράν ορέγεται του ειδέναι*».

Μοχλοί σε αυτή την αποδόμηση: Πρώτα απ΄ όλα, η συνεχής κοινωνική, ηθική και υλική απαξίωση και πτωχοπροδρομοποίηση, ανασφαλειοποίηση των εκπαιδευτικών, ώστε να μετατραπούν σε μια μάζα πειθήνιων, παραιτημένων, νταπαθών και υποταγμένων στη μοίρα υποκειμένων. Και όλα αυτά μαζί με τη συνεχή και επίμονη δυσφήμησή τους. Η απώτερη επιδίωξη σαφής: ο πλήρης «αποδιανοουμενισμός» των εκπαιδευτικών (όπως κάπου το είχε πει ο Michael Apple), η μετατροπή τους σε ελεγχόμενα φοβισμένα ταξίμετρα καταγραφής εκπληροφορημένων, εμπορευματοποιημένων θραυσμάτων γνώσης, η πλήρης ποσοτικοποίηση της ποιότητας, η μετατροπή τους σε άβουλους και πειθήνιους τροχονόμους εισερχόμενων και εξερχόμενων ατάκτως ερριμμένων πληροφοριών.

Δεύτερο: αυτό που θα ονομάζαμε «*iso*ποίηση» της παρεχόμενης ή διδασκόμενης γνώσης. Το αρκτικόλεξο ISO προέρχεται από την ελληνική λέξη «ίσος», αλλά, άλλος ευφημισμός και εδώ, δεν είναι τίποτε άλλο παρά τα ακρώνυμα της International Organization for Standartization, με στόχο, σύμφωνα με τα καταστατικά της, το να ενισχύσει την οικονομία στο πλαίσιο της παγκόσμιας αγοράς. Στόχος της, με απλά λόγια, το να οργανώσει, διαχειριστεί, «βελτιστοποιήσει» το νέο καθεστώς γνώσης, όπως αυτό, σχεδόν προφητικά, διαγράφονταν στη *Μεταμοντέρνα Συνθήκη* του Λυοτάρ:

> Κριτήριο της γνώσης δεν είναι πια: αληθεύει; Αλλά: σε τι χρησιμεύει; Μέσα στο πλαίσιο της εμπορευματοποίησης της γνώσης αυτή η τελευταία ερώτηση τις περισσότερες φορές σημαίνει: μπορεί να πουληθεί; Και μέσα στο πλαίσιο της αύξησης της ισχύος: είναι αποτελεσματικό;[12]

Αλλά, σήμερα, ούτε και τα παραπάνω μοιάζουν να ισχύουν απόλυτα. Αφού «αληθινό» δεν είναι μονάχα αυτό που μπορεί να πουληθεί αλλά αυτό που πριν θα πρέπει να έχει πιστοποιηθεί, είτε πρόκειται για προϊόντα της επονομαζόμενης βιολογικής καλλιέργειας είτε για «έγκριτη» (σωστότερα εγκεκριμένη από ποικίλες «αρχές διασφάλισης της ΄ποιότητας΄») δημοσίευση ακαδημαϊκής σκέψης (τυλιγμένης και σαβανωμένης μέσα σε ποικίλα ranking lists και impact factors) είτε για διδασκόμενη γνώση συμπιεσμένη και πακεταρισμένη στα αστραφτερά κουτάκια των περιβόητων *European Credits Transfer and Accumulation System,* κοινώς *ECTS* ή πιστωτικών[13] μονάδων. Το μόνο που ακόμη λείπει (και μάλλον και αυτό όπου να ΄ναι θα έρθει) είναι σε αυτά τα κουτάκια isoποιημένης, συσκευασμένης, τυποποιημένης, πιστοποιημένης γνώσης να μπει και η κλασική ταινιούλα με την ημερομηνία λήξης του προϊόντος.

Εδώ πάντως είναι αναγκαία μια μικρή παρατήρηση. Ακούμε από χίλιες μεριές πως η γνώση απαξιώνεται και αχρηστεύεται κάθε 5, 6, 7 χρόνια. Πρόκειται φυσικά για μια αερολογία. Αν ο άνθρωπος δεν είναι παρά το σύνολο των κοινωνικών του σχέσεων (και των τυραγνισμένων του αντιφάσεων θα συμπληρώναμε), γνώση δεν είναι τίποτε άλλο παρά η ουσιαστική και συνειδητή μελέτη αυτών των σχέσεων από τη μεριά του υποκειμένου. Σχέσεις με τον εαυτό μας (με δεδομένο πως η συνείδηση δεν είναι τίποτε άλλο παρά κοινωνικός διάλογος με τον εαυτό μας, όπως μάς το είπε, εδώ και καιρό, ο Λεβ Σεμιόνοβιτς Βυγκότσκι), σχέσεις με την Ιστορία, με τους νεκρούς μας και το χώμα (δηλαδή την πατρίδα που τους σκεπάζει), σχέση με το μέλλον (δηλαδή με τις ελπίδες μας και τις προσδοκίες

[10] Κ. Μαρξ, *Το Κεφάλαιο*, μτφρ. Π. Μαυρομάτης, Αθήνα 1978, 1ος τόμος, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, σ. 376.

[11] Όπως παρατίθεται στο Ζαν Κλωντ Μισεά, *ό.π.*, σ. 50.

[12] Ζαν-Φρανσουά Λυοτάρ, *Η μεταμοντέρνα συνθήκη*, μτφρ. Κ. Παπαγιώργης, Αθήνα 1993, εκδ. Γνώση, σ. 126.

[13] Ας προσέξει κανείς, αυτό που πριν χαρακτηρίσαμε ως προσπάθεια (κακόηχη και κακέμφατη, τις περισσότερες φορές) άρθρωσης μιας «Νέας Ομιλίας»: η γνώση *πιστώνεται*, αγοράζεται, κατατίθεται, συσσωρεύεται, ανταλλάσσεται, εκμισθώνεται κ.ο.κ.

μας), σχέση με τους γύρω μας (στις ποικίλες μορφές εμφάνισής τους), σχέση με μια φύση που, όπως γράφουν οι Αντόρνο-Χορκχάιμερ, «ο σημερινός μηχανισμός της κοινωνικής κυριαρχίας τη βλέπει ως υγιή αντίθεση της κοινωνίας και ενσωματώνοντάς την στη νοσούσα κοινωνία την φθείρει»[14], κ.ο.κ. Και αυτή η γνώση, όσο ακόμη συνεχίζουμε να μπουσουλάμε στην «προϊστορία», καθόλου δεν απαξιώνεται, τουλάχιστον από εκείνη την εποχή που ο Θουκυδίδης (3, 82, 2) έγραφε τα σχετικά με την ανθρώπινη φύση Αυτό που απαξιώνεται είναι οι πληροφορίες, τα ραμ (RAM=random access memory = μνήμη τυχαίας προσπέλασης) και τα bytes (=8 bits, όπου bit = binary digit, δυαδικό ψηφίο), οι τεχνολογικές μόδες και τα τηλεοπτικά προϊόντα.

Αν, βέβαια, πάμε λίγο βαθύτερα από τη «μνήμη τυχαίας προσπέλασης», θα δούμε ότι αυτό που, στην ουσία, απαξιώνεται είναι η βαθύτερη ουσία της διδακτικής πράξης. Αυτός ο σκληρός πυρήνας ανθρωπίλας που γίνεται απόπειρα να καταμετρηθεί, να πιστοποιηθεί, να του «πάρουν τα μέτρα», στραγγαλίζοντας τη ζωντανή και, εν δυνάμει επαναστατική, απροβλεπτότητά του. Γι΄ αυτό και η, με όρους ανατομίας, πλήρως απαξιωτική για τη ζωντάνια και τη ζωτικότητα της διδακτικής σχέσης αξιολόγηση, με το εξαντλητικό «σπάσιμο» μιας σύνθετης εργασίας σε «απλά» συστατικά στοιχεία-μέρη, η αναλυτική καταγραφή και ο έλεγχος κάθε «βήματος» της εργασίας αυτής στο στάδιο της υλοποίησής της και η υποβολή όλων αυτών σε μια ανατομική διαδικασία ελέγχου και μέτρησης. Είναι, για να χρησιμοποιήσω μια –δάνεια από άλλο πεδίο– μεταφορά, σαν «να σκοτώνεις κάποιον για να μελετήσεις με την ησυχία σου την κυκλοφορία του αίματος»[15]. Εκεί, πέρα από άλλα, στόχευε και η περιβόητη «τράπεζα θεμάτων» (άκου: Τράπεζα! θεμάτων) που έχω τη γνώμη ότι θα διευρυνθεί και προς άλλες εκπαιδευτικές περιοχές, επιβάλλοντας στην πραγματικότητα τον ασφυκτικό κορσέ μιας αδιόρατης καθοδήγησης και ελέγχου της διδασκαλίας, που οδηγούν τους εκπαιδευτικούς σε έναν κοινότοπο διδακτικό φορμαλισμό και τους μαθητές στην ανάπτυξη πανομοιότυπων φορμαλιστικών τύπων σκέψης και στάσης απέναντι στη γνώση και την κοινωνία.

Και εκεί φυσικά στοχεύει και η κακόφημη αξιολόγηση που θεωρώ ότι δεν χρειάζεται να πω περισσότερα, αφού πια έχει γίνει σαφές ακόμη και στα μάτια των πιο καλοπροαίρετων υποστηρικτών της, ότι, παρά τους ποικίλους ευφημισμούς και τις κοινοτυπίες/κοινοτοπίες που την συνοδεύουν, ο στόχος της δεν είναι άλλος από αυτόν που σχεδόν προφητικά προέβλεπε εδώ και χρόνια ο Μισέλ Φουκώ:

> Για ένα μεγάλο διάστημα η οποιαδήποτε ατομικότητα –η ταπεινή ατομικότητα, η ατομικότητα του καθενός– δεν θεωρούνταν άξια περιγραφής. Το να σε κοιτάζουν, να σε παρατηρούν, να σε «αφηγούνται» λεπτομερειακά, να σε παρακολουθούν καθημερινά με μιαν αδιάλειπτη καταγραφή, ήταν ένα προνόμιο. Το χρονικό ενός ανθρώπου, η αφήγηση της ζωής του, η διεξοδική ιστοριογραφία του, αποτελούσαν μέρος των τελετουργιών της εξουσίας του. Ωστόσο, οι πειθαρχικές μέθοδες αντιστρέφουν αυτή τη σχέση, υποβιβάζουν το κατώφλι της περιγραπτής ατομικότητας, και μετατρέπουν την περιγραφή σε μέσο ελέγχου και μέθοδο κυριάρχησης. Το άτομο δεν αποτελεί πια ένα μνημείο για μελλοντική μνήμη, αλλά ένα ντοκουμέντο για ενδεχόμενη χρησιμοποίηση»[16] (ή αχρήστευση θα συμπληρώναμε).

Τα 40 περίπου χρόνια που πέρασαν από τότε που γράφτηκαν οι παραπάνω λέξεις και η ωμή πραγματικότητα της αυξανομένης βιοπολιτικοποίησης της «γυμνής ζωής» κάνουν κάθε φορά λιγότερο ρητορική και λιγότερο περίεργη την ερώτηση που κλείνει το κεφάλαιο τού ίδιου βιβλίου με τον τίτλο «Ο πανοπτισμός»: «Τι το εκπληκτικό αν η φυλακή μοιάζει με τα εργοστάσια, με τα σχολεία, με τους στρατώνες, με τα νοσοκομεία – που όλα τους μοιάζουν με φυλακές;»[17]

5.

Άλλος μοχλός αυτού του ασφυκτικού ελέγχου για την αποποιητικοποίηση, εργαλειοποίηση της δημιουργικής διάστασης της παιδαγωγικής διαδικασίας προέρχεται από την ηγεμονική ιδεολογία (εδώ με την έννοια της ψευδούς συνείδησης) της εποχής μας, δηλαδή την ιδεολογία της «τεχνοεπιστήμης». Έτσι, από παντού ακούγονται ύμνοι στις νέες τεχνολογίες που θα επαναστατικοποιήσουν την εκπαιδευτική διαδικασία, ψάλλονται διθυραμβικά εγκώμια για διαδραστικούς πίνακες, σοφούς προτζέκτορες, πληροφορικά εκπαιδευτικά προγράμματα, τηλετάξεις, τηλεδασκάλους και τηλεμαθητές (δηλαδή, όπως δηλώνει και το έτυμον του πρώτου συνθετικού των λέξεων: μακριά από τη μάθηση και τη γνώση τάξεις, δασκάλους και μαθητές), αγγέλλονται (μαζί με άλλες διαφημίσεις κινητών τηλεφώνων, χαρτιών υγείας και χαρτιών ανακυκλωμένων κ.ο.κ.) masters και πακέτα κατάρτισης ή δια βίου μάθησης σε τιμές πολύ λογικές. Σίγουρα κανείς δεν αμφιβάλλει για τη δυνατότητα της τεχνολογίας (αυτήν χρησιμοποιώ και εγώ εδώ για να γράψω) να υποβοηθήσει και να ενισχύσει την παιδαγωγική πράξη. Αλλά όχι ως αυτοσκοπός ή ως καθολική πανάκεια για τη *θεραπεία πάσης νόσου και πάσης μαλακίας*. Στην πραγματικότητα, μέσα από αυτή την ξέφρενη και άκριτη τεχνολογοφιλία ή αλλιώς νεκρολογοφιλία (ως αγάπη προς το πάγιο, το εσβεσμένο κεφάλαιο) γίνεται προσπάθεια να υποτιμηθεί, απαξιωθεί, σιγήσει, λογοκριθεί η ζώσα φωνή των δασκάλων και των ζωντανών αντιστάσεων-αντιφάσεων που αυτή εμπεριέχει. Έτσι, η σχεδόν βιομηχανοποιημένη απόπειρα εκτεχνολογισμού της εκπαιδευτικής πρακτικής δεν μπορεί να αποκρύψει το φιλόδοξο στόχο της να θέσει υπό πλήρη έλεγχο το σύνολο αυτής της πρακτικής επιβεβαιώνοντας κατ΄ αυτόν τον τρόπο εκείνο το ιδεώδες του Μεγάλου Δούκα Μιχαήλ, ο οποίος, σύμφωνα με τον Φουκώ, καθώς έβλεπε τα άψογα γυμνάσια του στρατού του, εξέφραζε τη δυσφορία του με τη φράση: «Καλώς. Δυστυχώς όμως αναπνέουν»[18].

Χωρίς ούτε ένα δράμι τεχνολογοφοβίας και σεβόμενοι τις δυνατότητες που οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν, πιστεύω πως θα πρέπει ταυτόχρονα να πάρουμε σοβαρά υπόψη αυτό που ένας παλαιότερος πανεπιστημιακός δάσκαλος έγραφε:

> Η διδακτική σχέση είναι σχέση ενσώματη. Δεν περιορίζεται σε λόγια, αλλά περιλαμβάνει τον τόνο, την ένταση, το χρώμα και τους κυματισμούς της φωνής, το βλέμμα, το χαμόγελο, την έκφραση του προσώπου, την κίνηση του σώματος ολόκληρου. Η κιμωλία και ο πίνακας είναι οργανική επέκταση των παραπάνω. Ακόμη κι αν –ή επειδή– λερώνουν. Προτζέκτορες, επιδιασκόπια και λοιπά υποκατάστατα αποστειρώνουν τη διδακτική σχέση. Την εξαϋλώνουν τείνοντας τελικά να την καταργήσουν» Γιατί η διδακτική σχέση είναι σχέση διακινδύνευσης και σχέση αναγνώρισης. Σχέση αμοιβαίας ενθάρρυνσης και αμοιβαίας κριτικής. Σχέση ευθύνης. Εκεί η αυτενέργεια αρθρώνεται σε σεβασμό. Και, ως σχέση, ασκεί, δηλαδή διδάσκει έμπρακτα, αυτόν τον σεβασμό. Αυτό και μόνον μπορεί να είναι το περιεχόμενο της αναγκαίας πειθαρχίας.[19]

6.

Για να κλείνω. Ύστερα από τα παραπάνω, που ίσως να ακούστηκαν και σαν Ιερεμιάδα[20], να προσδοκά κανείς στο κλείσιμο μεγαλοπρεπείς ηχηρές και μεγαλόστομες αγωνιστικές διακηρύξεις και κραυγές αντίστασης. Δεν θα το κάνω, σκεπτόμενος εξάλλου, μαζί με τον Πιερ Μπουρντιέ, ότι ο τρόπος υπέρβασης της ανάγκης καθορίζεται επίσης (και) από την ίδια την ανάγκη. Στο πεδίο της εκπαίδευσης, λ.χ., βλέπομε ότι στην πλειονότητα των περιπτώσε-

[14] *Η Διαλεκτική του Διαφωτισμού*, μτφρ. Ζ. Σαρίκας, Αθήνα 1986, εκδ. Ύψιλον, σ. 173.
[15] Τ. Ήγκλετον, *Εισαγωγή στη θεωρία της λογοτεχνίας*, μτφρ. Μ. Μαυρωνάς, (επιμ. Δ. Τζιόβας), Αθήνα 1989, εκδ. Οδυσσέας, σ. 170.
[16] *Επιτήρηση και τιμωρία. Η γέννηση της φυλακής*, μτφρ. Κ. Χατζηδήμου-Ι. Ράλλη, Αθήνα 1989, εκδ. Ράππα, σ. 253.
[17] *Ό. π.*, σ. 298.
[18] *Ό. π.*, σ. 249.
[19] Αριστείδης Μπαλτάς, «Η διδακτική σχέση», *Κυριακάτικη Αυγή*, 6 Απριλίου 2014.
[20] Αν και, ιδιαίτερα στους καιρούς μας, οποιαδήποτε απόπειρα κριτικής σκέψης δεν μπορεί, εξ αντικειμένου, παρά να εμπεριέχει ένα έντονο ιερεμιαδικό στοιχείο.

ων οι αντιστάσεις παίρνουν μία από τις δυο παρακάτω μορφές.

Από τη μια μεριά ενός παιδαγωγικού υπερτροφισμού που επικεντρώνεται, μερικές φορές με έναν σχεδόν αυτιστικό τρόπο, μόνον στη σχολική πρακτική και στη βελτίωσή της χωρίς να βλέπει την, τόσο, όπως είπαμε, μελετημένη, θέση του σχολείου μέσα στο γενικότερο κοινωνικό καταμερισμό εργασίας, λησμονώντας έτσι εκείνον τον γνωστό αφορισμό: ακόμη και να γίνω εγώ καλός αυτό δεν σημαίνει ότι θα πάψει να υπάρχει κόλαση.

Η άλλη απάντηση που επίσης, με τον τρόπο της, οδηγεί σε έναν αναχωρητισμό από το καθημερινό και το εφήμερο (αυτό δηλαδή ακριβώς που είναι η ζωή μας), παίρνει τη μορφή ενός πολιτικού υπερτροφισμού που διακηρύσσει ότι μέχρι να αλλάξει σύνολη σε κάποια σούμπιτη στιγμή η κοινωνία και να έρθει ο παράδεισος ενός κόσμου χωρίς τάξεις (και ίσως χωρίς σχολεία και σχολικές τάξεις) δεν είναι αναγκαίο να παλέψει κανείς μέσα στο σχολείο και για το σχολείο. Αυτή η στάση τροφοδοτήθηκε, συν τοις άλλοις, από μια ανάγνωση (ή, αν θέλετε παρανάγνωση) εκείνης της αλτουσερικής σύλληψης των ζωντανών υποκειμένων (και ως εκ τούτου και των δασκάλων) ως Träger, δηλαδή απαθών υπερεισμάτων ενός μηχανισμού αναπαραγωγής στον οποίο οι ίδιοι είναι ασυνείδητοι συνεργοί με λιγοστές δυνατότητες παρέμβασης[21].

Αλλά το σχολείο, εκτός από μηχανισμός αναπαραγωγής ή ιδεολογικός μηχανισμός είναι ταυτόχρονα προϊόν μιας αγωνιστικής διαπραγμάτευσης, αφομοιωμένων και πιθανών αφομοιώσιμων αντιστάσεων, συμβιβασμών και παραχωρήσεων, με δεδομένη, βέβαια της ηγεμονία της κυρίαρχης κοινωνικής τάξης. Αλλά αυτή η ηγεμονία δεν είναι στατική, μονοκόμματη, ολοπαγής, όπως μας λέει η πάντα συνετή φωνή του Reymond Williams, σε μια κριτική ανάγνωση της σχετικής γκραμσιανής έννοιας:

> Η ζωντανή ηγεμονία είναι πάντα μια διαδικασία. Δεν είναι σύστημα η δομή παρά μόνο για χάρη της ανάλυσης. [...] Η πραγματικότητα κάθε ηγεμονίας, στην ευρύτερη πολιτική και πολιτισμική σημασία της, μας δείχνει ότι ενώ εξ ορισμού είναι πάντοτε κυρίαρχη, δεν είναι ποτέ ολοκληρωτική ή αποκλειστική. Κάθε στιγμή συνυπάρχουν στην κοινωνία, ως σημαντικά στοιχεία, μορφές μιας εναλλακτικής ή άμεσα αντιτιθέμενης πολιτικής κουλτούρας. Θα χρειαστεί να διερευνήσουμε τις προϋποθέσεις τους και τα όριά τους, αλλά η ενεργητική παρουσία τους είναι αποφασιστική όχι μόνο επειδή πρέπει να συμπεριληφθούν σε κάθε ιστορική ανάλυση, αλλά επειδή είναι μορφές οι οποίες είχαν σημαντική επίδραση πάνω στην ίδια την ηγεμονική διαδικασία. Εννοούμε εδώ ότι εναλλακτικά σημεία έμφασης στην πολιτική και στην κουλτούρα, καθώς και οι διάφορες μορφές αντίστασης και αγώνα είναι σημαντικά όχι μόνον καθαυτά, αλλά και γιατί αποτελούν ενδεικτικά στοιχεία των εμποδίων που είχε να ξεπεράσει στην πράξη η ηγεμονική διαδικασία προκειμένου να αποκτήσει τον έλεγχο. [...] Δεν πρέπει, λοιπόν, να θεωρείται ότι η πολιτισμική διαδικασία είναι απλώς ευπροσάρμοστη, επεκτατική και ικανή να ενσωματώνει. Αυθεντικές τομές μέσα της και πέρα από αυτήν, σε ειδικές κοινωνικές συνθήκες, που μπορεί να ποικίλλουν από την ακραία απομόνωση ως την προεπαναστατική κατάρρευση και την επαναστατική δράση, έχουν συμβεί πολλές φορές.[22]

Νομίζω, πάντως, ότι το ίδιο ακριβώς έρχεται να πει και εκείνο το γνωστό απόσπασμα της μεγάλης και «κόκκινης» Ρόζας:

> Πρέπει να ανατρέψουμε έναν ολόκληρο κόσμο, αλλά κάθε δάκρυ που χύνεται ενώ θα μπορούσε να μη χυθεί είναι μια κατηγορία, και ο άνθρωπος που, στη βιάση του για την εκτέλεση ενός σοβαρού καθήκοντος, τσαλαπατάει από ωμή απροσεξία ένα σκουλήκι, είναι ένας εγκληματίας.[23]

Αυτό, για εμάς, τους δασκάλους, σημαίνει ότι πρέπει να μάθομε, μαζί με τους μαθητές μας, όχι μόνο το «μάθημα» τού πώς μπορούμε να ερμηνεύσουμε, να καταλάβουμε τον κόσμο για να τον αλλάξομε (στο βαθμό που μπορούμε), αλλά και να προλάβουμε ή να σκουπίσουμε ένα δάκρυ, να κερδίσουμε ένα χαμόγελο, να διατηρήσουμε τη μνήμη της αντίστασης και την αντίσταση της μνήμης, να σεβαστούμε τη γη και τα σκουλήκια της, να προσπαθήσουμε να οικοδομήσουμε όχι μια ασηπτική, εργαλειακή, ουδέτερη, τεχνοκρατούμενη γνώση, αλλά das Eingreifendes Denken, που επεδίωκε με την τέχνη του ο μεγάλος Παιδαγωγός Μπέρτολτ Μπρεχτ, δηλαδή μια σκέψη που να μπορεί να παρεμβαίνει, να δρα και να αναστοχάζεται τον ίδιο τον εαυτό της, τους όρους, τα όρια, τους ορίζοντες και τις δυνατότητές της.

Αναφορικά, τέλος, με τη σκέψη, την Παιδαγωγική Θεωρία αν θέλετε, αυτή θα πρέπει, επίσης, να βρει τις δικές της κατάλληλες μορφές αντίστασης, επιμένοντας να συλλαμβάνει τον εαυτό της ως εκείνη την έντιμη κοινωνική διανοητική πρακτική που, μέσα από μια διαδικασία συνεχούς διυποκειμενικού ελέγχου, κοινωνικής αυτοκριτικής της γνώσης και διαρκούς αναθεώρησης και διόρθωσης των λαθών, προσβλέπει στην ανάδειξη μιας αλήθειας, η οποία είναι αιώνια μονάχα ως μια αιώνια εξελισσόμενη αλήθεια[24]. Αλλά, το σημαντικότερο, μπροστά στην πρωτόγνωρη κατάσταση «φθαρμένης» ζωής και εξανδραποδισμένης γνώσης που διαμορφώνεται, θα πρέπει να εγγράψει (ή, το πιθανότερο, να κρύψει για να μην τα βρουν και τα «πιστοποιήσουν» και αυτά) βαθιά μέσα στο σκληρό της δίσκο τα κελεύσματα τα οποία αναδύονται από τον ακροτελεύτιο αφορισμό στα αντορνικά *Minima Moralia*, με τον οποίο και κλείνω.

> Η μόνη φιλοσοφία, για την οποία, μπροστά στην απόγνωση, μπορεί ακόμη να αναληφθεί η ευθύνη, θα ήταν η απόπειρα να θεωρεί κανείς τα πράγματα έτσι, όπως θα παρουσιάζονταν από τη σκοπιά της λύτρωσης. Η γνώση δεν έχει άλλο φως, παρά μόνο εκείνο που πέφτει στον κόσμο από τη λύτρωση: όλα τα άλλα εξαντλούνται στην ανακατασκευή κατ' απομίμησή του και παραμένουν απλή τεχνική. Θα έπρεπε να χαραχθούν προοπτικές, στις οποίες ο κόσμος θα αποκαλύπτεται σαν κατά λάθος μετατοπισμένος και ξενίζων, δείχνοντας τις ρωγμές και τις σχισμές του, όπως ακριβώς θα φανεί κάποτε, ενδεής και παραμορφωμένος, στο μεσσιανικό φως.[25]

* ***Αναδημοσίευση από το συλλογικό τιμητικό τόμο στη μνήμη του Καθηγητή Σπύρου Ράση: Ιστορικές, κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις της εκπαίδευσης, επιμ. Γ. Γρόλλιος-Χ. Τζήκας, Αθήνα 2018, εκδ. Παπαζήση, σσ. 169-184.***

[21] Πρβλ. το παρακάτω –πυκνό, και γενικά σωστό, αλλά που στις μέρες μας, όπου αυτό το *δημόσιο* σχολείο δυσφημείται και αποδομείται, μπορεί εύκολα να οδηγήσει στην υπερεπαναστατική απάθεια– απόσπασμα από το κλασικό του δοκίμιο «Οι ιδεολογικοί μηχανισμοί του κράτους»: «Ζητώ συγγνώμη από τους δασκάλους εκείνους, που μέσα σε φρικιαστικές συνθήκες, προσπαθούν να στραφούν ενάντια στην ιδεολογία, ενάντια στο σύστημα και στις πρακτικές όπου έχουν παγιδευτεί, με τα λιγοστά όπλα που βρίσκουν στην ιστορία και στη γνώση που "διδάσκουν". Είναι ήρωες. Είναι, όμως, σπάνιοι, ενώ πόσοι αλήθεια (η πλειοψηφία) δεν έχουν καν αρχίσει να υποψιάζονται τι είδους "δουλειά" τους βάζει να κάνουν το σύστημα (που τους ξεπερνά και τους συνθλίβει), κι ακόμα χειρότερα, βάζουν συχνά όλα τους τα δυνατά κι όλη την εξυπνάδα τους για να επιτελέσουν το καθήκον τους στην εντέλεια (με τις περίφημες νέες μεθόδους!). Είναι τόσο βέβαιοι γι' αυτό που κάνουν, ώστε συμβάλλουν, με την αφοσίωσή τους, στο να συντηρούν και να τρέφουν την ιδεολογική αναπαράσταση του σχολείου, που θέλει να παρουσιάσει το σημερινό σχολείο τόσο "φυσικό", τόσο χρήσιμο και αναγκαίο, ακόμα και ευεργετικό, όσο ήταν "φυσική", αναγκαία και γενναιόδωρη για τους προπάτορές μας η εκκλησία, εδώ και μερικούς αιώνες», *Θέσεις*, μτφρ. Ξ. Γιαταγάνας, Αθήνα 1978, εκδ. Θεμέλιο, σ. 95.

[22] *Κουλτούρα και Ιστορία*, μτφρ. Β. Αποστολίδου, Αθήνα 1994, εκδ. Γνώση, σσ. 303-306.

[23] Όπως παρατίθεται στο Irina Djassemy, *Der «Productivgehalt kritischer Zerstörerarbeit». Kulturkritik bei Karl Kraus und Theodor W. Adorno*, Würzburg 2002, Könighausen & Neumann, σ. 115.

[24] Β. Ν. Βολοσίνοφ, *Μαρξισμός και Φιλοσοφία της Γλώσσας*, μτφρ. Β. Αλεξίου, Αθήνα 1998, εκδ. Παπαζήση, σ. 336.

[25] Theodor W. Adorno, *Minima Moralia. Στοχασμοί πάνω στη φθαρμένη ζωή*, μτφρ. Λ. Αναγνώστου, Αθήνα 1990, εκδ. Αλεξάνδρεια, σ. 358.

Απόψεις

Οι εκπαιδευτικοί, ανάμεσα στις μυλόπετρες της «γήρανσης» και των συνταξιοδοτικών ανατροπών

γράφει ο Παναχιώτης Μπούρδαλας*

Ι. Συνταξιοδοτικό και Δημόσια Εκπαίδευση

Τα τελευταία μνημονιακά χρόνια και με τη φυγή εκπαιδευτικών από τα σχολεία –πέρα από τη φυσιολογική συνταξιοδότηση– κάθε σχολικό έτος αυξάνει ο μέσος όρος ηλικίας των μονίμων και αναπληρωτών σχεδόν κατά ένα έτος κάθε χρόνο. Το φαινόμενο αυτό αποτελεί τη λεγόμενη «γήρανση των εκπαιδευτικών», η οποία έχει ήδη φτάσει σε οριακό σημείο, ακόμη και για τους αναπληρωτές! Οι δε μόνιμοι, λόγω των συνεχών μειώσεων των συντάξεων και των απαιτήσεων για ιατρικές και νοσηλευτικές δαπάνες, βρίσκονται «δέσμιοι» ανάμεσα στη «Σκύλα» της παράτασης συνταξιοδότησης (όσων ακόμα έχουν δικαίωμα πριν τα 67) και τη «Χάρυβδη» των υπερβολικών δυσκολιών λόγω των αντιεκπαιδευτικών απορρυθμίσεων και αναδιαρθρώσεων του σχολείου.

Στο χάρτη βλέπουμε την καταγραφή της μέσης ηλικίας καθηγητών στην Ευρώπη σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Eurostat με στοιχεία πριν το 2016! Η Ελλάδα με μ.ό. όλων των ειδικοτήτων, μονίμων και αναπληρωτών ανήκει στη 2η χειρότερη ομάδα χωρών, «έτοιμη» να περάσει στην τελευταία θέση.

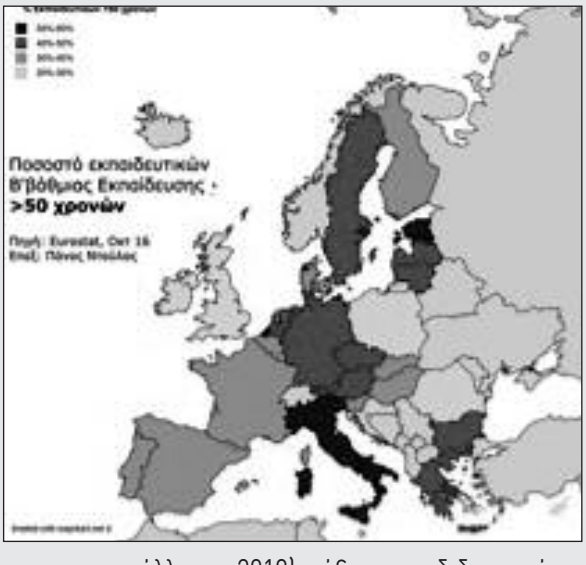

Οι βασικές αιτίες είναι αφενός η έλλειψη μονίμων και αναγκαίων διορισμών και αφετέρου η συνεχής πορεία συρρίκνωσης του δημόσιου σχολείου, με κύρια αιτία τις συγχωνεύσεις τάξεων σ' όλες τις βαθμίδες, τομέων και ειδικοτήτων στα ΕΠΑΛ και στην ειδική αγωγή, συγχωνεύσεις σχολείων (το 2011, ενώ έχουν σχεδιαστεί κι άλλες το 2018), αύξηση του διδ. ωραρίου στη δευτεροβάθμια κατά μ.ό. 2/20, δηλαδή 10%, μείωση του αναλυτικού ωρολογίου προγράμματος στα Γυμνάσια (σχεδιάζονται και για τη Λυκειακή βαθμίδα). Κοντά σ' αυτές προστίθενται κι άλλα μικρότερα εργαλεία (όπως η συρρίκνωση στα ξενόγλωσσα τμήματα, η αφαίρεση διδ. ωρών από τους υπευθύνους εργαστηρίων, κλπ). Φυσικά οφείλουμε να προσθέσουμε και σταδιακά την επί πλέον αύξηση της μνημονιακής υπογεννητικότητας και φυγής μέρους των αλλοδαπών μαθητών.

Ας δούμε τις μειώσεις και στις δύο ομάδες της σχολικής κοινότητας.

Α Μείωση καθηγητών: Οι παραιτήσεις εκπαιδευτικών την θετία 2010-2017. Είχαμε συνολικά 19.522 αποχωρήσεις από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Πιο αναλυτικά:

ΕΤΟΣ	ΑΠΟΧΩΡΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
2010	2839	14,5%
2011	3503	18%
2012	3186	16,3%
2013	3442	17,7%
2014	3235	16,6%
2015	1836	9,4%
2016	977	5%
2017	509	2,6%

Τα στοιχεία είναι του αιρετού στο ΚΥΣΔΕ Νεκτάριου Κορδή, ο οποίος επισημαίνει ότι: «*...Η πλειονότητα των αποχωρούντων εκπαιδευτικών είναι Φιλόλογοι ΠΕ02 (5089 26,1% επί των συνολικών αποχωρήσεων). Ακολουθούν οι Μαθηματικοί ΠΕ03 (3164 16,2%), οι Φυσικοί ΠΕ04.01 (1961 10,1%), οι Φυσικής Αγωγής ΠΕ11 (1143 5,9%) και τέλος οι Αγγλικής Φιλολογίας (1136 5,8% επί των συνολικών αποχωρήσεων)...*».

Β Μείωση μαθητικού πληθυσμού: «*Ένα πρώτο μεγάλο πρόβλημα που σχετίζεται και με την οικονομική κρίση είναι η σοβαρή* ***μείωση του αριθμού των γεννήσεων****. Σύμφωνα με τα στοιχεία της* ***ΕΛΣΤΑΤ*** *από 100.371 γεννήσεις το 2012, το 2016 είχαμε μια μείωση κατά 7,5% φτάνοντας στις 92.898. Ο Δείκτης γήρανσης του πληθυσμού από 132,9 το 2011 παρουσίασε μια αύξηση 9,5% για να φτάσει το 2015 στο 145,5%...*». Και πιο κάτω ο ίδιος:

«*...Το σχολικό έτος 2008/2009 οι εγγεγραμμένοι μαθητές στα Γυμνάσια ήταν 341.315 και στα Λύκεια 241.726. Το σχολικό έτος 2014-2015 ο αντίστοιχος αριθμός για τα Γυμνάσια ήταν 312.494 (****μείωση 8,45%****) και για τα Λύκεια 238.134 (****μείωση 1,05%).*** *Σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαίδευση στην Ελλάδα (2017),* ***εντός των επόμενων 10 ετών ο αριθμός των παιδιών ηλικίας 5 ετών (ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης) αναμένεται να μειωθεί κατά 27%!*** *Κατά την ίδια περίοδο το ποσοστό των μαθητών ηλικίας 7-14 ετών θα μειωθεί κατά ποσοστό άνω του 17%!...*».

Επομένως το εκπαιδευτικό κίνημα οφείλει να εντείνει τη διεκδίκηση των αιτημάτων, λαμβάνοντας όμως υπόψη του και τα νέα δεδομένα που δημιουργούν οι μνημονιακές πολιτικές –δημοσιονομικές και αναδιαρθρωτικές– τόσο των «θεσμών» υποστηρικτών του Κεφαλαίου, όσο και όλων των μνημονιακών κυβερνήσεων.

Στα επόμενα θα επιμείνουμε στην πλευρά που αφορά στην αλλαγή των συνταξιοδοτικών και ασφαλιστικών συστημάτων, κυρίως από την πλευρά την ποιοτική – αξιακή. Δηλαδή τη βίαιη επίσπευση του αναδιανεμητικού συστήματος σε απολύτως ανταποδοτικό και κεφαλαιοποιητικό, αρχής γενομένης από τις αρχές της δεκαετίας του 1990.

ΙΙ. Εισαγωγικά για την πολλαπλή κλοπή των αναδιανεμητικών ασφαλιστικών ταμείων

Όσοι παρακολουθούμε από κοντά την πορεία του ασφαλιστικού – συνταξιοδοτικού συστήματος στην Ελλάδα, τουλάχιστον από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, γνωρίζουμε τις «νάρκες» και επομένως τους κινδύνους του αναδιανεμητικού συστήματος.

Γνωρίζουμε λοιπόν ότι οι βασικές νάρκες πριν το «νόμο Κατρούγκαλου» (Μάης 2016) ήταν κυρίως τρεις: **1) Αφαίμαξη αποθεματικών** των ταμείων, **2) Αδήλωτη «μαύρη»** εργασία και **3) Εισφοροδιαφυγή,** κυρίως στον ιδιωτικό τομέα. Στην εποχή των μνημονίων, δηλαδή της βίαιης νεοφιλελεύθερης αναδιάρθρωσης σε όλα τα επίπεδα του ελληνικού λαού με αφορμή το δημόσιο, τραπεζικό και ιδιωτικό χρέος, προστέθηκε ως 4ος παράγοντας **και το μεγάλο ποσοστό της ανεργίας** του ενεργού πληθυσμού. Ας δούμε τρεις πρόσφατες συνδικαλιστικές αναφορές:

α) «*Πέρα από την αφαίμαξη των ταμείων με τα «θαλασσοδάνεια» πριν το 1990 (άτοκη χρήση των τότε ανθηρών αποθεματικών με υψηλό πληθωρισμό από επιχειρήσεις κλπ, με κλοπή άνω των 75 δις €), της χρηματιστηριακής τους εκμετάλλευσης επί Σημίτη, τα δομημένα ομόλογα επί Κ. Καραμανλή, έχουμε εισφοροδιαφυγές και εισφοροαπαλλαγές πάνω από 8 δις €, άρνηση των υποχρεώσεων του κράτους (με τους δικούς του νόμους Σιούφα, Ρέππα κλπ) 8,7 δις €(...) Ταυτόχρονα, ενώ θα έπρεπε να έχουμε διμερή χρηματοδότηση (3/9 εργαζόμενοι, 6/9 εργοδότες) οδηγηθήκαμε στην τριμερή (από 3/9 για εργαζόμενους εργοδότες και κράτος), με μόνους συνεπείς τους εργαζόμενους!*».

β) «*Με τα ταμεία στο κόκκινο (...) με χίλιους και ένα τρόπους καταλήστευσης:*

• Ανασφάλιστη – μαύρη εργασία (ακόμη το 2007, 1 στους 5 ανασφάλιστος / τώρα πάνω από 45% θέσεων εργασίας ελαστικές, μερικές ή κοινωφελή/ μελέτες τη δεκαετία του 1990 ανέβαζαν το ύψος απωλειών στα 2 δις, 20% εσόδων ΙΚΑ και 40% των επικουρικών).

• Βεβαιωμένες – αλλά ανείσπρακτες οφειλές εργοδοτών: που περιλαμβάνουν και εισφορές εργαζομένων που έχουν παρακρατηθεί / οι κυβερνήσεις κάνουν ρυθμίσεις αποπληρωμής, χαρίζοντας ένα ποσό / από τους μεγαλύτερους οφειλέτες οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί (ΙΚΑ κρατική χρηματοδότηση το 1990 27,83%,το 2006 15,80%).

• Διαχείριση αποθεματικών. Τράπεζες: Νόμος 1611/1950: τα αποθεματικά δεσμεύονταν στην Τράπεζα Ελλάδας με επιτόκιο 4% (όταν κυμαινόταν από 10 – 20%)/ το 1992 έφτασε 18% και όταν τα ταμεία δανείστηκαν από τις τράπεζες – επιτόκιο 32% / παιχνίδι αγοράς μετοχών που υποβαθμίζονταν (π.χ. Εμπορική 1976) ή σήμερα με ομόλογα που λήγουν 2030 – 40 και όταν εξαργυρώνονται χάνουν. ΤΕΑΔΥ από 150 εκατομ / εκποιούνται στα 70, δομημένα κλπ).

• PSI – πληρωμές ΔΝΤ: 13 δις κούρεμα στην κοινωνική ασφάλιση / αποθεματικά 2015».

γ) «*Ακόμα, τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων, αντιμετωπίζονται από το κράτος και τους μονοπωλιακούς ομίλους ως «λιμνάζοντα και αναξιοποίητα» κεφάλαια που έπρεπε με κάθε κόστος να μπουν στην αγορά. Αλλά και το ίδιο το ασφαλιστικό – συνταξιοδοτικό σύστημα ως μια πολύ μεγάλη αγορά που δεν μπορούσε να μείνει έξω από την εμπορευματοποίηση και την ιδιωτικοποίηση. Έτσι με δεκάδες παρεμβάσεις, αναδείχθηκε η ιδιωτική ασφάλιση σε τρίτο ισότιμο πυλώνα του ασφαλιστικού συστήματος και στην πράξη εξωθούνται οι εργαζόμενοι να καταφύγουν σ΄ αυτόν. Το ανταποδοτικό - κεφαλαιοποιητικό σύστημα προβάλλει ως πανάκεια για τη λύση των προβλημάτων του ασφαλιστικού, εξαφανίζοντας παράλληλα τον αναδιανεμητικό χαρακτήρα και την αλληλεγγύη των γενεών στα οποία στηριζόταν μέχρι σήμερα το ασφαλιστικό – συνταξιοδοτικό σύστημα*».

Δεν μπορούμε όμως να μη σημειώσουμε τις συνδικαλιστικές φωνές το καλοκαίρι του 1996:

«*...Καταρρέει το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Όλοι σήμερα αναγνωρίζουν ότι το υπάρχον ασφαλιστικό σύστημα, τόσο για τους εργαζόμενους στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα, βρίσκεται σε πλήρη διάλυση.* ***Τα ελλείματα των ασφαλιστικών ταμείων, η εισφοροδιαφυγή, τα χρέη και η αδυναμία των ταμείων να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους είναι κάτι παραπάνω από φανερή.*** *Πολλοί ειδήμονες έχουν καταναλώσει πολύ μελάνι για να εξηγήσουν τις αιτίες της κατάρρευσης και να προτείνουν λύσεις. Όμως ουσιαστικά δύο λογικές κυριαρχούν στις προτάσεις αυτές: η λογική της άρχουσας τάξης που επιχειρεί να ρίξει και πάλι τα βάρη της κρίσης στις πλάτες των εργαζομένων και η λογική των εργαζομένων που βλέπουν καθημερινά το μόχθο τους να καταληστεύεται απ΄ το κεφάλαιο(...)*».

ΙΙΙ. Συνοπτική ιστορία του αναδιανεμητικού ασφαλιστικού συστήματος

Τι σημαίνει αναδιανομή του ασφαλιστικού συστήματος; Και ποιά η κεντρική διαφορά του από το ανταποδοτικό – κεφαλαιοποιητικό;

Η ψυχή του αναδιανεμητικού συστήματος είναι ότι ο άνθρωπος αποτελεί συλλογικό υποκείμενο, αποτελούμενο βεβαίως από διακριτά πρόσωπα. Απόρροια αυτής της λογικής είναι η αλληλεγγύη των δυναμένων σε εργασία (που αποτελεί επέκταση του συλλογικού δικαιώματος για εργασία) προς τους πάσης φύσεως αδύναμους και προς τους ίδιους, είτε για λόγους υγείας ή ατυχήματος, είτε λόγω γήρανσης. Ταυτόχρονα, στην ίδια λογική θεμελιώνεται η ασφάλιση και η σύνταξη λόγω θανάτου στα αδύναμα μέλη του συλλογικού υποκειμένου της πυρηνικής οικογένειάς του. Την εγγύηση αυτή θεωρητικά την παρέχει το κράτος («πρόνοιας») και την στηρίζει το εργατικό και συνταξιοδοτικό συνδικαλιστικό κίνημα.

«*Δεν είναι μόνο η σύνταξη, αλλά η προστασία από κινδύνους, φθοράς, αρρώστιας, επαγγελματικού ατυχήματος, ανικανότητας, γήρατος, ανεργίας, η προστασία μητρότητας και ανατροφής κλπ και ήταν και παροχές αναψυχής, ξεκούρασης, πολιτισμού, κατάρτισης, επιμόρφωσης κλπ που απορρέουν από ασφάλιση εργασίας, δηλαδή κοινωνικού δικαιώματος εξασφάλισης της αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης στον καπιταλισμό. Όλα αυτά που μαζί με την εξασφάλιση της εργασίας και των υπόλοιπων κοινωνικών αγαθών (παιδεία κλπ), δίνουν το σχετικό χώρο και χρόνο, δημιουργούν την προσδοκία ότι κάποιος μπορεί να σχεδιάσει τη ζωή του κι άρα –σχετικά– να την ορίσει.*

Δεν έγινε μια κι έξω και με χρονική υστέρηση και υστέρηση καλύψεων στην Ελλάδα σχετικά με Ευρώπη(...) Σύστημα αναδιανεμητικό, με την έννοια ότι οι νέοι πληρώνουν τις συντάξεις των παλιών, οι υγιείς την περίθαλψη των αρρώστων κοκ, αλλά και γι΄ αυτό τον πρώτο καιρό, τεράστιος κορβανάς συσσώρευσης χρημάτων για αξιοποίηση από κεφάλαιο, χαμηλότοκα δάνεια για πραγματοποίηση επενδύσεων που στήριξαν ανάπτυξή του (π.χ. ταμείο εργαζομένων ΔΕΗ, για κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας)».

Αντίθετη φιλοσοφία αποτελεί αυτή που θεωρεί τον άνθρωπο ως απόλυτο άτομο και την κοινωνία ως σύνολο ατόμων, που οι μόνοι δεσμοί που τους συνδέουν είναι οι ιεραρχικές σχέσεις εξουσίας και κυριαρχίας. Η αντίληψη αυτή αποτελεί τον πυρήνα των νεοφιλελεύθερων ασφαλιστικών και συνταξιοδοτικών συστημάτων που είναι απολύτως ανταποδοτικά μέσω της κεφαλαιοποίησης των ατομικών εισφορών.

«***Στο λεγόμενο σχέδιο «Γ. Κατρούγκαλου» –τώρα νόμος, Μάης 2016–*** *δεν έχουμε μόνο το κτύπημα των μικρομεσαίων στρωμμάτων, ούτε μόνο τη «δημοσιονομική» πλευρά, οποία επιφέρει νέες μεγάλες μειώσεις. Έχουμε μια γενικευμένη εξάπλωση του ανταποδοτικού τρόπου υπολογισμού των συντάξεων (...)*

Για απλοποίηση, ας θεωρήσουμε ότι οι όροι «αναλογικός» και «ανταποδοτικός» είναι περίπου το ίδιο και ότι σχετίζονται με τον αριθμό και το ποσό των ατομικών εισφορών κάθε εργαζόμενου, ανεξάρτητα από τις όποιες κοινωνικές τους ανάγκες (π.χ. μητρότητα, αναπηρία, ανθυγιεινή εργασία, κλπ). Εισήγαγε δηλαδή ο νόμος του 2010 τόσο το ιδεολογικό υπόβαθρο της «ατομικής» σύνταξης, αλλά και όρισε και τον χρόνο εφαρμογής του (1/1/2011), έστω και με καθυστέρηση 5 μεταβατικών ετών (1/1/2016)(...)

*Έχουμε επομένως σχέδιο πλήρους γενίκευσης της «ατομικής σύνταξης», που κτίζεται πάνω στο προνοιακό κουφάρι της «εθνικής» ή «βασικής» σύνταξης τύπου ΟΓΑ. Το πρότυπο του «****ατόμου συνταξιούχου****» φαίνεται να αποτελεί την κυρίαρχη πλευρά και η διανεμη-*

τική όψη είναι απλός ο ίσκιος της».

Όμως υπό το βάρος του αναπτυσσόμενου εργατικού κινήματος και του όποιου «υπαρκτού κρατικού σοσιαλισμού» σε πολλές χώρες, οι δυτικές –και στην Ελλάδα με χρονοκαθυστέρηση– άρχισαν να αναπτύσσονται (στρεβλά μερικές φορές) τα αναδιανεμητικά συστήματα.

«Η κοινωνική ασφάλιση, οι νόμοι και τα συστήματά της, ξεκίνησαν να εμφανίζονται με την απαρχή της βιομηχανικής επανάστασης, στις αρχές του 19ου αιώνα, όταν έπαψε να υπάρχει το παλιό δίχτυ προστασίας (αγρός, οικογένεια, συντεχνία) και η εργατική δύναμη άρχισε να διαμορφώνεται σαν εμπόρευμα προς πώληση, στην αλυσίδα παραγωγής. Στην αρχή από τους ίδιους τους εργαζόμενους σαν αλληλοβοηθητικά ταμεία, κατά κλάδους –έτσι δημιουργήθηκε μεταξύ άλλων και το Μετοχικό Ταμείο για τους Δημοσίους Υπαλλήλους το 1861– που είχαν και υβριδικά συνδικαλιστικά χαρακτηριστικά(...)

Στην Ελλάδα η εφαρμογή αρχίζει σταδιακά από το 1934 και 1937 στις μεγάλες πόλεις. Τότε αρχίζουν να δημιουργούνται και τα επικουρικά ταμεία γιατί οι συντάξεις ήταν πενιχρές(...) ***Η περίοδος 1945 – 1975 (1980 στην Ελλάδα) ήταν η χρυσή εποχή.*** *Στην Ελλάδα το «υπολειμματικό» κράτος πρόνοιας κάλυπτε 3.494.782 ασφαλισμένους για κύρια σύνταξη, με τάσεις ανάπτυξης που έγιναν τάσης περιστολής στα μέσα της δεκαετίας του 1980. Τότε αρχίζει ο κύκλος των νέων μέτρων(...)».*

Βάσει λοιπόν της αναδιανεμητικής αρχής, ***το κράτος ήταν υποχρεωμένο να εγγυηθεί την ισότητα εισοδήματος εργαζομένων – συνταξιούχων****. Η εγκατάλειψη της αναδιανεμητικής αρχής και η αποδοχή αυτής της εγκατάλειψης είναι ο κύριος στόχος της αναδιάρθρωσης των ασφαλιστικών συστημάτων. Ο δεύτερος και εξ ίσου κύριος στόχος είναι η μετάβαση σε κεφαλαιοποιητικά συστήματα, ή αλλιώς, συστήματα ασφαλιστικών δικαιωμάτων. Σ' αυτή τη φράση «κρύβεται» ένα νέο αστικό φαντασιακό, που περιλαμβάνει την κεφαλαιοποίηση της περιουσίας και των διαθέσιμων των ασφαλιστικών ταμείων, ανεξάρτητα από το αν είναι ταμεία κύριας ή επικουρικής ασφάλισης».*

IV. Τα υπομόχλια ανατροπής του αναδιανεμητικού συστήματος

Τον Απρίλιο του 2009 (Κυβέρνηση Κώστα Καραμανλή-ΝΔ) είδε το φως της δημοσιότητας διαρροή για την πλήρη ανατροπή του αναδιανεμητικού συστήματος από την «**Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής για τη διάσωση των Ταμείων**». Είχε προηγηθεί ασφαλιστική μεταρρύθμιση μετά την χασούρα με τα «δομημένα ομόλογα». Τι λέει λοιπόν η διαρροή;

«Η Αρχή προτείνει ενιαίο φορέα παροχών υγείας με συγχωνεύσεις Ταμείων και θέσπιση γενικού ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης για όλους. Στην έκθεση εκτιμάται ότι η πρόσφατη ασφαλιστική μεταρρύθμιση θα μειώσει μόλις κατά 10% μέσα στα επόμενα 20 χρόνια το δημοσιονομικό βάρος για τη στήριξη του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και προειδοποιεί ότι αν δεν γίνουν διαρθρωτικές και διορθωτικές παρεμβάσεις, το Ασφαλιστικό θα εξελιχθεί στο κύριο δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας.

Επισημαίνονται επίσης οι κίνδυνοι από τα συνεχώς διογκούμενα ελλείμματα των Ταμείων: *«Από το 4,35% επί του ΑΕΠ που είναι σήμερα, τα ελλείμματα του ΙΚΑ, του ΟΑΕΕ, του ΟΓΑ και του Δημοσίου θα φτάσουν στο 13,84% του ΑΕΠ το 2055» τονίζεται».*

Οι αστικές κυβερνήσεις, κυρίως από το τέλος της δεκαετίας του 1980, από τη μια μεριά έβαζαν «βόμβες» και «νάρκες» στα ταμεία και από την άλλη έφτιαχναν «επιτροπές σοφών» της δικής τους φιλοσοφίας, να φωνάζουν «*λύκος στα πρόβατα*»!

«Στο πλαίσιο της νέας καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης – νεοφιλελευθερισμού και των επιταγών του Διευθυντηρίου της Ε.Ε., το ασφαλιστικό – συνταξιοδοτικό σύστημα αποτελεί ένα ακόμα κεντρικό άξονα αποδόμησης. ***Η στρατηγική τους αφορά την πλήρη διάλυση του κοινωνικού του χαρακτήρα*** *(αναδιανεμητικό σύστημα αλληλεγγύης με κρατική εγγύηση) και την πλήρη αποθέωση της ατομικής ευθύνης της νεολαίας, των ανέργων, των ημιαπασχολούμενων, των εργαζομένων και των συνταξιούχων (ανταποδοτικό-κεφαλαιοποιητικό σύστημα) μέσα στο χρόνο μιας γενιάς – 30 χρόνια. Πρόκειται για την «μετάβαση από σύστημα καθορισμένων παροχών σε αυτό καθορισμένων εισφορών» ή αλλιώς «****μετάβαση από το κράτος πρόνοιας στην αγορά πρόνοιας****».*

Τι άλλο έκαναν πριν οι αστικές κυβερνήσεις ΝΔ και ΠΑΣΟΚ; Κάθε φορά που μείωναν με αφαιμάξεις και λοιπές μεθόδους τα αποθεματικά των ταμείων, έφερναν και νέο δυσμενέστερο αντιδιανεμητικό ασφαλιστικό – συνταξιοδοτικό νόμο. Έτσι π.χ. μετά τις «υποχρεωτικές» αφαιμάξεις των ταμείων με το χρηματιστήριο (Κυβέρνηση Σημίτη, ΠΑΣΟΚ) ήλθε το πασίγνωστο «ν/σχ Γιαννίτση», που λόγω του ισχυρού συνδικαλιστικού κινήματος έδωσε τον ηπιότερο «νόμο Ρέππα».

«Στην επόμενη φάση, το σύστημα έχασε μετά τον ξεσηκωμό ενάντια στο ν. Γιαννίτση (2000-2001), που σάρωνε πολλά, αλλά η μη ανάπτυξη σταθερού και ανεξάρτητου κινήματος, οδήγησε σε συμβιβασμό με το ν. 3029/2002 (Ρέππα, με τη στήριξη Πολυζωγόπουλου – ΓΣΕΕ) και ν. 3232/04 (διαδοχική ασφάλιση). Ήδη από την 1/1/2008 αρχίζει η παραπέρα μείωση των συντάξεων έως και 15% στην πλήρη εφαρμογή του).

Η «νέα διακυβέρνηση» του Κ. Καραμανλή προωθεί την παραπέρα αποδόμηση. Με την «προίκα» των 15 τελευταίων χρόνων, ο σχεδιασμός τους ετοιμάζει ένα νέο ισχυρό σοκ(...)».

Αυτοί όμως συνεχίζουν να βάζουν νάρκες:

«Έχουμε εισφοροδιαφυγές και εισφοροαπαλλαγές πάνω από 10 δις € (13,5 δις). Αξίζει εδώ να σημειώσουμε το εξής χαρακτηριστικό. Η μεγάλη πλειοψηφία των χρεών που διαταράζουν την ευστάθεια εν γένει του Ασφαλιστικού στην Ελλάδα ***έχει δημιουργηθεί από κακοπληρωτές που ξεκίνησαν να «ξεχνούν» να πληρώσουν από την εποχή προ κρίσης.***

Πρόκειται για το 83% των ληξιπρόθεσμων οφειλών από απλήρωτες ασφαλιστικές εισφορές που έχουν διαβιβαστεί από ΙΚΑ, ΟΑΕΕ, ΟΓΑ και ΕΤΑΑ στο Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών κι αφορούν εργοδότες κι ασφαλισμένους (ελεύθερους επαγγελματίες) ***που είχαν ήδη ξεκινήσει να δημιουργούν χρέη μέχρι το 2009****.*

Αυτοί χρωστούν σήμερα τα 9 δισ. ευρώ από το τεράστιο ποσό των 10 και πλέον δισ. που βαρύνει το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης κι έχει περάσει στο ΚΕΑΟ τους πρώτους μήνες της λειτουργίας του. Αντίθετα οι υπόλοιποι, που ήταν συνεπείς μέχρι το 2009, ευθύνονται για το 17% του χρέους.».

Στη μνημονιακή περίοδο οφείλουμε να σημειώσουμε από τη μία το μεγάλο «δείκτη φτώχειας», τη μεγάλη ανεργία, τη μαύρη εργασία, αλλά και τη στήριξη των αδύναμων ίσως και μέχρι το 2018, από τους συνταξιούχους με σχετικά επαρκείς συντάξεις. Η ετήσια έκθεση 2018 της ΙΝΕ/ ΓΣΕΕ επισημαίνει:

«...Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ***ο δείκτης φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού αυξάνεται*** *από 27,6% το 2009 σε 36% το 2014 για να μειωθεί ελαφρώς στο 35,6% το 2016 (διαθέσιμο εισόδημα 2015). Καθοριστικός παράγοντας για τη συγκράτηση του ποσοστού φτώχειας στην Ελλάδα συνιστούν οι μεταβιβαστικές πληρωμές,* ***και ειδικά εκείνη των συντάξεων****, καθώς κατά την κρίση διευρύνεται σταθερά η σημασία που έχουν για την αντιμετώπιση της φτώχειας. Από την άλλη πλευρά, ανησυχητικό κρίνεται το γεγονός ότι οι κοινωνικές ομάδες που επαγγελματικά βρίσκονται στο περιθώριο, όπως οι άνεργοι και ο μη ενεργός πληθυσμός,* ***εμφανίζουν ισχυρή αύξηση του ποσοστού φτώχειας την περίοδο 2015-2016.*** *Επίσης, δυσχερέστερη γίνεται η θέση των μη μισθωτών εργαζόμενων (αυτοαπασχολούμενοι) σε αντίθεση με τους μισθωτούς, όπου το ποσοστό φτώχειας παρουσιάζει μικρή υποχώρηση...».*

V. Η αποδόμηση του αναδιανεμητικού συστήματος την περίοδο των μνημονίων

Μετά την κατάρρευση – πτώση της Κυβέρνησης Κώστα Καραμανλή (Σεπτ. 2009) και στο δρόμο της πορεία μας ως λαού και Χώρας στα

δίχτυα του ΔΝΤ και των άλλων ΕΕ θεσμών από την κυβέρνηση Γιώργου Α. Παπανδρέου (ΠΑΣΟΚ) έφτασαν γρήγορα στο νόμο Λοβέρδου – Κουτρουμάνη. Με τούτα και με τ΄ άλλα φτάσαμε και στο «συνταξιοδοτικό» 3ο Μνημόνιο (Κυβέρνηση Τσίπρα, ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ), που ψηφίστηκε απ΄ όλα τα κόμματα του μνημονιακού τόξου. Το μνημόνιο αυτό οδήγησε σε νέο νόμο που σάρωσε όλους τους προηγούμενους. Ακόμη και το νόμο Λοβέρδου-Κουτρουμάνη, ο οποίος βεβαίως άρχισε να ισχύει πριν το PSI του Ευ. Βενιζέλου (2012, ΠΑΣΟΚ και με ανοχή της ΝΔ – Αντ. Σαμαράς).

«*...Με το νόμο Λοβέρδου-Κουτρουμάνη του 2010 γνωρίζαμε την πρόνοιά του ότι από την 1/1/2016 θα εφαρμοζόταν ο «αναλογικός» τρόπος υπολογισμού των συντάξεων και με πρόβλεψη να έχει αναδρομική εφαρμογή από 1/1/2011. Κρατά μάλιστα τη βάση μιας προνοιακής σύνταξης τύπου ΟΓΑ μετά την ηλικία των 67 ετών και τη μισή νωρίτερα σε περίπτωση αναπηρίας, για λόγους «ανθρωπισμού»...*».

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειώσουμε μερικά σημεία της νέας «επιτροπής σοφών» –που μαζί με τις ανταποδοτικές «πρόνοιες» για μετά το 2015 του νόμου Λομβέρδου/Κουτρουμάνη (2010)– πάνω στην οποία στηρίχτηκε και δικαιολογήθηκε η ποιοτική μετατροπή του αναδιανεμητικού συστήματος σε μικτό σύστημα. Ένας προσθετέος ως «εθνική σύνταξη» αναδιανεμητικού τύπου των κατ΄ αρχάς 384 € (20 έτη ασφάλισης) και από την άλλη σκληρό ανταποδοτικό σύστημα για τους νέους συνταξιούχους (μετά την ισχύ του νόμου) και για τους παλιούς με επανυπολογισμό των συντάξεων από 1.1.2019.

Η επιτροπή όμως έχει κι άλλα ενδιαφέροντα επικίνδυνα σημεία που έμειναν για τα επόμενα έτη, με τίτλο: **ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΤΑΜΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΟΥΣ ΡΟΛΟΥ.**

«*...Επειδή στην Ελλάδα μεγάλος αριθμός εργαζομένων ανήκει σε μικρό-μεσαίες επιχειρήσεις ή είναι αυτοαπασχολούμενοι, πρέπει να τους δοθεί η δυνατότητα να συμμετέχουν* ***σε Ανοιχτά Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης****, ώστε να συμπληρώνουν* ***με δικά τους μέσα*** *το επίπεδο προστασίας που προσφέρει η Πολιτεία...*».

Η φιλοσοφία αυτή σε οδηγεί πλήρως ανταποδοτικό και κεφαλαιοποιητικό σύστημα, ως υπομόχλιο να οδηγηθεί το σύνολο της ασφάλισης για ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, πιθανά και έμμεσα υποχρεωτικά σε επόμενη φάση. Μια πρόβλεψη για το επικίνδυνο στάδιο στο οποίο βρισκόμαστε το 2018, (που αν εφαρμοστεί άμεσα ή έμμεσα υποχρεωτικά, θα πιέσει και οικονομικά και εκπαιδευτικά ακόμη περισσότερο τους καθηγητές), έγινε από το 2002. Γιατί η μαζική εισαγωγή μιας τέτοιας προοπτικής θα πετάξει τον δεύτερο προσθετέο του ν. Κατρούγκαλου (2016), αλλά και τις ήδη σχεδόν καταδικασμένες επικουρικές συντάξεις.

«*...**θεωρούμε** ότι μεσοπρόθεσμα – μέχρι την σχεδιαζόμενη καθιέρωση του απολύτως ανταποδοτικού – κεφαλαιοποιητικού συστήματος θα επιχειρήσουν να περάσουν προηγουμένως από το συνταξιοδοτικό ενδιάμεσο σύστημα των* ***«τριών πυλώνων» τύπου ΟΓΑ, που στην ουσία είναι ένας πυλώνας με δύο επικουρικούς:***

1ος Μιας ελάχιστης *κύριας ασφάλειας που θα έχει δημόσιο – καθολικό χαρακτήρα και η οποία στο μέλλον θα αποτελεί το «δίκτυ» μας, όταν θα καταρρέουν οι ασφαλιστικές εταιρείες τύπου Enron.*

2ος Μιας επικουρικής *που θα είναι κλαδική ή διακλαδική και θα «τζογάρεται» σε χρηματιστήρια, ομόλογα και ομόλογα ομολόγων.*

3ος Μιας επαγγελματικής – ιδιωτικής*, με προαιρετικό χαρακτήρα, που θα έχει τη μορφή συμβολαίων, κυρίως ομαδικής ιδιωτικής ασφάλισης. Το κράτος στο πλαίσιο αυτό προπαγανδίζει ήδη το εφεύρημα της «εθνικής σύνταξης» ή αλλιώς την «ελάχιστη εγγυημένη σύνταξη» ... πείνας».*

Δεν είναι τυχαίο ότι αυτές τις μέρες γράφονται κείμενα σ΄ αυτή τη λογική και προοπτική:

«*...Βασικό στοιχείο της επαγγελματικής ασφάλισης είναι η ομαδική, εθελοντική, προαιρετική συνήθως, ασφάλιση εργαζομένων ενός κλάδου εργαζομένων με καταβολή πολύ χαμηλών ασφαλίστρων, που οδηγούν σε επιπρόσθετες του ΕΟΠΥΥ παροχές υγειονομικής περίθαλψης υγείας μέσω πρόσβασης σε ιδιωτικές κλινικές και διαγνωστικά κέντρα. Πολλά, δε, επαγγελματικά ταμεία, πέραν της ευνοϊκότερης πρόσβασης στην ιδιωτική υγεία, παρέχουν ταυτόχρονα ή αποκλειστικά επικουρικές συντάξεις και εφάπαξ....*».

Και «*...Ήδη από τον Οκτώβριο του 2017 επαναλειτούργησε πλήρως το Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης των υπαλλήλων του υπουργείου Οικονομικών (ΤΕΑ-ΥΠΟΙΚ), στο οποίο έχει ασφαλιστεί πάνω από το 50% των εφοριακών υπαλλήλων (5.000 από τους 10.000) μαζί και τα περισσότερα από τα εξαρτώμενα μέλη τους...*».

Μάλιστα σημειώνει 11 πλεονεκτήματα, χωρίς να αναφέρει ούτε ένα μειονέκτημα!

«*...Σύμφωνα με στελέχη των επαγγελματικών ταμείων, τα βασικά πλεονεκτήματά τους είναι τα ακόλουθα: - Είναι Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα...*».

Αναφέρει δε στο τέλος τα 17 τέτοια επαγγελματικά ταμεία: «*...Σήμερα λειτουργούν στην Ελλάδα συνολικά 17 Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης. Από αυτά, τα 4 είναι υποχρεωτικού χαρακτήρα ασφάλισης, ενώ τα υπόλοιπα 13 εθελοντικής ασφάλισης. Η συνολική περιουσία των εν λειτουργία ΤΕΑ, αυτή προσεγγίζει την 31/12/2017 υπερβαίνει το 1,5 δισ. ευρώ.*».

VI. Επίλογος. Τι επιδιώκουμε;

Α) Φιλοσοφία ασφαλιστικού – συνταξιοδοτικού συστήματος

α) Να υπενθυμίζουμε τις ευθύνες της αστικής τάξης και των πολιτικών της για τις πολλαπλές αφαιμάξεις των ταμείων. β) Να μην υποκύψουμε στις σειρήνες των επαγγελματικών ταμείων. γ) Να φύγουμε από τη σημερινή σφικτή μέγγενη, στηρίζοντας το αναδιανεμητικό σύστημα στα ποιοτικά του χαρακτηριστικά, ανεξάρτητα από τους αγώνες για αξιοπρεπή σύνταξη με βάσει τις αποφάσεις του κλάδου.

Β) Φιλοσοφία του εκπαιδευτικού τοπίου:

α) Να επιμείνουμε στο ζήτημα των αναγκαίων μόνιμων διορισμών που αποτελούν τον αντιπερισπασμό στη συνεχή συρρίκνωση του δημόσιου σχολείου, την αύξηση του διδ. ωραρίου και της κάθε μορφής συρρίκνωσης. β) Να αναδείξουμε τη σχέση μεταξύ σχετικά μικρών τμημάτων μαθητών και παρεχόμενης γνώσης και αγωγής, αντιστεκόμενο στο σχολείο - φυλακτήριο. γ) Να βάλουμε δυνατά στη δημόσια διεκδίκηση την κρατική χρηματοδότηση του σχολείου, μακρυά από λογικές «σχολείων της αγοράς», δηλαδή χορηγών ή σχολείων κάτω από τους συνήθως αδύναμους οικονομικά Δήμους, που θα κατηγοριοποιήσουν και θα συρρικνώσουν με νέα εργαλεία τα σχολεία. δ) Να μην υποκύψουμε στη λογική, μέσω του εργαλείου της «αξιολόγησης» του εκπαιδευτικού έργου, να γίνουμε συνένοχοι στην πάρα πέρα κατηγοριοποίηση, συρρίκνωση και υποβάθμιση του δημόσιου σχολείου.

Σημείωση: το κείμενο προορίζεται ως εισήγηση στο 12ο εκπαιδευτικό συνέδριο του Μαΐου 2018 του ΚΕΜΕΤΕ/ΟΛΜΕ, στην Καβάλα, με θέμα: «*Το εκπαιδευτικό έργο σε σχέση με τους όρους και τις συνθήκες εργασίας των εκπαιδευτικών*»
Πάτρα, 23-03-2018

---

* **Ο Παναγιώτης Α. Μπούρδαλας** είναι φυσικός και πτ. θεολογίας. Το 2015-2016 ήταν μέλος του ΚΕΜΕΤΕ/ΟΛΜΕ. Αυτή την περίοδο είναι Γραμματέας της Α΄ΕΛΜΕ Αχαΐας.

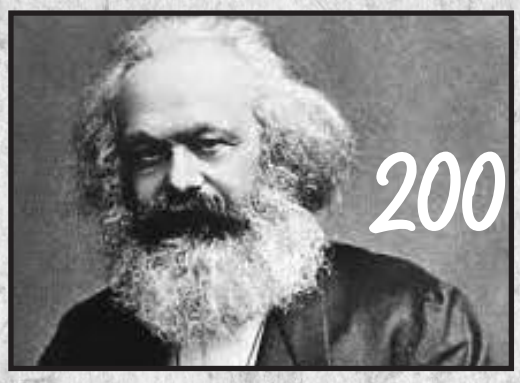

200 χρόνια από τη γέννηση του Κάρλ Μάρξ

ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΣΦΑΙΡΑ

γράφει ο Γρηγόρης Πανταζόπουλος

Εισαγωγικά

Ο ρόλος της Πίστης έχει τονισθεί ιδιαίτερα από τον Μαρξ, ειδικά στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ κι όχι μόνο. Η ανάπτυξη του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής (ΚΤΠ) συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη της πίστης. Να θυμίσουμε ότι ένα βασικό Μαρξικό σχήμα είναι το Ε-Χ-Ε. Πουλάει δηλαδή κάποιος, στην απλή εμπορευματική παραγωγή, ένα εμπόρευμα Ε και εισπράττει την τιμή της ανταλλακτικής αξίας του σε Χ(ρήμα). Στη συνέχεια μπορεί να χρησιμοποιήσει το Χ για να αγοράσει ένα άλλο εμπόρευμα Ε, του οποίου έχει ανάγκη την αξία χρήσης του.

Πρέπει να προσέξουμε ιδιαίτερα ότι το χρήμα στην Κλασική Πολιτική Οικονομία είναι κάτι δευτερεύον στην όλη οικονομική διαδικασία, παίζοντας απλώς ένα βοηθητικό ρόλο στην ανταλλαγή εμπορευμάτων. Έτσι, μπορεί να παρακαμφθεί και να έχουμε απευθείας την ανταλλαγή εμπορευμάτων Ε-Ε, δηλαδή το μοντέλο του αντιπραγματισμού. Με άλλα λόγια δεν είναι απαραίτητη η ύπαρξη του χρήματος ούτε στην παραγωγή ούτε στην κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

Το χρήμα στη μαρξική θεωρία

Η Μαρξική ανάλυση δεν αναπαράγει το κλασικό και νεοκλασικό μοντέλο του αντιπραγματισμού. Θεωρεί ότι η ανταλλαγή διαμεσολαβείται αναγκαστικά από το χρήμα. Η Μαρξική θεωρία είναι μια χρηματική θεωρία της καπιταλιστικής οικονομίας. Η υπεραξία δεν νοείται από τον Μαρξ ως μια απλή απόσπαση υπερεργασίας. Σε κάθε τρόπο παραγωγής, όσο πίσω ιστορικά κι αν πάμε, γίνεται απόσπαση υπερεργασίας. Αντίθετα, για τον Μαρξ η υπεραξία είναι μια ιδιαίτερη κοινωνική σχέση, δηλαδή η ειδικά καπιταλιστική εκμετάλλευση, η οποία εμφανίζεται ως παραγωγή περισσότερου χρήματος.

Με άλλα λόγια, στο θεωρητικό σύστημα ανάλυσης του Μαρξ, το χρήμα είναι αυτοφυώς ενδογενές στην καπιταλιστική οικονομία. Αυτό διότι το χρήμα είναι η υλική ενσάρκωση της κεφαλαιακής σχέσης. Ενσαρκώνει δηλαδή τη γενική μορφή εμφάνισης του Κεφαλαίου στη λειτουργία του ως «αυτοαξιοποιούμενης αξίας».

Με τα λόγια του ίδιου του Μαρξ:

«Αν εξετάσουμε τώρα το συνολικό ποσό του χρήματος που κυκλοφορεί σε μια ορισμένη χρονική περίοδο, βρίσκουμε πως όταν είναι δοσμένη η ταχύτητα κυκλοφορίας των μέσων κυκλοφορίας και πληρωμής, το ποσό αυτό είναι ίσο με το άθροισμα των τιμών που πρέπει να πραγματοποιηθούν, συν το άθροισμα των ληξιπρόθεσμων πληρωμών, πλην τις συμψηφιζόμενες πληρωμές, πλην τέλος τον αριθμό των γύρων που διαγράφει το ίδιο χρήμα όταν λειτουργεί διαδοχικά, πότε σαν μέσο κυκλοφορίας, πότε σαν μέσο πληρωμής». (Μαρξ, 2002: σελ. 152).

Βλέπουμε λοιπόν πως το χρήμα παράγεται ενδογενώς και κατά απόλυτο τρόπο από την παραγωγή και κυκλοφορία των εμπορευμάτων, αφού κάθε εμπόρευμα είναι χρήμα.

Η πίστη στη μαρξική θεωρία

Συνέπεια της ενδογενούς ύπαρξης του χρήματος στην καπιταλιστική οικονομία, είναι η εμφάνιση του πιστωτικού χρήματος. Στην ίδια σελίδα του 1ου Τόμου, όπως παραπάνω, διαβάζουμε:

«Το πιστωτικό χρήμα ξεπηδάει άμεσα από τη λειτουργία του χρήματος σαν μέσου πληρωμής γιατί οι χρεωστικές αποδείξεις που εκδόθηκαν για τα πουλημένα εμπορεύματα κυκλοφορούν με τη σειρά τους μεταβιβάζοντας σε άλλους τις χρεωστικές απαιτήσεις. Από την άλλη, στο βαθμό που επεκτείνεται το πιστωτικό σύστημα, επεκτείνεται και η λειτουργία του χρήματος σαν μέσου πληρωμής. Σαν τέτοιο αποχτάει δικές του μορφές ύπαρξης με τις οποίες κυκλοφορεί στη σφαίρα των μεγάλων εμπορικών συναλλαγών, ενώ το χρυσό και ασημένιο νόμισμα απωθείται κυρίως στη σφαίρα του λιανικού εμπορίου». (ο.π.: σελ. 152).

Στην πορεία ανάπτυξης της κεφαλαιοκρατικής παραγωγής, ο ανταγωνισμός των ατομικών κεφαλαίων οδηγεί στη συγκέντρωση, μέσω της συσσώρευσης κεφαλαίου λόγω της διευρυμένης αναπαραγωγής, και στη συγκεντροποίηση μέσω συγχωνεύσεων, εξαγορών κ.λπ. Στη διαδικασία αυτή αναπτύσσεται όλο και περισσότερο και το πιστωτικό σύστημα:

«.. ..με την κεφαλαιοκρατική παραγωγή σχηματίζεται μια τελείως καινούργια δύναμη, το πιστωτικό σύστημα, που στις αρχές του εισχωρεί λαθραία σαν μετριόφρων βοηθός της συσσώρευσης, προσελκύει με αόρατα νήματα στα χέρια ατομικών ή συνεταιρισμένων κεφαλαιοκρατών τα μεγαλύτερα ή μικρότερα χρηματικά ποσά που είναι σκόρπια πάνω στην επιφάνεια της κοινωνίας, γίνεται όμως σε λίγο ένα καινούργιο και τρομερό όπλο στην πάλη του συναγωνισμού και τελικά μετατρέπεται σε ένα τεράστιο κοινωνικό μηχανισμό για τη συγκεντροποίηση των κεφαλαίων». (ο.π.: σελ. 649).

Βλέπουμε ως τώρα ότι η ανάπτυξη του πιστωτικού συστήματος, η συγκέντρωση δηλαδή του χρήματος και η διάθεσή του στους «ενεργούς» κεφαλαιοκράτες, αναπτύσσεται παράλληλα με τον ΚΤΠ σε διαρκή αλληλεπίδραση μαζί του. Με άλλα λόγια, η χρηματοπιστωτική σφαίρα (Χ/Π σφαίρα) και ο ΚΤΠ είναι «δίδυμα αδέλφια» που μαζί μεγαλώνουν και μαζί μεγαλουργούν βαθαίνοντας την εκμετάλλευση της εργασίας, αποσπώντας τη μέγιστη δυνατή υπεραξία. Σε τελευταία ανάλυση, όμως, η έκβαση του ανταγωνισμού κεφαλαίου - εργασίας κρίνεται στο πλαίσιο του κοινωνικού ανταγωνισμού, της ταξικής πάλης. Η έκβαση αυτή ποτέ δεν είναι προκαθορισμένη αλλά, αντίθετα, η ένταση της ταξικής πάλης σε κάθε συγκεκριμένη συγκυρία και οι κοινωνικοί παράγοντες που επιδρούν κρίνουν αν ο νικητής θα είναι το κεφάλαιο ή η εργασία.

Εφόσον, όπως έχει ειπωθεί, το χρήμα είναι αυτοφυές στον ΚΤΠ, συνέπεια αυτού είναι το πέρασμα στο πιστωτικό χρήμα, που είναι η γενική μορφή του χρήματος. Δεν μπορούμε επομένως να διαχωρίζουμε τη Χ/Π σφαίρα από τη λεγόμενη πραγματική οικονομία. Είναι αναπόσπαστα συνδεμένες και μάλιστα, καθώς διευρύνεται η κεφαλαιοκρατική παραγωγή και η παγκόσμια αγορά, δημιουργούνται νέες μορφές πιστωτικού χρήματος:

«Έτσι, η χρηματική οικονομία και η πιστωτική οικονομία αντιστοιχούν απλώς σε διάφορες βαθμίδες εξέλιξης της κεφαλαιοκρατικής παραγωγής, σε καμιά περίπτωση όμως δεν αποτελούν διαφορετικές αυτοτελείς μορφές συναλλαγής σε σύγκριση με τη φυσική οικονομία» (Μαρξ 1979: σελ. 113).

Στην πορεία, όταν ο κεφαλαιοκράτης κατέχει χρηματικό κεφάλαιο το οποίο δεν μπορεί ακόμη να χρησιμοποιήσει παραγωγικά στη δική του επιχείρηση, το διαθέτει μέσω της Χ/Π σφαίρας σε άλλους κεφαλαιοκράτες. Τότε το χρηματικό αυτό κεφάλαιο αποφέρει στον κάτοχό του έναν τόκο και για αυτό είναι κεφάλαιο με την ειδική έννοια. Αυτό διότι λειτουργεί με βάση το σχήμα Χ-Χ΄, όπου Χ΄>Χ, δηλαδή Χ΄=Χ+ΔΧ με ΔΧ>0. Γίνεται τότε το κεφάλαιο αυτό χρήμα που «γεννάει» χρήμα.

Όσο περισσότερο αυξάνουν η πίστη και άλλες τεχνικές της Χ/Π σφαίρας (όπως συμψηφισμοί κ.λπ.), τόσο λιγοστεύει το μέρος του κοινωνικού κεφαλαίου που χρησιμοποιείται για την παραγωγή ευγενών μετάλλων, δηλαδή χρήματος που είναι εμπόρευμα. Έτσι, μειώνεται η χρήση τέτοιου χρήματος ως μέσου κυκλοφορίας και ως μέσου πληρωμής. Αυξάνει με αυτόν τον τρόπο ο διαθέσιμος κοινωνικός πλούτος. Η τάση αυτή της Χ/Π σφαίρας εν-

τείνεται με διάφορες τεχνικές και ρυθμίσεις. Η αύξηση όμως της τεχνικής φύσης της Χ/Π σφαίρας μεγαλώνει τις πιθανότητες διαταραχών, δηλαδή τις πιθανότητες εμφάνισης χρηματοπιστωτικών κρίσεων.

«Έτσι δίνεται απάντηση και στο ανούσιο ερώτημα, αν η κεφαλαιοκρατική παραγωγή στη σημερινή της έκταση θα ήταν δυνατή χωρίς το πιστωτικό σύστημα... Είναι φανερό πως δεν θα ήταν δυνατή... Από την άλλη μεριά δεν πρέπει να σχηματίσουμε καμιά μυστικιστική αντίληψη για την παραγωγική δύναμη του πιστωτικού συστήματος...» (ο.π.: σελ. 346).

Λειτουργίες της χρηματοπιστωτικής σφαίρας

Από όλα τα παραπάνω συνάγονται οι κρίσιμες λειτουργίες της χρηματοπιστωτικής σφαίρας στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής και η στήριξή της στην κεφαλαιακή συσσώρευση:

Με τη βοήθεια των τραπεζών, του χρηματιστηρίου, των επενδυτικών κεφαλαίων κ.λπ., συγκεντρώνει τις διάσπαρτες ποσότητες του χρήματος και μέσω συγκεκριμένων διαδικασιών το προωθεί στους «ενεργούς» καπιταλιστές, όπως περιγράφηκε πιο πάνω.

Προεξοφλώντας τα μελλοντικά κέρδη (το μέγεθος ΔΧ) και δημιουργώντας απαιτήσεις επί αυτών, καταφέρνει, αφενός, να παράγει χρήμα που είναι διαθέσιμο στους κεφαλαιοκράτες και, αφετέρου, να διαχέει στους ίδιους τις μελλοντικές εισοδηματικές ροές.

Επιταχύνει τη μετακίνηση των κεφαλαίων από τον ένα παραγωγικό τομέα της οικονομίας στον άλλο, ενισχύοντας έτσι από τη μία τον ανταγωνισμό μεταξύ τους, που είναι σύμφυτος με τον ΚΤΠ, ενώ από την άλλη βοηθώντας την κεφαλαιακή συσσώρευση.

Όλα αυτά, όπως ειπώθηκε από την αρχή, προϋποθέτουν την εκτίμηση του κινδύνου όσον αφορά τα μελλοντικά κέρδη. Για να υπολογιστεί ο κίνδυνος, χρειάζεται διαρκής έλεγχος των κεφαλαίων των επιχειρήσεων και της λειτουργίας τους, κάτι που εντείνει την καπιταλιστική εκμετάλλευση των εργαζομένων. Τις τελευταίες δεκαετίες και προς επίτευξη της καλύτερης δυνατής επόπτευσης της οικονομίας, η Χ/Π σφαίρα έχει δημιουργήσει τα πιστωτικά παράγωγα, με τη βοήθεια των οποίων διαχειρίζεται τους επιχειρηματικούς κινδύνους σε όλους τους οικονομικούς τομείς.

Μετά από όσα προηγήθηκαν, πιστεύουμε ότι η Χ/Π σφαίρα δεν είναι ο τόπος όπου παίζεται ένα «κερδοσκοπικό παιχνίδι μηδενικού αθροίσματος», όπως διατείνονται πολλοί.

Επίσης, φάνηκε, νομίζουμε, ότι είναι λάθος να χωρίζουμε τους κεφαλαιοκράτες σε δύο διαφορετικές κατηγορίες: 1) αυτούς που δραστηριοποιούνται στην «πραγματική» οικονομία και 2) αυτούς που «κερδοσκοπούν» στη χρηματοπιστωτική σφαίρα.

Θα πρέπει να μην μας διαφεύγει ότι το κεφάλαιο είναι κοινωνική σχέση. Μια σχέση ταξική και από τη φύση της εκμεταλλευτική για την εργασία. Στο πλαίσιο αυτής της ταξικής σχέσης, ο κάθε μεμονωμένος κεφαλαιοκράτης μπορεί και τοποθετεί το κεφάλαιό του σε όποιο οικονομικό πεδίο εκτιμά ότι θα έχει μελλοντικά το μεγαλύτερο κέρδος, με άλλα λόγια όπου εκτιμά ότι το κεφάλαιό του θα είναι αποδοτικότερο, θα έχει δηλαδή το μεγαλύτερο ποσοστό κέρδους. Η χρηματοπιστωτική σφαίρα αποτελεί δυνητικά ένα τέτοιο οικονομικό πεδίο κεφαλαιακής τοποθέτησης, ένα τέτοιο πεδίο όπου μαίνεται ο κεφαλαιακός ανταγωνισμός.

Μέσα από όλη αυτή τη διαδικασία, συσκοτίζεται, αφενός, ο ταξικός χαρακτήρας των καπιταλιστικών κοινωνιών και προκαλούνται, αφετέρου, οι κατάλληλες συμπεριφορές για την αναπαραγωγή της καπιταλιστικής εξουσίας. Αυτό διότι στο εσωτερικό των χρηματαγορών δημιουργείται το προφίλ κινδύνου κάθε παράγοντα ώστε να είναι δυνατή η τιμολόγηση των χρεογράφων. Για να συμβαίνει αυτό: 1) Χρειάζονται στρατηγικές αναπαράστασης της καπιταλιστικής πραγματικότητας για να υπάρχουν χρηματοπιστωτικές αξίες. 2) Ο διαμοιρασμός του κινδύνου στους παράγοντες της αγοράς δημιουργεί την κανονικοποίηση χωρίς την οποία είναι αδύνατη η αναπαράσταση της πραγματικότητας.

Η χρηματιστικοποίηση κι οι αγορές παραγώγων κάνουν λεπτομερή εξέταση των κεφαλαιακών τίτλων, αποτιμώντας έτσι την ικανότητα μελλοντικής κερδοφορίας. Αυτή η τιμολόγηση συνδέεται με μια συγκεκριμένη αναπαράσταση της κοινωνίας κι έτσι συμβάλλει στη διατήρηση και υλοποίηση των «νόμων» του κεφαλαίου.

Σύγχρονα εμπορεύματα της Χ/Π σφαίρας

Όπως είναι γνωστό οι τράπεζες αποτελούν τους κόμβους της Χ/Π σφαίρας όπου συγκεντρώνεται το χρήμα και μέσω αυτών διαχέεται προς κάθε κατεύθυνση οικονομικής δραστηριότητας. Στόχος κάθε τράπεζας είναι το κέρδος μέσω δανεισμού επιχειρήσεων ή οποιωνδήποτε οικονομικών υποκειμένων. Η διαδικασία δανεισμού έχει για την τράπεζα δύο δραστηριότητες: Πρώτο, αυτήν που αφορά τις ενέργειες για την έκδοση του δανείου. Δεύτερο, τις ενέργειες υπολογισμού του πιστωτικού κινδύνου που επωμίζεται από το ίδιο το δάνειο. Παλαιότερα οι δύο αυτές δραστηριότητες ήταν αξεχώριστες μεταξύ τους. Οι απώλειες λόγω πιστωτικού κινδύνου αντιμετωπίζονταν μέσω ασφαλιστικών εταιρειών. Αφότου όμως εμφανίστηκαν τα πιστωτικά παράγωγα, οι τράπεζες μπορούν πλέον να διαχωρίζουν τις δύο δραστηριότητες που αφορούν ένα δάνειο. Δηλαδή, μπορεί πλέον να διαχωρίζεται ο κίνδυνος ενός δανείου από το ίδιο το δάνειο.

Πολύ γενικά, πιστωτικό παράγωγο είναι ένα συμβόλαιο ανάμεσα σε δύο πλευρές, όπου η πρώτη πλευρά πληρώνει τακτικά ένα χρηματικό ποσό στη δεύτερη και η δεύτερη πλευρά αναλαμβάνει να πληρώσει ένα προκαθορισμένο ποσό στην πρώτη σε περίπτωση πιστωτικού γεγονότος. Το συμβόλαιο αυτό αφορά ένα χρέος (ομόλογο κ.λπ.) που έχει στα χέρια της η πρώτη πλευρά και έχει εκδοθεί από μια τρίτη πλευρά. Πιστωτικό γεγονός είναι γενικά η αδυναμία στήριξης από την τρίτη πλευρά του χρέους που έχει εκδώσει.

Οι πιο γνωστές μορφές πιστωτικών παραγώγων είναι οι εξής:

Οι συμφωνίες ανταλλαγής πιστωτικού κινδύνου (credit default swap), τα γνωστά CDS

Τα χρεόγραφα που συνδέονται με πιστώσεις (credit linked notes), τα CLN

Τα πιστωτικά παράγωγα που συνδέονται με την αγορά ενυπόθηκων δανείων. Αυτά είναι χρέη που χρησιμοποιούν για εγγύηση άλλα χρέη (collateralized debt obligations) τα C-DO. Από αυτά τα παράγωγα ξεκίνησε στις ΗΠΑ η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 με τις γνωστές παγκόσμιες εξελίξεις.

Τα αποτελέσματα της χρήσης των πιστωτικών παραγώγων στη Χ/Π σφαίρα είναι για αυτή τόσο θετικά όσο και αρνητικά.

Ως θετικά αποτιμώνται τα εξής:

Η χρηματοδότηση της καπιταλιστικής παραγωγής ενέχει από τη φύση της κινδύνους, τους πιστωτικούς κινδύνους. Τα πιστωτικά παράγωγα προφυλάσσουν τις τράπεζες από αυτούς. Επίσης, τους δίνουν τη δυνατότητα να μεταφέρουν τους πιστωτικούς κινδύνους εκτός τραπεζικού συστήματος. Ο αποτελεσματικότερος έλεγχος των εταιρειών μειώνει τον κίνδυνο των τραπεζών κι έτσι αυξάνει η ρευστότητα.

Οι τιμές των πιστωτικών παραγώγων αντικατοπτρίζουν ουσιαστικά την αξιοπιστία των τραπεζών και των επιχειρήσεων. Έτσι, η αγορά είναι «ενήμερη» για την κατάσταση τραπεζών και επιχειρήσεων.

Εφόσον μεταφέρουν τον πιστωτικό κίνδυνο ακόμη και στις πιο απομακρυσμένες αγορές, προκαλούν σταθερότητα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Ως αρνητικά αποτιμώνται τα εξής:

Αφού οι τράπεζες, μέσω των πιστωτικών παραγώγων, μεταφέρουν τον πιστωτικό κίνδυνο έξω από αυτές, δεν έχουν ισχυρά κίνητρα για έλεγχο των χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων.

Αυξάνει ραγδαία η αδιαφάνεια της αγοράς, εφόσον οι λεπτομέρειες ενός swap δεν είναι προσβάσιμες.

Οδηγούν σε υπερβολική μόχλευση όλες τις αγορές παραγώγων. Επειδή, όμως, μέσω των πιστωτικών παραγώγων οι αγορές αλληλοσυνδέονται, μια μικρή διαταραχή μπορεί, μέσω της ανάδρασης, να πολλαπλασιαστεί ανεξέλεγκτα. Έτσι, όμως, μπορεί να δοκιμαστεί η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Εμπιστοσύνη των αγορών σημαίνει νεοφιλελεύθερη επιτήρηση

Η Ελλάδα από το 2010 βρίσκεται σε μνημονιακό καθεστώς υπό την επιτήρηση του ΔΝΤ, της ΕΚΤ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αυτό έγινε διότι η χώρα έχασε την εμπιστοσύνη των χρηματαγορών. Αυτό σημαίνει ότι η κυβέρνηση της Ελλάδας, όπως και η κυβέρνηση κάθε χώρας, δανείζεται από τη Χ/Π σφαίρα, εκδίδοντας συνήθως ομόλογα και έντοκα γραμμάτια, για να ισοσκελίσει τον ελλειμματικό προϋπολογισμό της. Το δημόσιο έλλειμμα προκύπτει εξαιτίας της ταξικής οικονομικής πολιτικής, η οποία φορολογεί σκληρά την εργασία και όσο λιγότερο μπορεί το κεφάλαιο. Συνέπεια αυτού

είναι ότι όλα τα καπιταλιστικά κράτη έχουν δημόσιο χρέος, το οποίο βέβαια για κάθε καπιταλιστικό κοινωνικό σχηματισμό έχει τις απαρχές του στη λεγόμενη «πρωταρχική συσσώρευση». Όταν ξέσπασε το 2008 η παγκόσμια δομική καπιταλιστική κρίση, η Ελλάδα βρέθηκε με ένα μεγάλο δημόσιο χρέος και ένα μεγάλο έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού. Οι δύο αυτοί παράγοντες αύξησαν τις επισφάλειες για τους δανειστές της κυβέρνησης, ανεβάζοντας τα επιτόκια σε δυσβάσταχτο ύψος. Αδυνατώντας πλέον να δανειστεί η κυβέρνηση από τη Χ/Π σφαίρα, οδηγήθηκε στο δανεισμό από τους λεγόμενους «θεσμούς». Τα μνημόνια είναι η πολιτική συμπύκνωση των αποτελεσμάτων της οξυμένης ταξικής πάλης μέσα στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό. Στην αρχή της οικονομικής κρίσης το επίδικο αντικείμενο ήταν ποιός θα πληρώσει το κόστος: το κεφάλαιο ή η εργασία. Για την τότε, όπως και για κάθε κυβέρνηση του ελληνικού καπιταλιστικού κοινωνικού σχηματισμού, η απάντηση ήταν δεδομένη: το κόστος πρέπει να πληρωθεί από την εργασία. Αυτό όμως δεν είναι ζήτημα κυβερνητικής απόφασης, αλλά κάτι που θα προέκυπτε από το αποτέλεσμα της ανελέητης όξυνσης της ταξικής πάλης που ξεκινούσε. Η όξυνση της ταξικής πάλης αυξάνει όμως τις επισφάλειες για τους δανειστές. Έτσι ο δανεισμός και η επιτήρηση από τους «θεσμούς» ήταν επιβεβλημένες διαδικασίες, διότι μόνο έτσι θα μπορούσε το αποτέλεσμα της οξυμένης ταξικής πάλης να γείρει υπέρ του κεφαλαίου. Όλοι θυμόμαστε τις μεγαλειώδεις λαϊκές κινητοποιήσεις,ειδικά τη διετία 2010-12 και τη ρευστότητα των ταξικών συσχετισμών που προέκυψε, έχοντας αποτέλεσμα τις διαδοχικές κυβερνήσεις. Το καπιταλιστικό ελληνικό κράτος συμπυκνώνοντας τις ταξικές αντιθέσεις και εκφράζοντας τα συμφέροντα της αστικής τάξης, δηλαδή του κεφαλαίου, δυστυχώς για την εργασία, βγήκε συγκυριακά νικητής, συνεπικουρούμενο τα μέγιστα από τους «θεσμούς». Συνέπεια της στρατηγικής ήττας του εργατικού κινήματος είναι τα αλλεπάλληλα μνημόνια: νεοφιλελεύθερες πολιτικές αναδιανομής πλούτου και εξουσίας προς όφελος του κεφαλαίου, κατάργηση εργασιακών δικαιωμάτων και κατακτήσεων, ιδιωτικοποιήσεις, αποδόμηση του κοινωνικού κράτους, ή, όπως το λένε, «απελευθέρωση της αγοράς εργασίας». Μάλιστα, η απελευθέρωση της εργασίας έφτασε σε τέτοιο βαθμό που κυριαρχούν πλέον ελαστικές μορφές, τόσο ελαστικές που στον ιδιωτικό τομέα σε πολλές περιπτώσεις γίνεται απόσπαση απόλυτης υπεραξίας, όπως γινόταν κατά τον 19ο αιώνα. Έτσι, όμως, μας λένε περήφανοι οι κυβερνώντες, θα αποκτήσουμε πάλι την εμπιστοσύνη των αγορών. Αυτό σημαίνει για την εργασία ότι η επιτήρηση της οικονομίας θα περάσει πάλι από τους θεσμούς στην Χ/Π σφαίρα δηλαδή στις χρηματαγορές. Πρέπει όμως να γίνει αντιληπτό ότι είτε «θεσμοί» είτε αγορές, η στρατηγική είναι ίδια: δάνεια με νεοφιλελεύθερο αντίτιμο, δηλαδή δημοσιονομική λιτότητα και «μεταρρυθμίσεις» στην αγορά εργασίας.

Έτσι, όταν η όποια ελληνική κυβέρνηση επιτύχει την πολυπόθητη «εμπιστοσύνη των αγορών», αυτό δεν θα έχει καμία θετική συνέπεια για την εργασία. Ούτε οι μισθοί και οι συντάξεις θα αυξηθούν, ούτε θα γίνει καμία ουσιαστική αναδιανομή πλούτου και εξουσίας υπέρ της εργασίας, ούτε θα δημιουργηθεί κοινωνικό κράτος. Αντίθετα, θα αυξηθεί η ψαλίδα εργασίας- κεφαλαίου, οι εργασιακές συνθήκες θα χειροτερεύσουν καθώς και τα εργασιακά δικαιώματα, οι δαπάνες για υγεία-παιδεία-κοινωνική ασφάλιση θα μειωθούν κι άλλο, το αστυνομικό κράτος θα μεγαλώσει, στοχεύοντας στον περιορισμό των εργασιακών διεκδικήσεων.

Ας μην ξεχνάμε, όμως, ότι η υλοποίηση όλων αυτών που σχεδιάζονται εξαρτάται από τις αντιστάσεις της κοινωνικής πλειοψηφίας. Ή, όπως θα λέγαμε, σε τελευταία ανάλυση όλα θα κριθούν από την έκβαση της ταξικής πάλης στο άμεσο μέλλον.

Βιβλιογραφία

Μαρξ Κ. (1978), *Το Κεφάλαιο – Κριτική της Πολιτικής Οικονομίας*, τόμος τρίτος, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.

Μαρξ Κ. (1979), *Το Κεφάλαιο – Κριτική της Πολιτικής Οικονομίας*, τόμος δεύτερος, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.

Μαρξ Κ. (1984), *Grundrisse – Βασικές γραμμές της Κριτικής της Πολιτικής Οικονομίας*, τόμος Α΄, Αθήνα: Στοχαστής.

Μαρξ Κ. (1984), *Grundrisse – Βασικές γραμμές της Κριτικής της Πολιτικής Οικονομίας*, τόμος Β΄, Αθήνα: Στοχαστής.

Μαρξ Κ. (1984), *Grundrisse – Βασικές γραμμές της Κριτικής της Πολιτικής Οικονομίας*, τόμος Γ΄, Αθήνα: Στοχαστής.

Μαρξ Κ. (2002), *Το Κεφάλαιο – Κριτική της Πολιτικής Οικονομίας*, τόμος πρώτος, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.

Μαρξ Κ. (2011), *Κριτική της Πολιτικής Οικονομίας*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ από τις εκδόσεις ΤΟΠΟΣ

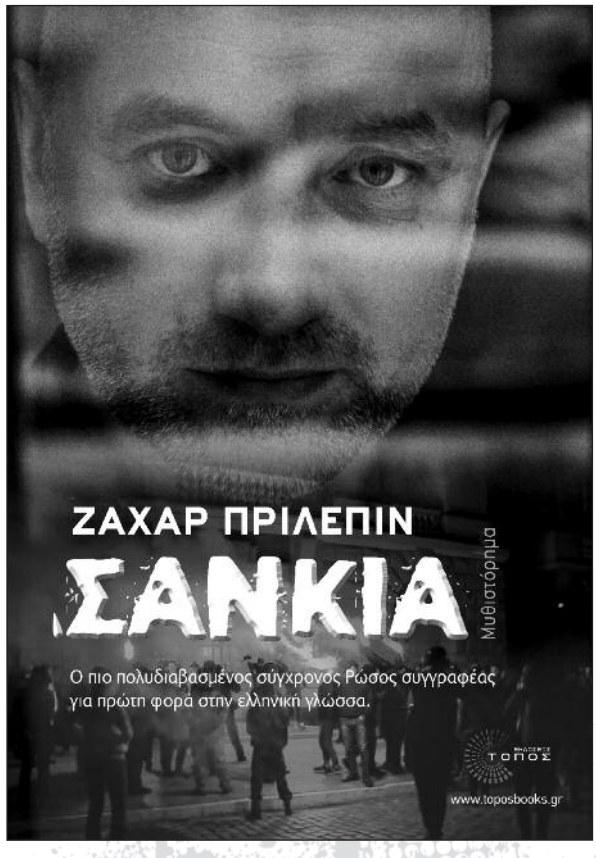

«Πάμε να πάρουμε καθαρό αέρα»

γράφει ο Γιάννης Μεβιόπουλος

Έψαχνε εναγωνίως ο Γ. να βρει σκιερό μέρος για να αποφύγει, όσο μπορούσε, το δυνατό ήλιο που χτυπούσε το πρόσωπό του. Λιγάκι δύσκολο βέβαια, καθώς ήλιος και ζέστη ήταν πρώιμα φρούτα. Πρώιμα ήταν και νεογέννητα,μόλις αχνοπρασίνιζαν πολλά από αυτά, τα φύλλα πάνω στα δέντρα που εδώ και λίγες μέρες ξύπναγαν από τη χειμερινή τους σιέστα. Κανείς δε θα μιλούσε σήμερα για πρώτες μέρες της άνοιξης, όπως φανέρωναν λογής ημερολόγια και αποδείξεις κάθε είδους, αλλά για πρώιμο,όμορφο καλοκαιράκι. Τέτοιο, ασυνήθιστο, βιαστικό που βρίσκει καθένα μας απροετοίμαστο σωματικά και ψυχικά, μαθημένο ακόμη στα κρύα και τις παγερές ημέρες και νύχτες του χειμώνα.

Βολεύτηκε όπως όπως κάτω από ένα όχι και τόσο θαλερό δέντρο, μαζί με άλλους που τον αναγνώριζαν και τον γνώριζαν ψάχνοντας όπως και κείνος προσωρινό καταφύγιο. Τα δέντρα έξω από τον καγκελόφραχτο περίβολο του επιβλητικού κτιρίου, λιγοστά και μια κοψιά, λες και μια αόρατη λεπίδα τα έκοψε στο ίδιο ακριβώς μπόι. Πού και πού ξεχώριζε ένα που πήγαινε,λιγάκι, να ξεφύγει από τον κανόνα. Ήταν πολλοί κι οι μαζεμένοι, στριμωγμένοι κάτω από τη φιλόξενη καταφυγή τους, οι ασυνήθιστοι στην κάψα του ανοιξιάτικου, παιχνιδιάρη ήλιου. Ένας ήλιος που μια κρυβόταν πίσω από αναιμικά, ξασπρισμένα σύννεφα μια φανερωνόταν περήφανος, Ηλιάτορας κανονικός και «καγκελοπαιχνιδάτορας»! Έκανε τούτη τη σκέψη ο Γ. κι ένιωσε βλάσφημος που κακομεταχειριζόταν τον ποιητή. Κοιτούσε όμως ένα γύρο κι έβλεπε τα κάγκελα του μεγάλου και ψηλού κιγκλιδώματος πότε να φωτίζονται όμορφα και να στιλβώνουν και έπειτα,όταν ο παιχνιδιάρης έπαιζε κρυφτό με τα σύννεφα, να θαμπώνουν και να σκοτεινιάζουν όμορφα και πάλι.

Ήταν πολλοί οι συγκεντρωμένοι, πολύχρωμο πλήθος, κι αναρωτήθηκε, όσο πιο φωναχτά μπορούσε στο θόρυβο του πανηγυριού τους, αν κάποιος άλλος εκτός απ΄ αυτόν έκανε την ίδια σκέψη. Φευγαλέα όμως! Άλλωστε ούτε ο τόπος ούτε κι ο χρόνος ήταν ιδανικοί για μακρές στο χρόνο σκέψεις...το αντίθετο,όλα μιλούσαν και φώναζαν για δράση.

Με τους λίγους που αντάλλαξε κουβέντα ο Γ.,είτε έξω από το δέντρο καταφύγιο, είτε κάτω από αυτό, λίγα πράγματα είχαν πει. Λόγια κοφτά...καλημέρες, χαμόγελα, σφίξιμο των χεριών, μια δυο κουβέντες για το σήμερα και τα γεγονότα. Έτσι βέβαια ταίριαζε στην περίσταση. Άλλοι τον ήξεραν καλά, τον γνώριζαν τόσα χρόνια στο μετερίζι, τους γνώριζε καλά κι αυτός. Με κάποιους δε γνωρίζονταν προσωπικά όμως τους είχε πάρει το μάτι του και το σουλούπι και η μορφή τους του ήταν οικεία. Κάποιοι πάλι, νεότεροι στην ομήγυρη ή και την ηλικία, του ήταν παντελώς άγνωστοι, τους έβλεπε είτε πρώτη φορά είτε για δεύτερη ή τρίτη. Πόσους πια να ξέρει κανείς μέσα στο βουερό πλήθος; Όλοι όμως τον αναγνώριζαν,παλιοί ή νέοι, καθώς τον είχαν δει πολλές φορές να κρατά στιβαρά, πάντα από την αριστερή πλευρά του δρόμου το χοντρό ξύλο που στήριζε το πανό! Ήταν η αγαπημένη του θέση και κανείς δε γνώριζε γιατί αυτός,ο σωματώδης άντρας δεν άλλαξε ποτέ μα ποτέ θέση στην πορεία,μα είχε επιλέξει εκείνη και μόνο εκείνη.

Ο Γ. ήταν και σ΄ άλλους πολύ γνωστός κι απ΄ τη δουλειά, και όλοι έλεγαν πως «υπηρετούσε» χρόνια πολλά ανάβοντας φωτιές. Ήταν εμπρηστής, αλλά οι φωτιές που άναβε δεν έμοιαζαν με τις άλλες. Τις φούντωνε μες στα μυαλά και τις καρδιές νεαρών μυαλών. Θύμιζε στα πάντα του αυτή τη φράση, σπίρτο αυτός για να ανάψει η θεϊκή τούτη φωτιά, φρόντιζε να μην το ξεχνά ποτέ του ο ίδιος, φρόντιζε να το πραγματοποιεί καθημερινά κι ακούραστα χρόνια τώρα. Φρόντιζε και τους άλλους ...να μην το ξεχνούν, γιατί οι άνθρωποι δεν είναι όλοι φτιαγμένοι από την ίδια πάστα, μοιάζουν με τα δάχτυλα των χεριών μας...δε μοιάζουν μεταξύ τους.

Το πολύβουο και πολύχρωμο σμάρι σπρώχνονταν πέρα δώθε υψώνοντας στον ουρανό, ανάμεσα από τα γύρω κτίρια βουητό, σπονδή αρχαίας ιεροτελεστίας. Σημαίες κρατημένες σφιχτά στα χέρια, κάποιες ανάμεσα σε μασχάλες για μεγαλύτερη ελευθερία κίνησης χεριών,συνόδευαν το ελαφρύ, δροσιστικό αεράκι που έτυχε να φυσά αυτή τη μέρα. Κυμάτιζαν και χτυπούσαν δω και παφλάζοντας κι ήταν ωραία να τις βλέπει κανείς να ανεμίζουνε κι ας χτύπαγαν καμιά φορά σε ανυποψίαστους ώμους και κεφάλια. Άλλωστε δεν έδειχναν να ξαφνιάζονται ή να ενοχλούνται.

Ξάφνου, κι ενώ τα μάτια του Γ. περιπλανιόνταν γρήγορα, όπως και το μυαλό κι οι σκέψεις, κι ο λόγος των διπλανών του ήταν για τις τελευταίες εξελίξεις στο φλέγον ζήτημα, τον είδε με την άκρη του ματιού του να κάθεται ήσυχα, σχεδόν ανύπαρκτα στο απέναντι τσιμεντένιο πεζούλι, ακουμπώντας την πλάτη στα κιγκλιδώματα του δικού του κτιρίου, γερμένος ελαφρά μπροστά.

Τον αναγνώρισε αμέσως το Ν. κι ας είχε περάσει καιρός από τότε που είχαν συναντηθεί... τι καιρός, χρόνια αρκετά. Είχε περάσει τα πενήντα. Τα έδειχνε τα χρόνια πιο πολύ απ΄ τα γκριζαρισμένα του μαλλιά, όχι από κάτι άλλο. Κορμοστασιά και σουλούπι, εξ όσων μπορούσε να διακρίνει, έστω και λιγάκι πειραγμένα από τον Πανδαμάτορα, παρόλα αυτά σε αρκετά καλή κατάσταση, όπως περίπου τον θυμόταν. Ντυμένος όπως πιο παλιά, σωστά για τα μέτρα τα δικά του, ωραία σταθμισμένα...μοντέρνα αλλά όχι υπερβολικά. Κοιτούσε ένα γύρω τα ανθρωπίσια ρυάκια που μαζεύονταν απειλώντας να γίνουν σιγά σιγά ορμητικό ποτάμι. Μα δεν μπορούσες να καταλάβεις αν κοίταγε ψάχνοντας κάτι ή κάποιον συγκεκριμένα. Το βλέμμα του περπατούσε δεξιά αριστερά, πάνω κάτω, χωρίς να αντικρίζει συγκεκριμένα κάτι. Μα ήταν φανερό πως έβαζε στη ζυγαριά της μνήμης πρόσωπα και φυσιογνωμίες. Ένα αδιόρατο, στους πολλούς, νεύμα κάθε φορά που σταμάταγε το μάτι για λίγο σε κάποιο πρόσωπο –κι ήταν πολλά που κυκλοφορούσαν– αλλά και μια μικρή κίνηση του χεριού που ίσα ίσα υψώνονταν χαιρετώντας.

Έλειπε καιρούς από τις συγκεντρώσεις, τη χαρά όσων έβαζαν εμπρός το δίκιο από το άδικο. Είχε ξαφνικά χαθεί, όπως και τόσοι ακόμη, μη μπορώντας να αντέξουν τη σκόνη και τη σκουριά που σωριάζονταν πάνω σε ζωές κι οράματα. Οι άλλοι αναρωτήθηκαν πολλές φορές που να είχε άραγε χαθεί ο Ν. Έριχναν πολλές φορές κατηγόριες σε κείνους που είχαν «εγκαταλείψει»,είχαν απογοητευτεί και ιδιωτεύσει όπως αυτός. Εύκολα λόγια σκεφτόταν ο Γ., θυμικό, χωρίς να πολυσκέφτονται αιτίες ούτε να κάθονται να συζητήσουν σοβαρά. Κάποια στιγμή έπαψαν και να αναρωτιούνται. Συνήθισαν να ζουν με την απουσία τόσων κι άλλων τόσων,όπως ο Ν. Ο ήλιος όμως ο σημερινός, το πανηγύρι της ζωής έδειχνε αλλιώς τα πράγματα, τα φώτιζε πιο καθαρά. Μέσα στο πολύβουο πλήθος ήταν ο Ν. κι ένας θεός ξέρει πόσοι και πόσες ακόμη σαν αυτόν.

Σηκώθηκε από το σκιερό του καταφύγιο, πέρασε στη φωτεινή άσφαλτο, διέσχισε κάθετα το δρόμο, ίσα απέναντι στο σημείο που αναγνώρισε την κοψιά του παλιού του φίλου. Υπήρχε λίγος ακόμη χρόνος ωσότου να αρχίσουν να πορεύονται στους δρόμους του αγώνα και των οραμάτων.

Ν.,του είπε! Ν., τι κάνεις;

Δυο μάτια,όπως ακριβώς τα θυμόταν από παλιά, κινήθηκαν και συνάντησαν τα δικά του. Του φάνηκε αιώνας του Γ. μα τα χείλια του Ν. κινήθηκαν σε απόκριση χαμογελώντας. Ο Ν. σηκώθηκε όρθιος προσφέροντας το χέρι σε μια σφιχτή και θερμή χειραψία, φανερά χαρούμενος που κάποιος από τα παλιά τον θυμήθηκε και του μίλησε. Δυο κουβέντες αντάλλαξαν για τις παλιές καλές εποχές, κι ο Γ. φρόντισε εκείνη τη στιγμή να μη σκαλίσει πληγές, να μην πληγώσει άθελα. Υπήρχε χρόνος,κάποια άλλη στιγμή, να τα βάλουν κάτω και να τα συζητήσουν. Όχι, τώρα! Αυτό που προείχε τώρα ήταν η συνάντηση, η επιστροφή!

Ν. είναι πολύ ωραίο που σε συναντώ ξανά εδώ! Κι είναι σήμερα τόσο ωραίος ο καιρός! Καλοκαιράκι ο καιρός, καλοκαιράκι κι οι καρδιές μας με τόσο κόσμο, ορθό!

Θα προτιμούσα να μην έμοιαζε καλοκαίρι, απάντησε κοφτά ο Ν. Τόσα και τόσα καλοκαίρια της ζωής μου τα΄ χω περάσει στην άκρη, κι η θλίψη ανάμιχτη με θυμό βγήκαν στον αέρα!

Απ΄ τα μεγάφωνα αναγγελλόταν το ξεκίνημα του ποταμιού του όρθιου ανθρώπου.Ήδη αρχίζαν τα πρώτα βήματα, ήδη ακούγονταν τα πρώτα συνθήματα. Σειρές ανθρώπων, με το κεφάλι ψηλά στο δυνατό, παιχνιδιάρη Ήλιο άρχιζαν να βαδίζουν αργά αλλά αποφασιστικά μπροστά,έχοντας αλυσοδεμένα τα χέρια σ΄ ένα περίεργο κι όμορφο συνάμα χορό! Δεν υπήρχαν άλλα περιθώρια.

– Πάμε Ν. Πάμε να μαζέψουμε ήλιο από το δικό μας καλοκαίρι! Πάμε για καθαρό αέρα!

Απόψεις

Ο ρόλος της ιδεολογίας στην παραγωγή αισθητικού λόγου και η αυτονομία του λογοτεχνικού κώδικα

γράφει ο Τάσος Μιχαηλίδης*

Ένα διαρκώς ανοιχτό ζήτημα προς διερεύνηση στις λογοτεχνικές σπουδές είναι ο βαθμός και οι μηχανισμοί εγγραφής των ιδεολογικών προβολών της εκάστοτε πολιτισμικής πραγματικότητας στον λογοτεχνικό κώδικα, κατά τρόπο που επηρεάζει τις σημασιακές σχέσεις τις οποίες διαρθρώνει η μορφή του έργου. Γι' αυτό ένας βασικός στόχος των διάφορων λογοτεχνικών θεωριών υπήρξε διαχρονικά η αποκωδικοποίηση της σχέσης κοινωνίας και λογοτεχνικής παραγωγής είτε εστιάζοντας τις μελέτες τους στην επίδραση που ασκεί το χωροχρονικό πλαίσιο στον συγγραφέα και στον αναγνώστη είτε στον τρόπο που οι πολιτισμικές διαδικασίες επηρεάζουν τελικά την αισθητική αποτύπωση. Έτσι, κάθε απόπειρα ερμηνείας της αισθητικής ενός έργου χρειάζεται να λαμβάνει υπόψη της πώς η λογοτεχνική γλώσσα κωδικοποιεί τα ιδεολογικά μηνύματα της εκάστοτε κοινωνίας και πολιτισμικής παράδοσης. (Adorno, 2000)

Σε αυτή την προσπάθεια οι απόψεις θεωρητικών της Σχολής της Φρανκφούρτης που συμπλήρωσαν κενά του ορθόδοξου μαρξισμού, μπορούν να φανούν χρήσιμες, καθώς θέσεις του Αντόρνο, Αλτουσέρ και Μαρκούζε διαμόρφωσαν μεθοδολογικές αρχές αρκετών θεωρητικών της λογοτεχνίας (βλ. Eagleton), φωτίζοντας τον τρόπο που η λογοτεχνία αλληλεπιδρά με ιδεολογικά σχήματα της εποχής της. (Πάνου, 2006) Στόχος, βέβαια, σε μια τόσο σύντομη εισαγωγή δεν είναι να εξαντλήσουμε τις φιλοσοφικές θέσεις τους περί λογοτεχνίας, αλλά να επιμείνουμε σε μια χαρτογράφηση των τρόπων συνάντησης της λογοτεχνικής γραφής ως αισθητικού λόγου και των ιδεολογικών προβολών μιας εποχής. (Λιάκος, 2005)

Ο άνθρωπος ως φύση, σύμφωνα με τον Αλτουσέρ, είναι εγγενώς προσδιορισμένος να διαμορφώνει ιδεολογικές προβολές που τροφοδοτούν τη συνείδηση με σημασιολογικές εγγραφές της πραγματικότητας που τον περιβάλλει. Η παρατήρηση αυτή του Αλτουσέρ δεν είναι τυχαία, γιατί πιστοποιεί ότι η πραγματικότητα, όπως τη βιώνουμε είναι διαφορετική από τον υλικό κόσμο, αν και συνδέεται. (Αλτουσέρ, 1983· Κούβδος, 2012) Ανάλογα και ο Αντόρνο δέχεται ότι ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται την πραγματικότητα μέσω της συνείδησης, η οποία είναι και αυτή, σε κάποιο βαθμό, ανθρώπινο παράγωγο. Άρα, η όποια αυτό-αφήγηση του ανθρώπου σχετικά με τη σχέση του με τον υλικό κόσμο είναι κοινωνικό προϊόν, δηλαδή κατασκευάζεται μέσα σε μια κοινότητα με βάση ένα δίκτυο ιδεολογικών αρχών. (Πάνου, 2006)

Έτσι, η ιδεολογία είναι ένα «σύστημα ιδεών» που συγκροτεί ο άνθρωπος μέσα σε μια συγκεκριμένη πολιτισμική ατμόσφαιρα, η οποία διαμορφώνει το αντιληπτικό πεδίο πρόσληψης της ατομικότητάς του ως μέρος μιας δυναμικής φαντασιακής σύνθεσης της συλλογικότητας που εντάσσεται. Αν και ο Μαρξ προδίκαζε ότι η βάση, επηρεάζει την υπερδομή, όπως είναι η ιδεολογική διαμόρφωση της πολιτισμικής επιβολής της άρχουσας τάξης, ο Αλτουσέρ διέκρινε ότι η θέση του Μαρξ άφηνε περιθώρια για ένα είδος αλληλεπίδρασης. (Αλτουσέρ, 1983· Κούβδος, 2012) Η δυναμική της θέσης του Αλτουσέρ στη σύνδεση κοινωνικής δομής και λογοτεχνικής έκφρασης εν πολλοίς ανα-οριοθέτησε τις ερμηνευτικές δυνατότητες της μαρξιστικής κριτικής να προσεγγίζει τα λογοτεχνικά κείμενα. (Barry, 2013)

Η διαπίστωση του δίνει μια άλλη διάσταση στην αποκωδικοποίηση της σύνδεσης κοινωνίας και λογοτεχνικής απόδοσής της, καθώς προδικάζει ότι η όποια μορφή κατανόησης του υλικού κόσμου μέσα στην τέχνη δεν μπορεί παρά να είναι ιδεολογικά φορτισμένη. (Goodman, 1968) Άλλωστε και σύμφωνα με τη σημειωτική, η έννοια της καλλιτεχνικής απεικόνισης όχι μόνο προϋποθέτει ότι ο εξωτερικός κόσμος συγκροτείται ως εικονικό σημείο μέσα από φυσικές και κοινωνικές συνιστώσες, αλλά διαθλάται αναγκαστικά μέσα από την αντιληπτική ικανότητα ενός παρατηρητή, που είναι εξαναγκαστικά ένας παραμορφωτικός φακός. (Τζιόβας, 2003)

Ο υλικός κόσμος δηλαδή προσεγγίζεται όχι μόνο ως ένα αντικείμενο πρόσληψης μέσω των ανθρώπινων αισθήσεων, αλλά μέσα από τις ιδεολογικές παραστάσεις που εκπαίδευσαν ένα δημιουργικό υποκείμενο να βλέπει με έναν συγκεκριμένο τρόπο. Έτσι, η επιλογή των στοιχείων της πραγματικότητας και η διαχείρισή τους ως λογοτεχνική ύλη εξαρτάται από πολιτισμικές αναφορές και παράγει μέσα στο έργο σημασιακές σχέσεις. (Δουκέλλης, 2005)

Ωστόσο, το πρόβλημα για τους μελετητές που εξέλιξαν τη μαρξιστική θεωρία είναι η διασαφήνιση της μεταφοράς και των τρόπων αλληλεπίδρασης μεταξύ δομής και υπερδομής. Αυτή η μεταφορά σημασιολογικών φορτίων που διαπνέει ένα αίσθημα ενότητας σε μια κοινωνική πραγματικότητα και εμποδίζει άλλες κοινωνικές ομάδες να αντιδράσουν στην αισθητική και πολιτική κυριαρχία της άρχουσας τάξης χρειαζόταν να αναλυθεί περισσότερο. Η κατανόηση αυτής της σχέσης φανερώνει τις διαδράσεις μεταξύ θεωρίας και πράξης της λογοτεχνικής γραφής, μεταξύ ιδεολογίας της άρχουσας τάξης και αισθητικής της απόδοσης.

Σε αυτό το σημείο, σημαντική υπήρξε η συνεισφορά του Gramsci που τόνισε ότι η έννοια της επιβολής δεν εξαντλείται στον καταπιεστικό μηχανισμό της κρατικής μηχανής, αλλά συντελείται αποτελεσματικότερα μέσα από την εκπαίδευση των μελών της κοινότητας να αντιλαμβάνονται την πραγματικότητά τους με όρους συλλογικότητας, η οποία, όμως, συγκροτείται με βάση τα χαρακτηριστικά που η άρχουσα τάξη θέλει. (Hall, 1996· Τζούμα, 2006) Αυτός ο αργός προγραμματισμός επιτελείται μέσα και από την καλλιτεχνική παραγωγή, η οποία συστήνει στο υποκείμενο τη βεβαιότητα ότι η μορφή αυτοαντίληψης που βιώνει είναι αδιάσπαστη. (Αλτουσέρ, 1983) Πάντως, η κειμενική απόδοση της πραγματικότητας ως μέσο ανασύνθεσης της κοινωνικής ζωής, προκειμένου να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα μιας ηγεμονικής ομάδας, δεν είναι μια αυθαίρετη διαδικασία, καθώς λειτουργεί ως συνισταμένη της κοινωνικής ιεράρχησης των σχέσεων ανθρώπου-χώρου και της αισθητικής μορφοποίησης αυτής της σχέσης σε ένα πολιτισμικό μύθο υπεροχής μιας κοινωνικής ομάδας έναντι άλλων. (Bourdieu, 2006)

Το ερώτημα, όμως, παραμένει σχετικά με το ποιος διαμορφώνει αυτές τις ιδεολογικές σημάνσεις και ποιος προγραμματίζει τη συνειδησιακή δυναμική ενός καλλιτέχνη, για να αποδώσει αισθητικά ένα σύνολο νοηματικών πυρήνων. Κατά τον Αλτουσέρ, αυτοί οι ιδεολογικοί μηχανισμοί είναι ειδικευμένοι θεσμοί που διαχειρίζονται την πολιτισμική ταυτότητα και άρα εντάσσεται σε αυτούς και η λογοτεχνική παραγωγή. Ο λογοτεχνικός λόγος δηλαδή είναι μια κοινωνική κατασκευή, η οποία κατασκευάζει εκ νέου αντικείμενα γνώσης και ταυτότητες, κατά τρόπο που αναπαράγει τις εξουσιαστικές σχέσεις, αλλά και ταυτόχρονα τις αμφισβητεί λόγω των αντιφάσεων που εγγράφονται στον λογοτεχνικό κώδικα. Σε κάθε περίπτωση, ο αισθητικός λόγος διαμεσολαβεί ως σύνδεσμος ανάμεσα στην κοινωνική οργάνωση και την αυτοαντίληψη της πολιτιστικής συνάφειας, γι' αυτό αναγνωρίζεται ως θεσμικός μηχανισμός παραγωγής ιδεολογίας. (Van Dijk, 1997· Αλτουσέρ, 1983· Barthes, 1970)

Η ανάλυση, λοιπόν, με βάση την άποψη των αλληλεξαρτώμενων πρακτικών μας βοηθάει να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται η κοινωνία και μετουσιώνονται τα αι-

τήματά της σε αισθητικό λόγο, αλλά μας επιτρέπει, επίσης, να κατανοήσουμε την κοινωνική αλλαγή. Αυτή η ερμηνεία μάς επιτρέπει να αναλογιστούμε τον τρόπο με τον οποίο πολλές διαφορετικές περιστάσεις μπορούν να διαδραματίσουν ένα ρόλο στην πορεία των γεγονότων και πώς αυτές οι περιστάσεις παράγουν κοινωνικές και αισθητικές αλλαγές**.** Ωστόσο, η γνώση της ιδεολογικής μας διαμόρφωσης ως μέλη μιας κοινότητας δεν μας παρέχει και τη γνώση των μηχανισμών σύνθεσης της συνείδησής μας. (Αλτουσέρ, 1983· Κούβδος, 2012) Γι' αυτό ο Barthes αναφέρεται στο λογοτεχνικό κείμενο ως ένα δίκτυο παραθεμάτων, γιατί η γλώσσα παρεμβαίνει και οι λέξεις αποκτούν νόημα έξω από την πρόθεση του δημιουργού, αφού το έργο δομείται με υλικά που δεν ελέγχει το υποκείμενο. (Barthes, 1968)

Οι αισθητικές λειτουργίες, αλλά και οι ιδεολογικές προβολές που έχουν εγγραφεί στο ασυνείδητο επηρεάζουν τόσο την κειμενική λειτουργία της αποτύπωσης, όσο και τη διαμεσολάβηση της πραγματικότητας ως σημασιολογικό φορέα κατά την αναγνωστική πρόσληψη. (Kristeva, 1978) Αυτά τα στοιχεία είναι καθοριστικά για την απόδοση της κοινωνικής δομής ως λογοτεχνική ύλη, ενώ κάθε αποσιώπηση ή επιλογή συνιστά στοιχείο σημασιολογικής διευθέτησης του αισθητικού όλου. (Hamon, 1977)

Πάντως, με όρους μαρξιστικής κριτικής οι όποιοι ιδεολογικοί μηχανισμοί σε μια κοινωνική δομή αποσκοπούν στο να διατηρήσουν μια κυρίαρχη ιδεολογία, καθώς κάθε εξουσία δεν είναι σε θέση να διατηρηθεί πολιτικά, αν δεν ασκεί συγχρόνως την ηγεμονία σε πολιτιστικό επίπεδο. Ωστόσο, η αναπαραγωγή μιας κυρίαρχης ιδεολογίας δεν είναι μηχανική αναπαραγωγή δεδομένων ιδεών, αλλιώς δεν θα ήταν καλλιτεχνική. Έτσι, κατανοούμε ότι ο αγώνας για αισθητική έκφραση που ισοδυναμεί με σημασιολογική δήλωση για την ενοποίηση ιδεολογικών στοιχείων και μορφών δεν ακυρώνει την έννοια της συνέχειας και την αξία της ατομικότητας στη λογοτεχνία. (Μπένγιαμιν, 2007) Αυτή η επισήμανση δεν προβάλλει μόνο τη συγγραφική πρόθεση ως παράγοντα διαμόρφωσης νοήματος, αλλά και την αναγνωστική πρόσληψη, ενώ και η ίδια η λογοτεχνική φόρμα υποκρύπτει ιδεολογικά ίχνη της ιστορικής της διαμόρφωσης. (Zizek, 1989· Τζιόβας, 2017)

Η λογοτεχνία, λοιπόν, λειτουργεί ως ένα ακόμα αντικείμενο γνώσης που χειρίζεται η εξουσία, για να συνθέσει τον τρόπο θέασης του κόσμου μέσα από συμβολικές μετουσιώσεις της ιδεολογίας της. (During, 1993) Ωστόσο, κάθε λογοτεχνική εγγραφή είναι και μια μορφή αναδιαπραγμάτευσης της θέσης της στη μακρο-ιστορία της καλλιτεχνικής έκφρασης, η οποία ανασυνθέτει τα υλικά της πραγματικότητας που διαμεσολαβεί. (Πασχαλίδης, 1996) Η τέχνη, σύμφωνα με τον Μαρκούζε και τον Αντόρνο, οφείλει να ενεργοποιήσει εσωτερικά τις δυνατότητες της κοινωνίας, ώστε να απαγκιστρωθεί από τις στενώσεις των εκάστοτε ισχυρών δια της δημιουργικής φαντασίας. (Adorno, 2000) Μάλιστα, ο Μαρκούζε επισημαίνει ότι η ανανεωτική δύναμη της τέχνης ταυτίζεται με τη μορφολογική της ανατρεπτικότητα, θεωρώντας ότι η τέχνη είναι σε μεγάλο βαθμό αυτόνομη μπροστά στις κοινωνικές σχέσεις, γιατί καταφέρνει να τις υπερβαίνει, παρόλο που τις απηχεί. (Μαρκούζε, 1998· Delcroix & Hallyn, 2000)

Άρα, η λογοτεχνία αποτελεί μια μορφή αναπροσδιορισμού των ιδεολογικών πρακτικών, γιατί εσωτερικεύει αντιθετικά μυθικά σχήματα, έτσι ώστε είναι αδύνατο να προβλεφθεί μια εκ των προτέρων σχηματοποίηση. (Λαμπρέλλης, 2002· Αλτουσέρ, 1983) Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι απλά αναπαράγονται παλιές ιδέες, διότι αναδιατύπωση σημαίνει νέα γνώση, δηλαδή μια νέα σχέση μεταξύ ιδεολογικών στοιχείων. (Derrida, 1992**)** Άλλωστε, η πολιτισμική ιστορία αποδεικνύει ότι η όποια φαντασιακή παραμόρφωση της υπάρχουσας δομής και αισθητικής της έκφρασης εξαρτάται από τη φαντασιακή σχέση του ατόμου με τις συνθήκες ύπαρξής του. Αν αλλάξουν οι παραστάσεις των αξιών που προβάλλει η κοινωνική δομή αλλάζουν και οι μορφές απόδοσης της ιδεολογίας τους αισθητικά. (Geertz, 1973· Marcuse, 1974· Adorno, 2000)

Σε τελική ανάλυση, το ερώτημα που χρειάζεται να διερευνά κάθε μελέτη που διεκδικεί να φανερώσει τους σημασιολογικούς άξονες σε ένα έργο, άρα μελετά τους τρόπους παραγωγής μιας νέας μορφής ιδεολογίας, είναι πώς οι κειμενικοί δείκτες επιτυγχάνουν την παραγνώριση, δηλαδή πώς και τι διατηρεί το συγκείμενο από την κοινωνική συνέχεια, ώστε να το ανασυνθέσει ή και να το ανατρέψει. (Λαμπρέλλης, 2002) Έτσι, οι κοινωνικές και λογοτεχνικές μελέτες αποδεικνύουν ότι κάθε αισθητική μορφή έχει και σημασιολογική ταυτότητα, η οποία ορίζεται τόσο σε σχέση με την κοινωνική δομή και τον κώδικα της λογοτεχνικής γραφής, όσο και με τις επιλογές θέασης του συγγραφέα και αναγνώστη στην εξωτερική πραγματικότητα.

Βιβλιογραφία

Adorno, T. W. (2000). *Αισθητική θεωρία*, μτφρ.-σημειώσεις Λ. Αναγνώστου, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Barry, P. (2013). *Γνωριμία με τη θεωρία: εισαγωγή στη λογοτεχνική και πολιτισμική θεωρία*, μτφρ. Αναστασία Νάτσινα, Αθήνα: Βιβλιόραμα.

Barthes, R. (1968) La Mort de l' auteur, *Manteia, 5,* 12-17.

Barthes, R. (1970). *S/Z,* Paris: Seuil.

Bourdieu, P. (2006). *Οι κανόνες της τέχνης. Γένεση και Δομή του λογοτεχνικού πεδίου,* μτφρ. Έφη Γιαννοπούλου, πρόλογος Νίκος Παναγιωτόπουλος, Αθήνα: Πατάκης.

Delcroix, M., & Hallyn, F. (2000). *Εισαγωγή στις σπουδές της λογοτεχνίας. Μέθοδοι του κειμένου,* επιμ. - μτφρ. Ι. Ν. Βασιλαράκης, Αθήνα: Gutenberg.

Derrida, J. (1992). *Acts of Literature*, επιμέλεια D. Attridge, New York and London: Routledge.

During, S. (2003). *Cultural Studies. Reader*, London and New York: Routledge.

Geertz, C. (1973). *The Interpretation of Cultures*, London: Fontana Press.

Goodman, N. (1968). *Languages of Art. An Approach to a Theory of Symbols.* Indianapolis, Cambridge: Hackett Publishing Company.

Hall, S. & Du Gay, P. (επιμ.) (1996). *Questions of cultural identity*, London: Sage Publications.

Hamon, P. (1977). Pour un statut sémiologique du personnage. Στο *Poétique du récit*, επιμέλεια Roland Barthes et al., Paris: Seuil, 115-180.

Marcuse, H. (1974). *Αντεπανάσταση και εξέγερση*, μτφρ. Α. Αθανασίου, Αθήνα: Παπαζήσης.

Van Dijk, T. (επιμ.). (1997). *Discourse as interaction in society. Discourse studies: multidisciplinary introduction*, London: Sage.

Zizek, S. (2009) [1η : 1989]. *Sublime Object of Ideology*, London: Verso.

Αλτουσέρ, Λ. (1983). *Θέσεις*, μτφρ. Ξ. Γιαταγκίνας, Αθήνα: Θεμέλιο.

Δουκέλλης, Π. Ν. (επιμ.) (2005). *Το Ελληνικό Τοπίο. Μελέτες ιστορικής γεωγραφίας και πρόσληψης του τόπου*, Αθήνα: Εστία.

Κούβδου, Ι., (2012). Μια ανάγνωση της θεωρίας της ιδεολογίας του Λουί Αλτουσέρ, τχ. 120. Ανακτήθηκε 10-9-2017 από http://www.theseis.com/index.php?option=com_content&task=view&id=1195

Λαμπρέλλης, Δ. (2002). *Η αγωνία της άρνησης στον Marcuse*, Αθήνα: Δωδώνη.

Λιάκος, Α. (2005). *Πώς στοχάστηκαν το έθνος αυτοί που ήθελαν να αλλάξουν τον κόσμο*, Αθήνα: Πόλις.

Μαρκούζε, Χ. (1998). *Αισθητική Διάσταση. Για μια κριτική της μαρξιστικής ηθικής*, μτφρ. Τομανάς Βασίλης, Θεσσαλονίκη: Νησίδες.

Μπένγιαμιν, Β. (2007). *Εικόνες και μύθοι της νεωτερικότητας*, επιμέλεια Αγγελική Σπυροπούλου Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Πάνου, Σ. Δ. (2006). *Η σχολή της Φραγκφούρτης. Κριτική θεωρία*, Αθήνα: Καστανιώτης.

Πασχαλίδης, Γ. (1996). Σημείων Αγωγή-σημεία αγωγής. Στο *Σημειωτική και εκπαίδευση*, επιμέλεια Στ. Καμαρούδης- Ε. Χοντολίδου, Ελληνική Σημειωτική Εταιρεία, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής, 17-20.

Τζιόβας, Δ. (2003). *Μετά την αισθητική*, Αθήνα: Οδυσσέας.

Τζιόβας, Δ. (2017). *Η πολιτισμική ποιητική της ελληνικής πεζογραφίας. Από την ερμηνεία στην ηθική*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Τζούμα, Α. (2006). *Εκατό χρόνια νοσταλγίας. Το αυτοβιογραφικό αφήγημα Έθνος*, Αθήνα: Μεταίχμιο.

*** Ο Τάσος Μιχαηλίδης είναι Δρ. Νεοελληνικής Φιλολογίας**

Παρεμβάσεις στην επικαιρότητα

γράφει η Ανδριανή Στράνη

Πρωταπριλιά στο Ανατολικό

Πλησίαζε η επέτειος της 25ης Μαρτίου του 2018. Ενώ τα σχολεία ετοιμάζονταν για τις γνωστές φιέστες, η Α. καθηγήτρια σε σχολείο του Πειραιά κάλεσε τις μαθήτριες και τους μαθητές και τους ρώτησε: Πάμε Καραϊσκάκη; Μετά την έκπληξη ακολούθησε η αποθέωση. Για τους Πειραιώτες μαθητές που είχαν το δικό τους θεό, ήταν η καλύτερη πρόταση. Στη συνέχεια και στις διευκρινήσεις τα παιδιά έδειξαν να μπερδεύονται. Να πάμε για να τιμήσουμε τον σπουδαίο αγωνιστή του '21 Γεώργιο Καραϊσκάκη, όπως ταιριάζει στους αληθινούς ήρωες, εξήγησε η δασκάλα. Προτείνω να ανεβάσουμε το θεατρικό έργο «Η Δίκη του Καραϊσκάκη», στον ίδιο χώρο και την ίδια ημερομηνία που παίχτηκε και τότε. Ήταν Πρωταπριλιά του 1824 στην εκκλησία της Παναγίας στο Αιτωλικό. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν με την ιδέα, φαινόταν σαν πρωταπριλιάτικο ψέμα. Πρωταπριλιά 1824-2018. Η ιστορία ως ψέμα και αλήθεια. Η ιδέα ωρίμασε, μοιράστηκαν οι ρόλοι και οι φορεσιές και με πρωτόγνωρα συναισθήματα έσφιξαν το ζωνάρι τους για το μάθημα της Ιστορίας στον τόπο και το χρόνο.

Η μικρή Βενετία, το Αιτωλικό, τους περίμενε. Παραμονή πρωταπριλιάς ταξίδευαν. Ξημερώματα των Βαΐων περάσανε από το Μεσολόγγι για προσκύνημα στην Ιερή Πόλη. Με κατάθεση ψυχής η Μαρία απόθεσε το στεφάνι ελιάς στο Μνημείο των Ελεύθερων Πολιορκημένων απαγγέλλοντας «Ο Απρίλης με τον Έρωτα χορεύουν και γελούνε Κι όσ' άνθια βγαίνουν και καρποί τόσ' άρματα σε κλειούνε» κι ο Λάμπρος την ακολουθεί «Τα σπλάχνα μου κι η θάλασσα ποτέ δεν ησυχάζουν κι' όσ' άνθια θρέφει και καρπούς τόσ' άρματα σε κλειούνε».

Αυτό το σχεδίασμα το πήγανε μέχρι τέλους.

Φουρτούνα στην ψυχή όταν εβγήκανε από την Ωραία Πύλη της Ιεράς Πόλης. Ανήμερα των Βαΐων θ' ανέβει και ο Ιησούς στα Ιεροσόλυμα. Αποφασισμένος. Ξέρει πως δεν έχει γλιτωμό μα δεν θα κρυφτεί. Θα κάνει την Έξοδο και τη Διαφορά, όπως και οι Μεσολογγίτες. Ελεύθεροι και Πολιορκημένοι. Κυριακή των Βαΐων του 1826. «Φως που πατεί χαρούμενο τον Άδη και το Χάρο».

Κι αγναντεύοντας από το Λόφο του Στράνη το μπαρουτοκαπνισμένο Μεσολόγγι ο Ποιητής σχεδιάζει «Τα μάτια μου δεν είδαν τόπον ενδοξότερον από τούτο το αλωνάκι».

Μια ανάσα φάνηκε στα παιδιά από την ένταση η απόσταση Μεσολόγγι-Αιτωλικό. Στο πρώτο γιοφύρι τούς υποδέχτηκε η μικρή πόλη. Περίκλειστη ολούθε από θάλασσα. Η Νερένια. Όπου κι αν χτύπαγες αντλούσες νερό. Το Αντλικό, αλλιώς το όμορφο Ανατολικό. Εδώ «φιλοξενήθηκε» για τη Δίκη ο Γεώργιος Καραϊσκάκης, τους εξήγησε η καθηγήτρια. Το σιγανό πέρασμα με το πούλμαν περιμετρικά της πόλης ήταν απαραίτητο για την πρώτη γνωριμία με τον τόπο. Γρήγορα τακτοποιήθηκαν στο μικρό ξενοδοχείο και βγήκαν να περπατήσουν. Τα παιδιά εντυπωσιάστηκαν από τα ονόματα των οδών. Περπατούσαν και διάβαζαν. Οδός Καραϊσκάκη, οδός Στουρνάρη, οδός Μαυροκορδάτου. Τρεις παράλληλοι δρόμοι, τρεις παράλληλοι και διαφορετικοί βίοι. Τρία ονόματα τόσο μακρινά στο χθες, τόσο κοντά στο σήμερα. Ο κάθε δρόμος είχε τη δική του ιστορία. Όπως βλέπετε, είπε η καθηγήτρια, τον Στουρνάρη τον βάλανε στη μέση, ήταν αναγκαίο. Γιατί κυρία; Ρώτησε η Κλειώ που αγαπούσε την Ιστορία. Γιατί δεν θα μπορούσαν να συνυπάρξουν ούτε σαν διπλανοί δρόμοι ο Καραϊσκάκης με το Μαυροκορδάτο, απάντησε η Α. Βιαστείτε, τους είπε, ντυθείτε κατάλληλα, αρματωθείτε και πάμε στην εκκλησιά για τη Δίκη.

Στον περίβολο στρώθηκαν καταγής με τις φουστανέλες και τα σαπράζια για να θυμηθούν την Ιστορία και το ρόλο του καθενός σε αυτήν. Η Α. ξεκίνησε την αφήγηση και όλοι μαζί χάθηκαν στο χρόνο. Ομίχλη κατέβαινε από τα βουνά μαζί με τους οπλαρχηγούς της Ρούμελης. Οι καπεταναίοι και οι αρματωλοί της Ρούμελης, είπε η καθηγήτρια, κρατούσαν συμβιβαστική στάση κατά περίσταση απέναντι στον Σουλτάνο, τον Αλήπασα και τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο μετά την άφιξή του στο Μεσολόγγι. Ο Νικόλας Στουρνάρης, γιός του φιλότουρκου αρματωλού Ευθύμιου Στουρνάρη, κληρονόμησε το αρματολίκι του Ασπροποτάμου (Αχελώος) το 1812 μετά το θάνατο του πατέρα του, γνωρίζοντας καλά το κλέφτικο: «γέροντες θέλουν χάιδεμα, κι αγάδες θέλουν άσπρα» (του Στουρνάρη, στ. 11). Διστακτικός στην αρχή με τον ξεσηκωμό ορκίζεται το 1821 με τον Καραϊσκάκη και τους Φιλικούς στην Αγία Μαύρα (Λευκάδα). Κάνανε σύναξη στο σπίτι του ποιητή Ιωάννη Ζαμπέλιου και συμφώνησαν να σηκώσουν τ' άρματα. Ήσυχοι κάθονταν στη Λευκάδα και την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς οι καπεταναίοι με τον ποιητή Ζαμπέλιο έστησαν χορό με λεβέντικα κλέφτικα δίνοντας το μήνυμα της επανάστασης στους Λευκαδίτες. Ο Στουρνάρης και ο Καραϊσκάκης σε ανάμνηση αυτού του χρεωστικού όρκου κράτησαν την υπόσχεση να σηκώσουν μαζί τ' άρματα στον Ασπροπόταμο και τ' Άγραφα. Ωστόσο, η έλευση του τεσσαρομάτη Φαναριώτη στο Μεσολόγγι έφερε απέναντι τον «κληρονόμο» οπλαρχηγό Στουρνάρη με τον αυτοδημιούργητο και ιδιότροπο Καραϊσκάκη, που χωρίς οικογενειακούς τίτλους αλλά με πλεόνασμα θάρρους και ανδρείας αγωνιζόταν στο αρματολίκι των Αγράφων, το όνειρο της ζωής του. Η γενναία ζωή του Καραϊσκάκη ανατέλλει το 1782 όταν η Ζωή Ντιμισκή, γυναίκα που είχε κλειστεί σε μοναστήρι, φέρνει μέσα στο σκοτάδι της σκλαβιάς το φως, το Καραϊσκάκι, γιό του Δημήτρη Καραΐσκου, όπως έλεγαν το μικρό. Μεγαλώνει δίχως πατέρα και στα οκτώ του χρόνια ορφανεύει χάνοντας τη μητέρα του. Το μαυροτσούκαλο αδύνατο μικρό με το σπινθηροβόλο βλέμμα, αδέσποτο κλεφτόπουλο εντάσσεται στο κλέφτικο σώμα του Κατσαντώνη. Εκεί μαθαίνει τον πόλεμο για να κερδίσει τη ζωή. Μετά τον θάνατο του Κατσαντώνη πηγαίνει στον Αλήπασα στα Γιάννενα και αναγνωρίζεται άξιος μπουλούκμπασης. Εκεί νυμφεύεται την όμορφη Γκόλφω Ψαρογιαννοπούλου. Το Γενάρη του '21 ορκίζεται στη σύσκεψη της Λευκάδας και θα κρατήσει τον όρκο του μέχρι τέλους. «Νύχτα σελώνει τ' άλογο νύχτα το καλιγώνει». Ανένταχτος, απροσκύνητος, απείθαρχος με απέχθεια στους φραγκοφορεμένους, «καπάκι» και κανενός. Συνεργάζεται με τον Στουρνάρη την άνοιξη του 1823 εναντίον των Τούρκων που ήθελαν το προσκύνημα των αρματωλών της Στερεάς και της Θεσσαλίας. Τον Δεκέμβρη του 1823, λόγω της φυματίωσης που τον ταλαιπωρούσε, πηγαίνει στην Κεφαλονιά να τον κοιτάξουν ντοτόροι σπουδαγμένοι στην Εσπερία. Από κει μεταβαίνει στο Αιτωλικό για να ξεχειμωνιάσει. Το Μεσολόγγι δεν τον χωρεί γιατί εκεί βρίσκεται ο Μαυροκορδάτος που τον καταδιώκει. Στο Μεσολόγγι ο ψευτοπρίγκηπας Μαυροκορδάτος είναι η νέα εξουσία της προσωρινής διοίκησης από τότε που ρίχνει άγκυρα 20 Ιούλη του 1821 στον Αη Σώστη. Πρίγκηπας δεν ήτανε αλλά εψεύσθη για να μη φανεί κατώτερος του Υψηλάντη που ήθελε χαλάσει, διάβαζε η Α. από τις πηγές. Ο ψευδοπρίντζιπας απλώνει γρήγορα τα δίχτυα μαζί με τους άλλους φαναριώτες (Νέγρη, Καρατζά, Κα-

τακουζηνό) και σε συνεργασία με τους κοτζαμπάσηδες οπλαρχηγούς πιάνουν τα πόστα της εξουσίας. «Τυχαία» οι κοτζαμπάσηδες και οι νοικοκυραίοι (εφοπλιστές) θα συναντηθούν στα συμφέροντα με τον Μαυροκορδάτο. Από τους πρώτους που κατάλαβε τι έτρεχε και που πήγαινε η υπόθεση ήτανε ο Καραϊσκάκης. Ετοιμοπόλεμος στην πρώτη γραμμή μυριζόταν από μακριά τους ετοιμοπαράδοτους. Στεκόταν πάντοτε απέναντι στη φαναριώτικη πολιτική γιατί γνώριζε τις προθέσεις του «τεσσαρομάτη». Για την εξόντωση του Καραϊσκάκη έστησε τη Δίκη στο Αιτωλικό ο φαναριώτης πολιτικάντης. Θα τον παρουσιάσει ως προδότη του έθνους και συνεργάτη του Ομέρ Βρυώνη. Ο Μαυροκορδάτος, ως Διευθυντής της Προσωρινής Διοίκησης της Ελλάδας, υπογράφει την υπ. αριθ.1125 διαταγή με ημερομηνία 30 Μαρτίου 1824 και καλεί τον Δεσπότη Άρτης Πορφύριο, τον Στρατηγό Ν. Στουρνάρη και τους κ.κ Πάνο Γαλάνη, Τάτζη Μαγγίνα και Σωτήρη Γιώτη ως δημόσιους κατήγορους για να δικάσουν το «γύφτο» των Αγράφων.

Την επαύριον πρωταπριλιά του 1824 στη Παναγιά του Αιτωλικού στήνεται το κριτήριον. Προϋπόθεση επείγουσα για το κατηγορητήριο εναντίον του Καραϊσκάκη η ύπαρξη ψευδομάρτυρα. Σε όλες τις στημένες δίκες με προειλημμένη καταδικαστική απόφαση βρίσκεται πάντοτε ένας ψευδομάρτυρας και πάντα με το αζημίωτο. Ο Κωνσταντίνος Βουλπιώτης. Ποιος είναι αυτός; ρώτησαν τα παιδιά την Α. Γνωστός και μη εξαιρετέος από την εξουσία, ήταν θείος του Γιαννάκη Ράγκου, του πορδο-Ράγκου κατά τη διάλεκτο του Καραϊσκάκη, που ήθελε τ΄ Άγραφα δικά του και έγλειφε τον Μαυροκορδάτο. Με τη μαρτυρία του στη Δίκη κολλάει τη ρετσινιά του προδότη στον Καραϊσκάκη υποστηρίζοντας ότι ο οπλαρχηγός των Αγράφων ήρθε σε συνεννόηση με τον Ομέρ Βρυώνη για να του παραδώσει το Μεσολόγγι και το Αιτωλικό. Ο ψευδομάρτυρας Βουλπιώτης θα πληρωθεί αδρά για τις «υπηρεσίες» του προς το έθνος. Τον Ιανουάριο του 1825 με εντολή του Μαυροκορδάτου δίνονται στον Βουλπιώτη 500 οκάδες στάρι και έπεται λαμπρή σταδιοδρομία (1825 Έπαρχος Κραβάρων, 1826 Υποχιλίαρχος, 1832 Αστυνόμος Θέρμου, 1849 Επιστάτης Υποτελωνείου Άμφισσας, 1856 Δασονόμος στη Βόνιτσα). Τα παιδιά αναφώνησαν. Αυτή είναι καριέρα, άξιος ο μισθός του! Και έβαλαν όλοι μαζί τα γέλια. Η καθηγήτρια τους διέκοψε και συνέχισε. Στη νεώτερη Ιστορία της Ελλάδας το σόι πάει βασίλειο. Γνωστή είναι η ιστορία της οικογένειας Βουλπιώτη. Στην Κατοχική Ελλάδα ο Ιωάννης Βουλπιώτης υπήρξε όχι μόνο συνεργάτης και εκπρόσωπος του Γερμανικού κεφαλαίου (Siemens), αλλά και εμπνευστής των περίφημων Ταγμάτων Ασφαλείας επί πρωθυπουργίας της δωσίλογης κυβέρνησης Ιωάννη Ράλλη (1943). Για τον λόγο αυτόν οι Γερμανοτσολιάδες της Κατοχής αναφέρονται ως «Βουλπιώτηδες» και «Ράλληδες» από τα ονόματα του εμπνευστή και ιδρυτή τους. Η Ιστορία γεμάτη από φάρσες και τραγωδίες.

Πάντως, η Δίκη του Γ. Καραϊσκάκη, συνέχισε η καθηγήτρια, εξελίχθηκε σε παρωδία. Σηκωθείτε να μπούμε στην εκκλησιά για να την παραστήσουμε. Ίσα που πρόλαβαν να μπουν τα παιδιά με τις φουστανέλες και τα κινητά στο χωνάρι. Το ποδοβολητό απ΄ τ΄ άλογα τα έκαμε να στριμωχτούν φοβισμένα στα πίσω στασίδια. Πρώτος ο Δεσπότης Πορφύριος, ο Άγιος Άρτης εμφανίστηκε με ύφος αυστηρό, αγιοπρεπές και θρονιάστηκε στη θέση του Χριστού ως Μέγας Ιεροεξεταστής. Ύστερον, ένας ένας ακολούθησαν οι στρατηγοί φουστανελοφόροι και αρματωμένοι και οι χιλίαρχοι. Επήραν θέσεις κριτών και ανέμενον τον Γ. Καραϊσκάκην με κλονισμένην ελπίδα περί της αφίξεως αυτού. Ξεπέζεψε και με το έμπα του σείστηκαν οι παραστάδες του ναού. Όλοι μένουν άναυδοι. Στα παιδιά κόβεται η λαλιά από τον θαυμασμό. Το φως του ήλιου που έμπαινε από τα παράθυρα χτύπησε κατευθείαν στις μπιστόλες και στο σελάχι του φωτίζοντας την εκκλησιά. Ο Γιός της καλογριάς προσκύνησε την εικόνα της Παναγίας και εστάθη στη μέση. Ένας γίγαντας που καιγόταν στα σωθικά και γιατρειά δεν είχε από δύο αρρώστιες, τη φθίση και το σαράκι για τη Λευτεριά της Πατρίδας. Επειδή ήταν βαριά άρρωστος οι μεγαλόψυχοι οπλαρχηγοί του δώκανε και μαξιλάρι για να μην καθήσει καταγής. Όμως την αλήθεια την έβλεπαν τα παιδιά. Στο πάτωμα καθιστός τους φόβιζε λιγότερο. Τότε αρχίσανε να τον κοπανάνε για τα αμαρτήματά του. Ο Δεσπότης έκοβε και οι άλλοι έραβαν. Ο Άρτης Πορφύριος δεν εδίστασε να ξεστομίσει βαρύτατες κατηγορίες με την Παναγιά να τον κοιτά κατάματα. Απάνω στις ερωτοαποκρίσεις τα παιδιά άκουσαν και τα γνωστά «γαλλικά» του Καραϊσκάκη αλλά πιο πολύ παραξενεύτηκαν από τα «αγγλικά» του Μαυροκορδάτου. Την ώρα που ξεθεώνονταν στο γέλιο οι συντελεστές της «παράστασης», τα παιδιά άρπαξαν την ευκαιρία να αποδράσουν από την εκκλησιά ακούγοντας τον Στουρνάρη να λέει: «Ας τα παρατήσουμε για σήμερα, το καταντήσαμε τζιορτζίνα!» Την επομένη της «Δίκης» βγήκε και η απόφαση με τον βαρύγδουπο τίτλο : «Προκήρυξις των εγκλημάτων του Καραϊσκάκη. Προς τους στρατιωτικούς και πολιτικούς αρχηγούς της Δυτικής Ελλάδος και προς πάντας τους Έλληνας», με τις υπογραφές του Α. Μαυροκορδάτου, Ν. Στουρνάρη και των άλλων στρατηγών, χιλίαρχων και καπεταναίων. Εν Ανατολικώ την 2 Απριλίου 1824. Στο άκουσμα της απόφασης οι μαθητές έκπληκτοι ρώτησαν την καθηγήτρια. Υπόγραψε και ο Στουρνάρης; Την Λευκάδα την ξέχασε; Μάλλον, είπε η Α., προς στιγμήν δια τον φόβο του Μαυροκορδάτου. Ποιος ξέρει; Αλλά ευτυχώς δεν μαγάρισε το όνομά του. Δύο χρόνια αργότερα, Κυριακή των Βαΐων, σαν σήμερα, τον Απρίλη του 1826 έπεσε στην πρωική Έξοδο του Μεσολογγίου. Αλλά ας επιστρέψουμε στην απόφαση. Δύο μέρες ήταν η διορία που του έδωσαν για να εγκαταλείψει το Αιτωλικό μετά την καταδίκη. Ωστόσο, η ιδέα του Καραϊσκάκη να περάσει από το σπίτι του Μαυροκορδάτου προτού αναχωρήσει για τ΄ Άγραφα αποδείχτηκε εξαιρετική. Ο ψευδοπρίντζιπας τεσσαρομάτης και ο ψευδομάρτυρας Βουλπιώτης έτρωγαν και γλεντούσαν για την εξόντωση του Καραϊσκάκη. Η εξορία τον περίμενε. Οι παρόντες καπεταναίοι και υπάκουοι της Διοίκησης έγλειφαν τα κόκκαλα και τον Μαυροκορδάτο σε αναμονή επιμισθίου. Έμειναν κόκκαλο όταν μπροστά τους είδαν τον μελλοντικό αρχιστράτηγο της Ρούμελης να τους κατακρίνει για το έγκλημα και να φεύγει απδιασμένος. Έ, ωρέ Μαυροκορδάτε...! Είπε και εχάθη.

Μονάχα στο γιοφύρι και πάνω στο ξυλοκρέβατο που τον κουβαλούσαν τα παλληκάρια του, εγύρισε για μια στιγμή το κεφάλι και χαμογέλασε στους Πειραιώτες μαθητές, που τον ξεπροβόδιζαν με το σήμα της νίκης. Οι τρομπέτες συνέχιζαν να λαλούν λυπητερά.

2ο Γυμνάσιο Ταύρου
«Αθηνά Χατζησεμέρ»
(ΦΕΚ 1264/τ.Β/11-4-2012)

Για την Ιστορία του ονόματος

Στις 11 Απριλίου του 2012 πριν από έξι χρόνια, ημέρα Τετάρτη, ανακοινώνεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης η απόφαση της Πολιτείας να τιμήσει την ηρωίδα Επονίτισσα Αθηνά Χατζησεμέρ (1924-1944) που εκτελέστηκε από τους Γερμανούς στην Καισαριανή (5-9-1944). Με το ΦΕΚ (1264/τ.Β/11-4-2012) το 2ο Γυμνάσιο Ταύρου δεν είναι τυχαίος αριθμός, αλλά έχει όνομα και ιστορία. Έχει σφραγίδα. Ονομάζεται «Αθηνά Χατζησεμέρ». Το σχολείο βρίσκεται στη συμβολή των οδών Κορυζή και Θράκης στον Ταύρο, τοπο-γραφικό με βαρύ-τονο φορτίο. Στη γωνία των δρόμων **Θράκης και Κορυζή** σημαδεύτηκε η Ιστορία του Ταύρου. **Εδώ**, την περίοδο της κατοχής στρατωνιζόταν η γερμανική φρουρά των Δημοτικών Σφαγείων που εμπλέκεται με την ανθρωποσφαγή των έξι πατριωτών στην ταβέρνα του Θανάση Χαλκιά (2 Μάη 1944). **Εδώ,** μετά την απελευθέρωση (12-10-1944) και μέχρι την οπισθοχώρηση του ΕΛΑΣ μετά τη μάχη του Μακρυγιάννη (6-14/12/1944) ήταν το κέντρο των Πολιτικών Γραφείων του ΕΛΑΣ Νέων Σφαγείων (Ταύρου), το Γραφείο της ΕΠΟΝ και της Εθνικής Πολιτοφυλακής. (Δημήτρη Σούτου, Η Συμβολή των Ταυριωτών στον Εθνικοαπελευθερωτικό Αγώνα 1940-45, Ταύρος 1993, σσ. 176-181 και 313-317). **Εδώ,** στις 11 Απριλίου του 2012 επέστρεψε νικήτρια η Ταυριώτισσα Επονίτισσα Αθηνά στο Γραφείο της ΕΠΟΝ και του Σχολείου της. Η Δικαίωση της Ιστορίας. Δικαιώθηκε; Η Ιστορία μιλάει. Το 2ο Γυμνάσιο Ταύρου ανταποκρίθηκε θετικά στην πρόταση του Υπουργείου Παιδείας για την ονοματοδοσία των σχολείων με αναφορά στην τοπική ιστορία (2008). Η δεκαετία 2008-2018 παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την «περιπέτεια» του ονόματος του σχολείου. Στον Ταύρο όπως μετονομάστηκαν τα Νέα Σφαγεία (ΦΕΚ 22, τ.Α,19-

1-1943) γειτονιά λαϊκή και προσφυγική, ξεπρόβαλε η άτρομη Αθηνά με το δόρυ, σύμβολο της Εθνικής Αντίστασης και πάλης ενάντια στη Γερμανική Κατοχή.

Γέννημα θρέμμα της «συνοικίας των ονείρων» με τις παράγκες στα λασπόνερα (Γερμανικά), παιδί ξεριζωμένων προσφύγων Μικρασιατών, έδειξε γρήγορα την αγωνιστική της διάθεση, πάλεψε και θυσιάστηκε για τη Λευτεριά της Πατρίδας. Στάθηκε όρθια μπροστά στον τοίχο της Καισαριανής και τίμησε την Ιστορία του ΕΑΜ και της ΕΠΟΝ. Και ενώ οι Πατριώτες έφευγαν όρθιοι για τον άλλο και για έναν Άλλο Κόσμο, οι δοσίλογοι, σκυφτοί συνεργάτες των Γερμανών έκαναν τη βρωμοδουλειά των Ναζί και των ντόπιων λακέδων τους. Μετά την απελευθέρωση, οι καταδότες γερμανοτσολιάδες συνταξιοδοτήθηκαν και επιβραβεύτηκαν με ανάλογες θέσεις για την στήριξη της αστικής τάξης με τη βοήθεια των Άγγλων. Οι αγωνιστές δημοκράτες και κομμουνιστές εκτοπίστηκαν στα ξερονήσια (Μακρόνησος, Αη-Στράτης, Γιούρα, Ικαρία) και οι εκτελεσμένοι στην Καισαριανή αγνοήθηκαν σα να μην έζησαν. Στην «Οδό των Ηρώων» τα δάκρυα των κατοίκων της Καισαριανής πότιζαν τη γη και γίνονταν ένα με το αίμα των εκτελεσμένων που έσταζε από τα γερμανικά καμιόνια στο δρόμο προς το Γ΄ Κοιμητήριο. Και μετά σιωπή. Στην αφάνεια έμεινε και η Αθηνούλα. Μέχρι την αναγνώρισή της από την Πολιτεία είχαν περάσει 68 άδηλα χρόνια. Για το λόγο αυτό το ΦΕΚ της Μεγάλης Τετάρτης του 2012 θεωρήθηκε προτύπωση και σημείο Ανάστασης για την Αθηνά Χατζησεμέρ. Σήμαινε το τέλος των Παθών της. Ωστόσο, η συνέχεια της Ιστορίας έδειξε ότι τίποτα δεν είναι εύκολο για τους αγωνιστές. Μετά την αναγνώριση και τη δημοσίευση του ΦΕΚ πέρασε ένας χρόνος για να μάθουμε την απόφαση του Υπουργείου Παιδείας. Το όνομα ίσως κάπου παράπεσε... Τα συχαρίκια τα μάθαμε τυχαία από τον «Διόφαντο» και με καθυστέρηση... γιατί η Αθηνά αν και θεά δεν είχε την τύχη του Οδυσσέα Ελύτη συγκατοίκου της στο ίδιο ΦΕΚ. (Α. Σ., Αθηνά Χατζησεμέρ και Οδυσσέας Ελύτης: Δυο ξένοι στο ίδιο ΦΕΚ, alfavita, 27-10-2014). Την τιμήσαμε για πρώτη φορά ανήμερα της σχολικής γιορτής για την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου 2013. Και μετά σιωπή. Πέρασαν 6 χρόνια από την ονοματοδοσία και το σχολείο της δεν πήγε «περίπατο» για να την συναντήσει στα κυπαρίσσια της Λευτεριάς. Ακόμα μας περιμένει.

Δεν ήρθε ο Καιρός οι μαθητές να γνωρίσουν την Ιστορία του Τόπου τους; (Α. Σ., Η Ιστορία στο κάδρο, alfavita, 28-10-2017). Δεν την ξεχάσαμε όλοι. Το Παράρτημα της Εθνικής Αντίστασης Ταύρου μετά από συνεχή αιτήματα προς τον Δήμο (2-12-2015, 19-3-2018) και το Σχολείο (15-2-2016, 25-9-2017) πρότεινε να τοποθετηθεί στον εσωτερικό προαύλιο χώρο του 2ου Γυμνασίου μαρμάρινη τιμητική πλακέτα με σύντομο βιογραφικό της Ταυριώτισσας Επονίτισσας και την αναγραφή του αντίστοιχου ΦΕΚ με το οποίο η Πολιτεία αναγνωρίζει τη θυσία της Αθηνάς Χατζησεμέρ. Αρωγός της πρωτοβουλίας του Παραρτήματος στάθηκε ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων από την πρώτη μέρα ανάληψης των καθηκόντων του (19-2-2017) για την άμεση τοποθέτηση της τιμητικής πλακέτας μέσα στο σχολείο. Άλλοι, εντός και εκτός των τειχών που «ρυθμίζουν» τις τύχες των σχολείων ήταν πιο διστακτικοί ή αδιάφοροι για την υπόθεση. Ακούστηκε και η άποψη ότι ο Σύλλογος Διδασκόντων δεν έχει αρμοδιότητα για την τιμητική πλακέτα του ονόματος του σχολείου! Είχαμε μπει για τα καλά στην εποχή της ανάθεσης και της κρίσης. Στον καιρό της οικονομικής και «ανθρωπιστικής» κρίσης η κοινωνία προσπάθησε να αντιδράσει. Ξέσπασε και αγανάκτησε στις πλατείες. Ένα βήμα μπρος, δυο βήματα πίσω. Στο τέλος φοβήθηκε και οπισθοδρόμησε. Δυσκολεύτηκε να σηκώσει το βάρος της Αντίστασης και οι επιλογές μετατοπίζονταν στην απόρριψη μέρους του φορτίου με την ελπίδα της διάσωσης. Οι ώμοι έγερναν από τα προβλήματα ή σηκώνονταν για να δηλώσουν αδιαφορία. Η λογική «περασμένα-ξεχασμένα», ο κόσμος «προχωράει μπροστά», «η ανάπτυξη έρχεται» και άλλα τέτοια, χωρίς αιδώ για την ιστορική μνήμη, προσμετρώνται στις συνήθεις «εκπτώσεις» του πεπτωκότος ανθρώπου. «Δάσκαλος σκυφτός, αμόρφωτος λαός», ήταν το σύνθημα της εκπαιδευτικής κοινότητας την περίοδο αυτή. Το σχολείο, καθρέφτης της κοινωνίας, βρέθηκε και αυτό σε κρίση. Σε κρίση βρέθηκε και η προτεινόμενη τιμητική πλακέτα για την Επονίτισσα Αθηνούλα. Δεν τοποθετήθηκε. Ο Δήμος περίμενε την απόφαση του σχολείου. Το σχολείο προσπάθησε να συντομεύσει το προτεινόμενο κείμενο του Παραρτήματος της Εθνικής Αντίστασης. Η αφαίρεση της «Επονίτισσας», του ΦΕΚ του Υπουργείου Παιδείας και άλλων βιογραφικών στοιχείων της Αθηνάς Χατζησεμέρ από την τιμητική πλακέτα θα την έκαναν οικονομικότερη ή φτηνότερη; Φτηνότερη ναι, οικονομικότερη όχι.

Αλλά ποιον φοβίζει σήμερα η ΕΠΟΝ; Ποιος και γιατί αρνείται τη σημασία του ΦΕΚ στην τιμητική πλακέτα; Το σχολείο οφείλει να διατηρεί ανόθευτη την ιστορική μνήμη. Το ΦΕΚ (1264/τ.Β/11-4-2012) ως απόφαση αναγνώρισης της θυσίας της Αθηνάς για τη Λευτεριά της Πατρίδας αποτελεί τον ελάχιστο φόρο τιμής της Πολιτείας στους αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης.

Με την ελπίδα ότι το σχολείο και η τοπική κοινωνία διδάσκει και σέβεται την ιστορική αλήθεια και τις αποφάσεις της Πολιτείας, αναμένουμε από τη Σχολική Επιτροπή του Δήμου Μοσχάτου - Ταύρου την τοποθέτηση της τιμητικής πλακέτας με το πλήρες κείμενο του Παραρτήματος, ανόθευτο και χωρίς την περικοπή του ΦΕΚ, που «ανασταίνει» την Ταυριώτισσα Επονίτισσα Αθηνά Χατζησεμέρ σήμερα και για πάντα.

Θυμόμαστε τα τελευταία λόγια της Αθηνάς λίγο πριν την εκτέλεση: «Καλή Λευτεριά, Ζήτω η Πατρίδα, Θάρρος συντρόφισσες».

Ολοκληρώθηκε με επιτυχία ο κύκλος εκδηλώσεων για τα 30 χρόνια των αντιτετραδίων

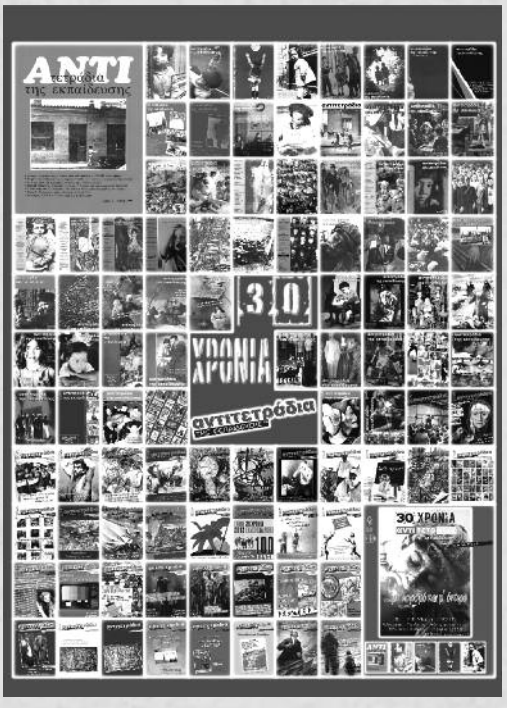

Τον περασμένο Μάρτη, το περιοδικό του Εκπαιδευτικού Ομίλου **"αντιτετράδια της εκπαίδευσης"** συμπλήρωσε 30 χρόνια αδιάλειπτης και συνεπούς έκδοσης.

Για να τιμήσουμε αυτήν τη σημαντική επέτειο διοργανώσαμε ένα πολυποίκιλο κύκλο εκδηλώσεων, με συζητήσεις, βιβλιοπαρουσιάσεις, έκθεση φωτογραφίας - αφίσας - εξώφυλλου, που πραγματοποιήθηκαν στον πολιτιστικό χώρο "Σήμα". Από τις 8 Μάρτη, (Ημέρα της Γυναίκας), ως το διήμερο 23 – 24 Μάρτη που πραγματοποιήθηκαν η κεντρική πολιτική εκδήλωση και το γλέντι, πολλοί σύντροφοι, συναγωνιστές και αναγνώστες του περιοδικού, όλων των ηλικιών, από φοιτητές ως παλαίμαχους εκπαιδευτικούς, παρακολούθησαν με ζωηρό ενδιαφέρον τις εκδηλώσεις.

Μετά την πετυχημένη εκδηλώση στις 8/3 με κεντρική ομιλήτρια τη συντρόφισσα Ν. Γεωργιάδου από την Κάλυμνο και τη βιβλιοπαρουσίαση στις 17/3 από το σύντροφο Λ. Παπαθανάση από τα Γιάννενα, σειρά είχε η κεντρική πολιτική εκδήλωση στις 23/3. Στην εκδήλωση αυτή πλήθος συναγωνιστών και φίλων έδωσε το "παρόν", ενώ ιδιαίτερη τιμή αποτέλεσε η παρουσία και ο χαιρετισμός που απηύθυναν εκπρόσωποι από άλλα εκπαιδευτικά περιοδικά, αλλά και πανεπιστημιακοί δάσκαλοι. Παραβρέθηκαν τα περιοδικά "Σελιδοδείκτης", "Έναυσμα", "Πορεία" και "Σύγχρονη Εκπαίδευση" (δεν εκδίδεται πλέον). Επίσης μας τίμησαν με την παρουσία τους οι πανεπιστημιακοί Λ. Απέκης (ΕΜΠ), Τ. Πολίτης (Π. Βόλου), Θ. Αλεξίου (Π. Αιγαίου), Β. Αλεξίου (ΑΠΘ) και Τ. Πατρώνης (Π. Πάτρας), ενώ χαιρετισμό έστειλαν οι Π. Παυλίδης (ΑΠΘ), Γ. Γρόλλιος (ΑΠΘ) και Γ. Μαυρογιώργος (Π. Ιωαννίνων).

Οι κεντρικοί ομιλητές της εκδήλωσης (Α. Φατούρου, Γ. Σόφης και Γ. Καββαδίας, στελέχη του Εκπαιδευτικού Ομίλου και πρωταγωνιστές του περιοδικού από την πρώτη στιγμή), περιέγραψαν τόσο τις πολιτικές συνθήκες που γέννησαν την ανάγκη έκδοσής του, όσο και τη σπουδαία συμβολή του με το θεωρητικό εξοπλισμό του εκπαιδευτικού κινήματος τα τελευταία 30 χρόνια πάνω στα βασικά προβλήματα της εκπαίδευσης, όπως η αξιολόγηση και ο ρόλος της, οι ταξικοί φραγμοί, η ταξική ανασυγκρότηση των σωματείων κλπ. Τονίστηκε επίσης η σημαντική συμβολή του περιοδικού ως πολιτικο-συνδικαλιστικό εργαλείο μάχης σε όλους τους αγώνες του εκπαιδευτικού κινήματος από το 1988 ως τις μέρες μας. Στις ομιλίες τους δεν παρέλειψαν να επισημάνουν τον ιδιαίτερο και πρωταγωνιστικό ρόλο του συντρόφου Θ. Τσιριγώτη, ο οποίος είχε και την αρχική σύλληψη για την έκδοση των «αντιτετραδίων».

Σπουδαία παρακαταθήκη για το εκπαιδευτικό κίνημα

Αποτιμώντας την περίοδο των τελευταίων 30 χρόνων τα **αντιτετράδια** άφησαν μια πολύ σημαντική παρακαταθήκη στο εκπαιδευτικό κίνημα, συνδέοντας την πρωτοπόρα θεωρία με την αγωνιστική δράση, μέσα στους μεγάλους και μικρούς αγώνες του εκπαιδευτικού κινήματος. Πρέπει να επισημάνουμε ότι ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του '80, για πρώτη φορά τα **αντιτετράδια** επεξεργάστηκαν σε θεωρητικό και ιδεολογικό επίπεδο το ρόλο και το πραγματικό περιεχόμενο της Αξιολόγησης σε μια ταξική κοινωνία, ως μηχανισμού ιδεολογικής χειραγώγησης και υποταγής των εκπαιδευτικών, της άλωσης και του κατακερματισμού των εργασιακών σχέσεων, που μπορεί να οδηγήσει μέχρι και στις απολύσεις, την ώρα που ΚΚΕ και ΚΚΕ εσ. και μετά ΣΥΝ (τώρα ΣΥΡΙΖΑ) επεξεργάζονταν σενάρια "καλής" αξιολόγησης, ενώ η επελεύνουσα σοσιαλδημοκρατία του ΠΑΣΟΚ, επιχειρούσε με ορμή να την επιβάλει στο σύνολο της εκπαίδευσης.

Σήμερα, 30 χρόνια μετά, οι προσπάθειες αυτές, χάρη στον παρατεταμένο αγώνα του εκπαιδευτικού κινήματος και στην πρωτοπόρα δράση των ταξικών δυνάμεων και της εκπαιδευτικής Αριστεράς, παραμένουν ονειρώξεις της άρχουσας τάξης, παρά τις επίμονες και λυσσασμένες προσπάθειες όλων των κυβερνήσεών της. Το περιοδικό μας συνέβαλε σημαντικά στην ανάπτυξη αυτών των αγώνων και στον ιδεολογικό – πολιτικό εξοπλισμό του εκπαιδευτικού κινήματος.

Αλλά και στο πεδίο της παρεχόμενης εκπαίδευσης, τα **αντιτετράδια** έδωσαν πολύτιμα εφόδια, συνέβαλαν στο να καταρριφθούν μύθοι και ρεφορμιστικές αυταπάτες για το ρόλο του Σχολείου και της Εκπαίδευσης, καταδεικνύοντάς τον ως μηχανισμό αναπαραγωγής της κυρίαρχης ιδεολογίας και διαιώνισης των ταξικών αντιθέσεων. Το σύνθημα "όχι σχολείο για λίγους κι εκλεκτούς – αγώνας ενάντια στους ταξικούς φραγμούς" που πρωτοειπώθηκε από τα **αντιτετράδια,** σήμερα αποτελεί κτήμα του εκπαιδευτικού και φοιτητικού κινήματος στους αγώνες για Δημόσιο Δωρεάν Σχολείο για όλα τα παιδιά.

Τροφοδοτούμενα από τις παραδόσεις, τους αγώνες και την οργάνωση του εργατικού κινήματος, τα **αντιτετράδια** συνέβαλαν στον αγωνιστικό προσανατολισμό των πρωτοβάθμιων σωματείων. Ανέδειξαν την αναγκαιότητα ταξικής ανασυγκρότησης του συνδικαλιστικού κινήματος, αναζωογόνησης και ενίσχυσης των συλλογικών διαδικασιών βάσης (Γενικές Συνελεύσεις, επιτροπές αγώνα κλπ), σε αντιπαράθεση με την κυρίαρχη γραμμή του ρεφορμισμού και της συνθηκολόγησης, που προβάλλουν διαχρονικά οι δυνάμεις της γραφειοκρατίας και του κυβερνητικού συνδικαλισμού.

Πολύ σημαντική παρακαταθήκη για το συνδικαλιστικό κίνημα της εκπαίδευσης αποτελεί και η πρότασή μας για ενοποίηση Δασκάλων και Καθηγητών σε ένα Σωματείο Εκπαίδευσης. Ιδιαίτερα στη σημερινή συγκυρία, που πέρα από τον κοινό εργοδότη (κράτος) οι εκπαιδευτικοί των δύο βαθμίδων έχουν το ίδιο μισθολογικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς, τις ίδιες εργασιακές συνθήκες (ωράριο διδασκαλίας, καθήκοντα κλπ), κοινά προβλήματα, αναδεικνύεται πιο επίκαιρο από ποτέ.

Η συμβολή των **αντιτετραδίων** δεν εξαντλείται εδώ. Άλλωστε και στο συλλεκτικό επετειακό τεύχος έχει κανείς τη δυνατότητα να μελετήσει και να διαπιστώσει με ζωντανό τρόπο όσα γράψαμε και διακηρύξαμε τα τελευταία τριάντα χρόνια.

Μπροστά στη νέα περίοδο, που η εκπαίδευση είναι αντιμέτωπη με την πιο σκληρή επίθεση της νεοφιλελεύθερης πολιτικής εδώ και αρκετές δεκαετίες, τα **αντιτετράδια** καλούνται να αναλάβουν ρόλο και ευθύνη, να συνεισφέρουν στη θεωρητική επεξεργασία, στην αναγκαία θεωρητική θωράκιση και στον πολιτικό-συνδικαλιστικό εξοπλισμό του εκπαιδευτικού κινήματος.

Έχοντας τη γενικευμένη εμπειρία όλης της προηγούμενης περιόδου, την αναγκαία ωριμότητα αλλά και την καθημερινή όσμωση με τις αγωνιούσες και αγωνιζόμενες ταξικές δυνάμεις στην εκπαίδευση, ως Εκπαιδευτικός Όμιλος είμαστε αισιόδοξοι ότι θα ανταπεξέλθουμε στα καθήκοντα που επιβάλλει η νέα εποχή.

Χ.Σ.

γράφει ο Νικηφόρος Ζερβός

Σύντομο γραφίες....

Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να βγάλει κανείς χρήματα. Ο αποδοτικότερος είναι η νόμιμη κλοπή. Αυτό το σύστημα ονομάζεται καπιταλισμός. Το θυμηθήκαμε πάλι όταν η ΕΛ.ΣΤΑΤ μας ανακοίνωσε ότι το 8% των Ελλήνων/Ελληνίδων έγινε πλουσιότερο τον καιρό της κρίσης...

Γιατί τρέχουν τόσο γρήγορα οι Συριζαίοι; -Γιατί κατηφορίζουν!

Με αφορμή το νόμο για την τεκνοθεσία απολαύσαμε το βουλευτή Κατσίκη (ΑΝΕΛ) και τα γνωστά περί παιδοφιλίας. Ωραίος κυβερνητικός βουλευτής και απιστεύτου βάθους σκέψη. Εκείνοι οι εκπαιδευτικοί του ΣΥΡΙΖΑ τι λένε επ' αυτού;

Μόνο η βλακεία δεν έχει αγωνία, λέει ο Γκαίτε

30 χρόνια Αντιτετράδια! Η αντοχή φαίνεται στο χρόνο. Ποιότητα, ποσότητα, αγωνιστικότητα και προσήλωση.

«Η δε δικαιοσύνη πολιτικόν εστίν» γράφει ο Αριστοτέλης. Και δεν είναι η Δικαιοσύνη τυφλή, ανεξάρτητη και άλλα ηχηρά παρόμοια, που λένε οι Φαρισαίοι του πολιτικού μας συστήματος. θυμηθείτε τον Ρακίνα: «οι βασιλιάδες προστατεύουν τη δικαιοσύνη». Όταν κάποιος είναι ύποπτος... δεν είναι πια αθώος. Όλες οι προσφυγές των εργαζομένων ενάντια στ' αφεντικά τους απορρίφθηκαν. Μα όλες βρε τηβενούχοι υπηρέτες της θέμιδας;

Αποχώρησαν ουσιαστικά οι ΣΥΡΙΖΑΙΟΙ από το σωματείο συνταξιούχων εκπαιδευτικών (ΠΕΣΕΚ). Και όσο λάθος είναι να λένε ορισμένοι του σωματείου «και τι έγινε», πράγμα που δείχνει έλλειψη πολιτικής κρίσης, άλλο τόσο είναι να αποχωρείς από το σωματείο όταν τα βρίσκεις σκούρα. Βέβαια, ο κυβερνητισμός βάραινε τα πόδια των ΣΥΡΙΖαίων συνταξιούχων (λέγε με Γ.Τ.). Τους προτρέπουμε να θυμηθούν τον Πλάτωνα. «Εκατόν δε κύκλω κέφαλος κολάκων οιμωξομένων ελιχμώντο (ολόγυρά του εκατό κόλακες, έτοιμοι για αναστεναγμούς αδιάκοπα τον έγλυφαν)».
Ήταν φριχτό θέαμα να βλέπεις και ν' ακούς τους ΣΥΡΙΖαίους να συνδικαλίζονται. Ταρτούφοι, ραμπαγάδες, ταρταρίνοι, διαδρομιστές, νιτερεσολόγοι, συνδικαλισμός a la renticole, όπως θα 'λεγαν οι Γάλλοι.

Συχνές συγνώμες για το ίδιο λάθος, κάνουν το λάθος ασυγχώρητο (Σαίξπηρ-Βασιλιάς Ιωάννης)

Το Ισραήλ άνοιξε πόλεμο με το Ιράν. Πρόκειται για πυρηνικές δυνάμεις, με το σιωνισμό να παίζει κλασικά το ρόλο του περιφερειακού αλητάμπουρα. Αλήθεια, τι λένε για το θέμα οι οπαδοί της παγκοσμιοποίησης, της ειρήνης και της ευγενικής άμιλλας;

Κι όπως λέει ο Γ. Κ. Καββαδίας σε άπταιστα Κερκυραϊκά: «Ξύπνα μπονώρα γιατί μας αμπόρμπισε το γκουβέρνο. Κι αντί να παίζεις με τη σκάτουλα και τα πιβόλια, παίζε με φαλτσέτες και γκράδες.» (Ξύπνα νωρίς γιατί μας πέρασε η κυβέρνηση. Κι αντί να παίζεις με τα σπιρτόκουτα, παίξε με...)

Σαν να ταράζεται ο άξονας ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ. Έρχονται εκλογές και ακροβολίζονται οι πολιτικές δυνάμεις. Θα δούμε εξελίξεις, πολιτικά αγκίστρια, ξόβεργες και νταχταρίσματα...

Αναρωτιέται ο Δ.θ :«Πως γίνεται όταν ακούμε Βάρκιζα, εμείς να σκεφτόμαστε προδοσίες και παράδοση όπλων και ο κόσμος να σκέφτεται μπάνιο και παραλία;»

Φτάνει ο πρόεδρος της ΟΛΜΕ με ταξί στην Κορνάρου 2 και Ερμού. Το ανοίγουμε και είναι... άδειο! Καταλάβατε;

«Δώστε μου όλους τους ραδιοφωνικούς σταθμούς και εκατό ικανούς ανθρώπους και θα σας κάνω την Ελβετία κομμουνιστική χώρα», έλεγε ο Άγγλος ευθυμογράφος George Mikes. Με αφορμή το τηλεοπτικό σκουπιδομάνι και τη μεγάλη τηλεθέασή του.

Σφάζει ο Νετανιάχου την Παλαιστίνη και ο Τσίπρας του σφίγγει το χέρι. Πως λέει ο λαός μας, «όμοιος στον όμοιο κι η κοπριά στα λάχανα».

Βγαίνουμε από τα μνημόνια! Όπως ο κρατούμενος που δραπετεύει, για ν' ανακαλύψει ότι έφυγε από το κελί του για να πέσει σε μια αγέλη λύκων. Και το παραμύθι δεν έχει...
Κοκκινοσκουφίτσα

«Αντεπίθεση της Διαλεκτικής»

Είναι απόλυτα σαφές και κατανοητό
ότι το αστικό σύστημα προσπαθεί να εκμεταλλευτεί
την -προσωρινή- υποχώρηση των ιδεών της αριστεράς
και ν' ανασυνταχτεί.
Σ' αυτόν το δρόμο επιδιώκει να «μολύνει» τα μυαλά των ανθρώπων
με ό,τι σαπροειδές διαθέτει.
Πλασάρει στην κοινωνία ως μέθοδο ανάλυσης
την αποσπασματική πληροφορία, το ασύνδετο, το τυχαίο,
το «ό,τι μου λάχει και ό,τι καταλαβαίνω».
Είναι προφανές ότι έτσι υποτιμάται και παραγκωνίζεται
το υλιστικό και διαλεκτικό κριτήριο,
η αναλυτική και συνθετική μεθοδολογία
και τη θέση της παίρνει η «μεταμοντέρνα λεπτομέρεια»,
ασύνδετη από το γενικό πλαίσιο,
μόνη κι έρημη, «σαν καλαμιά στον κάμπο».
Ως Εκπαιδευτικός Όμιλος – αντιτετράδια της εκπαίδευσης
και ως μαχόμενοι και μάχιμοι εκπαιδευτικοί
σ' αυτήν την αντιπαράθεση αναλάβαμε την πρωτοβουλία
έκδοσης και επανέκδοσης βιβλίων
για μία σειρά ζητήματα που αφορούν
στη διαμόρφωση σταθερών και διαλεκτικών κριτηρίων.
Έτσι εκδώσαμε:

α) «Τα αίτια της παρακμής της αρχαίας Ελλάδας»,
του καθηγητή Κοράντο Μπαρμπαγκάλο

β) «Την καταγωγή των θρησκειών»
του Ανατόλ Λουνατσάρσκι

γ) «Το αλάτι της γης» του Β. Χουγκ,
το οποίο αναφέρεται στο γυναικείο ζήτημα

δ) «Το Ελληνικό Έθνος», του καθηγητή Νίκου Σβορώνου,
με μία εκτεταμένη εισαγωγή για το έθνος

ε) «Τι είναι και τι θέλει το ΕΑΜ», του Δημήτρη Γληνού

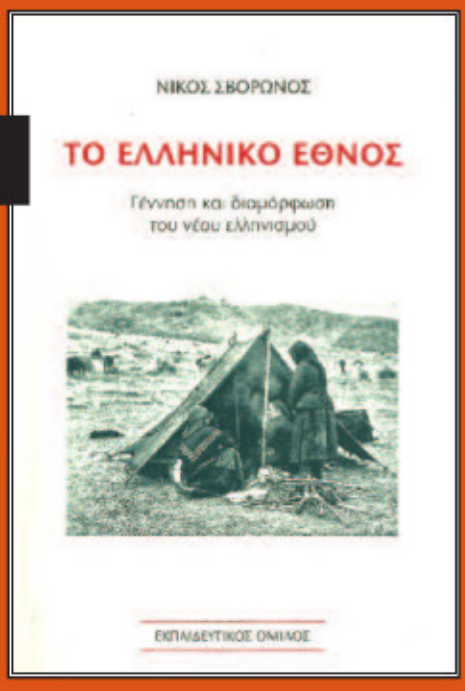

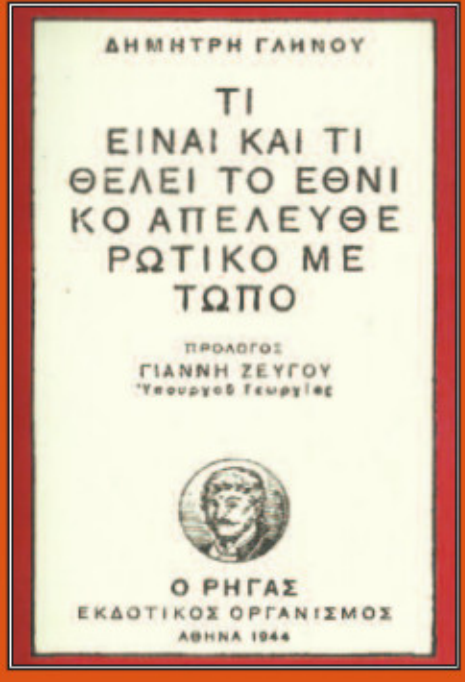

Τα βιβλία κοστίζουν 5€ και μπορείτε να τα προμηθευτείτε στο τηλ. 6974438720

Η καλοσύνη οπλίστηκε.
Υπάρχει μια τρομερή έκρηξη ωμότητας που φοβίζει τους ανθρώπους.
Αλλά σαν η καλοσύνη μάχεται τη βία ποιος στέκεται φρουρός της;
Όταν η προστυχιά απλώνει τα πλοκάμια της,
σε τι χρησιμεύουν οι διαλέξεις για του ανθρωπισμό;
Χρειαζόμαστε τις συζητήσεις.
Αλλά πιο πολύ χρειαζόμαστε αυτούς που θα πολεμήσουν τα εγκλήματα.
Η τάξη μας είναι δασκάλα,
όμως βλέπει με οδύνη τα παιδιά της να κουβαλούν στις τσέπες τους
χαρούμενες καταδίκες της ωμότητας.
Τι να σου κάνει μια τάξη δασκάλα όταν μένει μονάχη της στων λύκων την αγέλη.
Ο άοπλος καλός είναι πάντα αδύναμος,
γι' αυτό χρειαζόμαστε να αυξήσουμε τις φρουρές της καλοσύνης.
Ας λυπηθούμε τη μουσική, τις τέχνες και τα γράμματα,
τα ζώα, το ηλιοβασίλεμα, τα πάθη των χρωμάτων,
που δεινοπάθησαν σ' αδέξια χέρια και άτεχνα βλέμματα.
Αλλά πριν απ' όλα να λυπηθούμε τις τύχες των ανθρώπων.
Ο φασισμός μιλάει με σιγουριά,
την ώρα που η καλοσύνη ξεριζώνει την καρδιά της με γυμνά χέρια.
Αυτό πρέπει ν' αλλάξει.
Δες! οι λακέδες πείσμωσαν περισσότερο απ' τ' αφεντικά τους
και ετοιμάζονται να πεθάνουν ένδοξα για να σώσουν το τομάρι τους.
Πρέπει να ξεσπιτώσουμε τη μάταιη ελπίδα και το σπόρο της αναβολής,
στη θέση τους να βάλουμε μια οπλισμένη καλοσύνη.
Όλοι ξέρουμε, πως όταν οι ορμήνιες περπατούν ξυπόλητες, αργούν στα ραντεβού τους.